מֵאִיר בַּרְעַם

אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ

אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ

מֵאִיר בַּרְעַם

תבונה — מכון ספרותי חרדי

MEIR BARAM
THE STONE OF THE ALTAR
©
ALL RIGHTS RESERVED
BY **TVUNO**

©
כל הזכויות שמורות
"תבונה"
מכון ספרותי חרדי
טל. 03-5705097

ציור העטיפה: ויקטור ברנדייץ' 0546380500

לוחות: "פרנק" ירושלים

הַתּוֹכֶן

חֵלֶק רִאשׁוֹן

פֶּרֶק רִאשׁוֹן **מָבוֹא / עִיר בְּתַחְפֹּשֶׂת** 9
פֶּרֶק שֵׁנִי **יְהוּדִי מְהַלֵּךְ בַּחוּצוֹת** 16
פֶּרֶק שְׁלִישִׁי **הַנֶּדֶר שֶׁהֻתַּר** 22
פֶּרֶק רְבִיעִי **בּוֹדֵד בַּמַּעֲרָכָה** 28
פֶּרֶק חֲמִישִׁי **מִבְצַע הַחִלּוּץ** 33
פֶּרֶק שִׁשִּׁי **הַמְּעָרָה הַנִּכְסֶפֶת** 39
פֶּרֶק שְׁבִיעִי **הַזָּר הַמּוּזָר** 48
פֶּרֶק שְׁמִינִי **הַצַּעַד הַגּוֹרָלִי** 55
פֶּרֶק תְּשִׁיעִי **יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת** 63
פֶּרֶק עֲשִׂירִי **פְּסֹק לִי פְּסוּקְךָ** 70

חֵלֶק שֵׁנִי

פֶּרֶק י״א **חֲתֻנָּה יְהוּדִית** 79
פֶּרֶק י״ב **מְשׁוּחַ מִלְחָמָה** 89
פֶּרֶק י״ג **קְרָבוֹת חַסְרֵי סִכּוּי** 97

חֵלֶק שְׁלִישִׁי

פֶּרֶק **יד בֵּית ה׳ נֵלֵךְ** 115
פֶּרֶק ט״ו **״וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים״** 121
פֶּרֶק ט״ז **אַנְטִיוֹכוּס יוֹצֵא לִקְרָב** 130
פֶּרֶק י״ז **פְּגִישָׁתָם הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל יָקוּם וְדוֹדוֹ** 137
פֶּרֶק י״ח **הַמַּלְכֹּדֶת** 146
פֶּרֶק י״ט **הָעֲלִילָה** 154
פֶּרֶק כ׳ **אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ** 160

אַחֲרִית דָּבָר

פֶּרֶק כ״א **צֶמֶד הַפְּלִיטִים** 170
פֶּרֶק כ״ב **קְרָב אָבוּד** 175
מְקוֹרוֹת 186
נִסְפָּח **לֶקַח מִלְחֲמוֹת הַחַשְׁמוֹנָאִים** 189

ספרי מאיר ברעם

סידרת עלילות על רקע מאורעות העבר

אבן המזבח מלחמת החשמונאים

עיר מלוכה המרד ברומאים והחורבן

הפרנס מקולוניה תקופת מסעי הצלב

השליחות הגורלית תקופת בעלי התוספות

האוצר הספרדי תקופת רדיפות האינקבזיציה

סידרת "שעון הקסמים"

שעון הקסמים על חשיבות ניצול הזמן

מבצע אלול על חשיבות הזהירות משקר

עלילה בכפר לדון לכף זכות

חֵלֶק רִאשׁוֹן

בִּימֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן כֹּהֵן גָּדוֹל
חַשְׁמוֹנָאִי וּבָנָיו, כְּשֶׁעָמְדָה מַלְכוּת
יָוָן הָרְשָׁעָה עַל עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל
לְהַשְׁכִּיחָם תּוֹרָתֶךָ וּלְהַעֲבִירָם מֵחֻקֵּי
רְצוֹנֶךָ –

פֶּרֶק רִאשׁוֹן

מָבוֹא / עִיר בְּתַחְפּוּשֶׁת

הָעִיר הַגְּדוֹלָה יָדְעָה הַרְבֵּה יְמֵי זֹהַר וְשֵׁפֶל. עָבְרוּ עָלֶיהָ גַּלֵּי שִׂמְחָה וְעֶצֶב, תְּקוּפוֹת חֶרְבָּן וּפְדוּת – אֲבָל מְאֹרָעוֹת כֹּה מוּזָרִים לֹא אֵרְעוּ בָּהּ מֵעוֹלָם!

עַכְשָׁו נִקְרְאָה בְּשֵׁם "אַנְטִיוֹכְיָה" וְדָמְתָה לְבָמַת חֶזְיוֹן תַּעְתּוּעִים. מַחֲזֶה מוּזָר וּמַתְמִיהַּ הֶצַּג בְּחוּצוֹתֶיהָ.

הָאֲנָשִׁים שֶׁגָּדְשׁוּ אֶת סִמְטְאוֹת הָעִיר הָיוּ לְבוּשִׁים כְּשַׁחְקָנִים נִלְעָגִים. הֵם עָטוּ עַל גּוּפָם גְּלִימוֹת צְחוֹרוֹת, קְצַרְצָרוֹת וּמְכֻוָּצוֹת, וְאֶת רֹאשָׁם עִטְּרוּ זֵרִים שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים לוֹהֲטוֹת, אֲדֻמּוֹת כְּדָם. שִׁלּוּב זֶה שֶׁל לֹבֶן וְאַרְגָּמָן שָׁלַט גַּם בְּבָתֵּי הָעִיר: קִירוֹתֵיהֶם הָיוּ מְסֻיָּדִים בְּלֹבֶן בּוֹהֵק מְסַנְוֵר וּמִמַּשְׁקוֹפֵיהֶם הִשְׁתַּלְשְׁלוּ מִקְלְעוֹת פְּרָחִים אַדִּירוֹת. שַׁלְשְׁלָאוֹת הַיֶּרֶק נִכְרְכוּ סְבִיב מְזוּזוֹת הַפְּתָחִים כְּשֶׁהֵן מְהַוּוֹת מִסְגֶּרֶת מַרְהִיבַת עַיִן לַכְּתוֹבוֹת הַצִּבְעוֹנִיּוֹת שֶׁהִתְנוֹסְסוּ עַל הַדְּלָתוֹת.

אֶת הַחֲגִיגִיּוּת הַמּוּזָרָה הִשְׁלִימוּ הַחַיָּלִים שֶׁנִּצְּבוּ בְּכָל קֶרֶן רְחוֹב וְעָצְרוּ אֶת עוֹבְרֵי הָאֹרַח בְּהַגִּישָׁם אֶל פִּיהֶם סִפְלֵי יַיִן וְנִתְחֵי בְּשַׂר צָלִי. אַף כָּאן שָׁלְטוּ הָאָדֹם וְהַלָּבָן. הַיַּיִן, בְּצֶבַע אַרְגָּמָן. וְהַצָּלִי, בָּשָׂר לָבָן. בְּשַׂר חֲזִיר... הַיַּיִן זָרַם כְּמַיִם וְהַבָּשָׂר נֶחְטַף בְּרַעַבְתָּנוּת. הָיְתָה זוֹ חִגְגָה רַבָּתִי, פְּרוּעָה וּמְשֻׁלַּחַת רֶסֶן, שִׁזּוּרָה בִּפְרָחִים וְיֶרֶק וּרְוִיָּה בְּנַחֲלֵי יַיִן.

אֲבָל מַשֶּׁהוּ פָּגַם בִּשְׁלֵמוּת הַתְּמוּנָה. מַשֶּׁהוּ חָסַר בַּחִגְגָה –

לֹא הָיְתָה שָׁם שִׂמְחָה!

אָמְנָם, הַיַּיִן זָרַם לְלֹא מַעֲצוֹר וְהַזֵּרִים הִתְנוֹסְסוּ עַל כָּל רֹאשׁ, אֲבָל

הַפָּנִים הָיוּ קוֹדְרוֹת וְהָעֵינַיִם אֲדִישׁוֹת. הַיַּיִן לֹא שִׂמַּח אִישׁ וְהַפְּרָחִים לֹא הִרְנִינוּ לְבָבוֹת.

הָיְתָה זוֹ תַּרְמִית מְאַחֶזֶת עַיִן.

אֲפִלּוּ שֵׁם הָעִיר הָיָה כּוֹזֵב!

"אַנְטִיוֹכְיָה" זוֹ, הָיְתָה יְרוּשָׁלַיִם הַקְּדוֹשָׁה, שֶׁהַכּוֹבְשִׁים הַיְוָנִים הֵסֵבּוּ אֶת שְׁמָהּ וּקְרָאוּהָ עַל שֵׁם מַלְכָּם, אַנְטִיוֹכוּס הֶעָרִיץ...

וְלֹא אֶת שֵׁם הָעִיר בִּלְבַד בִּקְשׁוּ לַעֲקֹר, אֶלָּא אֶת אָפְיָהּ וּקְדֻשָּׁתָהּ. הֵם גָּמְרוּ אֹמֶר לְשָׁרֵשׁ אֶת הַיַּהֲדוּת מִן הָאָרֶץ וּלְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַדְּבֵקִים בָּהּ!

הַיְוָנִים אִלְּצוּ אֶת הַתּוֹשָׁבִים לָשֵׂאת עַל רֹאשָׁם אֶת זֵרֵי הַפְּרָחִים לִכְבוֹדוֹ שֶׁל אֱלִיל הַיַּיִן, וְאָרְבוּ לָהֶם בְּקַרְנוֹת הָרְחוֹב לְהַגְמִיאָם יַיִן נָסֵךְ וּלְהַאֲכִילָם קֶדְלֵי חֲזִיר.

הֵם פָּקְדוּ לְקַשֵּׁט אֶת חֲזִיתוֹת הַבָּתִּים לִכְבוֹדוֹ שֶׁל הָאֱלִיל, וְלַחֲרֹט אֶת הַכְּתוֹבוֹת עַל גַּבֵּי הַדְּלָתוֹת.

חינגת רחוב הוללת ופרועה (מתוך פסיפס שנחשף בפומפיי)

כָּל הַכְּתוֹבוֹת הָיוּ בַּעֲלוֹת נֹסַח אֶחָיד. בְּכֻלָּן נִשְׁנְתָה הַהַכְרָזָה הַנּוֹרָאָה:

"אֵין לָנוּ חֵלֶק וְנַחֲלָה בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל" – –

וְהַתּוֹשָׁבִים הַיְּהוּדִים – מִעוּט קוֹלְנִי נָהָה מֵרָצוֹן אַחַר הַכּוֹבְשִׁים הַיְּוָנִים, הִתְמַכֵּר לְחַיֵּי הַהוֹלֵלוּת הַמֻּפְקָרִים וְהִתְרַפֵּס לִפְנֵי הֶעָרִיצִים הַמְדַכְּאִים. "הַמִּתְיַוְּנִים", כָּךְ נִקְרְאוּ בְּפִי כֹּל, וְכָךְ נִשְׁאַר שְׁמָם לְדִרְאוֹן עוֹלָם.

וְהָיוּ רַבִּים, רַבִּים מְאֹד, אֲשֶׁר לֹא עָמַד בָּהֶם הַכֹּחַ לְהִתְנַגֵּד לִגְזֵרוֹת הָרֶשַׁע וְהַשְׁמָד. הֵם הֶאֱמִינוּ בְּכָל לִבָּם בֵּאלֹקֵי אֲבוֹתָם וְחָפְצוּ מְאֹד לִשְׁמֹר אֶת מִצְוֹתָיו. אַף יָדְעוּ שֶׁחַיָּבִים הֵם לַעֲשׂוֹת כֵּן, שֶׁבִּשְׁעַת הַשְׁמָד חַיָּבִים לִמְסֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל קִיּוּם כָּל תָּג וּמִנְהָג – אֲבָל לֹא הָיָה בָּהֶם הָעֹז לִסְפֹּג מַלְקוֹת עַד לְאָבְדָן הַהַכָּרָה, לִרְאוֹת אֶת בְּנֵיהֶם נִסְקָלִים וְאֶת נְשׁוֹתֵיהֶם נִדְקָרוֹת לַמָּוֶת – –

הֵם כָּתְבוּ אֶת כְּתֹבֶת הַנִּאָצָה בְּיָד רוֹטֶטֶת וּבְעֵינַיִם דּוֹמְעוֹת, קָלְעוּ זֵר דַּל שֶׁל שׁוֹשַׁנִּים כְּמוּשׁוֹת וַחֲבָשׁוּהוּ לְרֹאשָׁם בַּאֲנָחָה קוֹרַעַת לֵב. גָּמְאוּ אֶת יֵין הַנֶּסֶךְ מִתּוֹךְ בְּחִילָה, וּקְדַל הַחֲזִיר נִתְקַע בִּגְרוֹנָם... מִי יוּכַל לְהַעֲרִיךְ אֶת יִסּוּרֵי נַפְשָׁם שֶׁל הָאֻמְלָלִים הַנֶּאֱלָצִים לְהִתְכַּחֵשׁ לֶאֱמוּנָתָם, לְטַמֵּא אֶת נַפְשָׁם וּלְסָאֵב אֶת גּוּפָם.

אָכֵן, אֵין לְשַׁעֵר אֶת לְבָטֵיהֶם וְיִסּוּרֵיהֶם, אֲבָל אֵלּוּ הֶחֱוִירוּ וְהִתְגַּמְּדוּ לְנֹכַח גֹּדְלוּת נַפְשָׁם שֶׁל אֲחֵיהֶם –

שֶׁל אוֹתָם יְהוּדִים שֶׁהָיוּ נְחוּשִׁים בְּדַעְתָּם שֶׁלֹּא לְהִתְכַּחֵשׁ לְדָתָם וֶאֱמוּנָתָם, וְשֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת שֶׁקֶר בְּנַפְשָׁם!

שֶׁל אֵלּוּ שֶׁהָיוּ נְכוֹנִים לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם עַל כָּל הֲלָכָה וּמִנְהָג, לָבוּז לַמְעַנִּים וְלִלְעֹג לָעִנּוּיִים וְלִקְרֹא בְּקוֹל גָּדוֹל –

שְׁמַע יִשְׂרָאֵל

ה' אֱלֹקֵינוּ, ה' אֶחָד!

אוֹתָם יְהוּדִים לֹא חָפְצוּ לָמוּת. הֵם לֹא בָּחֲרוּ לְהִתְאַבֵּד.

לְהֵפֶךְ, הֵם רָצוּ לִחְיוֹת –

אַךְ לֹא בִּמְחִיר וִתּוּר עַל אֱמוּנָתָם!

רַבִּים בָּרְחוּ לַמִּדְבָּרִיּוֹת הַשּׁוֹמֵמוֹת וְהִתְקַיְּמוּ עַל עִשְׂבֵי בָּר וְשָׂרְשֵׁי מַאֲכָל. רַבִּים נִסּוּ לַחֲצוֹת אֶת הַמִּדְבָּר הַנּוֹרָא וּלְהַגִּיעַ אֶל אֶרֶץ הַנִּילוּס, לְמַמְלַכְתּוֹ שֶׁל תַּלְמֵי מֶלֶךְ מִצְרַיִם. הֵם הִתְעַנּוּ בַּצָּמָא וּבַחֹם, וְנָפְלוּ טֶרֶף לְחַיּוֹת הַמִּדְבָּר וּלְמִשְׁמְרוֹת הַגְּבוּל. אֲבָל הָיְתָה גַּם חֲבוּרָה מְלֻכֶּדֶת וְעִקֶּשֶׁת, שֶׁהֶחְלִיטָה לְהִשָּׁאֵר בִּירוּשָׁלַיִם עַל אַף הַכֹּל!

"לֹא נַפְקִיר אֶת עִיר הַקֹּדֶשׁ בִּידֵי הַזֵּדִים הָאֲרוּרִים!" טָעֲנוּ בְּלַהַט. "הַצּוֹרְרִים הִשְׁבִּיתוּ אֶת עֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ וַהֲפָכוּהוּ לְבָמַת אֱלִילִים. הִצִּיבוּ פֶּסֶל בְּקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים וְנָחֲרוּ לִכְבוֹדוֹ חֲזִירִים עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה. מִבְצַר הַחַקְרָא שֶׁהֵקִימוּ חוֹלֵשׁ עַל הָעִיר, וְצִבְאוֹתָיו גּוֹדְשִׁים אֶת הָרְחוֹבוֹת –

הַאִם נִנְטֹשׁ אֶת הָעִיר וְנַפְקִירֶנָּה בְּיָדָם?

הַאִם נִמָּלֵט עַל נַפְשֵׁנוּ, וְנַנִּיחַ לַצּוֹרְרִים לַהֲפֹךְ אֶת עִיר קָדְשֵׁנוּ לְ'פּוֹלִיס' יְוָנִית?"

לֹא, הֵם לֹא יַעֲשׂוּ זֹאת. הֵם יִשָּׁאֲרוּ בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ עַל אַפָּם וַחֲמָתָם שֶׁל הַצּוֹרְרִים!

חיילים יוונים גוררים את היהודים לזבוח לאליליהם בכיכר העיר (תחריט נחושת בספר חשמונאים עתיק)

הָיְתָה זוֹ קְרִיאַת תִּגֹּר עַל שִׁלְטוֹן הָרֶשַׁע, וּקְרִיאַת תִּגֹּר מְסֻכֶּנֶת עַד מְאֹד!

מִדֵּי יוֹם הֵלְקוּ אֲנָשִׁים עַד מָוֶת בְּסָרְבָם לְהִתְגָּאֵל בְּמַאֲכְלֵי פִּגּוּלִים, נִדְקְרוּ בַּחֶרֶב בְּמֵאֲנָם לִזְבֹּחַ חֲזִיר עַל מִזְבַּח הָאֱלִיל וְנִשְׂרְפוּ עִם גְּוִילֵי סִפְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁנִּמְצְאוּ בִּרְשׁוּתָם.

הַקְּהִלָּה הַנּוֹעֶזֶת הָלְכָה וְהִצְטַמְּקָה.

הַיְּהוּדִים שׁוֹמְרֵי הַגַּחֶלֶת הִסְתַּגְּרוּ בְּבָתֵּיהֶם וְנִמְנְעוּ מִלָּצֵאת לְאוֹר הַיּוֹם, לְבַל יִתָּקְלוּ בְּמִשְׁמְרוֹת הַחַיָּלִים וְיֻכְרְחוּ לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם. רַק בְּאִישׁוֹן לַיְלָה, כַּאֲשֶׁר הַחַיָּלִים הֲלוּמֵי הַיַּיִן הִתְכַּנְּסוּ בְּמַחֲסֵה מִבְצַר הַחַקְרָא הַקּוֹדֵר הֵגִיחוּ מִבָּתֵּיהֶם כִּצְלָלִים אִלְּמִים וּפָשְׁטוּ בָּרְחוֹבוֹת לְחַפֵּשׂ מָזוֹן לְהַחֲיוֹת אֶת נַפְשָׁם.

הֵם הִסְתַּגְּרוּ בְּבָתֵּיהֶם, קוֹדְרִים וְדוֹמְמִים, אֲבָל הִסְתַּגְּרוּת שְׁקֵטָה זוֹ הָיְתָה כִּזְעָקָה אִלֶּמֶת. הִיא הִזְכִּירָה לַצּוֹרְרִים כִּי יְרוּשָׁלַיִם עֲדַיִן אֵינָהּ בְּיָדָם, וְכִי קֹמֶץ יְהוּדִים בָּז לְחֶקְיֵהֶם וּמְתַעֵב אֶת אָרְחוֹתָם. וִיתֵרָה מִזּוֹ: אוֹתָם קַנָּאִים קְשֵׁי עֹרֶף מְעוֹרְרִים רִגְשׁוֹת הַעֲרָצָה בְּקֶרֶב הָאֲנוּסִים הָרַבִּים וְגוֹרְמִים לְגִלּוּיֵי הִזְדַּהוּת וְהַקְרָבָה, הָעֲלוּלִים לְהַגִּיעַ לִכְדֵי מֶרֶד גָּלוּי.

לֹא, הַכּוֹבְשִׁים לֹא יָכְלוּ לְהַשְׁלִים עִם הַתּוֹפָעָה הָעִקֶּשֶׁת. חַיָּבִים הָיוּ לִשְׁבֹּר אֶת קְשֵׁי עָרְפָּם שֶׁל הַקַּנָּאִים. לְהַכְרִיחָם לְהָגִיחַ מִמַּחֲבוֹאָם וְלִבְחֹר בִּשְׁמָד – אוֹ בְּהַשְׁמָדָה...

וְאָז חָקְקוּ אֶת הַצַּו הַשְּׁטָנִי, כִּי כָּל תּוֹשָׁבֵי הָעִיר יִכְתְּבוּ עַל דֶּלֶת בֵּיתָם אֶת כְּתֹבֶת הַנְּאָצָה הַמַּכְרִיזָה כִּי אֵין לָהֶם חֵלֶק וְנַחֲלָה בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל. בַּיִת אֲשֶׁר כְּתֹבֶת זוֹ לֹא תִּתְנוֹסֵס עַל דַּלְתּוֹ – יוּמְתוּ כָּל יוֹשְׁבָיו לְפִי חֶרֶב. כָּךְ יִפָּטְרוּ מִכָּל הַקַּנָּאִים, וִיהַדְּקוּ אֶת אֲחִיזָתָם בִּקְהַל הָאֲנוּסִים.

וְהַיְּהוּדִים נִמְצְאוּ בְּמֵצַר –

הֵם לֹא הֶעֱלוּ בְּדַעְתָּם לְהִכָּנַע לַצַּו הַנּוֹרָא, וְהֵם גַּם לֹא רָצוּ לָמוּת. וּמְבוֹאוֹת הָעִיר נֶחְסְמוּ בְּקַפְּדָנוּת, לְבַל יִמָּלֵט אִישׁ לְמֶרְחֲבֵי הַמִּדְבָּר...

חָשְׁבוּ, וּמָצְאוּ עֵצָה.

גְּאוֹנִית בְּפַשְׁטוּתָהּ, אַךְ מְסֻכֶּנֶת לְהַחֲרִיד:

אנטיוכוס פוקד על עינויי היהודים בחוצות ירושלים
(תחריט נחושת מתוך "מלחמת היהודים")

הֵם עָקְרוּ אֶת דַּלְתוֹת בֵּיתָם!

כְּעֵת אֵין לָהֶם דְּלָתוֹת, וְהֵם פְּטוּרִים מִלִּכְתֹּב עֲלֵיהֶן...

אֲבָל בְּמַעֲשֶׂה אַמִּיץ זֶה גָּזְרוּ עַל עַצְמָם מִשְׁנֶה פַּחַד וּזְוָעוֹת:

בַּיִת לְלֹא דֶּלֶת מַזְמִין פּוֹרְצִים וְגַנָּבִים, שׁוֹדְדִים וּבוֹזְזִים!

מִי מוּכָן לָגוּר בְּדִירָה לְלֹא מַנְעוּל, לִישֹׁן בְּבַיִת חֲסַר דֶּלֶת?

יֶתֶר עַל כֵּן:

עַתָּה יוֹדְעִים הָאוֹיְבִים הֵיכָן מִתְגּוֹרְרִים אוֹתָם יְהוּדִים עַקְשָׁנִים הַבָּזִים לְחֻקֵּיהֶם וְלוֹעֲגִים לְצַוֵּיהֶם –

וְהֵם מִתְגּוֹרְרִים בְּדִירוֹת פְּרוּצוֹת, רְכוּשָׁם לָבַז וְחַיֵּיהֶם הֶפְקֵר... יוֹם יוֹם פָּלְשׁוּ הַחַיָּלִים אֶל הַבָּתִּים, חָמְסוּ אֶת רְכוּשָׁם וְגָרְרוּ אֶת יוֹשְׁבֵיהֶם אֶל מִזְבְּחוֹת הַתּוֹעֵבָה, שָׁם מָסְרוּ נַפְשָׁם וְקִדְּשׁוּ שֵׁם שָׁמַיִם בְּמוֹתָם.

יוֹם יוֹם נָפְלוּ הַקְּדוֹשִׁים קָרְבָּן לְאַכְזָרִיּוּת מְשֻׁלַּחַת רֶסֶן. הַקְּהִלָּה הָאֲצִילָה הָלְכָה וְהִתְמַעֲטָה, הָלְכָה וּפָחֲתָה. אֲבָל הַשְּׂרִידִים לֹא נִכְנְעוּ וְלֹא נָפְלוּ בְּרוּחָם, הֵם נָשְׂאוּ עֵינַיִם כָּלוֹת אֶל הַר הַבַּיִת הַשּׁוֹמֵם וּבְפִיהֶם פְּסוּקֵי הַנֵּצַח:

תִּתְּנֵנוּ כְּצֹאן מַאֲכָל
וּבַגּוֹיִם זֵרִיתָנוּ.

תְּשִׁימֵנוּ חֶרְפָּה לִשְׁכֵנֵינוּ
לַעַג וָקֶלֶס לִסְבִיבוֹתֵינוּ –

כָּל זֹאת בָּאַתְנוּ וְלֹא שְׁכַחֲנוּךָ
וְלֹא שִׁקַּרְנוּ בִּבְרִיתֶךָ!

כִּי עָלֶיךָ הֹרַגְנוּ כָּל הַיּוֹם
נֶחְשַׁבְנוּ כְּצֹאן טִבְחָה –

קוּמָה עֶזְרָתָה לָּנוּ
וּפְדֵנוּ לְמַעַן חַסְדֶּךָ!

פֶּרֶק שֵׁנִי

יְהוּדִי מְהַלֵּךְ בַּחוּצוֹת

הַשֶּׁמֶשׁ עָמְדָה בִּמְרוֹם הָרָקִיעַ וְיָקְדָה בְּעֹז, כְּאִלּוּ בִּקְּשָׁה לְכַלּוֹת בְּקַרְנֶיהָ אֶת הַכּוֹבְשִׁים הַזָּרִים הָרוֹמְסִים אֶת קְדֻשַּׁת עִיר הַקֹּדֶשׁ. אַבְנֵי הַמִּרְצֶפֶת לָהֲטוּ וְהַתּוֹשָׁבִים נֶעֱלְמוּ מִן הָרְחוֹבוֹת. בְּכִכַּר הָעִיר הַמִּשְׁתָּרַעַת בֵּין מִבְצַר הַחַקְרָא לְבֵין חוֹמַת הַר הַבַּיִת נוֹתַר רַק צֶמֶד חַיָּלִים בּוֹדֵד שֶׁנִּצַּב לְיַד מִזְבַּח אֶבֶן עָשֵׁן. הַשִּׁרְיוֹן שֶׁעַל גּוּפָם לָהַט בְּקַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ וּפְנֵיהֶם סָמְקוּ מֵחֹם הַגֶּחָלִים הַלּוֹחֲשׁוֹת עַל הַמִּזְבֵּחַ. בִּתְנוּעוֹת לֵאוֹת גֵּרְשׁוּ אֶת הֲמוֹנֵי הַזְּבוּבִים וּפִזְּרוּ אֶת עַרְפִּלֵּי הֶעָשָׁן הַמַּחֲנִיק שֶׁהִתְאַבֵּךְ סְבִיבָם. הֵם הִרְוּוּ אֶת צִמְאוֹנָם בִּלְגִימוֹת יַיִן תְּכוּפוֹת, וְהִמְתִּינוּ בְּקֹצֶר רוּחַ לְסִיּוּם הַמִּשְׁמֶרֶת.

הַיַּיִן עָלָה לְמֹחָם וְהֶעָשָׁן עִרְפֵּל אֶת חוּשֵׁיהֶם. הַשֶּׁמֶשׁ הִכְּתָה עַל קָדְקֳדָם וְהֵם שָׁקְעוּ בְּדִמְדּוּם שִׁכּוֹרִים מְבֻסָּם.

הֵם בָּהוּ סְבִיבָם בַּאֲטִימוּת וְיִחֲלוּ לְהִתְרַחֲשׁוּת כָּלְשֶׁהִי שֶׁתְּחַלְּצֵם מִן הַשִּׁמָּמוֹן הַמֵּעִיק, אַךְ לַשָּׁוְא. הַמִּרְצָפוֹת הַלּוֹהֲטוֹת הֶעֱלוּ אֵדֵי הֶבֶל וְהָרְחוֹב הָיָה רֵיק מֵאָדָם.

"אָח, אִלּוּ רַק הִזְדַּמֵּן לְכָאן אֵיזֶשֶׁהוּ יְהוּדוֹן"... מִלְּמֵל אֶחָד מֵהֶם בְּעֶרְגָּה.

"הוֹ הוֹ, כִּי אָז הָיֵינוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ בְּזֶבַח נָאֶה", נַעֲנָה חֲבֵרוֹ וּבָעַט בַּחֲזַרְזִיר שֶׁרָבַץ עָקֹד לְרַגְלָיו. הַחֲזַרְזִיר הִשְׁמִיעַ חִרְחוּר מְחָאָה וְהַשְּׁנַיִם גִּחֲכוּ בְּקוֹל.

"הוּא צָמֵא, הַחֲזִירוֹן", צָחַק הַחַיָּל וְשָׁפַךְ עָלָיו מִלֹּא הַסֵּפֶל יַיִן. הַלָּה גִּרְגֵּר בַּהֲנָאָה, וְהַחַיָּלִים הֵרִיעוּ בְּצָהֳלָה.

"אֲפִלּוּ הַחֲזִירוֹן מֵבִין בְּטִיבוֹ שֶׁל יַיִן, רַק הַיְּהוּדִים מְמָאֲנִים לִשְׁתּוֹתוֹ!" קָבַל הַחַיָּל.

"חֲזִירוֹן פִּקֵּחַ", הִסְכִּים חֲבֵרוֹ, "אֵין זֶה מִן הַצֶּדֶק לְתִתּוֹ בְּיַד יְהוּדִי סָכָל".

"אַל דְּאָגָה", הִרְגִּיעוֹ הַלָּה, "אַף יְהוּדִי לֹא יִקָּלַע לְכָאן בַּחֹם הַנּוֹרָא! פִּקֵּחִים הֵם הַיְּהוּדִים, הֵם נָעִים רַק בַּלֵּילוֹת הַקְּרִירִים. רַק אָנוּ נִצָּבִים עַל מִשְׁמַרְתֵּנוּ כְּצֶמֶד סְכָלִים"...

עוֹד הַמִּלִּים עַל שְׂפָתָיו, וְהַפֶּלֶא קָם וְנִהְיָה –

בִּקְצֵה הָרְחוֹב נִרְאָה יְהוּדִי!

יְהוּדִי שֶׁל מַמָּשׁ, עָטוּר זָקָן שָׁחֹר וּפֵאוֹת מְסֻלְסָלוֹת, וְצִיצִיּוֹתָיו הַלְּבָנוֹת מִתְבַּלְּטוֹת עַל רֶקַע גְּלִימָתוֹ הַכֵּהָה.

יְהוּדִי כַּהֲלָכָה!

הַחַיָּלִים נֵעוֹרוּ לְחַיִּים. מֹחָם הִצְטַלֵּל כְּהֶרֶף עַיִן וְהֵם הָיוּ נְכוֹנִים וּדְרוּכִים, עֵינֵיהֶם הִבְרִיקוּ וּפִיהֶם הִתְרַחֵב בְּחִיּוּךְ. הַפִּתְעָה שֶׁכָּזוֹ! יְהוּדִי הַמְּשׁוֹטֵט לוֹ בְּגַפּוֹ לְאוֹר הַיּוֹם לְלֹא פַּחַד וּמוֹרָא וּמִתְקַדֵּם בִּצְעָדִים קַלִּילִים לְעֵבֶר הַכִּכָּר הַגְּדוֹלָה, הַיִּשֵּׁר לְמַלְכֹּדֶת הַמִּזְבֵּחַ הֶעָשֵׁן וְהַחֲזִיר הֶעָקוּד לְרַגְלָיו, הַיִּשֵּׁר לִזְרוֹעוֹת הַחַיָּלִים הַמְּצֻוִּים לְהַכְרִיחַ כָּל יְהוּדִי לִזְבֹּחַ לֶאֱלִילֵיהֶם וּלְנַסֵּךְ לָהֶם אֶת יֵינָם!

הָיָה כְּדַאי לְהִתְיַסֵּר בְּקַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַלּוֹהֶטֶת וּלְהִצָּלוֹת בְּחֻמָּהּ כְּדֵי לִזְכּוֹת לַחֲזָיָה הַמַּרְנִינָה!

הֵם חִזְּקוּ אֶת לִבָּם בִּלְגִימַת יַיִן נוֹסֶפֶת וְהִמְתִּינוּ לַיְּהוּדִי הַמִּתְקָרֵב.

הַדְּמוּת הָרְחוֹקָה הִתְקַדְּמָה בִּצְעָדִים גְּמִישִׁים, כְּאִלּוּ אָצָה לְהִפָּגֵשׁ עִם חַיָּלֵי הַמִּשְׁמָר הַמְצַפִּים לָהּ.

הַלָּלוּ נִסּוּ לְזַהוֹת אֶת הַיְּהוּדִי הַחֲצִפָּן הַמֵּעֵז לְהִתְהַלֵּךְ כָּךְ בְּצָהֳרֵי הַיּוֹם כְּאִלּוּ הָיְתָה לוֹ הַזְּכוּת לְשׁוֹטֵט חָפְשִׁי בְּחוּצוֹת הָעִיר. וּרְאוּ נָא כֵּיצַד הוּא מִתְגָּאֶה בְּטַלִּיתוֹ שֶׁהוּצְאָה אֶל מִחוּץ לַחֹק, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לִשְׁלוֹם זְקָנוֹ וּפֵאוֹתָיו! בְּהִלּוּכוֹ הַגָּמִישׁ וּבְקוֹמָתוֹ הַזְּקוּפָה הָיְתָה הִתְגָּרוּת גְּלוּיָה בְּשִׁלְטוֹנוֹת הַכִּבּוּשׁ וְהַדִּכּוּי –

מִיהוּ יְהוּדִי נוֹעָז זֶה?

הַחַיָּלִים עָקְבוּ בִּדְרִיכוּת אַחַר הִלּוּכוֹ הַזָּרִיז וְהַבּוֹטֵחַ וְסָקְרוּ אֶת כְּתֵפָיו הָרְחָבוֹת. כַּאֲשֶׁר הִתְקָרֵב עוֹד יוֹתֵר הִבְחִינוּ בְּתַוֵּי פָּנָיו הַחַדִּים – וְאָז קָרְאוּ שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד: "הֲרֵי זֶה יְהוּדָה מִיחָמוֹכָה!"

עֵינֵיהֶם נִפְעֲרוּ וְסַנְטֵרָם נִשְׁמַט. מַבָּט הַיְהִירוּת נִמְחָה מִפְּנֵיהֶם וְקוֹמָתָם שָׁחָה. הֵם הִצְטוֹדְדוּ וְנִדְחֲקוּ אֶל צֶלַע הַמִּזְבֵּחַ הַלּוֹהֵט כַּאֲשֶׁר יְהוּדָה חָלַף עַל פְּנֵיהֶם בַּאֲדִישׁוּת וְהִמְשִׁיךְ בְּמִצְעָדוֹ בְּמַעֲלֵה הָרְחוֹב.

לֹא בִּכְדִי אָחֲזָה בָּהֶם רְעָדָה.

"יְהוּדָה מִיחָמוֹכָה" הָיָה לְשֵׁם דָּבָר. הוּא הָפַךְ לְאַגָּדָה בִּקְהִלַּת הַיְּהוּדִים וּלְסִיּוּט בַּלָּהוֹת שֶׁרָדַף אֶת מִשְׁמְרוֹת הַיְּנִים.

הוּא לֹא הִסֵּס לָצֵאת לָרְחוֹבוֹת לְאוֹר הַיּוֹם כְּשֶׁהוּא מִתְגָּאֶה בְּתִלְבָּשְׁתּוֹ הַיְּהוּדִית, חוֹלֵף בָּרְחוֹבוֹת כְּרוּחַ סְעָרָה, מֵגִיחַ מִסִּמְטָה חֲבוּיָה וְנֶעֱלָם בְּחַצְרוֹת הַבָּתִּים.

פַּעַם אַחַת, אַחַת בִּלְבַד, נֶעֱצַר בִּידֵי לַהֲקַת חַיָּלִים הוֹלֶלֶת וְנִגְרַר לְעֵבֶר מִזְבַּח אֶבֶן רָבוּעַ. הֵם נָתְנוּ בְּיָדוֹ שָׁפָן רוֹעֵד וְצִוּוּהוּ לִזְבֹּחוֹ לָאֱלִילָם.

יְהוּדָה נָטַל אֶת הַשָּׁפָן לְלֹא אֹמֶר וְקָרַב אֶל הַמִּזְבֵּחַ, וּלְפֶתַע אֵרַע דָּבָר מְשֻׁגָּה. הַשָּׁפָן הַמְבֹהָל נִשְׁמַט מִיָּדָיו אַרְצָה, וִיהוּדָה עָקַר אֶת אַבְנֵי הַמִּזְבֵּחַ הַלּוֹהֲטוֹת בְּכֹחַ נְפִילִים וְסָקַל בָּהֶן אֶת הַחַיָּלִים הַהֲמוּמִים. הָאֲבָנִים הַכְּבֵדוֹת הִתְעוֹפְפוּ סָבִיב וּבַחֲלַל הָאֲוִיר הִדְהֲדָה קְרִיאָה אַדִּירָה:

"מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה'!"

הַחַיָּלִים נָפוֹצוּ לְכָל רוּחַ, מַפְקִירִים אֶת חַבְרֵיהֶם שֶׁהִתְגּוֹלְלוּ מִתְבּוֹסְסִים בְּדָמָם. כַּאֲשֶׁר הִתְעַשְּׁתוּ וְהִתְלַכְּדוּ, אָזְרוּ עֹז וְשָׁבוּ לִמְקוֹם הַמַּעֲרָכָה. אֲבָנִים לוֹהֲטוֹת וְחַיָּלִים נֶאֱנָקִים הָיוּ פְּזוּרִים בָּרְחוֹב הַשּׁוֹמֵם, וְהַיְּהוּדִי הַמִּסְתּוֹרִי נֶעֱלַם וְאֵינֶנּוּ.

פְּלֶגֶת הַחַיָּלִים שֶׁנִּשְׁלְחָה לְחַפֵּשׂ אַחֲרָיו לֹא מָצְאָה אוֹתוֹ בְּשׁוּם מָקוֹם. אִישׁ לֹא יָדַע הֵיכָן הוּא מִתְגּוֹרֵר וְאִישׁ לֹא יָדַע אֶת מַטְּרַת גִּיחוֹתָיו הַמִּסְתּוֹרִיּוֹת. מֵאָז אוֹתוֹ יוֹם דָּבַק בּוֹ הַכִּנּוּי "יְהוּדָה מִיחָמוֹכָה" בְּפִי הַיְּנִים וְהֵם נִזְהֲרוּ מִלְּהִתְגָּרוֹת בּוֹ. הֶעְדִּיפוּ לְהַפְגִּין אֶת כֹּחָם בְּהִתְעַלְּלוּת אַכְזָרִית בִּזְקֵנִים וְנָשִׁים וְחַסְרֵי יֶשַׁע וּמָגֵן.

וְהַיְּהוּדִים, אַף הֵם צֵרְפוּ כִּנּוּי לִשְׁמוֹ. הֵם צֵרְפוּ אֶת רָאשֵׁי הַתֵּבוֹת שֶׁל קְרִיאָתוֹ הָרָמָה, וּקְרָאוּהוּ בְּשֵׁם: 'יְהוּדָה הַמַּכַּבִּ"י'.

יְהוּדָה עָבַר עַל פְּנֵיהֶם, וְנִבְלַע בִּפְתְחוֹ הָאָפֵל שֶׁל אַחַד הַבָּתִּים חַסְרֵי הַדֶּלֶת.

הַחַיָּלִים עָקְבוּ אַחֲרָיו בְּעִנְיָן, וְאֶחָד מֵהֶם מִלְמֵל: "הוּא נִכְנַס לְבַקֵּר אֶת אֶלְעָזָר הַזָּקֵן"...

"אֶלְעָזָר הַמִּסְכֵּן"... הֵנִיד חֲבֵרוֹ בְּרֹאשׁוֹ.

"אַתָּה מְכַנֶּה אוֹתוֹ מִסְכֵּן!" הִתְפַּלֵּא הַחַיָּל, "וַהֲרֵי אַתָּה הֵמַטְתָּ עָלָיו אֶת אֲסוֹנוֹ! אַתָּה גָּרַרְתָּ אוֹתוֹ מִבֵּיתוֹ בִּזְקָנוֹ הַצָּחוֹר וְהִלְעַטְתָּ אוֹתוֹ בִּצְלִי הַחֲזִיר!"

"חַיָּב הָיִיתִי לַעֲשׂוֹת זֹאת", הִפְטִיר הַלָּה וּמָשַׁךְ בִּכְתֵפָיו בְּהִתְגּוֹנְנוּת, "הַמְפַקֵּד בִּקֵּשׁ לִרְאוֹת הַצָּגָה, וְאֶלְעָזָר גָּר כֹּה קָרוֹב... וּבִכְלָל, מִי הֶעֱלָה בְּדַעְתּוֹ שֶׁהַזָּקֵן יָקִיא אֶת הַצְּלִי הָעֲסִיסִי עַל גְּלִימָתוֹ שֶׁל הַמְפַקֵּד?"

"הַלָּה הִשְׁתּוֹלֵל כְּפַר מְטֹרָף!" עֵינֵי הַחַיָּל נָצְצוּ. הוּא נִזְכַּר בְּכָל פְּרָט. "הַמְפַקֵּד... הוּא הִצְלִיף בַּזָּקֵן לְלֹא רַחֵם. 'אֱכֹל אֶת הַבָּשָׂר', צָרַח, 'אֱכֹל אֶת הַבָּשָׂר'...

"מִסְכֵּן, כִּמְעַט שֶׁרְצָחוּ נֶפֶשׁ". הִשְׁלִים חֲבֵרוֹ. "יוֹדֵעַ אַתָּה, רַחֲמֵי נִכְמְרוּ עָלָיו. גָּחַנְתִּי וְלִחַשְׁתִּי בְּאָזְנָיו: 'סַבָּא', אָמַרְתִּי, 'בָּשָׂר טוֹב הוּא, צְלִי חֲזִיר עֲסִיסִי. אֱכֹל וְדַי'... אַךְ הוּא, מְאוּמָה. הֶעֱדִיף לִסְפֹּג אֶת הַמַּלְקוֹת וְגוּפוֹ נֶחֱרַשׁ בַּחֲרִיצֵי דָּם... 'סַבָּא', אָמַרְתִּי, 'הִנֵּה אָרוּץ לְבֵיתְךָ וְאָבִיא מִשָּׁם נֵתַח בָּשָׂר כָּשֵׁר. אַחֲלִיף אֶת חֲתִיכוֹת הַבָּשָׂר וְאִישׁ לֹא יַבְחִין בְּכָךְ'. בָּשָׂר כָּשֵׁר הִצַּעְתִּי לוֹ!"

"וְהוּא?" –

"הִבִּיט אֵלַי. יוֹדֵעַ אַתָּה – כָּל גּוּפוֹ שׁוֹתֵת דָּם וְהַמַּגְלֵב מַצְלִיף לְלֹא הֶרֶף, וְעֵינָיו כֹּה מְאִירוֹת... 'הַמְשִׁיכוּ לְהַצְלִיף', אָמַר. אֵין זֶה יָאֶה לְזָקֵן שֶׁכְּמוֹתִי לְהוֹלִיךְ שׁוֹלָל. לָמָּה יֹאמְרוּ הַצְּעִירִים כִּי אֶלְעָזָר נֶהֱפַךְ לְאוֹכֵל חֲזִיר בִּהְיוֹתוֹ בֶּן תִּשְׁעִים שָׁנָה? לָמָּה אַתְעֶה אֶת בְּנֵי עַמִּי כְּדֵי לְהַאֲרִיךְ עוֹד יָמִים מְעַטִּים וּלְשִׁימֵם לְחֶרְפַּת שֵׁבְתִּי? וּמַה בֶּצַע כִּי אֲחַלֵּץ מִמָּוֶת

נַפְשִׁי – הַאוּכַל לְהִמָּלֵט מִיַּד אֱלֹקַי? הַנִּיחֵנִי לָמוּת בְּטוּב לֵב, וְהָיִיתִי לְמוֹפֵת לְכָל בְּנֵי עַמִּי לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם עַל תּוֹרַת ה׳ וְחֻקּוֹתָיו!״

״כָּךְ אָמַר, וְהַמַּגְלֵב מַצְלִיף?״

״מַצְלִיף בְּכָל עֹז, עַד אֲשֶׁר אָבְדָה הַכָּרָתוֹ״...

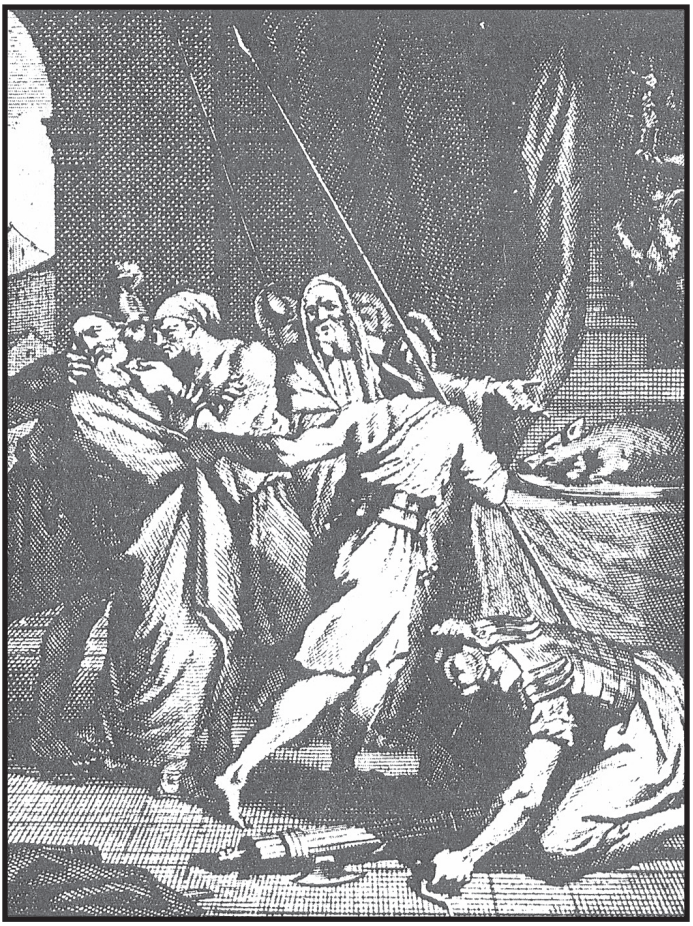

אלעזר הזקן נגרר אל זבח החזיר
(תחריט נחושת בכתב יד עברי עתיק של ספר החשמונאים)

הַחַיָּלִים הִבִּיטוּ בַּפֶּתַח הֶחָשׁוּךְ בּוֹ נִבְלְעָה דְּמוּתוֹ שֶׁל יְהוּדָה, פֶּתַח בֵּיתוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר, וְהִבִּיטוּ זֶה בָּזֶה. בְּמֹחָם עָלְתָה אוֹתָהּ מַחֲשָׁבָה: יְהוּדָה מִיחָמוֹכָה מָצוּי בְּיָדָם!

פֶּרֶק שְׁלִישִׁי

הַנֶּדֶר שֶׁהֻתַּר

קוֹמָתוֹ הַגְּבוֹהָה שֶׁל יְהוּדָה חָסְמָה אֶת הַפֶּתַח וְהֶחְשִׁיכָה עוֹד יוֹתֵר אֶת הַחֶדֶר הָאַפְלוּלִי. מִיַּרְכְּתֵי הַחֶדֶר נִשְׁמַע קוֹל רוֹטֵט וְנִפְחָד: "אַלְלַי לִי, מִי זֶה שָׁם? שׁוּב שׁוֹדְדִים?! הִסְתַּלְּקוּ לָכֶם, רְשָׁעִים! אֵין כָּאן עוֹד מַה לִּטֹּל, אֶת הַכֹּל כְּבָר לְקַחְתֶּם. הַנִּיחוּ לִי"...

יְהוּדָה הִבִּיט סְבִיבוֹ. עֵינָיו הִסְתַּגְּלוּ לָאַפְלוּלִית, וְהוּא נָד בְּרֹאשׁוֹ בְּחֶמְלָה. אָכֵן, הַחֶדֶר הָיָה רֵיק לַחֲלוּטִין, חַף מִכָּל חֵפֶץ פְּרָט לַמִּטָּה הָרְחָבָה שֶׁנִּסְמְכָה אֶל הַקִּיר. הַקַּלְגַּסִּים הַיְּוָנִים נִצְּלוּ אֶת הַפֶּתַח חֲסַר הַדֶּלֶת וְרוֹקְנוּ אֶת כָּל תְּכוּלַת הַבַּיִת. מַחֲזֶה זֶה הָיָה מֻכָּר לוֹ מֵעֶשְׂרוֹת דִּירוֹת דּוֹמוֹת. הוּא הִתְקַדֵּם לְעֵבֶר הַמִּטָּה וְאָמַר בְּרֹךְ:

"אַל תִּירָא, סַבָּא. זֶה אֲנִי, יְהוּדָה!"

"יְהוּדָה... הַמַּכַּבִּי? בָּרוּךְ אַתָּה לַה', בְּנִי. כְּבָר חָשַׁשְׁתִּי... מַה הֵבִיאֲךָ הֵלוֹם בְּעוֹד הַשֶּׁמֶשׁ זוֹרַחַת? גְּדוֹלָה הַסַּכָּנָה, בְּנִי. עַל בְּשָׂרִי חָזִיתִי", אָמַר בְּקוֹל רוֹעֵד. מִזִּקְנָה, מֵחֻלְשָׁה, מִפַּחַד.

"הוּא הַדָּבָר אֲשֶׁר הֵבִיאַנִי לְכָאן", עָנָה הָאוֹרֵחַ. הוּא שָׁלָה מֵאֲזוֹרוֹ מִשְׁחוֹת וַאֲבָקוֹת וְהַחֶדֶר הִתְמַלֵּא בְּנִיחוֹחַ חָרִיף שֶׁל סַמְמְנֵי תְּרוּפוֹת. בִּתְנוּעוֹת מְיֻמָּנוֹת מָשַׁח אֶת פִּצְעֵי הַיָּשִׁישׁ וַחֲבָשָׁם, הֵיטִיב אֶת יְצוּעוֹ וְהִגְמִיעוֹ מִן הַתְּרוּפוֹת. אֶלְעָזָר לֹא מָצָא מִלִּים בְּפִיו לְהוֹדוֹת לְמֵיטִיבוֹ. שִׂפְתָיו רָטְטוּ רֶגַע אָרֹךְ, בְּטֶרֶם נִשְׁמַע קוֹלוֹ. "הֶחֱיֵיתָנִי", גָּנַח בְּהַכָּרַת תּוֹדָה. "הִנְעַמְתָּ לְאָדָם זָקֵן אֶת שְׁעוֹתָיו הָאַחֲרוֹנוֹת"...

"הֵכֵיצַד תְּדַבֵּר, סַבָּא" – גָּעַר בּוֹ יְהוּדָה.

"יוֹדֵעַ אֲנִי מַה פִּי שָׁח. עוֹד מְעַט קָט אֶעֱלֶה לַמָּרוֹם וְאֶתְחַנֵּן עֲלֵיכֶם... אַעְתִּיר עֲבוּרְכֶם לִפְנֵי כִּסֵּא הַכָּבוֹד. מַה שְׁלוֹם יְהוֹנָתָן הַגַּרְסִי? שָׁמַעְתִּי כִּי הִתְעַלְּלוּ בּוֹ וְתָלְשׁוּ אֶת זְקָנוֹ"...

"בְּחַסְדֵי ה' הוּקַל לוֹ. אֵינֶנּוּ סוֹבֵל בְּיוֹתֵר", עָנָה יְהוּדָה. וּבְלִבּוֹ חָשַׁב: כְּשֶׁתַּעֲלֶה לַמָּרוֹם, תִּפְגְּשֵׁהוּ שָׁם...

"וּמַה שְׁלוֹם אַלְמְנָתוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק? שָׁמַעְתִּי כִּי יָלְדָה זָכָר?"

"לִפְנֵי שָׁבוּעַ", עָנָה יְהוּדָה. "לְמַזָּל טוֹב. הִיא נְחוּשָׁה בְּדַעְתָּהּ לָמוּל אֶת בְּנָהּ" –

"לַמְרוֹת הַגְּזֵרָה?" תָּמַהּ אֶלְעָזָר.. רֹאשׁוֹ, שֶׁנָּח עַל מַצַּע הַקֶּשׁ, נָע בְּהַעֲרָכָה: "אַךְ זוֹ אֵשֶׁת חַיִל! הֵן צִפּוּיָה הִיא לְמִיתָה בְּאִם תִּתָּפֵס!"...

"אָכֵן אֵשֶׁת חַיִל", אִשֵּׁר יְהוּדָה. וְהוֹסִיף: "בְּעֶצֶם, אֲנִי בָּא עַתָּה הַיִּשֵּׁר מִשָּׁם. מַלְתִּי אֶת הַתִּינוֹק וְקָרָאתִי שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל יִצְחָק, כְּשֵׁם אָבִיו. תִּינוֹק יְפֵהפֶה, יַעַזְרֵהוּ ה'"...

שְׁנֵי הַחַיָּלִים עָמְדוּ עַל מִשְׁמַרְתָּם בַּכֹּכָר שְׁטוּפַת הַשֶּׁמֶשׁ וְלֹא הֵסִירוּ אֶת מַבָּטָם מִפֶּתַח בֵּיתוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר. "יְהוּדָה מִיחְמוֹכָה" הַנּוֹרָא שָׁהָה בִּפְנִים וּבוֹשֵׁשׁ לָצֵאת. מַבְּטֵיהֶם הִצְטַלְּבוּ בַּהֲבָנָה וְהֵם הִנְהַנּוּ בְּרֹאשָׁם. הִנֵּה, נִקְלְעָה לְיָדָם הִזְדַּמְּנוּת פָּז לִלְכֹּד אֶת הַחֶצְפָּן הָאֵימְתָנִי הַמַּטִּיל חִתָּתוֹ עַל הַמִּשְׁמָרוֹת הַיְּוָנִיִּים.

שְׁנֵיהֶם פָּסְעוּ כְּאֶחָד, נֶעֱצְרוּ בְּבַת אַחַת, הִבִּיטוּ זֶה בָּזֶה, וְאָמְרוּ יַחְדָּו: "וְאִם הוּא יִבְרַח?"

רַק זֶה חָסֵר לָהֶם, שֶׁיַּזְעִיקוּ אֶת הַמְפַקֵּד, שֶׁיָּרִיעַ תְּרוּעָה וְיַזְעִיק אֶת הַצָּבָא. הַגְּדוּד יַגִּיעַ, וְיִתְבָּרֵר שֶׁהַצִּפּוֹר פָּרְשָׁה כְּנָפַיִם. הֵם יֵשְׁלְכוּ לְצִנּוֹק, בָּרֵי מַזָּל יִהְיוּ אִם יִפָּטְרוּ בְּלֹא מַלְקוֹת.

"תִּשָּׁאֵר פֹּה", הִצִּיעַ הָאֶחָד. "אִם יֵצֵא, תַּעֲקֹב אַחֲרָיו".

"תִּשָּׁאֵר אַתָּה", עָנָה חֲבֵרוֹ.

מִי שֶׁיִּבַּשֵּׁר לַמְפַקֵּד, יִתְגְּמַל. בְּכָךְ לֹא הָיָה סָפֵק.

"תִּשָּׁאֵר, וְנִתְחַלֵּק בַּפְּרָס", שָׁב הָרִאשׁוֹן וְאָמַר.

"בְּסֵדֶר", עָנָה חֲבֵרוֹ, וְהַהֲבָנָה חָדְרָה לְמֹחוֹ: אִם בֵּינְתַּיִם יֵצֵא יְהוּדָה,

אִי אֶפְשָׁר יִהְיֶה לַעֲקֹב אַחֲרָיו. הוּא יֵעָלֵם בֵּין הַסִּמְטָאוֹת, אוֹתָן מַכִּיר הוּא כְּכַף יָדוֹ. אֵעָלֵם אֵפוֹא גַּם אֲנִי. כְּשֶׁהַמְפַקֵּד יָבוֹא וְלֹא יִמְצָא אִישׁ, יַעֲנִישׁ אֶת חֲבֵרַי...

הוּא נִשְׁאַר בַּמָּקוֹם, לַעֲקֹב אַחַר תְּנוּעוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה. חֲבֵרוֹ מִהֵר אֶל מִבְצַר הַחַקְרָא, כְּדֵי לְהַזְעִיק אֶת חֵיל הַמַּצָּב.

"כַּמָּה מִשְׁפָּחוֹת נֶאֱמָנוֹת נִשְׁאֲרוּ בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ, יְהוּדָה?" שָׁאַל הַיָּשִׁישׁ בְּקוֹל חַלָּשׁ, כְּשֶׁהוּא בוֹהֶה בַּתִּקְרָה הַקְּמוּרָה.

"אַחַד עָשָׂר רָאשֵׁי אָב", עָנָה יְהוּדָה.

"אַחַד עָשָׂר... מֵאוֹת הָיִינוּ בִּתְחִלָּה! שְׁמָעֵנִי, בְּנִי: אֲנִי הוֹלֵךְ לְבֵית עוֹלָמִי, וְאַתֶּם נִשְׁאָרִים עֲשָׂרָה. עֲשָׂרָה צַדִּיקִים בִּסְדוֹם... אַל תַּמְתִּינוּ עוֹד, הֶתֵּר הַנֶּדֶר... הִמָּלְטוּ אֶל הַמִּדְבָּר, נוּסוּ עַל נַפְשְׁכֶם"...

יְהוּדָה הֵנִיד בְּרֹאשׁוֹ וּבִקֵּשׁ לַעֲנוֹת, אַךְ אָז עָלָה בְּאָזְנָיו קוֹל מוּזָר. הַלְּמוּת סַנְדָּלִים מְסֻמָּרִים עַל רִצְפַּת אֲבָנִים...

"תֵּכֶף אָשׁוּב, סַבָּא", מִלְמֵל בִּבְהִילוּת וְחָמַק בִּמְהִירוּת בְּעַד הַפֶּתַח הַפָּרוּץ.

"יְבָרֶכְךָ ה', בְּנִי", לָחַשׁ אַחֲרָיו הַזָּקֵן בְּקוֹל רוֹטֵט.

רֹאשׁוֹנֵי הַחַיָּלִים הַנּוֹהֲרִים מִמִּבְצַר הַחַקְרָא נִרְאוּ בְּפִנַּת הָרְחוֹב. יְהוּדָה רָץ בְּכָל כֹּחוֹ לַכִּוּוּן הַנֶּגְדִּי, כְּשֶׁבִּעְקֵבוֹתָיו מְהַדְהֶדֶת צַעֲקַת הַחַיָּל שׁוֹמֵר הַמִּזְבֵּחַ: "הִנֵּה הוּא, רִדְפוּ אַחֲרָיו, תְּפָסוּהוּ!"

סַנְדְּלֵי הַמַּתֶּכֶת הֵחֵלּוּ לִשְׁעֹט בְּמַעֲלֵה הָרְחוֹב. יְהוּדָה דִּלֵּג מֵעַל אַחַת הַגְּדֵרוֹת, בָּעַט בַּכֶּלֶב הַנּוֹהֵם שֶׁזִּנֵּק לִקְרָאתוֹ, חָצָה אֶת הַגִּנָּה וְעָבַר אֶל הֶחָצֵר הַסְּמוּכָה. הוּא יָצָא מִמֶּנָּה לְסִמְטָה צָרָה וְרָץ שְׁמֹאלָה אֶל קֶרֶן הָרְחוֹב. יְרוּשָׁלַיִם הָיְתָה עִירוֹ, וְהוּא הִתְמַצֵּא בִּמְבוֹכֶיהָ כְּשׁוּעָל בְּנִבְכֵי מְאוּרָתוֹ.

הִתְקָרֵב בִּזְהִירוּת אֶל קֶרֶן הָרְחוֹב, וְנֶעֱצַר בְּפִתְאוֹמִיּוּת. מֵעֵבֶר לַפִּנָּה בָּקַע הַקּוֹל הַמֻּכָּר שֶׁל הַלְּמוּת סַנְדָּלִים מְסֻמָּרִים. הַאִם נֶעֱרָךְ אַחֲרָיו מָצוֹד כֹּה מַקִּיף? הַאֻמְנָם סָגְרוּ עָלָיו מִכָּל צַד?

הִקְשִׁיב רֶגַע בְּרִכּוּז, וְלִבּוֹ הֶחֱסִיר פְּעִימָה.

הוּא זִהָה אֶת קוֹל מִצְעָדָהּ שֶׁל פְּלֶגַת חַיָּלִים וּגְרִירַת רַגְלַיִם נִלְוִית, וְקוֹל בְּכִי תִּינוֹק... אַלְמָנַת רַבִּי יִצְחָק נִלְכְּדָה!

מִקֶּרֶן הָרְחוֹבוֹת הֵגִיחָה פְּלֶגַת חַיָּלִים וּבְמֶרְכָּזָהּ צָעֲדָה אִשָּׁה חִוֶּרֶת. הִיא פָּסְעָה בְּקוֹמָה זְקוּפָה לַמְרוֹת הַתִּינוֹק הַקָּשׁוּר לְחֵיקָהּ. יָדָהּ הָאַחַת חִבְּקָה אֶת הַתִּינוֹק הַמִּתְעַנֶּה בְּחֹם הַשֶּׁמֶשׁ וְהַשְּׁנִיָּה הֵצֵלָּה עַל רֹאשׁוֹ הַפָּעוּט.

הַחַיָּלִים כִּתְּרוּ אֶת קָרְבְּנוֹתֵיהֶם וְהִצְעִידוּם לִמְקוֹם הָעֹנֶשׁ. וְהָעֹנֶשׁ הָיָה נֶחֱרָץ: לִשְׁמֹט אֶת הָאֵם וְתִינוֹקָהּ מֵרֹאשׁ הַחוֹמָה אֶל הַתְּהוֹם הַפְּעוּרָה — —

הַפְּלֻגָּה חָלְפָה עַל פְּנֵי יְהוּדָה. שְׁנֵי חַיָּלִים פָּסְעוּ בַּמְּאַסֵּף, וְאַחֲרֵיהֶם הִשְׁתָּרֵךְ נַעַר נָבוֹךְ וּמְבֻלְבָּל. הוּא נִסָּה לְהִכָּנֵס אֶל הַמַּעְגָּל פְּנִימָה, אַךְ נֶהֱדַף אָחוֹר בְּגַסּוּת. הַנַּעַר נִרְאָה הָמוּם, פִּיו פָּעוּר וְעֵינָיו בּוֹהוֹת. הוּא נִסָּה לְהִדָּחֵק שׁוּב בֵּין הַקַּלְגַּסִּים, וְאָז פָּנָה אֵלָיו הַחַיָּל וּבְעֵינָיו נִצְנֵץ הָרֶשַׁע:

"רְצוֹנְךָ לְהִכָּנֵס פְּנִימָה, נַעַר? וּבְכֵן, מַדּוּעַ לֹא"...

וְהוּא הִצְטוֹדֵד לְאַפְשֵׁר לוֹ אֶת הַמַּעֲבָר.

"אִמָּא!" קָרָא הַנַּעַר בְּקוֹל רוֹעֵד.

"אֶלְיָקוּם!" שָׁמַע לְחִישָׁה בְּהוּלָה מֵאַחֲרָיו.

הַנַּעַר הִפְנָה אֶת רֹאשׁוֹ בִּמְבוּכָה אֶמְלָלָה. זִהָה אֶת יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי בֵּין צִלְלֵי הַבַּיִת הַפְּנָתִי. הוּא הָיָה נִפְחָד, בּוֹדֵד וּמְיֹאָשׁ. אָבִיו הוּמַת בְּאַכְזָרִיּוּת לִפְנֵי חֲצִי שָׁנָה עֵת סֵרֵב לְהִשְׁתַּחֲווֹת לַצֶּלֶם, וְעַכְשָׁו לוֹקְחִים אֶת אִמּוֹ... הוּא רוֹצֶה לְהִצְטָרֵף אֵלֶיהָ —

"אֶלְיָקוּם, בּוֹא הֵנָּה", חָזַר יְהוּדָה וְאָמַר.

הַנַּעַר הִסֵּס לְרֶגַע, וְאָז לָפַת הַקַּלְגָּס אֶת זְרוֹעוֹ וּמְשָׁכוֹ פְּנִימָה.

"בִּקַּשְׁתָּ לְהִכָּנֵס", הִזְכִּיר לוֹ בְּרִשְׁעוּת.

"כֵּן", לָחַשׁ הַנַּעַר, "אִמָּא"...

הִיא הִפְנְתָה אֵלָיו פָּנִים חִוְרוֹת: "בְּרַח, אֶלְיָקוּם. עָלֶיךָ לִחְיוֹת! הַמְשֵׁךְ אֶת מוֹרַשְׁתֵּנוּ בְּגָאוֹן" — —

הַנַּעַר בִּקֵּשׁ לְהִשָּׁמַע לָהּ וְלָסֶגֶת, אַךְ דַּרְכּוֹ נֶחְסְמָה בִּידֵי הַקַּלְגָּס וְהוּא נֶהֱדַף פְּנִימָה בְּגַסּוּת. וּלְפֶתַע נִחַתָּה חֲבָטָה אַדִּירָה עַל שִׁכְמוֹ שֶׁל הַחַיָּל וְיָד אַמִּיצָה אָחֲזָה בְּאֶלְיָקוּם וְגָרְרָה אוֹתוֹ הַחוּצָה.

הַחַיָּל הִדְהֵם לָטַשׁ עֵינַיִם תְּמֵהוֹת אֶל יְהוּדָה וְשִׁנָּיו נֶחְשְׁקוּ בִּפְרָאוּת: "הֶרֶף, חֶצְפָּן יְהוּדִי, מִיָּד אַרְאֶה לְךָ"... יָדוֹ נִשְׁלְחָה לִנְדַן חַרְבּוֹ. הַיָּד גִּשְׁשָׁה בָּאֲוִיר וּפִיו נִפְעַר בְּתַדְהֵמָה. הַנְּדָן הָיָה רֵיק, וְהַחֶרֶב הָיְתָה בִּידֵי יְהוּדָה.

הַחַיָּל הִתְבּוֹסֵס בְּדָמוֹ בְּעוֹד פִּיו פָּעוּר לִרְוָחָה...

פֶּרֶק רְבִיעִי

בּוֹדֵד בַּמַּעֲרָכָה

הַחַיָּלִים הַנִּדְהָמִים נֶעֱצְרוּ וְשָׁלְפוּ אֶת חַרְבוֹתֵיהֶם כְּאִישׁ אֶחָד. יְהוּדָה עָמַד מוּלָם נָכוֹן וְדָרוּךְ, וְחַרְבּוֹ מְהִירָה כְּבָרָק. עוֹד שְׁנֵי חַיָּלִים נָפְלוּ אַרְצָה בְּטֶרֶם זֹהָה בִּידֵי אַחַד הַחַיָּלִים שֶׁזָּעַק בַּחֲרָדָה: "זֶהוּ הַשֵּׁד הַיְּהוּדִי, יְהוּדָה מִיחָמוֹכָה! חוּשׁוּ, הִמָּלְטוּ עַל נַפְשְׁכֶם!"

הַחַיָּלִים פָּלְטוּ צְוִחַת אֵימִים וְנָסוּ מִן הַמָּקוֹם בְּבֶהָלָה.

הַשֶּׁמֶשׁ נָטְתָה מַעֲרָבָה, וְהַצְּלִילִים הִתְאָרְכוּ בַּסִּמְטָה הַשּׁוֹמֶמֶת. יְהוּדָה עָמַד שָׁם, מִתְנַשֵּׁף וְנוֹטֵף זֵעָה, וּלְצִדּוֹ אִשָּׁה חִוֶּרֶת, תִּינוֹק צוֹרֵחַ וְנַעַר מְבֹהָל וְנִפְחָד.

"נִצַּלְנוּ", הִתְיַפְּחָה הָאִשָּׁה, "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, נִצַּלְנוּ"...

"בָּרוּךְ הַשֵּׁם", חִיֵּךְ יְהוּדָה, אֲבָל בְּלִבּוֹ יָדַע כִּי הַמַּעֲרָכָה לֹא תַּמָּה. "וְעַכְשָׁו מַהֲרוּ וְרוּצוּ לְבֵיתוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר הַזָּקֵן" –

הוּא רָאָה אֶת הַתַּדְהֵמָה שֶׁהִצְטַיְּרָה עַל פָּנָיו שֶׁל אֶלְיָקוּם וְאָמַר בְּקֹצֶר רוּחַ: "מַהֲרוּ, אֵין לִי עַתָּה פְּנַאי לְהֶסְבִּרִים. חוּשׁוּ לְבֵית אֶלְעָזָר. וְאַתָּה, אֶלְיָקוּם, לֵךְ וְהַזְעֵק לְשָׁם אֶת כָּל הַחֲרֵדִים לִדְבַר ה'."

"וְאַתָּה?" שָׁאֲלָה הָאִשָּׁה חֶרֶשׁ. מַעְיַן דִּמְעוֹתֶיהָ יָבֵשׁ.

"עָלַי לְהִשָּׁאֵר כָּאן", עָנָה. "אֶצְטָרֵף אֲלֵיכֶם אַחַר כָּךְ. רוּצוּ, הִנֵּה הֵם קְרֵבִים!"

וְאָכֵן, מֵעֵבֶר לַפִּנָּה עָלָה קוֹל שַׁעֲטַת הַסַּנְדָּלִים הַמְסֻמָּרִים.

יְהוּדָה עָקַף בִּמְהִירוּת אֶת שְׁלֹשֶׁת הַגּוּפוֹת הַשְּׁרוּעוֹת לְרַגְלָיו וְהֵצִיץ

בִּזְהִירוּת מֵעֵבֶר לַפִּנָּה. הוּא רָאָה אֶת פְּלֻגַּת הַחַיָּלִים הַמְמַהֶרֶת לִקְרָאתוֹ וּבְרֹאשָׁהּ צוֹעֵד קוֹמְמִיּוּת מְפַקֵּד נִלְהָב. לְצִדּוֹ קִרְטְעוּ שְׁנַיִם מִנִּצּוֹלֵי הַהִתְקָלוּת הָרִאשׁוֹנָה כְּשֶׁהֵם נִרְגָּשִׁים וּמְלַהֲגִים, מְנוֹפְפִים בִּידֵיהֶם וּמַצְבִּיעִים לְעֵבֶר פִּנַּת הָרְחוֹב. הַמְפַקֵּד הִנְהִין בְּרֹאשׁוֹ וּפָקַד עַל חַיָּלָיו לַעֲצֹר וּלְהֵעָרֵךְ לְמִתְקָפָה. יְהוּדָה חָשַׁק אֶת שְׂפָתָיו וְהֶחְלִיט לְהִסְתָּעֵר בְּטֶרֶם יִהְיוּ הַחַיָּלִים נְכוֹנִים לִקְרָב. הוּא הֵגִיחַ מִפִּנַּת הָרְחוֹב כְּרוּחַ סְעָרָה, חַרְבּוֹ מִתְנוֹפֶפֶת כְּבָרָק וּבְפִיו מַרְעִימָה הַקְּרִיאָה:

"מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה'!"

הוּא חָצָה בִּיעָף אֶת שׁוּרוֹת הַחַיָּלִים הַהֲמוּמִים כְּשֶׁחַרְבּוֹ מְבַתֶּקֶת עַל יָמִין וְעַל שְׂמֹאל.

"יְהוּדָה מִיחָמוֹכָה!" קָרְאוּ הַחַיָּלִים בְּאֵימָה וְנָסוּ עַל נַפְשָׁם.

"עִמְדוּ, עֲמֹדוּ!" צָרַח הַמְפַקֵּד בְּגָרוֹן נִחָר וְהִצְטָרֵף אֶל פִּקּוּדָיו בְּרִיצָה שְׁפוּפָה.

תּוֹךְ רֶגַע קָט הָיָה הָרְחוֹב שׁוֹמֵם. יְהוּדָה סָב לְאָחוֹר וְחָזַר אֶל הָרְחוֹב הַסָּמוּךְ כְּשֶׁהוּא פּוֹסֵעַ לְאִטּוֹ בֵּין שְׁתֵּי שׁוּרוֹת הַחֲלָלִים. בְּלֶכְתּוֹ הִשְׁאִיר אַחֲרָיו פַּס דָּם דַּקִּיק.

יְהוּדָה חָזַר לְמַחְסֵה הַצֵּל בְּפִנַּת הַסִּמְטָה. תְּחוּשַׁת הַזְּמַן אָבְדָה לוֹ בְּלַהַט הַמַּעֲרָכָה, וְהוּא בִּקֵּשׁ לָדַעַת הַאִם הַזְּמַן שֶׁחָלַף הִסְפִּיק לָאֵם וּלְבָנֶיהָ לְהַגִּיעַ אֶל בֵּית אֶלְעָזָר. הוּא הִבִּיט בְּקַו הַצֵּל וְהֵנִיד בְּרֹאשׁוֹ. עוֹד מִסְפַּר דַּקּוֹת... זְרוֹעוֹ הֵצִיקָה לוֹ. שַׁרְוּוּל הַגְּלִימָה הָיָה רָטֹב וְצָמִיג. הִבִּיט בִּכְנַף יָדוֹ. דָּם. הוּא נִפְצַע. רַק עַתָּה הִבְחִין בְּפַס הַדָּם שֶׁהוֹתִיר אַחֲרָיו. מִצְחוֹ הִתְקַדֵּר, וּלְפֶתַע עָלְתָה בַּת צְחוֹק עַל שְׂפָתָיו. "גַּם זוֹ לְטוֹבָה" מִלְּמֵל בְּחִיּוּךְ.

הַחַיָּלִים הַיְּנָנִים הֵאֵטוּ אֶת מְרוּצָתָם עַד שֶׁנֶּעֱצְרוּ בְּהִסּוּס, נִכְלָמִים וּמְבֻיָּשִׁים. מִפַּקְדָּם נֶעֱצַר אַחֲרֵיהֶם כְּשֶׁהוּא מִתְנַשֵּׁם וּמִתְנַשֵּׁף. פָּנָיו סָמְקוּ מִן הָרִיצָה הַבְּהוּלָה וְהוּא נִסָּה לְהַעֲמִיד פָּנִים כְּאִלּוּ רָדַף אַחַר חַיָּלָיו כְּדֵי לְהַחֲזִירָם לִשְׂדֵה הַמַּעֲרָכָה...

"הִתְבַּיְּשׁוּ לָכֶם", רָעַם קוֹלוֹ. "חַיְלֵי הַמַּמְלָכָה הַכַּבִּירָה נָסוּ כִּשְׁפַנִּים מִפְּנֵי יְהוּדוֹן בּוֹדֵד!"

"אֵין זֶה בֶּן אָדָם", הִתְגּוֹנְנוּ הַחַיָּלִים, "זֶהוּ שֵׁד לָבוּשׁ שְׁחוֹרִים!"

"מַלְאַךְ נְקָמוֹת הַשָּׁלוּחַ מִמָּרוֹם", הוֹסִיף אֶחָד.

"חַרְבּוֹ מִתְנוֹפֶפֶת כַּאֲחוּזַת תְּזָזִית", הִזְכִּיר אַחֵר.

"יְהוּדָה מִיחָמוֹכָה!" סִכְּמוּ בִּבְעָתָה.

"הֲבָלִים", קָצַף הַמְפַקֵּד, "מִיחָה שְׁמִיחָה, נְפוּצוֹתֵם כִּזְבוּבִים! אָנוּ נִלְחָמִים בֵּאלֹקֵי הַיְּהוּדִים", הִזְכִּיר לָהֶם. "כְּלוּם נֵרָתַע מִפְּנֵי אֶחָד מִמַּאֲמִינָיו?!"

"וְאוּלַי"... גִּמְגֵּם אַחַד הַחַיָּלִים.

"שְׁתֹק!" הִסָּהוּ הַמְפַקֵּד בְּחֵמָה, "עֶשֶׂר שָׁנִים תֶּרְגַּלְתֶּם כֵּיצַד לָגֶשֶׁת לִקְרָב, וּבְיוֹם מִבְחָן שְׁכַחְתֶּם הַכֹּל! בּוֹשׁוּ וְהִכָּלְמוּ, יְוָנִים!"

עוֹד הַחַיָּלִים מְעַכְּלִים אֶת הַתּוֹכָחָה, וְהַמְפַקֵּד הִנְחִית אֶת פְּקֻדּוֹתָיו: "חוּשׁוּ וְהַזְעִיקוּ תִּגְבֹּרֶת. חִגְרוּ כְּלֵי קְרָב. תּוֹךְ רֶגַע קָט רְצוֹנִי לִרְאוֹת כָּאן שְׁתֵּי פַּלַאנְקוֹת!"

לֹא חָלְפָה דַּקָּה, וְהָרְחוֹב הָיָה שׁוֹמֵם מֵאָדָם. הַמְפַקֵּד קִנַּח אֶת מִצְחוֹ הַמַּזִּיעַ וּמִלְּמֵל הֲבָרוֹת בִּלְתִּי נִהִירוֹת.

רִאשׁוֹנֵי הַחַיָּלִים הֵחֵלּוּ לַחֲזוֹר מִמַּחְסְנֵי הַצִּיּוּד שֶׁבְּחַזְקָרָא. הֵם חָגְרוּ שִׁרְיוֹן קָצָר, בִּשְׁמֹאלָם אָחֲזוּ מָגִנִּים עֲגֻלִּים וּבִימִינָם לָפְתוּ חֲנִיתוֹת עֲנָק, עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הָאַחַת. הַמְפַקֵּד נָבַח אֶת פְּקֻדּוֹתָיו וְהֵם הִסְתַּדְּרוּ בִּשְׁתֵּי פַּלַאנְקוֹת לְמוֹפֵת.

הַפַּלַאנְקָה –

סוֹד הַצְּלָחָתָהּ שֶׁל הַמַּמְלָכָה הַיְוָנִית. הַמְצָאַת הַפֶּלֶא שֶׁבְּעֶזְרָתָהּ הִכְנִיעָה אֶת הָאִימְפֶּרְיָה הַפַּרְסִית הָאַדִּירָה וְהִדְבִּירָה תַּחְתֶּיהָ אֶת כָּל הָעוֹלָם הָעַתִּיק, מֵאַפְּרִיקֵי שֶׁבַּמַּעֲרָב וְעַד לִירְכְּתֵי הוֹדוּ בַּמִּזְרָח. מִתַּרְקִיָּה בַּצָּפוֹן וְעַד כּוּשׁ וּשְׁבָא בַּדָּרוֹם.

הַפַּלַאנְקָה הָיָה גְּדוּד הֶעָרוּךְ בְּרִבּוּעַ נָקְשֶׁה, מוּגָן בְּחוֹמַת מְגִנִּים, וַחֲנִיתוֹת אֲרֻכּוֹת מְבַצְבְּצוֹת מִמֶּנּוּ כְּקוֹצָיו שֶׁל קִפּוֹד זוֹעֵף. זֶהוּ מַעֲרָךְ צָפוּף וּבִלְתִּי חָדִיר, הָרוֹמֵס וְדוֹרֵס בְּדַרְכּוֹ לְלֹא מַעֲצוֹר. שְׁנֵי גְּדוּדִים כָּאֵלּוּ נֶעֱרְכוּ עַתָּה לְמָצוֹד אַחַר הַיְּהוּדִי הֶחָצוּף. הַגְּדוּד הָאֶחָד נִשְׁלַח

לְהַפְתִּיעוֹ מֵעָרְפּוֹ, וְהָאַחֵר הִתְקַדֵּם עַתָּה לְעֶבְרוֹ. הֵם עָמְדוּ לִמְחֹץ אֶת הַמִּתְקוֹמֵם הַבּוֹדֵד, לְכָתְשׁוֹ הָדֵק, לְלַמְּדוֹ לֶקַח!

מִצְעָדָם הַכָּבֵד שֶׁל הַחַיָּלִים הִדְהֵד בְּעֹז. הָיָה זֶה מַחֲזֶה מַפְעִים וּמְהַמֵּם. הַפַּלַאנְקָה צָעֲדָה כְּמִקְשָׁה אַחַת, כְּגוּשׁ מֶצֶק. כִּדְרִבֵּן עֲנָק מְכֻסֶּה שִׁרְיוֹן וְאָפּוּף קוֹצֵי חֲנִיתוֹת. סִלְיוֹתֵיהֶם הַמְסֻמָּרוֹת רָעֲמוּ בְּקֶצֶב אָחִיד. הֵם הִגִּיעוּ לְפִנַּת הָרְחוֹב וְנִפְנוּ שְׂמֹאלָה בְּתַרְגִּיל מַרְהִיב. עַכְשָׁו הִתְקַדְּמוּ בְּמַעֲלֵה הָרְחוֹב כְּשֶׁמּוּלָם צוֹעֶדֶת הַפַּלַאנְקָה הַשְּׁנִיָּה, שִׁרְיוֹנָהּ מַבְהִיק וַחֲנִיתוֹתֶיהָ שְׁלוּחוֹת נִכְחָה. שְׁתֵּי הַפַּלַאנְקוֹת נָעוּ בִּנְחִישׁוּת הָאַחַת לִקְרַאת רֵעוּתָהּ, לְאַחַר מִכֵּן הֵאֵטוּ אֶת קֶצֶב הַצְּעִידָה וּלְבַסּוֹף נֶעֱצְרוּ בִּמְבוּכָה.

בֵּינֵיהֶן הִשְׁתָּרַע קֶטַע רְחוֹב שׁוֹמֵם, וְלִיהוּדָה לֹא הָיָה זֵכֶר...

לִיהוּדָה לֹא הָיְתָה כָּל כַּוָּנָה לְהִתְאַבֵּד.

הוּא הִסְתַּכֵּן בִּקְרָבוֹת וְהִתְגָּרָה בַּחַיָּלִים כְּדֵי לְאַפְשֵׁר לָאַלְמָנָה וּלְבָנֶיהָ לְהַגִּיעַ לִמְקוֹם מִסְתּוֹרָם, אַךְ מִשֶּׁחָלַף פֶּרֶק הַזְּמַן הַדָּרוּשׁ לְכָךְ הִתְגַּנֵּב חֶרֶשׁ מִן הַמָּקוֹם כְּשֶׁהוּא מְחַיֵּךְ לְשֵׁמַע רְקִיעוֹת סַנְדְּלֵיהֶם שֶׁל חַיָּלֵי הַפַּלַאנְקוֹת הַמִּתְקָרְבוֹת בְּצַעַד נָחוּשׁ...

הַחַיָּלִים הִשְׁפִּילוּ אֶת חֲנִיתוֹתֵיהֶם וְנָעֲצוּ עֵינַיִם תּוֹהוֹת בִּמְפַקְּדָם. הַסַּמֶּק הָאַרְגָּמָנִי שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בִּלְחָיָיו תָּאַם לְהַפְלִיא אֶת זֵר הַשּׁוֹשַׁנִּים שֶׁעָטַר אֶת קַסְדָּתוֹ.

"לֹא יְאֻמַּן!" גִּמְגֵּם בִּמְבוּכָה. "כָּךְ, נֶעֱלַם, לְפֶתַע פִּתְאוֹם"...

וְאָז הִתְעַוָּה פַּרְצוּפוֹ בְּחֵימָה וְהוּא נוֹפֵף בְּיָדָיו כִּמְטֹרָף: "טִפְּשִׁים, גְּלָמִים, חַסְרֵי דֵעָה! נֶעֱרַכְתֶּם בַּפַּלַאנְקוֹת כְּדֵי לִלְכֹּד לוֹחֵם זָרִיז? הֲרֵי זֶה כְּאִלּוּ הִצְעַדְתֶּם פִּיל מִלְחָמָה כְּנֶגֶד פַּרְפָּר מְרַחֵף!"

הַחַיָּלִים הַהֲמוּמִים נִסּוּ לִרְמֹז לוֹ כִּי הָיָה זֶה רַעְיוֹנוֹ שֶׁלּוֹ, אֲבָל הַמְפַקֵּד הָיָה אָחוּז טֵרוּף כַּעַס נוֹרָא: "לְפַזֵּר מִיָּד אֶת הַמַּעֲרָךְ הַמְטֻפָּשׁ!" צָרַח בִּשְׂפָתַיִם מַעֲלוֹת קֶצֶף. "לְהִסְתַּדֵּר בִּשְׁלָשׁוֹת וְלִפְתֹּחַ בְּמָצוֹד! הוּא לֹא יִמָּלֵט מִיָּדִי! לֹא, הוּא לֹא יָשִׂים לְקֶלֶס אֶת צְבָא יָוָן הַמְהֻלָּל! הִפְכוּ כָּל אֶבֶן, סִרְקוּ כָּל פִּנָּה, בִּלְשׁוּ בְּכָל סֶדֶק! עוֹד הַיּוֹם יֵקַע רֹאשׁוֹ עַל חוֹמַת הַחַקְרָא!"

"אֵין צֹרֶךְ לִבְלֹשׁ", גִּמְגֵּם אַחַד הַחַיָּלִים. הָיָה זֶה הַחַיָּל שֶׁאַךְ לִפְנֵי

שָׁעָה קַלָּה הֶשְׁתַּק בַּחֲמַת זַעַם. וְהַמְפַקֵּד זָכַר זֹאת. עַתָּה פָּנָה לְעֶבְרוֹ, מְרַסֵּן בְּכֹחַ אֶת זַעֲמוֹ.

"מָה אָמַרְתָּ?" לָחַשׁ הַמְפַקֵּד וְעֵינָיו יָרְקוּ בְּרָקִים. כְּשֶׁהַמְפַקֵּד לוֹחֵשׁ, יָדְעוּ הַכֹּל, אֵין מְסֻכָּן מִמֶּנּוּ!

"אֵין צֹרֶךְ לִבְלֹשׁ", חָזַר הַחַיָּל וְאָמַר. "הַיְּהוּדִי פָּצוּעַ. הוּא הִשְׁאִיר שְׁבִיל דָּם לְאֹרֶךְ נְתִיב מִנּוּסָתוֹ. הִנֵּה"...

הַחַיָּל הוֹרָה בְּאֶצְבָּעוֹ, וְהַמְפַקֵּד הִפְנָה אֶת מַבָּטוֹ. וְאָכֵן, זַרְזִיף דָּם הִסְתַּמֵּן עַל אַבְנֵי הַמִּרְצָפֶת וְנֶעֱלַם מֵאַחוֹרֵי גֶּדֶר אֶבֶן נְמוּכָה.

"נֶהְדָּר!" עֵינֵי הַמְפַקֵּד בָּרְקוּ. הוּא שָׂכַח אֶת הַחַיָּל. "הַיְּהוּדִי בְּיָדֵינוּ!" קָרָא. "חוּשׁוּ, חַיָּלִים! נִקְמוּ אֶת כְּבוֹדוֹ שֶׁל הַצָּבָא הַיָּוָנִי!"

הָחַיָּלִים הֵרִיעוּ וְנָשְׂאוּ חֲנִיתוֹתֵיהֶם אֶל עָל, וְהַמְפַקֵּד דִּלֵּג בְּרֹאשָׁם מֵעַל לַגֶּדֶר הַנְּמוּכָה.

הַמְּצוֹד הֵחֵל!

פֶּרֶק חֲמִישִׁי

מִבְצַע הַחִלּוּץ

הוּדָה נָס עַל נַפְשׁוֹ. הוּא חָצָה חֲצֵרוֹת וְרָמַס עֲרוּגוֹת, עָקַף בִּנְיָנִים וְדִלֵּג עַל גְּדֵרוֹת כְּשֶׁהוּא מוֹתִיר אַחֲרָיו פַּס דָּם דַּקִּיק. הוּא נֶעֱצַר בְּפֶתַח חָצֵר עֲזוּבָה וְהִקְשִׁיב בִּדְרִיכוּת. קוֹל צַעֲדֵי הַחַיָּלִים הַמִּתְקָרְבִים נִשְׁמַע בְּבֵרוּר וּקְרִיאוֹתֵיהֶם הִדְהֲדוּ בָּרָמָה. הוּא הִתְבּוֹנֵן בְּפִזּוּר נֶפֶשׁ בְּפַס הַדָּם שֶׁסִּמֵּן אֶת נְתִיבוֹ, וְהֵנִיד בְּרֹאשׁוֹ. קָרַע פִּסַּת אָרִיג מִשַּׁרְווּל גְּלִמָּתוֹ, וְהִסְפִּיג בָּהּ אֶת הַדָּם שֶׁנִּגַּר מִזְּרוֹעוֹ. הַדָּם הִפְסִיק לְטַפְטֵף אַרְצָה וִיהוּדָה בִּצַּע תַּפְנִית מְהִירָה וְשָׁב עַל עִקְּבוֹתָיו. עַכְשָׁו לֹא הוֹתִיר אַחֲרָיו סִימָנֵי דֶּרֶךְ, אֲבָל אֵין זֶה קַל לִבְרֹחַ כַּאֲשֶׁר יָד אַחַת פְּצוּעָה וְהַשְּׁנִיָּה מַצְמִידָה אֵלֶיהָ אָרִיג לָח, וְהַדָּבָר הוֹפֵךְ לְבִלְתִּי אֶפְשָׁרִי כַּאֲשֶׁר הִנְּךָ נִצָּב בִּפְנֵי גֶּדֶר אֲבָנִים... הוּא הִנִּיחַ לַדָּם לָשׁוּב וְלִזְרֹם וְדִלֵּג מֵעַל לַגָּדֵר בִּזְרִיזוּת. שׁוּב הוֹתִיר אַחֲרָיו שְׁבִיל דָּם וְשׁוּב הִסְפִּיגוֹ כַּאֲשֶׁר שִׁנָּה אֶת כִּוּוּן הַמְּנוּסָה. "הַדָּבָר יְבַלְבֵּלָם מְעַט – חָשַׁב בְּלִבּוֹ – וִיעַכֵּב אֶת הִתְקַדְּמוּתָם הַמְּהִירָה"...

יְהוּדָה רָץ בְּמַעְגָּלִים כְּחַיָּה בְּמַלְכֹּדֶת, כְּשֶׁהוּא מַסְפִּיג אֶת הַדָּם וּמַנִּיחַ לוֹ לְטַפְטֵף לְסֵרוּגִין. הוּא הָיָה מוּתָשׁ מִן הָרִיצָה הַבְּהוּלָה וּמֵאָבְדַן הַדָּם הָרַב, רֹאשׁוֹ הִסְתַּחְרֵר וּרְאִיָּתוֹ הִתְעַרְפְּלָה. הוּא חָצָה חָצֵר נוֹסֶפֶת וְהִתְגַּנֵּב לְאָרְכּוֹ שֶׁל קִיר קוֹדֵר, הִגִּיעַ לְגָדֵר גְּבוֹהָה וְשִׁרְבֵּב אֶת רֹאשׁוֹ בִּזְהִירוּת בְּעַד הַפֶּתַח הַמִּקְמָר – וּבְכֵן, זֶהוּ. הוּא הִגִּיעַ לְסוֹף הַדֶּרֶךְ. זֶהוּ הָאַחֲרוֹן שֶׁבְּבָתֵּי הָעִיר...

לְפָנָיו הִשְׁתָּרְעָה רְחָבָה מְרֻצֶּפֶת וְאַחֲרֶיהָ הִתְרוֹמְמָה הַחוֹמָה הָאֵימְתָנִית, עֲשׂוּיָה נִדְבָּכִים נִדְבָּכִים שֶׁל אַבְנֵי גָּזִית כַּבִּירוֹת, מְסֻתָּתוֹת בִּקְפִידָה וְתוֹאֲמוֹת לְהַפְלִיא.

הוּא חָצָה אֶת הָעִיר בִּדְרָכִים נִפְתָּלוֹת וְהִגִּיעַ לְקִצָּהּ. לְאָן יַמְשִׁיךְ עַתָּה?

הוּא נָשָׂא אֶת רֹאשׁוֹ וְהִקְשִׁיב לְקוֹלוֹת הַחַיָּלִים שֶׁבָּקְעוּ מִמֶּרְחָק, הֵעִיף מַבָּט עָגוּם בִּשְׁלוּלִית הַדָּם שֶׁנִּקְוְתָה תַּחְתָּיו וְעִוָּה אֶת פַּרְצוּפוֹ כְּלַפֵּי סְחָבַת הָאָרִיג סְפוּגַת הַדָּם שֶׁהֶחֱזִיק בְּיָדוֹ הַשְּׂנִיָּה. לְאִטּוֹ חָצָה אֶת הָרְחָבָה הַשּׁוֹמֶמֶת וְנֶעֱצַר לְמַרְגְּלוֹת הַחוֹמָה, נָשָׂא יָדוֹ וְהֵטִיחַ אֶת הָאָרִיג הַלַּח בָּאֶבֶן הָעֲנָקִית. כַּדּוּר הַבַּד צָנַח אַרְצָה וִיהוּדָה גָּחַן וֶהֱרִימוֹ. הוּא זְרָקוֹ גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, וְשׁוּב גָּבוֹהַּ יוֹתֵר, הוּא הִמְשִׁיךְ לְזָרְקוֹ כְּלַפֵּי מַעְלָה עַד שֶׁכַּדּוּר הַבַּד הָאַרְגְּמָנִי עָבַר מֵעַל הַחוֹמָה וְנָחַת אֵי שָׁם מֵאַחֲרֶיהָ. אָז גִּחֵךְ יְהוּדָה כְּיֶלֶד הַנֶּהֱנֶה מִמִּשְׂחָקוֹ, תָּלַשׁ מִגְּלִימָתוֹ רְצוּעַת בָּד רְחָבָה וְחָבַשׁ בָּהּ אֶת זְרוֹעוֹ הַפְּצוּעָה הָדֵק הֵיטֵב. הֶאֱזִין בַּשֵּׁנִית לַהֲמֻלַּת הַחַיָּלִים הַמִּתְקָרְבִים וְעָזַב אֶת הַמָּקוֹם בִּבְהִילוּת.

הָיָה מַשֶּׁהוּ מוּזָר בִּפְלֻגַּת הַחַיָּלִים וּבַמְּפַקֵּד שֶׁצָּעַד בְּרֹאשָׁהּ. הֵם הִתְנַהֲגוּ כַּעֲדַת כַּלְבֵי צַיִד מְסֻמָּמִים. הִנֵּה הֵם רָצִים בְּעִקְּבוֹת פַּס הַדָּם, וּלְפֶתַע נֶעֱצָרִים וּבוֹהִים סָבִיב בְּטִמְטוּם. נִפּוֹצִים לְכָל עֵבֶר לְחַפֵּשׂ אֶת הֶמְשֵׁכוֹ, גּוֹחֲנִים וּמִזְדַּקְּפִים, רָצִים וְשָׁבִים בִּמְבוּכָה וּבְתִסְכּוּל. הַמְּפַקֵּד עוֹמֵד בְּלֵב הַמְּהֻמָּה, פָּנָיו סְמוּקוֹת וּשְׂפָתָיו מַעֲלוֹת קֶצֶף וְהוּא מְנַפְנֵף בְּחַרְבּוֹ לְכָל עֵבֶר וְקוֹרֵא בְּגָרוֹן נִחָר: "אֲנִי אַרְאֶה לוֹ, לַיְּהוּדִי הֶחָצוּף. הוּא מִתַּעְתֵּעַ בָּנוּ, בֶּן הַבְּלִיַּעַל. הוּא מְהַתֵּל בָּנוּ, לוֹעֵג לָנוּ"...

וְאָז פָּרַץ מִישֶׁהוּ בִּקְרִיאַת שִׂמְחָה וְהִצְבִּיעַ עַל הֶמְשֵׁךְ סִימָנֵי הַדָּם, וְכָל הַחַיָּלִים פָּרְצוּ בְּרִיצָה בְּהוּלָה שֶׁנִּקְטְעָה בַּשֵּׁנִית כַּעֲבֹר מִסְפַּר צְעָדִים.

"הוּא לֹא יִמָּלֵט מִיָּדִי – רָקַע הַמְּפַקֵּד בְּסַנְדָּלוֹ הַמְסֻמָּר – בִּי נִשְׁבַּעְתִּי, אֶת כָּל הָעִיר אֶהֱפֹךְ עַד שֶׁאֶמְצָאֵהוּ! אֲקַצֵּץ אֶת אֵיבָרָיו אֶחָד לְאֶחָד! אֲבַתְּקוֹ לִגְזָרִים, אֶטְחָנוֹ עַד דַּק!"

הַחַיָּלִים הִבִּיטוּ בְּעֵינָיו שְׁטוּפוֹת הַדָּם וְיָדְעוּ כִּי אֵין זֶה אִיּוּם סְרָק... שׁוּב מָצָא אֵי מִי אֶת הֶמְשֵׁכוֹ שֶׁל נְתִיב הַדָּם וְשׁוּב הִתְקַדְּמָה הַפְּלֻגָּה בְּעִקְּבוֹתָיו. הֵם חָצוּ חֲצֵרוֹת וְדִלְּגוּ עַל מְשׁוּכוֹת, עָקְפוּ בָּתִּים וְרָמְסוּ גִּנּוֹת, וּלְבַסּוֹף פָּרְצוּ בִּקְרִיאַת שִׂמְחָה: לִפְנֵיהֶם הִשְׁתָּרַע פַּס אַרְגְּמָן דַּקִּיק וְיָשָׁר. הֵם שָׁעֲטוּ קָדִימָה לְאֹרֶךְ הַקִּיר וְהֶחָצֵר הַגְּדוֹלָה, יָצְאוּ בְּעַד הַשַּׁעַר הַמְּקֻמָּר, וְנֶעֱצְרוּ תַּחְתָּם בְּתִמָּהוֹן:

פַּס הַדָּם הִמְשִׁיךְ לִפְנֵיהֶם בְּקַו יָשָׁר, חָצָה אֶת הָרְחָבָה הַמְרֻצֶּפֶת וְטִפֵּס מַעְלָה מַעְלָה בְּמַעֲלֵה הַחוֹמָה הַתְּלוּלָה – –

עֵינָיו שֶׁל הַמְפַקֵּד הִתְגַּלְגְּלוּ בְּחוֹרֵיהֶן, וְהוּא צָנַח תַּחְתָּיו בְּעִלָּפוֹן.

הַשֶּׁמֶשׁ נָטְתָה לִשְׁקִיעָה כַּאֲשֶׁר רֹאשׁוֹ שֶׁל יְהוּדָה הֵצִיץ בִּזְהִירוּת מִן הַפִּנָּה וְסָקַר בְּחַשְׁדָנוּת אֶת רְחוֹבוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר. הַכִּכָּר הָעֲנָקִית הָיְתָה שׁוֹמֶמֶת מֵאָדָם. הַחַיָּלִים עֲזָבוּהָ זֶה מִכְּבָר וְהַמִּזְבֵּחַ הַמְשֻׁקָּץ הֵעֶלָה תִּמְרוֹת עָשָׁן קְלוּשׁוֹת, פִּזּוּרוֹת. הוּא נָשַׁם לִרְוָחָה וּמַבָּטוֹ נָדַד הָלְאָה, בְּמַעֲלֵה הָרְחוֹב. הוּא רָאָה אֶת פֶּתַח בֵּיתוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר וּשְׂפָתָיו נִקְפְּצוּ בִּמְרִירוּת. לֹא הָיָה כָּל מָקוֹם לְטָעוּת: מִחוּץ לַמִּפְתָּן עָמְדוּ אֶלְיָקוּם וְאִמּוֹ, וּבִזְרוֹעוֹתֶיהָ הַתִּינוֹק הַנִּמּוֹל! "זוֹהִי הֶפְקֵרוּת – חָשַׁב בְּזַעַם – זֶה עַתָּה נִצְּלוּ מִמָּוֶת, וְהֵם כְּבָר מִתְגָּרִים בּוֹ בַּשֵּׁנִית. אֵיךְ הֵם מְהִינִים לַעֲמֹד כָּךְ, חֲשׂוּפִים לְעֵין כֹּל?" הוּא פָּרַץ לְעֶבְרָם בְּרִיצָה מְהִירָה וְאוֹתֵת לָהֶם בְּהִתְרַגְּשׁוּת לְהִכָּנֵס פְּנִימָה, אֲבָל הֵם בָּהוּ בּוֹ בַּאֲדִישׁוּת וְלֹא מָשׁוּ מִמְּקוֹמָם. הוּא הִגִּיעַ אֲלֵיהֶם כְּשֶׁהוּא מִתְנַשֵּׁם וּמִתְנַשֵּׁף וְאָמַר בִּבְהִילוּת: "הִכָּנְסוּ פְּנִימָה, מִיָּד! הַצָּבָא מְחַפֵּשׂ אַחֲרֵיכֶם בְּנֵרוֹת"...

"דּוֹמַנִי שֶׁהֵם מְחַפְּשִׂים אַחֲרֶיךָ", הֵשִׁיבָה הָאִשָּׁה חֶרֶשׁ.

"לֹא... הֵם מִשְׁכְּנָעִים כִּי צָנַחְתִּי מִן הַחוֹמָה – אוֹ שֶׁעָלִיתִי לַמְּרוֹמִים! וְעַתָּה, הִכָּנְסוּ כְּבָר. לְמָה אַתֶּם מְחַכִּים?"

"לֹא נוּכַל לְהִכָּנֵס." הֵשִׁיב אֶלְיָקוּם. "אֶלְעָזָר נִפְטַר, וְאָנוּ כֹּהֲנִים. הַכְנִיסָה לְבֵיתוֹ אֲסוּרָה עָלֵינוּ!"

"גַּם אֲנִי כֹּהֵן, אֲבָל הָעַמִּידָה כָּאן הֲרֵיהִי סַכָּנַת חַיִּים. זֶהוּ פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ! בּוֹאוּ" – אָמַר יְהוּדָה וְנִבְלַע בַּפֶּתַח הֶחָשׁוּךְ.

בִּפְנִים שָׂרְרָה אֲפֵלָה וְנִשְׁמְעוּ מִלְמוּלִים סְתוּמִים. הַנּוֹכְחִים קָרְאוּ פִּרְקֵי תְּהִלִּים לְיַד מִטַּת הַנִּפְטָר.

"אֵ—ל נְקָמוֹת יִקֹּם אֶת דָּמוֹ" הִכְרִיז יְהוּדָה בַּחֶדֶר הֶחָשׁוּךְ. הַמִּלְמוּל נִפְסַק בַּחֲטָף. "יְהוּדָה? הַאַתָּה זֶה, יְהוּדָה?" שָׁאֲלוּ כֻּלָּם.

"אֲנִי הוּא, הַאִם כֻּלְּכֶם כָּאן? נְחוּנְיָה, יוֹחָנָן, בְּרוּקָא?" עֵינָיו עֲדַיִן לֹא הִסְתַּגְּלוּ לָאַפְלוּלִית, וְהַזְּמַן דָּחַק.

"כֵּן" –

"יִצְחָק, תּוֹדְרוֹס, יְהוֹנָדָב? שִׁמְעִי, נְחֶמְיָה?"

"כֵּן... לְשֵׁם מָה נִקְרֵאנוּ הֵנָּה?"

"מִיָּד אַסְבִּיר הַכֹּל. הַקְשִׁיבוּ נָא, אַחַי: שׂוֹחַחְתִּי עִם אֶלְעָזָר שָׁעָה קַלָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ. הוּא יָדַע אֶת מַצָּבוֹ לְאַשּׁוּרוֹ. וְכֹה צִוָּה עָלַי לֵאמֹר: נוֹתַרְנוּ מְעַט מֵהַרְבֵּה, חוּשׁוּ וְהִמָּלְטוּ עַל נַפְשְׁכֶם!"

"לֹא נַפְקִיר אֶת עִיר קָדְשֵׁנוּ", נִשְׁמַע קוֹל מִיַּרְכְּתֵי הַחֶדֶר.

"חָלִילָה!" הֵשִׁיב יְהוּדָה נֶחֱרָצוֹת. אַף לֹא הִפְנָה רֹאשׁוֹ לְעֵבֶר הַקּוֹל. דַּעְתּוֹ נֶחֱרֶצֶת הָיְתָה, וְכָל דַּקָּה יְקָרָה. "אָנוּ יוֹצְאִים מִיָּד, אַךְ שׁוּב נָשׁוּב. לֹא כְּנִרְדָּפִים וּמְעֻנִּים, אֶלָּא כִּמְשַׁחְרְרִים וְכִבְנֵי חוֹרִין! וְעַתָּה – לַדֶּרֶךְ!"

לְרֶגַע שָׁרְרָה דּוּמִיָּה מְתוּחָה, וְאָז שָׁאַל מִישֶׁהוּ: "אֵיךְ נֵצֵא אֶת הָעִיר, וְהַחַיָּלִים שׁוֹמְרִים אֶת מְבוֹאוֹתֶיהָ?"

וְאַחֵר הִצִּיעַ בְּהִסּוּס: "שֶׁמָּא נְחַכֶּה לְמָחָר, נֶאֱסֹף אֶת חֲפָצֵינוּ וְנִפָּרֵד מִבָּתֵּינוּ"...

"לֹא!" הֵשִׁיב יְהוּדָה. "לִפְנֵי שָׁעָה קַלָּה חִלַּצְתִּי אֶת אַלְמָנַת יִצְחָק חֲבֵרֵנוּ וְאֶת שְׁנֵי בָּנֶיהָ מִמָּוֶת. הַקַּלְגַּסִּים עָרְכוּ אַחֲרֵי מָצוֹד נִרְחָב אַךְ הֶעֱלוּ חֶרֶס בְּיָדָם, וְעַתָּה יִזָּכְרוּ בַּקָּרְבָּן שֶׁנִּשְׁמַט מִידֵיהֶם וְיִפְתְּחוּ בִּסְרִיקוֹת נִרְחָבוֹת. לֹא נוּכַל לְהַפְקִירָם!"

וּכְאִלּוּ כְּדֵי לְאַמֵּת אֶת דְּבָרָיו פָּתַח הַתִּינוֹק בִּבְכִי מַרְעִיד.

"הֲרֵי לְךָ"... מִלְמֵל מִישֶׁהוּ.

"וְכֵיצַד נֵצֵא אֶת הָעִיר?" חָזַר הַקּוֹל וְהִקְשָׁה.

"פָּשׁוּט מְאֹד —" הֵחֵל יְהוּדָה לוֹמַר, אַךְ לְפֶתַע נִשְׁמַע מִן הַפֶּתַח קוֹלוֹ הַמְבֹהָל שֶׁל אֶלְיָקוּם: "פְּלֶגֶת חַיָּלִים מִתְקָרֶבֶת!"

הַקְּרִיאָה נִתְקַבְּלָה בִּשְׁתִיקַת תַּדְהֵמָה, שֶׁהֻפְרְעָה בְּבִכְיוֹ שֶׁל הַתִּינוֹק וּבִלְחִישׁוֹתֶיהָ הַנִּרְגָּשׁוֹת שֶׁל אִמּוֹ הַמְבַקֶּשֶׁת לְהַשְׁתִּיקוֹ.

"יְהוּדָה," אָמְרָה הָאֵם, "הֵם מְחַפְּשִׂים אַחֲרַי! אֵצֵא אֲלֵיהֶם עִם תִּינוֹקִי, לְבַל יְבֻלַּע לְכֻלְּכֶם..."

"הַבָּלִים תְּדַבְּרִי!" עָנָה לָהּ בִּצְעָקָה שֶׁהִקְפִּיצָה אֶת כֻּלָּם. "מַה לָּכֶם שׁוֹתְקִים, אַחַי? אַיי אַיי – – "

"מַה לְּךָ, יְהוּדָה? שְׁשְׁשְׁ... הַחַיָּלִים יִשְׁמָעוּךָ..."

"אַיי," צָרַח יְהוּדָה וּמָחָה כַּפָּיו, "הַשְׁמִיעוּ אֶת קוֹלְכֶם, אַיי, קוֹנְנוּ עַל הַנִּפְטָר הַדָּגוּל, אַיי"...

"אַיי," עָנָה לְעֻמָּתוֹ אֶחָד מִן הַחֲבוּרָה, "אַיי"...

"הוֹ, הוֹ!" צָוַח אַחֵר.

בֵּן רֶגַע דָּמָה הַחֶדֶר הַצָּר לִמְאוּרַת דֻּבִּים הוֹמִים. בְּלִיל שֶׁל שְׁאָגוֹת וִילָלוֹת הֶחֱרִישׁ אֶת הָאָזְנַיִם.

"שֶׁקֶט!" צָרַח מָאן דְּהוּ בִּיוָנִית, וְאוֹר לַפִּיד הֵאִיר אֶת הַחֶדֶר.

"אַל תַּפְסִיקוּ, אַחַי," הִתְיַפַּח יְהוּדָה בְּקוֹל חֲצוּצְרָה, "עֲלֵיכֶם לְהַחֲרִישׁ אֶת בְּכִי הַתִּינוֹק, אַיי אַיי!"

"חִדְלוּ, דּוֹמוּ!" הִרְעִים הַחַיָּל. "מַה מִּתְרַחֵשׁ כָּאן?"

"אַיי, אַיי" — —

"הוֹ, הוֹ" — —

"אֶלְעָזָר הַזָּקֵן נִפְטַר!" צָרַח נְחֶמְיָה בְּאָזְנֵי הַחַיָּל. "וְהִתְכַּנַּסְנוּ כָּאן לְהַסְפִּידוֹ, הוֹ הוֹ!"

"מְשֻׁגָּעִים, הַלַּיְלָה כְּבָר יָרַד!" הֵשִׁיב הַחַיָּל כְּשֶׁהוּא מְנַסֶּה לִגְבֹּר בְּצַעֲקָתוֹ עַל בְּלִיל הַקּוֹלוֹת — "שְׁכַחְתֶּם שֶׁאַתֶּם חַסְרֵי דֶּלֶת? אֶת כָּל הָעִיר תָּעִירוּ!"

"הוֹ, הוֹ!" — עָלוּ לְעֻמָּתוֹ קוֹלוֹת הַסּוֹפְדִים.

"אַיי" — —

"בַּחֲצוֹת נֵצֵא לְקָבְרוֹ!" הֵרִיעַ נְחֶמְיָה בְּגָרוֹן נִחָר. "אֵין אָנוּ מְלִינִים אֶת מֵתֵינוּ!"

"לֹא בַּחֲצוֹת," פָּקַד הַחַיָּל, "עַכְשָׁו תֵּצְאוּ, מִיָּד! וְלֹא — תֵּעָרֵךְ כָּאן לְוָיָה נוֹסֶפֶת"...

"כֵּן, אֲדוֹנִי, בְּוַדַּאי..." הֵשִׁיב נְחֶמְיָה בְּהַכְנָעָה. יְהוּדָה וּשְׁלוֹשָׁה מֵחֲבֵרָיו נָשְׂאוּ אֶת הַמִּטָּה הָרְחָבָה וְהַחֲבוּרָה הִשְׁתָּרְכָה אַחֲרֵיהֶם בְּקוֹלוֹת נְהִי וּבְכִי. אִישׁ לֹא הִבְחִין בַּתִּינוֹק הַזָּעִיר הַצָּנוּף לְמַרְגְּלוֹת הַנִּפְטָר וּמִשְׁתַּתֵּף בַּבְּכִי הַנִּרְגָּשׁ...

פֶּרֶק שִׁשִּׁי

הַמְּעָרָה הַנִּכְסֶפֶת

מַסַּע הַהַלְוָיָה הַקּוֹלָנִי שֶׁהֵחֵל אֶת דַּרְכּוֹ בְּמִנְיַן יְהוּדִים, אִשָּׁה וְתִינוֹק, הָפַךְ בְּמַהֲלָכוֹ לְמִצְעַד הִזְדַּהוּת הֲמוֹנִי. מִשְׁתַּתְּפָיו נִשְׁמְטוּ אֶחָד אֶחָד וְחָזְרוּ עִם נְשֵׁיהֶם וְטַפָּם, וּמִן הַבָּתִּים הֵגִיחוּ אֲנוּסִים רַבִּים וְהִשְׁתָּרְכוּ בְּשׁוּלֵי הַהַלְוָיָה, שִׂפְתֵיהֶם מְמַלְמְלוֹת פְּסוּקִים נִשְׁכָּחִים וְזֵרֵי הָאֵלִיל עוֹדָם מִתְנוֹסְסִים עַל רֹאשָׁם.

הַשּׁוֹמְרִים הַנִּדְהָמִים הֵנִיחוּ לַמַּסָּע לָצֵאת בְּשַׁעַר הַקִּדְרוֹן וְלָרֶדֶת בַּמִּדְרוֹן. לְמַרְגְּלוֹת קֶבֶר זְכַרְיָה הַנָּבִיא כָּרָה יְהוּדָה אֶת הַקֶּבֶר וּפָנָה

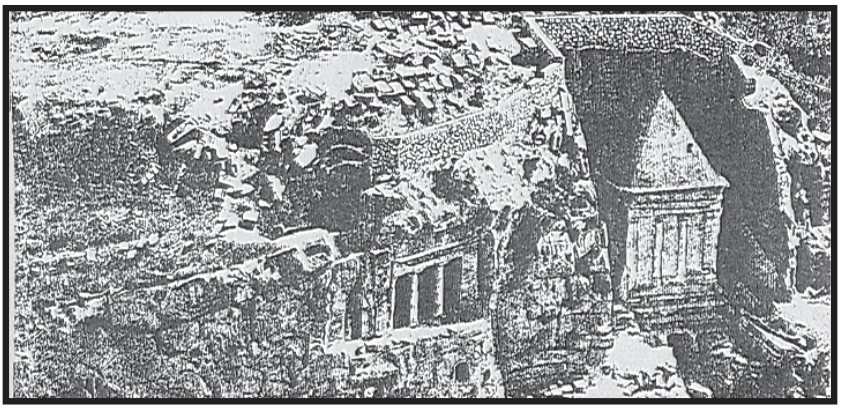

בְּהִתְרַגְּשׁוּת אֶל הַקָּהָל הַדּוֹמֵם. הֶהָמוֹן הַשּׁוֹתֵק. "אַחַי," הִרְעִים בְּקוֹלוֹ, "תְּנוּ כָּבוֹד לֵאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל וְהָסִירוּ אֶת אֱלֹהֵי הַנֵּכָר אֲשֶׁר בְּתוֹכְכֶם!"

בִּתְנוּעוֹת אִלְּמוֹת שָׁמְטוּ הָאֲנָשִׁים אֶת הַזֵּרִים, וְכִסּוּ רָאשֵׁיהֶם בְּשׁוּלֵי גְּלִימוֹתֵיהֶם הַלְּבָנוֹת.

"אַחַי, הָבָה נַכְרִיז כֻּלָּנוּ אֶת קְרִיאָתוֹ שֶׁל אֵלִיָּהוּ בְּהַר הַכַּרְמֶל" – וְהַקָּהָל קָרָא כְּאֶחָד:

"ה' הוּא הָאֱלֹקִים!"

"מִי כְּעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל!" קָרָא יְהוּדָה בְּהִתְרַגְּשׁוּת, וְקוֹלוֹ נִקְטַע. הַדְּמָעוֹת חָנְקוּ אֶת גְּרוֹנוֹ. הַכֹּל הִבִּיטוּ בּוֹ בִּדְרִיכוּת. נָשַׁם עֲמֻקּוֹת, וְאָמַר: "כָּאן נִפְרָדוֹת דְּרָכֵנוּ, אַחַי. שׁוּב נָשׁוּב אֲלֵיכֶם – " הוּא שָׁב וְנָדַם. שׁוּב חָסְמוּ הַדְּמָעוֹת אֶת גְּרוֹנוֹ, וְהוּא נֶאֱלַם. נָשָׂא יָדוֹ. כְּבִרְכַּת פְּרֵדָה, כְּמֶחֱוַת אַחֲוָה, וְהֵשַׁח רֹאשׁוֹ. דִּמְעָה הִתְגַּלְגְּלָה בְּמוֹרַד לֶחְיוֹ. הַגְּלִימוֹת הַלְּבָנוֹת הֵחֵלּוּ לְטַפֵּס בְּמַעֲלֵה הָהָר בְּדַרְכָּם הָעִירָה. מוֹתִירוֹת אַחֲרֵיהֶן שׁוֹבַל פְּרָחִים רְמוּסִים. יְהוּדָה כִּנֵּס אֶת חֲבוּרָתוֹ וְשָׂם פָּנָיו צָפוֹנָה, אֶל מִדְבַּר גִּבְעוֹן שֶׁמֵּעֵבֶר לְהַר הַזֵּיתִים.

יָרֵחַ מָלֵא הֵאִיר אֶת דַּרְכָּם. הֵם הִגִּיעוּ לְפִסְגַּת הַר הַזֵּיתִים, וְאָז נִפְנָה יְהוּדָה וְלָחַשׁ בְּאָזְנֵי אֶלְיָקוּם: "הַבֵּט נָא, הֲיֵשׁ מַרְאֶה יָפֶה מִזֶּה?"

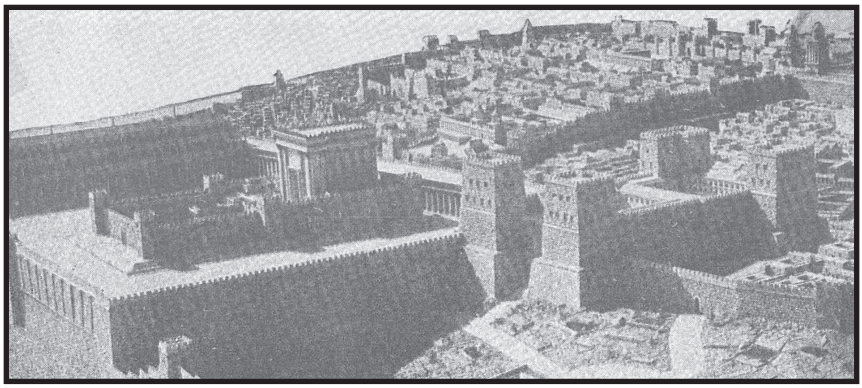

אֶלְיָקוּם סָב לַאֲחוֹרָיו וּנְשִׁימָתוֹ נֶעֱתְקָה. יְרוּשָׁלַיִם כֻּלָּה הִשְׁתָּרְעָה לְפָנָיו, פְּרוּשָׂה כְּעַל כַּף הַיָּד. הַלְּבָנָה שֶׁעָלְתָה שָׁפְכָה עָלֶיהָ אוֹר כָּסוּף, כִּמְלַטֶּפֶת אֶת הָעִיר הַפְּצוּעָה וְהַמְחֻלֶּלֶת. רַחֲבַת הַר הַבַּיִת זָרְחָה בְּאוֹר עָדִין וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הִתְנַשֵּׂא בַּהֲדָרוֹ כְּלָבִיא עֵנָק. הַקֶּסֶם הֶעָצוּב הִתְפּוֹגֵג כַּאֲשֶׁר שָׁמַע אֶת יְהוּדָה לוֹחֵשׁ בִּכְאֵב: "אֵיכָה יָשְׁבָה בָדָד, הָעִיר רַבָּתִי עָם, הָיְתָה כְּאַלְמָנָה... בָּכֹה תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה, וְדִמְעָתָהּ עַל לֶחֱיָהּ". אֶלְיָקוּם בָּטוּחַ הָיָה שֶׁיְּהוּדָה שׁוֹמֵעַ אֶת בִּכְיָהּ שֶׁל הָעִיר בְּצֵאת נֶאֱמָנֶיהָ לְגָלוּת, וּבוֹכֶה יַחַד עִמָּהּ...

הֵם חָצוּ אֶת הָרֶכֶס וְיָרְדוּ בַּמּוֹרָד. לְאוֹר הַיָּרֵחַ נִפְרָשׂ לִפְנֵיהֶם מַרְבָּד אֵינְסוֹפִי שֶׁל חוֹלוֹת כְּסוּפִים, מְנֻמָּר בִּכְתָמִים אֲפֵלִים שֶׁל סְלָעִים וְשִׂיחִים. הַדְּמָמָה הַמֻּחְלֶטֶת הֻדְגְּשָׁה שִׁבְעָתַיִם עַל יְדֵי בִּכְיוֹ הַנּוֹקֵב שֶׁל הַתִּינוֹק, וְיִלְלַת הַתַּנִּים שֶׁנִּשְׂאָה מִמֶּרְחָק.

"יְהוּדָה..." לָחַשׁ אֶלְיָקוּם וְקוֹלוֹ רָעַד. "עַכְשָׁו, כַּאֲשֶׁר יְרוּשָׁלַיִם הַרְחֵק מֵאַחֲרֵינוּ, שֶׁמָּא נֵעָצֵר לַחֲנַיִת לַיְלָה? אִמָּא כֹּה עֲיֵפָה"...

קוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה הָיָה רַךְ: "אֵינְךָ מַכִּיר אֶת הַמִּדְבָּר, נַעֲרִי, וְאֵינְךָ מַכִּיר אֶת מִשְׁמְרוֹת הַיְּוָנִים... אָנוּ נָנוּעַ בַּלֵּילוֹת וְנִסְתַּתֵּר בַּיָּמִים. כָּךְ נִסָּתֵר מִלַּהַט הַשֶּׁמֶשׁ וּמִפָּרָשֵׁי הַשּׁוֹנְאִים".

"וּלְאָן בִּרְצוֹנְךָ לְהַגִּיעַ?" הִקְשָׁה אֶלְיָקוּם. לֹא רַק אִמּוֹ זְקוּקָה הָיְתָה לִמְנוּחָה. גַּם עָלָיו עָבַר יוֹם טָעוּן, מַתִּישׁ עַד כְּלוֹת.

וִיהוּדָה עָנָה בְּקוֹלוֹ הָרַךְ, הַמַּרְגִּיעַ: "פָּנֵינוּ מוּעָדוֹת אֶל מַמְלֶכֶת הַתּוֹרָה! רַבִּים מֵאַחֵינוּ נִמְלְטוּ אֶל הַמִּדְבָּר מֵחֶרֶב הָאוֹיֵב וּמִגְּזֵרוֹת הַשְּׁמָד. כְּאֶלֶף מֵהֶם הִתְכַּנְּסוּ יַחְדָּו בִּמְעָרָה רַחֲבַת יָדַיִם וְהִתְאַגְּדוּ בִּקְהִלָּה לְמוֹפֵת. הַיְלָדִים לוֹמְדִים תּוֹרָה מִפִּי הַזְּקֵנִים, הַנָּשִׁים דּוֹאֲגוֹת לְמֶשֶׁק הַבַּיִת וְהַמְּבֻגָּרִים יוֹצְאִים לְלַקֵּט שָׁרְשֵׁי מַאֲכָל וְלָצוּד צְבָאִים וַיְעָלֵי בָּר. וּבְיוֹם הַשַּׁבָּת שׁוֹבְתִים הַכֹּל מִמְּלַאכְתָּם, וְקוֹל זִמְרָתָם בּוֹקֵעַ לְמֶרְחוֹק"...

אֶלְיָקוּם לֹא שָׂבַע מִשְּׁמֹעַ אוֹדוֹת מַמְלֶכֶת הַתּוֹרָה הַקְּסוּמָה. הוּא נִסָּה לְתָאֵר לְעַצְמוֹ כֵּיצַד מַרְגִּישׁ נַעַר יְהוּדִי הָרַשַּׁאי לִלְמֹד תּוֹרָה כְּחִפְצוֹ, וְיָכוֹל לִפְצֹחַ בִּתְפִלָּה נִרְגֶּשֶׁת מִבְּלִי לַחֲשֹׁשׁ לְהַצְלָפוֹת הַפַּרְגּוֹל... מַה נֶּהְדָּרוֹת הֵן זְמִירוֹת הַשַּׁבָּת הַמּוּשָׁרוֹת בִּמְלֹא הַגָּרוֹן, וְלֹא בְּהִמְּהוּם מְפֹחָד! בְּקִצֶּר רוּחַ חִכָּה לִפְגֹּשׁ בְּאוֹתָם יְהוּדִים מְאֻשָּׁרִים, הַחָפְשִׁים לְקַיֵּם אֶת הַמִּצְוֹת לְלֹא פַּחַד וּמוֹרָא, אֲבָל הַשַּׁחַר עָמַד לְהַפְצִיעַ, וִיהוּדָה מִהֵר לִמְצֹא מִקְלָט בְּנִבְכֵי מְעָרָה נִסְתֶּרֶת.

בַּמְּעָרָה מָצְאוּ מִסְתּוֹר מִקַּרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ הַלּוֹהֶטֶת, וּמִפִּתְחָהּ הַמֻּסְוֶה יָכְלוּ לִצְפּוֹת בַּפָּרָשִׁים הַיְּוָנִים הַחוֹצִים אֶת הַגֵּיאָיוֹת שֶׁמִּתַּחְתָּם. "קַלִּים הָיוּ רוֹדְפֵינוּ מִנִּשְׁרֵי שָׁמַיִם. עַל הֶהָרִים דִּלְקוּנוּ, בַּמִּדְבָּר אָרְבוּ לָנוּ", נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל שִׁמְעִי. אֶלְיָקוּם הִגִּיעַ לַמַּסְקָנָה, שֶׁהַכֹּל יוֹדְעִים כָּאן בְּעַל פֶּה אֶת מְגִלַּת אֵיכָה. פַּחַד עָמוּם אָחַז בּוֹ. גַּם בַּמִּדְבָּרִיּוֹת מְשׁוֹטְטִים

הֵם, הַאִם גַּם כָּאן לֹא יִמְצְאוּ מָנוֹחַ? הוּא תָּר בְּעֵינָיו אַחַר הַדְּמוּת הַמַּשְׁרָה שַׁלְוָה, הַמַּקְרִינָה בִּטָּחוֹן, וְלֹא מְצָאָהּ –

"הֵיכָן יְהוּדָה?" שָׁאַל אֶלְיָקוּם בַּחֲרָדָה, אַךְ אִישׁ לֹא עָנָה לוֹ. יְהוּדָה חָמַק וְנֶעֱלַם...

נְקֻוָּה שֶׁלֹּא נָפַל בִּידֵי הַמִּשְׁמְרוֹת הַיְּוָנִיִּים, חָשַׁב אֶלְיָקוּם בִּבְעָתָה. בִּלְעָדָיו לֹא נִמְצָא אֶת דַּרְכֵּנוּ בַּמִּדְבָּר הַנּוֹרָא, וְלֹא נֵדַע הֵיכָן הִיא אוֹתָהּ מְעָרָה פִּלְאִית בָּהּ הוּקְמָה מַמְלֶכֶת הַתּוֹרָה...

הַשֶּׁמֶשׁ טִפְּסָה לִמְרוֹמֵי הָרָקִיעַ וְיָקְדָה בִּמְלֹא עֻזָּהּ, הַיְקוּם כְּאִלּוּ שֶׁתַּק, דָּבָר לֹא זָע. גִּבְעוֹל עֵשֶׂב שָׁדוּף לֹא נָע, הָאֲוִיר דָּמַם. הַכֹּל יָקַד וְרָשַׁף. גַּם הַחֲבוּרָה הַקְּטַנָּה רָבְצָה עַל קַרְקָעִית הַמְּעָרָה לְלֹא נִיעַ, מְעֻלֶּפֶת לְמֶחֱצָה וּנְמֵקָה בַּצָּמָא.

לְפֶתַע זָעוּ הַזְּרָדִים הַמִּשְׁתָּרְגִים עַל פִּי הַמְּעָרָה וִיהוּדָה זָחַל פְּנִימָה לְלֹא אֹמֶר. הָאֲנָשִׁים בָּהוּ בּוֹ בְּלֵאוּת, אֲבָל הַבָּרָק חָזַר לְעֵינֵיהֶם כְּשֶׁהִבְחִינוּ בְּחֵמֶת הַמַּיִם שֶׁבְּיָדוֹ. אִישׁ לֹא הִתְרָעֵם עַל שֶׁהַמַּיִם דְּלוּחִים וְכִמְעַט לוֹהֲטִים. הֵם גָּמְאוּ אוֹתָם בְּצִמָּאוֹן, אֲבָל גְּרוֹנָם נוֹתָר חָרֵב כְּשֶׁהָיָה. "הִתְעוֹרְדוּ" קָרָא יְהוּדָה וְהִתִּיר אֶת חֲגוֹרוֹ. הָיוּ תְּחוּבִים בּוֹ עֲשָׂבִים בַּעֲלֵי צוּרוֹת מְשֻׁנּוֹת. הוּא בָּרַר מִתּוֹכָם קְלָחִים מְעֻוָּתֵי שֹׁרֶשׁ וְחִלְּקָם לְכֻלָּם: "הִנֵּה, כִּסְּסוּ אֶת אֵלּוּ"... אֶלְיָקוּם תָּחַב אֶת הַקֶּלַח לְפִיו הַצָּחִיחַ וְנָעַץ בּוֹ אֶת שִׁנָּיו. גַּרְגְּרֵי עָפָר מִלְּאוּ אֶת פִּיו וּמִן הַקֶּלַח בִּצְבְּצָה לַחְלוּחִית חֲמַצְמֶצֶת. הוּא עִוָּה אֶת פַּרְצוּפוֹ, אֲבָל יְהוּדָה הִקְדִּימוֹ: "אַל תִּירַק, בְּלַע, בְּלַע!" אֶלְיָקוּם הִבִּיט בּוֹ בְּמַבָּט מְעֻנֶּה וְעִלַּע אֶת רֶקוֹ. וּרְאֵה זֶה פֶּלֶא, גְּרוֹנוֹ נִשְׁטַף בְּרַעֲנַנּוּת חֲרִיפָה וְהַצֶּבַע חָזַר לִלְחָיָיו. "עוֹד..." בִּקֵּשׁ וְהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ. יְהוּדָה חִיֵּךְ וּבָחַר לוֹ עַלְעַלִּים יְרַקְרַקִּים: "עַכְשָׁו תִּבְלַע אֶת אֵלּוּ, הֵם יַעֲנִיקוּ לְךָ אֶת הַכֹּחַ לַמַּסָּע הַלֵּילִי!" טַעֲמָם שֶׁל הֶעָלִים הָיָה מַר כְּלַעֲנָה אֲבָל אֶלְיָקוּם לֹא הִרְהֵר אַחַר הַפְּקֻדָּה. הוּא הִבִּיט סְבִיבוֹ וְרָאָה אֶת כָּל בְּנֵי הַחֲבוּרָה מְעַוִּים אֶת פְּנֵיהֶם וְלוֹעֲסִים בִּשְׁקִידָה...

הֶעָלִים וְהַקְּלָחִים נָסְכוּ בָּהֶם כֹּחַ וּמֶרֶץ, וְעִם חֲשֵׁכָה יָצְאוּ לַדֶּרֶךְ כְּשֶׁהֵם רַעֲנַנִּים וְעֵירָנִים. הַחֲשֵׁכָה הַבְּרוּכָה הֵבִיאָה בִּכְנָפֶיהָ קְרִירוּת נְעִימָה וְהַמִּדְבָּר הַגָּדוֹל נֵעוֹר לְחַיִּים. צִרְצָרִים צִרְצְרוּ וְתַנִּים יִבְּבוּ, צְלִלֵי צְבוּעִים

חָמְקוּ בַּלָּאט וּצְבָאִים תְּמִירִים גָּמְאוּ מֶרְחַקִּים. הַחֲבוּרָה הַקְּטַנָּה פָּסְעָה בְּעִקְּבוֹת יְהוּדָה בַּעֲרוּצֵי נְחָלִים חֲרֵבִים וְטִפְּסָה בְּמִשְׁעוֹלֵי הָרִים צָרִים. לְאַחַר חֵמֶת הַמַּיִם וַאֲרוּחַת הַיָּרָק לֹא הָיָה עוֹד סָפֵק בְּלִבָּם כִּי יְהוּדָה מַכִּיר אֶת כָּל נִבְכֵי הַמִּדְבָּר וְסוֹדוֹתָיו. הִגִּיעוּ לְמַעְיָן נִסְתָּר, הִרְוּוּ אֶת צִמְאוֹנָם בְּמֵימָיו הַצּוֹנְנִים, וְשָׁטְפוּ אֶת פְּנֵיהֶם. רַעֲנַנִּים הִמְשִׁיכוּ בְּדַרְכָּם. "בְּטֶרֶם שַׁחַר נַגִּיעַ אֶל אַחֵינוּ שֶׁבַּמְּעָרָה", הִבְטִיחָם יְהוּדָה. מְסֻגָּל הָיָה לְאַתֵּר אֶת מְקוֹמָהּ גַּם בְּאִישׁוֹן לַיְלָה, וְאִלּוּ אֲחֵרִים יִתְקַשּׁוּ לַעֲשׂוֹת זֹאת אֲפִלּוּ בְּצָהֳרֵי יוֹם. פִּתְחָהּ מְסֻוֶּה בְּאָמָּנוּת כֹּה רַבָּה...

הַכֹּל חָפְצוּ לְהַגִּיעַ אֶל הַמְּעָרָה הַמֻּבְטַחַת וּלְהִצְטָרֵף לִמְאוֹת חַבְרֵיהֶם, אֲבָל הַיּוֹלֶדֶת הָיְתָה תִּשּׁוּשָׁה וִיגֵעָה וְהַקְּבוּצָה הֵאֵטָה לְמַעֲנָהּ אֶת קֶצֶב הַהֲלִיכָה. הֵם טִפְּסוּ בְּמַעֲלֵה הַר גָּבוֹהַּ כַּאֲשֶׁר קַרְנַיִם חִוְּרוֹת הֵאִירוּ אֶת הָאֹפֶק בַּמִּזְרָח.

"הַשַּׁחַר מַפְצִיעַ וַאֲנַחְנוּ טֶרֶם הִגַּעְנוּ", אָמַר אֶלְיָקוּם בַּחֲשָׁשׁ. "כְּלוּם נֵחָבֵא יוֹם נוֹסָף בַּמְּעָרָה?" שָׁאַל.

"חָלִילָה," הִרְגִּיעוֹ יְהוּדָה. "אָנוּ קְרוֹבִים אֵלֶיהָ מְאֹד! כְּשֶׁנַּגִּיעַ לְרֶכֶס הָהָר נוּכַל לִרְאוֹתָהּ מוּלֵנוּ, הָבָה נִרְאֶה אִם תּוּכְלוּ לְאַתְּרָהּ!"

הֵם הֵחִישׁוּ אֶת צַעֲדֵיהֶם וְהִגִּיעוּ לַפִּסְגָּה.

מִתַּחְתָּם הִשְׁתָּרַע עָרוּץ צַר וְאַחֲרָיו הִתְנַשֵּׂא מָצוֹק תָּלוּל. צִמְחִיַּת מִדְבָּר כְּמוּשָׁה הִשְׁתָּרְגָה בֵּין סְלָעָיו הַכַּבִּירִים וּנְקִיקִים אֲפֵלִים הֵצִיצוּ בֵּין בְּתָרָיו. כָּל אֶחָד מֵהֶם הָיָה יָכוֹל לְשַׁמֵּשׁ כִּמְקוֹם מִסְתּוֹר וּמַחֲבוֹא, אַךְ לֹא הָיָה סָפֵק אֵיזוֹהִי הַמְּעָרָה הַנִּכְסֶפֶת. עִגּוּל עֲנָק שֶׁל פִּיחַ שָׁחוֹר עִטֵּר אֶת פִּתְחָהּ סְחוֹר סְחוֹר.

הַכֹּל הִבִּיטוּ בַּמְּעָרָה וְנִפְנוּ אֶל יְהוּדָה.

יְהוּדָה עָמַד, דּוֹמֵם כַּשַּׁיִשׁ, וּפָנָיו חִוְּרִים כַּסִּיד.

הוּא הִתְעַשֵּׁת כְּהֶרֶף עַיִן וְזִנֵּק בְּמוֹרַד הַמִּדְרוֹן כְּאֶבֶן מִדַּרְדֶּרֶת. קִפֵּץ בֵּין הַסְּלָעִים כְּעֵז הָרִים נִרְדֶּפֶת וְרִחֵף בֵּין בּוֹרוֹת פְּעוּרִים בְּיָדַיִם פְּרוּשׂוֹת לִצְדָדִים כְּצִפּוֹר דּוֹאָה. כֻּלָּם עָקְבוּ אַחֲרָיו בִּנְשִׁימָה עֲצוּרָה, וְנֶאֱנְחוּ לִרְוָחָה כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ לַאֲפִיק הַנַּחַל הֶחָרֵב. הוּא חָצָה אֶת הֶעָרוּץ וְטִפֵּס בְּמַעֲלֵה הַצּוּק שֶׁמִּנֶּגֶד כְּשֶׁהוּא נֶאֱחַז בַּסְּלָעִים וּבִשְׂרָכִים וּמִדַּרְדֵּר לַתְּהוֹם חַלּוּקֵי אֲבָנִים.

הַשֶּׁמֶשׁ הִכְּתָה כְּבָר בְּעֹז כַּאֲשֶׁר הַחֲבוּרָה הִתְכַּנְּסָה סְבִיבוֹ עַל מַדַּף סֶלַע צַר בְּפֶתַח הַמְּעָרָה. בְּעֶצֶם, לֹא עַל הַסֶּלַע עָמְדוּ, אֶלָּא עַל שִׂכְבַת אֵפֶר אֲפַרְפַּר שֶׁהֶעֱלָה עֲדַיִן אֵדִים שֶׁל עָשָׁן קָלוּשׁ. הֵם הִבִּיטוּ בּוֹ בְּתִמָּהוֹן. פָּנָיו הָיוּ בְּגוֹן הָאֵפֶר עָלָיו עָמַד, וּמִשֶּׁפָּצָה אֶת פִּיו נִשְׁמַע קוֹלוֹ מוּזָר, כְּאִלּוּ עָלָה מֵאוֹב:

"אֲנִי כֹּהֵן", אָמַר בְּקוֹלוֹ הַדָּאוּב, "וְכֵן אֶלְיָקוּם. הֲמוּכָן אֵי מִי לְהִכָּנֵס אֶל הַמְּעָרָה פְּנִימָה?"

"בְּוַדַּאי!" אָמַר נְחֶמְיָה וְהִבִּיט לְתוֹךְ הַלּוֹעַ הֶאָפֵל. "אֵינֶנִּי מֵבִין, כְּלוּם יֵשׁ סַכָּנָה בַּדָּבָר? וּמַהוּ הַקֶּשֶׁר בֵּין הַמְּעָרָה לִכְהֻנָּה?"

"אֵינִי יוֹדֵעַ," עָנָה יְהוּדָה. "חוֹשְׁשַׁנִי... תּוֹדְרוֹס, הֲתוֹאִיל לְהִכָּנֵס עִמּוֹ?"

"כַּמּוּבָן", עָנָה תּוֹדְרוֹס וְהֵסִיט אֶת עַנְפֵי הַצִּמְחִיָּה הָאֲרֻכִּים לִצְדָדִים. הַשְּׁנַיִם הִתְכּוֹפְפוּ וְנִבְלְעוּ בַּחֲשֵׁכָה.

לֹא עָבְרָה דַּקָּה וּמִן הַפֶּתַח הֵגִיחַ רֹאשׁוֹ שֶׁל נְחֶמְיָה, פָּנָיו חִוְרוֹת כְּאֶבֶן וְעֵינָיו לְטוּשׁוֹת בְּאֵימָה:

"הֵם כֻּלָּם... כֻּלָּם מֵתִים..." לָחַשׁ בַּחֲרָדָה.

כֻּלָּם נֶאֱנְקוּ בְּפַחַד. הַפַּעַם יְהוּדָה הוּא שֶׁנִּשְׁאַר שָׁלֵו. הוּא צִפָּה לַבְּשׂוֹרָה הַמָּרָה.

"כֵּן," אָמַר קְדוֹרַנִּית. "קְרָא לְתוֹדְרוֹס וְיֵצֵא".

אַךְ לֹא הָיָה עוֹד צֹרֶךְ לִקְרֹא לְתוֹדְרוֹס. הוּא יָצָא בִּכְפִיפָה מִפֶּתַח הַמְּעָרָה וְהַכֹּל חָרְדוּ לְמַרְאֵהוּ: הוּא לֹא הָיָה חִוֵּר כִּנְחֶמְיָה. לְהֵפֶךְ, הוּא הָיָה שָׁחוֹר כְּפֶחָם, מֵרֹאשׁוֹ וְעַד לְרַגְלָיו... רַק עֵינָיו בָּלְטוּ בְּלָבְנָן, קְרוּעוֹת לִרְוָחָה וּבוֹהוֹת בְּחָלָל. הוּא הִתְנוֹדֵד כְּשִׁכּוֹר וְכָשֵׁל לִפֹּל. יְהוּדָה תָּפַס בּוֹ בְּטֶרֶם יִצְנַח לַתְּהוֹם.

"מָה רָאִיתָ," קָרָא בְּקוֹל, "סַפֵּר!"

מִגְּרוֹנוֹ שֶׁל תּוֹדְרוֹס בָּקְעוּ נְהִימוֹת קְטוּעוֹת, וּשְׂפָתָיו רָעֲדוּ בְּטֶרֶם הִצְלִיחַ לְהוֹצִיא מִפִּיו מִלִּים בְּרוּרוֹת.

"אָהּ... הוּם... הֵם שׁוֹכְבִים שָׁם עַל הָרִצְפָּה, מִשְׁפָּחוֹת מִשְׁפָּחוֹת, נָשִׁים מְחַבְּקוֹת אֶת יַלְדֵיהֶן, אָבוֹת מַחֲזִיקִים בְּיַד בְּנֵיהֶם... שׁוּרַת אַנְשֵׁי שֵׁיבָה נִשְׁעָנִים אֶל הַקִּיר וּמְאַמְּצִים סִפְרֵי תּוֹרָה אֶל לִבָּם. וּבֵינֵיהֶם יוֹשֵׁב לוֹ – לֹא תַּאֲמִינוּ – יוֹשֵׁב לוֹ יְנִי! זֵר פְּרָחִים קָמֵל עַל רֹאשׁוֹ, גְּלִימָה לְבָנָה לְגוּפוֹ – וְהוּא מְחַיֵּךְ! מֵת... וּמְחַיֵּךְ!"

"רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם"...

"מַגֵּפָה פָּרְצָה בָּהֶם, הַדֶּבֶר כִּלָּה אֶת כֻּלָּם", שִׁעֵר שִׁמְעִי בְּבֶהָלָה וְנָסוֹג אָחוֹר מִפְּנֵי נְחֶמְיָה וְתוֹדְרוֹס.

"לֹא," הֵשִׁיב יְהוּדָה. "לֹא הָיָה זֶה מָוֶת חָטוּף. הֵם הִתְכּוֹנְנוּ לִקְרַאת מוֹתָם"...

"כֵּיצַד מֵתוּ, אֵפוֹא? כֵּיצַד נָפְחוּ אֶת נִשְׁמָתָם כְּאִישׁ אֶחָד?"

"הֵם מֵתוּ בְּחֶנֶק", אָמַר יְהוּדָה קְדוֹרַנִּית וּבָעַט בִּקְצֵה סַנְדָּלוֹ בַּעֲרֵמַת

הָאֵפֶר. עַנֶּנֶת פִּיחַ עָלְתָה וְנָמוֹגָה לְאִטָּהּ עַל פְּנֵי הַתְּהוֹם. "הֶעָשָׁן שֶׁעָלָה מִמְּדוּרָה זוֹ חָדַר לַמְּעָרָה וְהֶחֱנִיקָם. רְאֵה אֶת הַפִּיחַ הַמְכַסֶּה אֶת תּוֹדְרוֹס, הוּא מְכַסֶּה אֶת קִירוֹת הַמְּעָרָה"...

"בְּחֶנֶק?" קָרָא שִׁמְעִי בְּלִגְלוּג. "לֹא יִתָּכֵן! אֶלֶף אִישׁ לֹא יָכְלוּ לְכַבּוֹת מְדוּרָה עֲשֵׂנָה?"

"חַיָּלִים יְוָנִים הִבְעִירוּהָ," הִסְבִּיר יְהוּדָה בְּסַבְלָנוּת. "אֲנִי רוֹאֶה בָּאֵפֶר אֶת עִקְּבוֹת סַנְדְּלֵיהֶם הַמְסֻמָּרִים".

"הֲבָלִים!" הִתְעַקֵּשׁ שִׁמְעִי. "אֶלֶף אִישׁ אֵין בְּכֹחָם לְהִתְפָּרֵץ הַחוּצָה וּלְדַרְדֵּר אֶת הַיְוָנִים אֶל הַתְּהוֹם?"

"הֵם הִבְעִירוּ אֶת הָאֵשׁ בְּשַׁבָּת, וְאַחֵינוּ הַקְּדוֹשִׁים בִּכְּרוּ לָמוּת מֵאֲשֶׁר לְחַלֵּל אֶת הַשַּׁבָּת בְּכִבּוּי הַדְּלֵקָה!"

הַדְּבָרִים הִמְּמוּ אֶת בְּנֵי הַחֲבוּרָה. אֶלֶף אִישׁ מֵתוּ מוֹת קְדוֹשִׁים. "הַיְוָנִים הָאֲרוּרִים", קָרָא נְחוּנְיָה בִּכְאֵב. הִשְׁתַּמְּשׁוּ בַּשַּׁבָּת כִּבְמַלְכֻּדֶת!" הַשְּׁאָר שָׁתְקוּ. הַהֶלֶם הָיָה נוֹרָא.

גַּם שִׁמְעִי פָּעַר אֶת פִּיו בְּתַדְהֵמָה, אַךְ מֵאַן לְהַשְׁלִים עִם תְּבוּסָתוֹ: "מֵאַיִן תֵּדַע זֹאת?" הִתְרִיס.

יְהוּדָה מָשַׁךְ בִּכְתֵפָיו וּפָנָה אֶל תּוֹדְרוֹס: "אֱמֹר, הַאִם הַקְּדוֹשִׁים הָיוּ עֲטוּרִים בִּתְפִלִּין?"

תּוֹדְרוֹס קִמֵּט אֶת מִצְחוֹ וְהֵנִיד בְּרֹאשׁוֹ לִשְׁלִילָה: "הֵם הָיוּ עֲטוּפִים בְּטַלִּיתוֹת בִּלְבַד".

"הֲרֵי לְךָ", הִפְטִיר יְהוּדָה. "רַק בְּשַׁבָּת אֵין מַנִּיחִין תְּפִלִּין..."

פֶּרֶק שְׁבִיעִי

הַזָּר הַמּוּזָר

"וְ:מָה עַכְשָׁו?" שָׁאַל אֶלְיָקוּם בִּדְאָגָה. הוּא הִתְבּוֹנֵן בְּאִמּוֹ שֶׁקָּרְסָה עַל עֲקֵבֶיהָ בְּגַל הָאֵפֶר וְעִרְסְלָה אֶת הַתִּינוֹק בַּעֲדִינוּת.

"ה' יִהְיֶה בְּעֶזְרֵנוּ," עָנָה יְהוּדָה. חֲבוּרוֹת יְהוּדִים רַבּוֹת מִתְגּוֹרְרוֹת בַּמִּדְבָּר הַשָּׁמֵם! אַךְ בְּטֶרֶם נֵצֵא לְחַפְּשָׂן, עָלֵינוּ לְסַיֵּם אֶת עֲסָקֵינוּ כָּאן" –

"כָּאן? מַה לָּנוּ לַעֲשׂוֹת כָּאן עוֹד?"

יְהוּדָה נָשָׂא אֶת רֹאשׁוֹ וְהִצְבִּיעַ דּוּמָם כְּלַפֵּי מַעְלָה. בִּמְרוֹמֵי הָרָקִיעַ יָקְדָה הַשֶּׁמֶשׁ, וּמִתַּחְתֶּיהָ חָגוּ נְקֻדּוֹת זְעִירוֹת בְּהַתְוּוֹתָן מַעַגְלֵי עֲנָק בַּשָּׁמַיִם הַזּוֹהֲרִים.

"הָעֵטִים מְשַׁחֲרִים לְטֶרֶף," הִסְבִּיר. "הֵם חִכּוּ שֶׁהָעָשָׁן יָפוּג... אַחֵינוּ הֵם מֵתֵי מִצְוָה, וְעָלֵינוּ לִגְמֹל עִמָּם חֶסֶד וּלְקָבְרָם."

"לְקָבְרָם?!" הִזְדַּעֵק שִׁמְעִי. "אֵיךְ תַּחְצֹב בַּסֶּלַע אֶלֶף כּוּכֵי קְבוּרָה?"

"אֵין בְּכָךְ צֹרֶךְ," עָנָה יְהוּדָה. "הַמְּעָרָה תִּהְיֶה עֲבוּרָם קֶבֶר אַחִים עֲנָק. הָבָה נֶאֱטֹם אֶת פִּיהָ בַּאֲבָנִים!"

כֻּלָּם הֵנִיעוּ בְּרֹאשָׁם בַּהֲבָנָה, אֲבָל הַשֶּׁמֶשׁ הַנּוֹרָאָה יִבְּשָׁה אֶת גּוּפָם וְהִטִּילָה עֲלֵיהֶם לֵאוּת מְנַמְנֶמֶת.

"עוּרוּ, אַחַי!" עוֹדְדָם יְהוּדָה. "לֹא בְּכָל יוֹם נִקְרֵית לִפְנֵיכֶם מִצְוָה כֹּה גְּדוֹלָה, לִגְמֹל חֶסֶד שֶׁל אֱמֶת עִם אֶלֶף יְהוּדִים!..."

דְּבָרָיו הֵפִיחוּ בָּהֶם רוּחַ חַיִּים. הֵם עָלוּ וְיָרְדוּ לְלֹא לֵאוּת בַּמָּצוֹק

הַתָּלוּל וְהֶעֱלוּ עִמָּהֶם צְרוֹרוֹת עָפָר וְחַלּוּקֵי אֲבָנִים מִקַּרְקָעִית הֶעָרוּץ. רַק יְהוּדָה לֹא יָרַד מִן הַצּוּקִים. הוּא דִּלֵּג עַל כֶּתֶף הָהָר, עָקַר סְלָעִים רוֹפְפִים וְנָשָׂא אוֹתָם אֶל פֶּתַח הַמְּעָרָה בְּכֹחַ נְפִילִים. הַמְּלָאכָה הַמַּתִּישָׁה הִסְתַּיְּמָה רַק עִם רֶדֶת הַחֲשֵׁכָה, וְכֻלָּם הָיוּ קְרוֹבִים לַאֲפִיסַת כֹּחוֹת מֻחְלֶטֶת. כֻּלָּם, פְּרָט לִיהוּדָה. הוּא קִנַּח אֶת אֲבַק הַסְּלָעִים מֵעָלָיו וְחִיֵּךְ בְּלֵאוּת: "סִיַּמְנוּ, אַחַי. אַשְׁרֵינוּ! יָנוּחוּ הַקְּדוֹשִׁים בְּשָׁלוֹם וְיַמְלִיצוּ טוֹב בַּעֲדֵנוּ, הִזָּהֲרוּ בִּרְדִתְּכֶם מִן הָהָר".

"וּלְהֵיכָן עַתָּה, יְהוּדָה?" שָׁאַל שִׁמְעִי בְּדִכְדּוּךְ. "כְּלוּם יֵשׁ בְּאַמְתַּחְתְּךָ עוֹד מְעָרַת קְבוּרָה?"

כֻּלָּם הִתְרָעֲמוּ וְגָעֲרוּ בּוֹ עַל שְׁאֵלָתוֹ הַפּוֹגַעַת, אַךְ יְהוּדָה לֹא יָצָא מִגִּדְרוֹ: "עַכְשָׁו נִמְצָא מִסְתּוֹר לִמְנוּחַת לַיְלָה," עָנָה בְּשַׁלְוָה. "כֻּלָּנוּ זְקוּקִים לָהּ מְאֹד".

הוּא מָצָא נְקִיק צַר וְאָפֵל וְהַכֹּל זָחֲלוּ לְתוֹכוֹ וְגִשְּׁשׁוּ אַחַר מְקוֹם מִרְבָּץ נוֹחַ. לֹא עָבְרוּ דַּקּוֹת מְעַטּוֹת וְתַרְדֵּמָה עֲמֻקָּה נָפְלָה עַל כֻּלָּם.

יְהוּדָה הִצְטַנֵּף סָמוּךְ לְפֶתַח הַמְּעָרָה. הוּא נִלְחַם בַּשֵּׁנָה בְּכָל כֹּחוֹ, אַךְ עֵינָיו נֶעֱצְמוּ מֵאֲלֵיהֶן. הוּא יָדַע כִּי אֵין לוֹ בְּרֵרָה וְהוּא יֵאָלֵץ לְהִכָּנַע. אָדָם חַיָּב לִישֹׁן, כְּשֵׁם שֶׁהוּא חַיָּב לֶאֱכֹל. אֲבָל לֹא כָּעֵת, עֲדַיִן לֹא. חַיֵּי חֲבוּרָה זוֹ נְתוּנִים בְּיָדָיו. "עָזְרֵנִי, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. עָזְרֵנִי לְמַעַן יַקִּירֶיךָ אֵלּוּ," לָחַשׁ לְלֹא קוֹל וְחָמַק הַחוּצָה אֶל הַלַּיְלָה הַקָּרִיר.

כְּשֶׁשּׁוֹכְנֵי הַמְּעָרָה הִתְעוֹרְרוּ עָמְדָה כְּבָר הַשֶּׁמֶשׁ בִּמְרוֹם הַשָּׁמַיִם. קַרְנֶיהָ הִסְתַּנְּנוּ אֶל הַמְּעָרָה וֶהֱצִיפוּהָ בְּאוֹר חִוֵּר. כָּל גּוּפָם דָּאַב מִן הָעֲבוֹדָה הַקָּשָׁה וְרֹאשָׁם הָיָה סְחַרְחַר מֵהַצּוֹם הַמַּתִּישׁ וְהַצָּמָא הַנּוֹרָא. זוֹ הָיְתָה הַסִּבָּה שֶׁבִּגְלָלָהּ טִלְטְלוּ אֶת רָאשֵׁיהֶם וְשִׁפְשְׁפוּ אֶת עֵינֵיהֶם בְּטֶרֶם שֶׁכְּנָעוּ שֶׁאֵינָם הוֹזִים בְּהָקִיץ:

בְּפֶתַח הַמְּעָרָה יָשְׁבוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים. עַל רֶקַע אוֹר הַיּוֹם הַבּוֹהֵק נִכְּרוּ צְלָלִיּוֹתֵיהֶם בְּבֵרוּר. אֶחָד מֵהֶם הָיָה יְהוּדָה הַבִּלְתִּי נִלְאֶה, וְהַשֵּׁנִי אוֹרֵחַ מֵעוֹלָם אַחֵר. פָּנָיו הָיוּ כֵּהוֹת מִשִּׁזְפּוֹן עָמֹק וּמְצֻלָּקוֹת מֵרוּחוֹת הַמִּדְבָּר. שַׂעֲרוֹתָיו גָּדְלוּ פֶּרֶא וְהִתְחָרוּ בְּאֹרֶךְ פֵּאוֹתָיו. אַךְ הַמּוּזָר מִכֹּל הָיָה לְבוּשׁוֹ. לֹא הָיָה זֶה כְּלָל לְבוּשׁ, הוּא הָיָה עָטוּף בְּשִׂלְחֵי עוֹר בִּלְתִּי מְעֻבָּד, מְאֻחִים בְּגִידֵי חַיּוֹת מְנֻפָּצִים...

הֵיכָן מָצָא יְהוּדָה אִישׁ פֶּרֶא זֶה?

יְהוּדָה הִבְחִין בַּתְּכוּנָה שֶׁבְּנִבְכֵי הַמְּעָרָה, וְהֵבִין שֶׁבְּנֵי הַחֲבוּרָה קָמוּ. הוּא מִהֵר לְהַצִּיג בִּפְנֵיהֶם אֶת הָאוֹרֵחַ: "בֹּקֶר טוֹב לָכֶם, אַחַי. זֶהוּ עֲקַשִּׁיָּה, רֹאשׁ לַחֲבוּרַת יִרְאֵי ה' הַמִּתְגּוֹרֶרֶת בַּמִּדְבָּר, וְהוּא הוֹאִיל לְסַפְּחֵנוּ לַחֲבוּרָתוֹ"...

הַדְּמָמָה בַּמְּעָרָה הָיְתָה מֻחְלֶטֶת. דְּמָמַת תַּדְהֵמָה.

הֵפֵר אוֹתָהּ הָאוֹרֵחַ הַנּוֹרָא. הוּא הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ וְחִיּוּכוֹ זָרַע אוֹר בַּמְּעָרָה הָאַפְלוּלִית:

"בְּרוּכִים הַבָּאִים, אַחִים" אָמַר, וְקוֹלוֹ חַם וְאוֹהֵב. הַכֹּל חִיְּכוּ בִּתְשׁוּבָה וְהֵחֵלּוּ לְדַבֵּר בְּכַת אַחַת. וְאָז נָשָׂא יְהוּדָה אֶת יָדוֹ, וְהִשֵּׁקֵט חָזַר לַמְּעָרָה.

"בְּטֶרֶם נִשּׂוֹחַח, אַחַי, עָלֵינוּ לְהִתְפַּלֵּל שַׁחֲרִית, בְּטֶרֶם יַעֲבֹר זְמַנָּהּ."

אֶלְיָקוּם עָקַב אַחַר הַמְּבֻגָּרִים וְעָשָׂה כְּמַעֲשֵׂיהֶם. קִנַּח יָדָיו בֶּעָפָר וּבִצְרוֹרוֹת הָאֶבֶן, הִנִּיחַ תְּפִלָּיו וְהִתְיַחֵד בִּתְפִלָּה נִרְגֶּשֶׁת. בְּבִרְכַּת "שְׁמַע קוֹלֵנוּ" בִּקֵּשׁ עַל אִמּוֹ וְאָחִיו הַפָּעוֹט. וְעַל בְּנֵי הַחֲבוּרָה. וְעַל יְהוּדָה. וְעַל הָאִישׁ הַמּוּזָר, וְעַל כָּל אֶחָיו הַנִּרְדָּפִים. הַדְּמָעוֹת הֵצִיפוּ אֶת עֵינָיו, כְּתֵפָיו רָעֲדוּ בְּהִתְיַפְּחוּתוֹ, וּלְפֶתַע שָׁמַע הִתְיַפְּחֻיּוֹת לִימִינוֹ וְלִשְׂמֹאלוֹ. הַכֹּל בָּכוּ, כָּל אֶחָד וַאֲסוֹנוֹ, כָּל אֶחָד וְיִחוּלָיו.

תּוֹדְרוּס הָיָה שְׁלִיחַ הַצִּבּוּר. כְּשֶׁהֵחֵל בַּחֲזָרַת הַתְּפִלָּה פָּסַק יְהוּדָה מִשִּׂיחָתוֹ הַחֲרִישִׁית עִם הַזָּר הַמּוּזָר. הֵם הִתְפַּלְּלוּ כְּ'וָתִיקִין', כְּשֶׁהַכֹּל נָמוּ אֶת שְׁנָתָם. עָלָה לְ'בִרְכַּת כֹּהֲנִים' עִם אֶלְיָקוּם, וּלְאַחַר הַתְּפִלָּה הִכְרִיז: "הִגִּיעָה עֵת הָאֹכֶל!"

הַכֹּל הִבִּיטוּ בָּהֶם, הִמְתִּינוּ לַבָּאוֹת.

יְהוּדָה וְהָאוֹרֵחַ הֵבִיאוּ עִמָּם – אִישׁ לֹא יָדַע אֵיךְ וּמֵאַיִן – חֵמֶת עוֹר מְלֵאָה מַיִם וְגוּשׁ עָגֹל וְשָׁטוּחַ, מֶצֶק וּמְפֻיָּח. יְהוּדָה שָׁבַר אוֹתוֹ לִרְסִיסִים וְחִלֵּק אוֹתָם בֵּין הַנּוֹכְחִים.

"בִּזְהִירוּת," יָעַץ.

"מַה זֶּה?"

"הַמּוֹצִיא, כִּמְדוּמַנִּי," הֵשִׁיב יְהוּדָה, וַעֲקַשִּׁיָּה הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ בְּהַסְכָּמָה. זֶהוּ לֶחֶם הַמִּדְבָּר...

בְּמֶשֶׁךְ רֶגַע אָרֹךְ לֹא נִשְׁמַע דָּבָר מִלְּבַד גְּרִיסַת הַשִּׁנַּיִם וּטְחִינַת הָרְגָבִים הַנְּקִשִּׁים.

וְאָז נִשְׁמְעָה יְרִיקָה עַזָּה, וְאַחֲרֶיהָ קוֹלוֹ שֶׁל שִׁמְעִי: "טְפוּ, יְהוּדָה, הֲזֶהוּ הַלֶּחֶם הַמְצַפֶּה לָנוּ? וְאֵלּוּ הַמַּלְבּוּשִׁים שֶׁנִּלְבַּשׁ?!"

הַלְּסָתוֹת שָׁבְתוּ מִפְּעֻלָּתָן וְקוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה הֵפֵר אֶת הַדְּמָמָה: "נִרְגָּן אַתָּה, שִׁמְעִי. נִרְגָּן וּכְפוּי טוֹבָה"...

"הַנַּח לוֹ, יְהוּדָה", נִשְׁמַע לְפֶתַע קוֹלוֹ שֶׁל הַזָּר. "שִׁמְךָ שִׁמְעִי? שְׁמַע נָא, אֵפוֹא: הַיְּוָנִים הָאֲרוּרִים הִצִּיבוּ בְּפָנֵינוּ שָׁלֹשׁ אֶפְשָׁרֻיּוֹת. אֶת הָרִאשׁוֹנָה שֶׁבָּהֶן שָׁלַלְנוּ מִכֹּל וָכֹל: לֹא נַסְכִּים לִנְטֹשׁ אֶת אֱמוּנַת אֲבוֹתֵינוּ. לֹא נָמִיר אֶת דַּת הַנֶּצַח בְּחַיֵּי שָׁעָה" –

בַּמְּעָרָה נִשְׁמַע הִמְהוּם הַסְּכָמָה וַעֲקַשְׁיָה הִמְשִׁיךְ בִּדְבָרָיו: "וַעֲדַיִן נִצַּבְתֶּם בִּפְנֵי שְׁתֵּי בְּרֵרוֹת. הָאַחַת, לְהִשָּׁאֵר בָּעִיר וְלֵהָנוֹת מִמַּנְעַמֶּיהָ כְּשֶׁחַיֵּיכֶם תְּלוּיִים לָכֶם מִנֶּגֶד. בְּכָל יוֹם מוּצָאִים אֲנָשִׁים לְהוֹרֵג, נִסְקָלִים וּמֻשְׁלָכִים לִתְהוֹמוֹת, מֻלְקִים עַד לְאָבְדַן הַהַכָּרָה וְנִשְׂרָפִים חַיִּים. הֵן לֹא שְׁכַחְתֶּם אֶת חַנָּה וְשִׁבְעַת בָּנֶיהָ, כָּל בֵּן הוּמַת בְּמִיתָה אַחֶרֶת. וְקַיֶּמֶת הַדֶּרֶךְ הָאַחֶרֶת: לִחְיוֹת בַּמִּדְבָּר בְּחֹסֶר כֹּל, אַךְ בְּשַׁלְוָה. בְּמַחְסוֹר, אַךְ לְלֹא מוֹרָא" –

"כֵּן, נִתְקַלְתִּי אֶמֶשׁ בְּשַׁלְוָה זוֹ," רָטַן שִׁמְעִי, "רָאִינוּ אֶלֶף גּוּפוֹת נָחוֹת בַּמְּעָרָה בְּשַׁלְוָה..."

עֲקַשְׁיָה הִשְׁתַּתֵּק בִּמְבוּכָה. יָדוֹ שֶׁל שִׁמְעִי הָיְתָה עַל הָעֶלְיוֹנָה.

וְאָז נִשְׁמַע קוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה, עַלִּיז וּנְטוּל דְּאָגוֹת: "יְהִי כֵן שִׁמְעִי. כֻּלָּם יִתְלַוּוּ אֶל עֲקַשְׁיָה, וַאֲנִי אַחֲזִיר אוֹתְךָ לִירוּשָׁלַיִם." קוֹל הֶחָצָץ נִשְׁמַע, כְּשֶׁפָּנָה לָצֵאת מִן הַמְּעָרָה. "בֹּא!"

"לֹא," נֶחֱרַד שִׁמְעִי. "לֹא אָשׁוּב לְשָׁם בְּעַד כָּל הוֹן שֶׁבָּעוֹלָם" – –

בְּעַרְבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם הֵסֵבָּה הַחֲבוּרָה סְבִיב מְדוּרָה עַלִּיזָה שֶׁהֵפִיגָה בִּמְעַט אֶת צִנַּת הַלַּיְלָה הַחֲרִיפָה. הַמְּדוּרָה חִמְּמָה אֶת הַגּוּף וְאִלּוּ הַכְנָסַת הָאוֹרְחִים חִמְּמָה אֶת הַלֵּב. פְּלִיטֵי הַמִּדְבָּר הִרְעִיפוּ עֲלֵיהֶם אַהֲבָה וְקִבְּלוּם כְּאִלּוּ הָיוּ בָּנִים אוֹבְדִים הַשָּׁבִים מִגָּלוּת נוֹרָאָה. הֵם הִגִּישׁוּ לָהֶם מֵי בְּאֵר צוֹנְנִים וּפֵרוֹת בָּר מוּזָרִים, וְלֹא שָׂבְעוּ מִשְּׁמֹעַ אֶת הַחֲדָשׁוֹת הָאַחֲרוֹנוֹת מִן הָעִיר הַקְּדוֹשָׁה. כֻּלָּם הָיוּ בְּנֵי יְרוּשָׁלַיִם וְהִכִּירוּ בָּהּ כָּל אִישׁ וְכָל אֶבֶן, וִיהוּדָה סִפֵּר עַל הַגְּזֵרוֹת הַתְּכוּפוֹת וְקָרְבְּנוֹתֵיהֶן הָרַבִּים.

"חָיִינוּ בְּסַכָּנַת מָוֶת, בְּפַחַד וּבְמוֹרָא, אֲבָל לֹא אָבִינוּ לְהַפְקִיר אֶת עִירֵנוּ לִשְׂטַן הָרֶשַׁע הַזְּדוֹנִי. מוֹתוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר הוּא שֶׁהֵבִיא לִכְנִיעָתֵנוּ. נוֹתַרְנוּ מִנְּיַן יְהוּדִים אַחֲרוֹן, עֲשָׂרָה מִתּוֹךְ מֵאוֹת רַבּוֹת... לֹא הָיָה עוֹד טַעַם בְּמוֹתָם שֶׁל עֲשָׂרָה אַחֲרוֹנִים אֵלּוּ. בָּרַחְנוּ אֵפוֹא אֶל הַמִּדְבָּר, לִחְיוֹת בֶּאֱמוּנָתֵנוּ בְּאֵין מַפְרִיעַ – וְנִתְקַלְנוּ בְּגוּפוֹתֵיהֶם שֶׁל אֶלֶף יְהוּדִים"...

"וַעֲדַיִן אֵינֶנִּי מֵבִין," רָטַן שִׁמְעִי. "אֶלֶף יְהוּדִים נֶחְנָקִים לַמָּוֶת מִבְּלִי לִנְקֹף אֶצְבַּע? וַהֲרֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת, יָכְלוּ אֵפוֹא לְהָגִיחַ הַחוּצָה וּלְכַבּוֹת אֶת הַמְּדוּרָה הָעֲשֵׁנָה, וּלְהָעִיף אֶת הַשּׁוֹנְאִים לַתְּהוֹם!"

"עַל שְׁאֵלָה זוֹ אֵין לְאִישׁ תְּשׁוּבָה," אָמַר תּוֹדְרוֹס חֶרֶשׁ, "אִישׁ לֹא יֵדַע מַה הִתְרַחֵשׁ שָׁם בַּמְּעָרָה..." תּוֹדְרוֹס הָיָה בַּמְּעָרָה הַנּוֹרָאָה, וְהַמַּרְאֶה לֹא מָשׁ מִנֶּגֶד עֵינָיו. הוּא לֹא הִסְכִּים שֶׁמִּישֶׁהוּ יְפַקְפֵּק בְּצִדְקַת הַקְּרָבָתָם, וְיִרְמֹז שֶׁמָּסְרוּ נַפְשָׁם לַשָּׁוְא...

"אַתָּה טוֹעֶה," קָטַע עֲקַשְׁיָה אֶת דְּבָרָיו. "בּוּטָא יוֹדֵעַ אֶת הַתְּשׁוּבָה! קְרַב הֵנָּה, בּוּטָא"...

תּוֹדְרוֹס פָּקַח עֵינַיִם תְּמֵהוֹת. הַדְּמָמָה הָיְתָה מֻחְלֶטֶת.

"הֵיכָן הוּא," שָׁאַל עֲקַשְׁיָה, "הַאִם כְּבָר נִרְדָּם?"

"לֹא", אָמַר מִישֶׁהוּ, וּבַקָּהָל נִכְּרָה תְּזוּזָה. דְּמוּת אֲפֵלָה הִתְפַּתְּלָה בֵּין הַיּוֹשְׁבִים וְנֶעֱמְדָה לְצִדּוֹ שֶׁל עֲקַשְׁיָה. הִיא נִצְמְדָה אֵלָיו כִּמְבַקֶּשֶׁת הֲגָנָה, דְּמוּת קְטַנָּה וּנְמוּכָה. כָּל כֻּלָּהּ לֹא הִגִּיעָה לְגֹבַהּ כְּתֵפָיו.

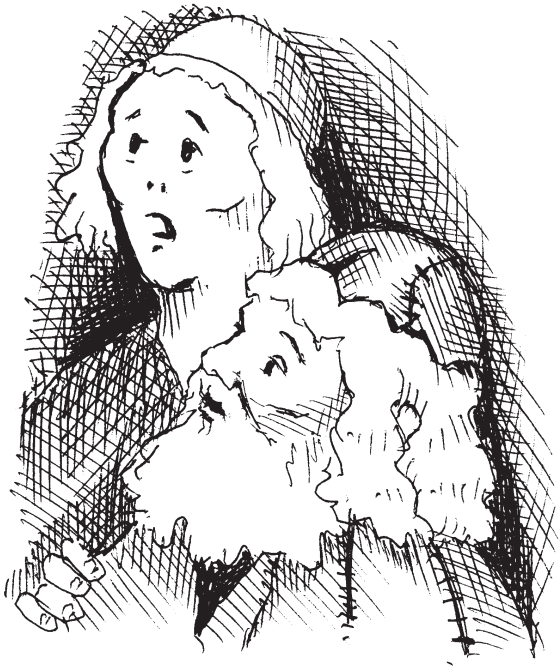

יְהוּדָה הִתְבּוֹנֵן בָּהּ וּלְפֶתַע נִרְעַד: "רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם," לָחַשׁ בְּאֵימָה, "הָעֵינַיִם כֹּה מַטְעוֹת!"

כֵּן. הָעֵינַיִם שֶׁהִבִּיטוּ בּוֹ הָיוּ גְּדוֹלוֹת, עֲצוּבוֹת וְקוֹדְרוֹת כְּעֵינָיו שֶׁל יָשִׁישׁ שֶׁרָאָה יְגוֹן דּוֹרוֹת. אֲבָל הַגּוּף – רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הָיָה זֶה יֶלֶד קָטָן...

עַקַשְׁיָה חִבֵּק אֶת כְּתֵפָיו הָרָזוֹת וְאָמַר בְּרֹךְ: "בּוּטָא, סַפֵּר לָהֶם הַכֹּל!"

מִשֶּׁרָאָה אֶת מַבָּטוֹ הַתָּמֵהַּ שֶׁל יְהוּדָה, הוֹסִיף: "בּוּטָא הָיָה שָׁם. הוּא שִׂחֵק מִחוּץ לַמְּעָרָה כַּאֲשֶׁר 'הֵם' הִגִּיעוּ" –

פֶּרֶק שְׁמִינִי
הַצַעַד הַגּוֹרָלִי

בּוּטָא סִפֵּר.

בְּהִסּוּס, בְּגִמְגּוּם, בְּבַיְשָׁנוּת וּבִבְכִי.

הוּא אָכֵן הָיָה שָׁם, שׁוֹחֵק בְּמַחֲבוֹאִים בְּמִתְלוֹל הַצּוּק.

הוּא הִסְתַּתֵּר מֵאֲחוֹרֵי סֶלַע עֲנָק וְצִפָּה בְּלֵב הוֹלֵם לַחֲבֵרָיו שֶׁיִּמְצָאוּהוּ. הוּא שָׁמַע רְעָשִׁים מוּזָרִים, וְחִכָּה. שָׁמַע קוֹלוֹת רַבִּים וְחָשַׁשׁ לְהָגִיחַ מִמַּחֲבוֹאוֹ. לֹא רָצָה לְהֵרָאוֹת בִּפְנֵי חֲבֵרָיו... אַךְ כַּאֲשֶׁר הִתְחִילָה הַהִתְנַצְּחוּת הַקּוֹלָנִית לֹא יָכוֹל הָיָה עוֹד לִכְבֹּשׁ אֶת סַקְרָנוּתוֹ וְהֵצִיץ הַחוּצָה בִּזְהִירוּת.

חֲבֵרָיו נֶעֱלְמוּ מִמִּדְרוֹנוֹת הַצּוּק וְאֶת מוֹרְדוֹתָיו גָּדְשׁוּ עַתָּה הֲמוֹנֵי חַיָּלִים יְוָנִים. הֵם עָקְפוּ אֶת הַמְּעָרָה וְחָלְשׁוּ עַל גַּגָּהּ מִלְמַעְלָה. קַרְנֵי הַשֶּׁמֶשׁ הָעַזָּה הִשְׁתַּבְּרוּ עַל הַמּוֹן קְסָדוֹת וְשִׁרְיוֹנוֹת, חֲנִיתוֹת וּמָגִנִּים.

רַק אָדָם אֶחָד לֹא לָבַשׁ שִׁרְיוֹן קַשְׂקַשִּׂים, לֹא הֶחֱזִיק מָגֵן וְלֹא נָשָׂא רֹמַח. הוּא נִגַּשׁ אֶל פֶּתַח הַמְּעָרָה עָטוּף בִּגְלִימָה קְמוּטָה וְזֵר פְּרָחִים נוֹבְלִים עוֹטֵר אֶת רֹאשׁוֹ. הוּא הִצְמִיד אֶת כַּפּוֹת יָדָיו לִלְחָיָיו הַמְּגֻלָּחוֹת וְקוֹלוֹ הִרְעִים... בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ! הָיָה זֶה מִתְיַוֵּן בּוֹגֵד שֶׁמָּכַר אֶת נִשְׁמָתוֹ לַצּוֹרְרִים.

"צְאוּ מִמַּחֲבוֹאֵיכֶם וְלֹא יְאֻנֶּה לָכֶם כָּל רַע, שִׁמְרוּ אֶת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ וְיִיטַב לָכֶם!" רָעַם קוֹלוֹ.

וּדְמָמָה.

"עַד מָתַי תִּשְׁנוּ עַל מַצַּע אֲבָנִים נְקֻשׁוֹת, תִּרְעֲדוּ בְּצִנַּת הַמִּדְבָּר וְתִצָּלוּ בְּחֻמּוֹ? עַד מָתַי תְּעַנּוּ אֶת נַפְשׁוֹתֵיכֶם בְּצִמְחֵי בָר וְתַעֲטוּ עַל גּוּפְכֶם קְרְעֵי עוֹרוֹת? מַדּוּעַ תֵּרָדְפוּ עַד צַוָּאר כְּחַיְתוֹ פֶּרֶא?"

הִמְתִּין לִתְשׁוּבָה, וּמִשֶּׁזּוֹ לֹא בָּאָה, הִמְשִׁיךְ:

"רַב לָכֶם! בּוֹאוּ עִמָּנוּ, שׁוּבוּ אֶל הָעִיר הַגְּדוֹלָה. אֶל בָּתֵּי הָאֶבֶן וְהַמַּצָּעוֹת הָרַכִּים, אֶל פַּת הַסֹּלֶת וּפֵרוֹת הַבּוּסְתָּן. בָּשָׂר וְיַיִן, תַּעֲנוּגוֹת וְשַׁעֲשׁוּעִים! בּוֹאוּ" — —

הוּא סִיֵּם אֶת דְּבָרָיו וְקִנַּח אֶת מִצְחוֹ הַמַּזִּיעַ. נִכַּר בּוֹ שֶׁלֹּא הֶרְגֵּל בְּחֹם הַמִּדְבָּר הַמַּתִּישׁ. מִנִּבְכֵי הַמְּעָרָה עָלָה קוֹל חַלָּשׁ, קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי אֲלֶכְסַנְדֶּר הַיָּשִׁישׁ:

"מִיהוּ זֶה הַמְדַבֵּר בְּלָשׁוֹן הַקֹּדֶשׁ, וּדְבָרָיו טְמֵאִים וּמְשֻׁקָּצִים". קוֹלוֹ רָטַט בְּהִתְרַגְּשׁוּת. "יְהוּדִי הוּא זֶה, יְהוּדִי כָּמוֹנוּ. יְהוּדִי טוֹעֶה וְאוֹבֵד דֶּרֶךְ אֲשֶׁר מָכַר אֶת עוֹלָמוֹ בִּנְזִיד עֲדָשִׁים...

הִתְנַעֵר נָא, אָחִי, חֲשֹׁב נָא לְרֶגַע:

נַסֵּה לְהִזָּכֵר מָתַי רָוִיתָ לָאַחֲרוֹנָה אֶת טַעֲמָהּ שֶׁל שַׁבַּת קֹדֶשׁ, מָתַי טָבַלְתָּ אֶת נִשְׁמָתְךָ בַּמַּעְיָן הַמְזַכֵּךְ שֶׁל תְּפִלָּה נִרְגֶּשֶׁת?

הֵן יְהוּדִי אַתָּה! כְּלוּם לֹא תִּתְאַוֶּה לְהָרִיחַ בַּנִּיחוֹחַ הַנִּפְלָא שֶׁל מַצַּת פֶּסַח טְרִיָּה? קוֹל הַשּׁוֹפָר הַמַּרְטִיט לֹא עוֹלֶה בְּאָזְנֶיךָ? אֵינְךָ נִכְסָף לְהִסְתּוֹפֵף בְּצֵל הַסֻּכָּה, לִרְאוֹת בְּהַגְּבָהַת סֵפֶר הַתּוֹרָה, לִשְׁמֹעַ צִלְצוּל פַּעֲמוֹנָיו?

הֲמֵת כָּל רֶגֶשׁ בְּלִבְּךָ? הַלְעוֹלָם לֹא תִּתְנַגֵּן בּוֹ נְעִימַת 'נְעִילָה' שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים?

לֹא, אָחִי, יְהוּדִי אַתָּה! אַל נָא תְּהַסֵּס, רְאֵה —

שְׁתֵּי פְּסִיעוֹת, וְאַתָּה עִמָּנוּ. בֵּין אַחִים פּוֹשְׁטֵי יָדַיִם בְּאַהֲבָה.

שְׁתֵּי פְּסִיעוֹת — וְקָנִיתָ אֶת עוֹלָמְךָ!"

הַקּוֹל הָרוֹטֵט נָדַם וּשְׁתִיקָה עָטְפָה אֶת הַיְקוּם. הַחַיָּלִים נִצְּבוּ כִּפְסָלִים בּוֹהֲקִים, הַצִּפָּרִים לֹא צִיְּצוּ, הַשֶּׁמֶשׁ כְּאִלּוּ שֶׁתְּקָה בִּמְרוֹם הָרָקִיעַ. הָעוֹלָם עָצַר אֶת נְשִׁימָתוֹ. הַיְקוּם חִכָּה לְהַחְלָטָתוֹ שֶׁל יְהוּדִי אוֹבֵד דֶּרֶךְ.

וְהוּא עָמַד עַל פֶּתַח הַמְּעָרָה, מַבִּיט בַּחַיָּלִים הָעוֹמְדִים לִפְרֹץ פְּנִימָה בִּסְעָרָה וְלִטְבֹּחַ לְלֹא רַחֵם, מַבִּיט בַּפֶּתַח הָאָפֵל וְהָצַר.

וְאָז הִתְכּוֹפֵף וְנִכְנַס פְּנִימָה.

הַחַיָּלִים הִשְׁמִיעוּ אֶנְקַת תַּדְהֵמָה וּמִן הַמְּעָרָה הַחֲשׁוּכָה נִשְׁמְעוּ מִלְּמוּלֵי בְּרָכָה. הַמְפַקֵּד הַיְּוָנִי זִנֵּק קָדִימָה וְצָרַח:

"טִימוּס, הִשְׁתַּגַּעְתָּ? צֵא!"

"לֹא טִימוּס שְׁמִי. שַׁבְתִּי לִהְיוֹת תַּנְחוּם. וּבְקֶרֶב אַחַי אֲנִי, לֹא אֵצֵא!"

"אַתָּה תֵּצֵא, תֵּצֵא! בְּעַל כָּרְחֶךָ תֵּצֵא, אַחֶיךָ הַחֲדָשִׁים יַסְגִּירוּ אוֹתְךָ לְיָדַי! רָאֹה תִּרְאֶה... מִיהוּ זֶה שֶׁדִּבֵּר קֹדֶם בִּשְׁמָם? שְׁמַע נָא, יָשִׁישׁ, שְׁמַע הֵיטֵב: אָנוּ חוֹלְשִׁים עַל הַמְּעָרָה, אָנוּ סוֹגְרִים עָלֶיהָ סָבִיב! נוּכַל לְהִתְפָּרֵץ פְּנִימָה וְלִטְבֹּחַ בָּכֶם, וְנוּכַל לְחַכּוֹת כָּאן בְּשַׁלְוָה עַד שֶׁתִּגְוְעוּ בָּרָעָב. אֲבָל אֲנִי נָכוֹן לָסֶגֶת עִם אֲנָשַׁי וְלָתֵת לָכֶם אֶת חַיֵּיכֶם לְשָׁלָל בְּאִם תַּסְגִּירוּ לְיָדַי אֶת טִימוּס זֶה, הַבּוֹגֵד שֶׁעָרַק אֲלֵיכֶם. עוֹד הַיּוֹם תִּתְנוֹסֵס גְּוִיָּתוֹ עַל חוֹמַת אַנְטִיוֹכְיָה!"

"טָעוּת בְּיָדְךָ", נִשְׁמַע קוֹלוֹ הַשָּׁלֵו שֶׁל רַבִּי אַלֶכְסַנְדֶּר, "אֵין כָּאן כָּל בּוֹגֵד! הוּא בָּגַד בֵּאלֹקָיו וּבְעַמּוֹ כַּאֲשֶׁר עָרַק אֲלֵיכֶם, אַךְ עַתָּה שָׁב לְכוּר מַחֲצַבְתּוֹ. אָחִינוּ הוּא!"

"שׁוֹטֶה, נִתְבַּלְּעָה עָלֶיךָ דַּעְתְּךָ! אֲבָל הֵן אֵינְךָ לְבַדְּךָ. לֹא תּוּכַל לְהַחְלִיט עֲבוּר הָאֲחֵרִים. לִגְזֹר עֲלֵיהֶם אֶת מוֹתָם. יוֹדְעִים אָנוּ – עָקַבְנוּ אַחֲרֵיכֶם – הֵן מוֹנִים אַתֶּם כַּמָּה מֵאוֹת – נָשִׁים וִילָדִים, וּצְעִירִים שֶׁהַחַיִּים לִפְנֵיהֶם – מַה יֹּאמְרוּ הֵם? הַאִם מוּכָנִים הֵם לִמְסֹר אֶת נַפְשָׁם לְמַעַן פּוֹחֵחַ קַל דַּעַת? שִׁמְעוּ כֻּלְּכֶם," צָרַח בִּמְלֹא גְּרוֹנוֹ, "הוֹצִיאוּ אֵלַי אֶת הַבּוֹגֵד הַנִּקְלֶה וּקְנִיתֶם אֶת חַיֵּיכֶם וְחֵרוּתְכֶם! חֵי נַפְשְׁכֶם, מְחִיר זוֹל הוּא... הֵן לֹא תַּחְפְּצוּ לָמוּת!"

כָּל גּוּפוֹ רָעַד בְּקֹצֶר רוּחַ. הוּא צִפָּה לִשְׁמֹעַ הִתְנַצְּחוּת נִרְגֶּשֶׁת בּוֹקַעַת מִנִּבְכֵי הַמְּעָרָה, וְכוּחִים קוֹלָנִיִּים וַאֲפִלּוּ הִתְכַּתְּשׁוּת וָרִיב, וּבְסוֹפָם צִפָּה לִרְאוֹת אֶת טִימוּס הַהֲפַכְפֵּךְ נֶהֱדָף הַחוּצָה הַיִּשֵּׁר לִזְרוֹעוֹתָיו. כִּכְלוֹת הַכֹּל, אֶלֶף אֲנָשִׁים לֹא יְהַסְּסוּ לְנַצֵּל פֶּתַח הַצָּלָה, וְלֹא יִתְאַבְּדוּ מֵרְצוֹנָם!

אֲבָל בַּמְּעָרָה שָׁרְרָה דְּמָמָה, אִישׁ לֹא זָע. רַק קוֹלוֹ שֶׁל רַבִּי אֲלֶכְסַנְדֶּר

חָזַר וְנִשְׁמַע, יַצִּיב וּבוֹטֵחַ: "לֹא, אֵינֶנּוּ חֲפֵצִים לָמוּת – אַךְ לֹא נִרְכֹּשׁ אֶת חַיֵּינוּ בִּמְחִיר מוֹתוֹ שֶׁל אָחִינוּ. זֶהוּ צַו בּוֹרְאֵנוּ, וְזוֹ תְּשׁוּבָתֵנוּ!"

"צַו בּוֹרְאֵנוּ..." מִלְמֵל הַמְפַקֵּד בְּתִמָּהוֹן, "בּוֹרַאֲכֶם מְצַוֶּה עֲלֵיכֶם אֵפוֹא לָמוּת"...

"כִּרְצוֹנוֹ. הוּא נָתַן לָנוּ אֶת חַיֵּינוּ וּבִרְצוֹנוֹ יִטְּלֵם, וְעַל מִצְוֹתָיו לֹא נַעֲבֹר!"

הַתְּשׁוּבָה הַבּוֹטַחַת הִצִּיתָה אֶת חֲמַת הַמְפַקֵּד. פָּנָיו הָפְכוּ אַרְגָּמָן, וְהוּא צָרַח: "הַשְּׁמַעְתֶּם, חֶצְפָּה שֶׁכָּזוֹ! אֲנִי... אֲנִי אַרְאֶה לָכֶם, עַל כָּרְחֲכֶם תַּעַבְרוּ עַל גְּזֵרוֹתָיו! הִנֵּה, שַׁבָּת הַיּוֹם לָכֶם – אַבְעִיר אֵשׁ בְּפֶתַח מְעָרַתְכֶם, וְנִרְאֶה אִם לֹא תָּרוּצוּ לְכַבּוֹתָהּ בְּטֶרֶם תִּסָּפוּ בֶּעָשָׁן הַמַּחֲנִיק!"

כָּל תְּשׁוּבָה לֹא בָּאָה. הֵם עָנוּ לוֹ בִּשְׁתִיקַת בּוּז רוֹעֶמֶת. מִיָּד צִוָּה עַל חַיָּלָיו לְקוֹשֵׁשׁ זְרָדִים. גִּבְּבוּם וְחָסְמוּ בָּהֶם אֶת פִּי הַמְּעָרָה.

וְהוּא הִבְעִיר אֶת הַמְּדוּרָה, וְהֵם נֶחְנְקוּ בֶּעָשָׁן – –

הַיֶּלֶד סִיֵּם אֶת סִפּוּרוֹ הַנּוֹרָא וְכֻלָּם נוֹתְרוּ דּוֹמְמִים וַהֲמוּמִים, מִסְתַּכְּלִים כִּמְהֻפְנָטִים בֶּעָשָׁן הַלְּבַנְבַּן הָעוֹלֶה מִן הַמְּדוּרָה וְנִבְלָע בִּשְׁמֵי הַלַּיִל הָאֲפֵלִים... עַתָּה הֵבִינוּ מַדּוּעַ לֹא פָּרְצוּ הַחוּצָה. מַדּוּעַ לֹא כִּבּוּ אֶת הַמְּדוּרָה. הִיא הֻבְעֲרָה כְּדֵי לְהַכְרִיחָם לַעֲבֹר עַל דָּתָם, וְהֵם עָמְדוּ בַּנִּסָּיוֹן.

יְהוּדָה נִרְכַּן וְנָטַל אֶת יָדוֹ שֶׁל בּוּטָא. "ה' יִקֹּם אֶת דָּמָם שֶׁל הַקְּדוֹשִׁים, בְּנִי", אָמַר בְּחֹם.

הַיֶּלֶד נָתַן בּוֹ אֶת עֵינָיו הַגְּדוֹלוֹת וְהָעֲצוּבוֹת וְשָׁאַל חֶרֶשׁ:

"מָתַי, דּוֹד?"

הַשֶּׁקֶט הֶעֱמִיק. הַשְּׁאֵלָה הַכֵּנָה הִרְעִידָה אֶת הַלְּבָבוֹת.

"בְּעוֹד שָׁבוּעַ, בְּנִי", אָמַר יְהוּדָה.

"שָׁבוּעַ!" קָרָא עֲקַשְׁיָה בְּתִמָּהוֹן.

"כֵּן" – אָמַר בּוּטָא בִּרְצִינוּת – "הַדּוֹד אָמַר שָׁבוּעַ".

כֻּלָּם הִבִּיטוּ בִּיהוּדָה. הוּא הָיָה חַיָּב הֶסְבֵּר לַהַבְטָחָה הַמּוּזָרָה.

יְהוּדָה הִזְדַּקֵּף, וּפָנָיו זָהֲרוּ לְנֹגַהּ הַמְּדוּרָה. פָּנִים עִקְּשׁוֹת, נֶחֱרָצוֹת,

עֵינַיִם חוֹדְרוֹת וְקוֹל שָׁקוּל. דְּמוּת שֶׁל מַנְהִיג. "אַחַי, סִפּוּרוֹ שֶׁל בּוּטָא מְזַעְזֵעַ וְנוֹרָא הוֹד. אֶלֶף יְהוּדִים קִדְּשׁוּ אֶת הַשֵּׁם וְלֹא חִלְּלוּ אֶת הַשַּׁבָּת אַף בְּאִסּוּר מִדְּרַבָּנָן! עָלֵינוּ לְשַׁוּוֹת אֶת דְּמוּתָם לְנֶגֶד עֵינֵינוּ וּלְאַמֵּץ אֶת דַּרְכָּם וּנְחִישׁוּתָם – אֱמֶת. אַךְ שְׁנֵי דְּבָרִים נוֹסָפִים עָלֵינוּ לִלְמֹד: נוֹכַחְנוּ לָדַעַת שֶׁהַצּוֹרְרִים אָסְרוּ מִלְּחֶמֶת חָרְמָה עַל פְּלִיטֵי הַמִּדְבָּרִיּוֹת, וְאֵינָם מִסְתַּפְּקִים עוֹד בְּהַטָּלַת מָרוּתָם עַל יוֹשְׁבֵי הֶעָרִים. אַךְ בְּכָךְ לֹא דַּי – הַצּוֹרְרִים אֵינָם צְרִיכִים עוֹד לַחְשֹׁשׁ פֶּן יִתָּקְלוּ בְּהִתְנַגְּדוּת וְיִסְפְּגוּ מַפָּלָה. הֵם לָמְדוּ לָדַעַת כִּי אִם יַעֲלוּ עָלֵינוּ בְּעֶצֶם יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִדְרְשׁוּ כִּי נְחַלְּלוֹ, נַעֲדִיף לָמוּת וְלֹא לְחַלְּלוֹ: הֵן הֲלָכָה פְּסוּקָה הִיא, כִּי בִּשְׁעַת הַשְּׁמָד חַיָּבִים לִמְסֹר אֶת הַנֶּפֶשׁ עַל כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה! בְּדֶרֶךְ זוֹ יֵקַל עֲלֵיהֶם לְהַגִּיעַ לְמַטְּרָתָם, וּבְעוֹד זְמַן לֹא רַב לֹא יִוָּתֵר אַף יְהוּדִי לִפְלֵטָה.

רַק דֶּרֶךְ אַחַת לְפָנֵינוּ, דֶּרֶךְ אַחַת וִיחִידָה: אִם נָקוּם כְּנֶגְדָּם לְמִלְחָמָה, אִם נָשִׁיב מִלְחָמָה שַׁעְרָה, אוֹ אָז נוּכַל לְהִלָּחֵם בַּשַּׁבָּת כְּבִיּוֹם חֹל, כִּי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת!

הַיְוָנִים כּוֹפִים עָלֵינוּ הִתְגּוֹנְנוּת – נַעֲמֹד אֵפוֹא עַל נַפְשֵׁנוּ, וְה' יַעַזְרֵנוּ!"

קוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה הִתְנַשֵּׂא בְּדִמְמַת הַלַּיִל כְּנַהֲמַת לָבִיא וְכָבַשׁ אֶת הַלְּבָבוֹת בְּעָצְמָתוֹ, בְּבִטְחוֹנוֹ הָעַז וּבְהֶגְיוֹנוֹ הַחוֹתֵךְ. הַכֹּל הֵבִינוּ כִּי אֵין עוֹד מוֹצָא. הַכֹּל הֵבִינוּ כִּי אִם לֹא יֵחָלְצוּ לְמִלְחֶמֶת מָגֵן יִלָּכְדוּ כְּחַיּוֹת בַּפַּח. אֲבָל כַּאֲשֶׁר יְהוּדָה סִיֵּם אֶת דְּבָרָיו שָׁבָה הַדְּמָמָה צוֹבֶטֶת הַלֵּב, וְיִלְלַת הַתַּנִּים הָעֲצוּבָה נִשְׁמְעָה בַּמֶּרְחָק. וַעֲקַשְׁיָה שָׁאַל בְּקוֹל מְהַסֵּס: "לְהִלָּחֵם? בְּמַה... וְאָנוּ כֹּה מְעַטִּים, חַלָּשִׁים, וּפְזוּרִים"...

הַכֹּל נִעַנְעוּ בְּרָאשֵׁיהֶם, כֻּלָּם בִּקְּשׁוּ לְדַבֵּר. לְהַבִּיעַ פִּקְפּוּק, לִזְרוֹת יֵאוּשׁ, לְרַפּוֹת יָדַיִם. יְהוּדָה הִשְׁקִיטָם בְּהֶנֵּף יָד: "שִׁכַּחְתֶּם, אַחַי, שְׁכַחְתֶּם שֶׁאֵין מַעֲצוֹר לַה' מִלְּהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בִּמְעַט!"

וְקוֹלוֹ נִשְׁמַע בְּרָמָה, תַּקִּיף וְהֶחְלֵטִי: "הֲלֹא תֵּדְעוּ כִּי חוֹמוֹת יְרִיחוֹ נָפְלוּ מֵאֵלֵיהֶן לִפְנֵי אֲבוֹתֵינוּ. הֲלֹא תִּזְכְּרוּ כִּי גִּדְעוֹן הִכָּה אֶת מִדְיָן בִּשְׁלֹשׁ מֵאוֹת אִישׁ אֲשֶׁר לֹא כָרְעוּ לַבַּעַל, וְשִׁמְשׁוֹן הִכָּה אֶלֶף אִישׁ בִּלְחִי חֲמוֹר. הֲלֹא נָתַן ה' אֶת חֵיל פְּלִשְׁתִּים בְּיַד יְהוֹנָתָן בֶּן שָׁאוּל וְנַעֲרוֹ, וּמָסַר אֶת גָּלְיַת בְּיַד דָּוִד. הֵן כַּאֲשֶׁר שָׁלַח מֶלֶךְ אֲרַם חֵיל כָּבֵד לִשְׁבּוֹת אֶת אֱלִישָׁע, וְנַעֲרוֹ זָעַק בְּקוֹל מַר: 'אֲהָהּ אֲדוֹנִי אֵיכָה נַעֲשֶׂה' –

אָמַר לוֹ אֱלִישָׁע: ״אַל תִּירָא, כִּי רַבִּים אֲשֶׁר אִתָּנוּ מֵאֲשֶׁר אוֹתָם!״ וְה׳ פָּקַח אֶת עֵינָיו, וְרָאָה וְהִנֵּה הָהָר מָלֵא סוּסִים וְרֶכֶב אֵשׁ סְבִיבוֹת אֱלִישָׁע״
— —

שִׁמְעִי הוּא שֶׁקָּטַע אֶת דְּבָרָיו הַנִּלְהָבִים שֶׁל יְהוּדָה. שִׁמְעִי הַנִּרְגָּן וְהַמְּמָרְמָר: ״אֲבוֹתֵינוּ הָיוּ מְלֻמָּדִים בְּנִסִּים,״ רָטַן, ״אַךְ הַזְּמַנִּים הָהֵם חָלְפוּ לִבְלִי שׁוּב״...

״שֶׁקֶר!״ שָׁאַג יְהוּדָה בְּקוֹל אַדִּיר, שֶׁהִדְהִים אֶת כֻּלָּם. ״שֶׁקֶר בְּפִיךָ! הֵן בְּדוֹרֵנוּ זֶה חָשַׁף ה׳ אֶת זְרוֹעַ עֻזּוֹ! בִּשְׁלֹחַ אַנְטִיּוֹכוּס הָרָשָׁע אֶת הֶלְיוֹרוֹדוֹס לִשְׁדֹּד אֶת אוֹצְרוֹת הַמִּקְדָּשׁ, נִגְלָה לְפָנָיו אִישׁ נוֹרָא הוֹד לָבוּשׁ שִׁרְיוֹן זָהָב רוֹכֵב עַל סוּס אַבִּיר וּשְׁנֵי נוֹשְׂאֵי כֵּלָיו עִמּוֹ. הַסּוּס הִפִּיל אֶת הַצּוֹרֵר אַרְצָה וְהַנְּעָרִים חָבְטוּ בּוֹ מִזֶּה וּמִזֶּה עַד כִּי הִתְעַלֵּף. חָבוּל וּפָצוּעַ שָׁב הֶלְיוֹרוֹדוֹס לְאַנְטִיּוֹכוּס מַלְכּוֹ וְסִפֵּר אֶת אֲשֶׁר קָרָהוּ בְּהֵיכַל הַקֹּדֶשׁ – בְּדוֹרֵנוּ הָיָה הָאוֹת הַזֶּה!״

״וּמֵאָז,״ מִלְמֵל שִׁמְעִי.

״מִנִּי אָז הָלַכְנוּ וְהִדַּרְדַּרְנוּ, וְה׳ הִסְתִּיר אֶת פָּנָיו מִמֶּנּוּ״. הִצְלִיף קוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה. ״מִשֶּׁנּוֹסַד הָאִיצְטַדְיוֹן בְּעִיר הַקֹּדֶשׁ שָׁבְתָה עֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ, וּמִשֶּׁנִּפְתַּח הַגִּימְנַזְיוֹן נֶאֱסַר לִמּוּד הַתּוֹרָה. מִשֶּׁהֵרִימוּ הַמִּתְיַוְּנִים רֹאשׁ – נֶעֱלְמוּ חֶזְיוֹנוֹת הַמַּלְאָכִים!״ נוֹרָא הוֹד הָיָה מַרְאֵהוּ. לְחָיָיו סָמְקוּ, וְעֵינָיו בָּרְקוּ –

״אֲבָל הִנֵּה עוֹמְדִים אָנוּ פֹּה, וְעִמָּנוּ אַלְפֵי אַחֵינוּ הַפְּזוּרִים בַּמִּדְבָּרִיּוֹת: הֲמוֹנֵי בִּרְכַּיִם אֲשֶׁר לֹא כָּרְעוּ לַבַּעַל! הַצּוֹרֵר אָסַר עָלֵינוּ מִלְחֶמֶת חָרְמָה, וְאָנוּ קוֹרְאִים בְּמַר נַפְשֵׁנוּ ׳אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָא׳ – **וְהוּא יוֹשִׁיעֵנוּ!**״

עוֹד הַמִּלִּים עַל שְׂפָתָיו, וְהַכֹּל נָשְׂאוּ אֶת עֵינֵיהֶם אֶל שְׁמֵי הַלַּיְלָה זְרוּעֵי הַכּוֹכָבִים. עַל רֶקַע אַדֶּרֶת הַשְּׁחוֹר נִרְאוּ בְּבֵרוּר חֲמִשָּׁה פָּרָשִׁים. הֵם שִׁיטוּ בֶּחָלָל, רְכוּבִים עַל סוּסִים לְבָנִים, וְשִׁרְיוֹן הַזָּהָב שֶׁעֲלֵיהֶם מְשַׁלֵּחַ נִיצוֹצוֹת אוֹר לְנֹגַהּ הַלְּבָנָה. חֲמֵשֶׁת הַדְּמֻיּוֹת הֵנִיפוּ אֶת חַרְבָּן בִּדְמָמָה דָּרוֹמָה, לְעֵבֶר יְרוּשָׁלַיִם הַכְּבוּשָׁה. רֶגַע אָרֹךְ דָּמַם הַמַּחֲזֶה הַמַּפְעִים, וְאָז נָגוֹז בִּפְתְאוֹמִיּוּת וְהָאֲפֵלָה שָׁבָה לְכַסּוֹת אֶת הַיְקוּם.

יְהוּדָה הִנְמִיךְ אֶת מַבָּטוֹ וְסָקַר אֶת קְהָלוֹ. שִׁזְפּוֹנוֹ הֶעָמֹק לֹא הֶעֱלִים

אֶת חִוּרוֹן פָּנָיו וְעֹז רוּחוֹ לֹא הִתְגַּבֵּר עַל הָרֶטֶט שֶׁבְּקוֹלוֹ. "הִנֵּה חוֹזְרִים יְמֵי הַזֹּהַר," לָחַשׁ בְּהִתְרַגְּשׁוּת, "הִנֵּה רְאִיתֶם"...

"רָאֹה רָאִינוּ," אָמַר עֲקַשְׁיָה, "בִּזְכוּתְךָ רָאִינוּ זֹאת. הֱיֵה לָנוּ לְרֹאשׁ, יְהוּדָה, וּמָחָר עִם שַׁחַר נֵצֵא לְהַכּוֹת בַּיְּוָנִים" –

פֶּרֶץ שֶׁל קוֹלוֹת הִסְכָּמָה נִשָּׂא בַּחֲלַל הָאֲוִיר. רַק שִׁמְעִי מִלְּמֵל כִּי מוּטָב לְהַנִּיחַ אֶת הַמִּלְחָמָה לַמַּלְאָכִים...

"לֹא כֵן, אַחַי," הִשְׁקִיטָם יְהוּדָה, "עָלֵינוּ לְהִתְכּוֹנֵן כָּרָאוּי לִקְרַאת הַמַּעֲרָכָה הַכְּבֵדָה! עִם שַׁחַר תִּתְפַּזְּרוּ בַּמִּדְבָּרִיּוֹת וּתְחַפְּשׂוּ בַּמְּעָרוֹת, וְתָבִיאוּ לְאַחֵינוּ אֶת הַבְּשׂוֹרָה הַמַּרְנִינָה כִּי פָּקַד ה' אֶת עַמּוֹ וְהֶרְאָם אוֹת לְטוֹבָה. תִּתְלַכְּדוּ וְתִתְגַּבְּשׁוּ" –

"וְאַתָּה?"

"אֲנִי חָפֵץ לִשְׁאֹל בַּשְּׁכִינָה, לִדְרֹשׁ אֶת ה'!"

"הֲיֵשׁ עוֹד נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל?!"

"הַנְּבוּאָה נָגוּזָה, אֲבָל יֵשׁ נָשִׂיא בְּיִשְׂרָאֵל! רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר יוֹשֵׁב בִּצְרֵדָה, עֵינָיו צוֹפִיּוֹת בַּכֹּל וּשְׁכִינָה מְדַבֶּרֶת מִתּוֹךְ גְּרוֹנוֹ. הַתּוֹרָה כֻּלָּהּ קְנוּיָה לוֹ כִּמְסִירָתָהּ מִסִּינַי, מַעֲשֶׂה בְּרֵאשִׁית וּמַעֲשֵׂי מֶרְכָּבָה גְּלוּיִים לְפָנָיו כַּהֲוָיָתָם. אִישׁ אֶשְׁכּוֹלוֹת הוּא, אִישׁ אֱלֹקִים קָדוֹשׁ – וּנְשִׂיאֵנוּ הוּא, עַל פִּיו יִשַּׁק דָּבָר!"

"סָבִי..." מִלְּמֵל אֶלְיָקוּם.

"סָבְךָ," אִשֵּׁר יְהוּדָה. "וְאִם תּוֹאִיל לְהִלָּווֹת אֵלַי, נַגִּיעַ אֵלָיו בְּטֶרֶם שַׁחַר!"

פֶּרֶק תְּשִׁיעִי

יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת

הוּדָה נִחַן בְּמֶרֶץ בִּלְתִּי נִדְלֶה. נִרְאֶה כִּי לָעֲיֵפוּת לֹא הָיְתָה שְׁלִיטָה עָלָיו, וְהוּא הִדְבִּיק בְּהִתְלַהֲבוּתוֹ גַּם אֶת אֶלְיָקוּם. הוּא בִּקֵּשׁ לְהַגִּיעַ לִצְרוּיָה בְּטֶרֶם יָאִיר הַיּוֹם, בְּעוֹד הַמִּשְׁמָרוֹת הַיְּנָיִים נָמִים אֶת שְׁנָתָם.

"וְאֵינְךָ חוֹשֵׁשׁ לְהָעִיר אֶת סָבִי מִשְּׁנָתוֹ? הֵן יָשִׁישׁ מֻפְלָג הוּא, אֶת מֵאָה שְׁנוֹת חַיָּיו עָבַר זֶה מִכְּבָר"...

יְהוּדָה חִיֵּךְ בִּתְשׁוּבָה: "אֵינְךָ מַכִּיר אֶת סָבְךָ. לֵילוֹתָיו קוֹדֶשׁ לַתּוֹרָה וְלִתְחִנָּה... וּמִלְּבַד זֹאת, אֵינְךָ מַכִּיר אֶת צִדְקָתוֹ וּפְרִישׁוּתוֹ, קְדֻשָּׁתוֹ וַחֲסִידוּתוֹ. בָּטוּחַ אֲנִי כִּי הוּא צוֹפֶה אֶת בּוֹאֵנוּ וּמְצַפֶּה לָנוּ" — —

וְאָכֵן, הַצַּדִּיק צִפָּה לִשְׁלוֹשָׁה אוֹרְחִים בְּלַיְלָה זֶה.

הַשְּׁנַיִם טִפְּסוּ עַתָּה בְּמַעֲלֵה הָהָר, בּוֹאֲכָה צְרוּיָה, אֲבָל הַשְּׁלִישִׁי הִקְדִּימָם.

הוּא חָמַק בְּסִמְטְאוֹת צְרוּיָה הַחֲשׁוּכוֹת וּגְלִימָתוֹ מְלִיטָה אֶת פָּנָיו, לְבַל תִּשְׁזְפֶנּוּ עַיִן עוֹבֵר אֹרַח. זֶהוּתוֹ הָיְתָה אֲפוּפַת סוֹד, אֲבָל דָּבָר אֶחָד בָּלַט לָעַיִן: הוּא הָיָה יְוָנִי. הַגְּלִימָה שֶׁהִסְתִּירָה אֶת פָּנָיו בָּהֲקָה בִּשְׁחוֹר הַלַּיִל, וְאִמְרָתָהּ הַקְּצַרְצָרָה גִּלְתָּה שׁוֹקַיִם יְחֵפוֹת. הוּא הִגִּיעַ לִמְחוֹז חֶפְצוֹ, הִבִּיט בַּחֲשָׁשׁ אָנָה וָאָנָה לְוַדֵּא שֶׁאִישׁ אֵינוֹ רוֹאֵהוּ, וְחָמַק פְּנִימָה בַּפֶּתַח חֲסַר הַדֶּלֶת.

הוּא נִרְעַד בְּכָל גּוּפוֹ כַּאֲשֶׁר שָׁמַע אֶת הַקּוֹל הָרַךְ בּוֹקֵעַ בָּעֲלָטָה:

"אַתָּה הוּא, יְהוֹיָקִים בְּנִי?"

הוּא לֹא הֶפְתַּע מִכָּךְ שֶׁהַצַּדִּיק גִּלָּה אֶת זֶהוּתוֹ בַּחֲשֵׁכָה הַמֻּחְלֶטֶת. לֹא, הוּא יָדַע שֶׁאֵין נִסְתָּר מֵעֵינָיו, וְרוּחַ קָדְשׁוֹ בּוֹקַעַת מְחִצּוֹת שֶׁל זְמַן וּמָקוֹם. הוּא נִרְעַד מִשּׁוּם שֶׁקָּלַט אֶת צְלִיל קוֹלוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק, אֶת נְעִימַת הַחֶמְלָה וְהָרַחֲמִים שֶׁלִּוְּתָה אֶת הַמִּלִּים – וְהוּא הִתְקוֹמֵם כְּנֶגְדָּם בְּכָל יֵשׁוּתוֹ: "לֹא יְהוֹיָקִים אֲנִי, דּוֹדִי. יָקוּם שְׁמִי!" הִתְרִיס בִּמְחָאָה.

יְהוֹיָקִים, אוֹ יָקוּם?

וַדַּאי, יְהוֹיָקִים. הֵן כָּךְ אָמַר הַצַּדִּיק!

יְהוֹיָקִים הָיָה בֶּן אַחוֹתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל, וְהַכֹּל נִבְּאוּ לוֹ עָתִיד מַזְהִיר. הוּא נֵחוֹן בְּכָל הַמַּעֲלוֹת. בִּיחוּס מְפֹאָר וּבְקֶסֶם אִישִׁי, בְּכִשְׁרוֹנוֹת נַעֲלִים וּבְחוּשׁ מְפֻתָּח לַעֲסָקִים. וְהַבְּחִירָה נְתוּנָה: יִרְצֶה, יִהְיֶה לְגָדוֹל בְּיִשְׂרָאֵל מִכֹּחַ כִּשְׁרוֹנוֹתָיו. יִרְצֶה, יִהְיֶה לְפַרְנַס צִבּוּר לְתוֹעֶלֶת אֶחָיו, וִינַצֵּל אֶת קִסְמוֹ הָאִישִׁי לִקְשֹׁר קְשָׁרִים וּלְהַשִּׂיג הֶשֵּׂגִים. יִרְצֶה, יִהְיֶה לְסוֹחֵר מַצְלִיחַ, וִינַצֵּל הוֹנוֹ לְמַעֲשֵׂי צְדָקָה וָחֶסֶד.

רַק מִגְרַעַת אַחַת הָיְתָה לוֹ, אַחַת וִיחִידָה.

מִגְרַעַת נִסְתֶּרֶת וַחֲבוּיָה, שֶׁיִּתְּכֵן וְלֹא הָיְתָה מִתְגַּלָּה לְעוֹלָם.

אֲבָל טִיבָהּ שֶׁל אוֹתָהּ מִגְרַעַת שֶׁהִיא צָצָה וְעוֹלָה דַּוְקָא בְּעֵת מִבְחָן, וּמַאֲפִילָה עַל כָּל הַמַּעֲלוֹת: יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת הָיָה פַּחְדָּן. פַּחְדָּן וְאָנֹכִי.

הַפַּחְדָּנוּת הִיא מִדָּה חֲבוּיָה, מֻדְחֶקֶת וּמְצֻנַעַת. אִישׁ לֹא יַחְשֹׁד בְּקִיּוּמָהּ. וְאָכֵן, כֻּלָּם הִכִּירוּ אֶת יְהוֹיָקִים הַמָּכְשָׁר, הַפָּעִיל, בַּעַל בְּעַמָּיו. יוֹדֵעַ סֵפֶר וְנוֹחַ לַבְּרִיּוֹת, סוֹחֵר מַצְלִיחַ בְּאַבְנֵי חֵן וְגַבַּאי בֵּית הַכְּנֶסֶת. יְהוּדִי לְתִפְאֶרֶת.

עַד שֶׁבָּאוּ גְּזֵרוֹת הַשְּׁמָד הָאַכְזָרִיּוֹת וְהִגִּיעַ רֶגַע הָאֱמֶת. אָז, כַּאֲשֶׁר נִדְרַשׁ לְהֵחָשֵׂף בְּאֹמֶץ, לְהַכְרִיז עַל נֶאֱמָנוּתוֹ לֶאֱלֹקָיו וּלְדָתוֹ, לְהִתְיַצֵּב נֶגֶד עֶמְדַּת הַשִּׁלְטוֹנוֹת וְלִמְשֹׁךְ אֵלָיו אֶת אֵיבָתָם. כַּאֲשֶׁר נִדְרַשׁ לְחֶשְׁבּוֹן נֶפֶשׁ נוֹקֵב שֶׁיַּחֲרֹץ אֶת גּוֹרָלוֹ – הוּא פָּחַד.

פָּחַד, וְאִבֵּד אֶת עוֹלָמוֹ בְּשָׁעָה אַחַת.

הוּא פָּחַד לְהַפְסִיד אֶת כָּל הוֹנוֹ בְּהַחְרָמַת נְכָסָיו, וְלִרְאוֹת אֶת מִסְחָרוֹ יוֹרֵד לְטִמְיוֹן. פָּחַד לְהִתְרוֹשֵׁשׁ וּלְהִוָּתֵר בְּחֹסֶר כֹּל. פָּחַד מֵעָנְשֵׁי הַמַּלְכוּת וּמֵעִנּוּיֵי הַכְּרִיּוֹת, וְהִצְטַמְרֵר לְשֵׁמַע זַוְעוֹת הַהֶרֶס וְהַהֶרֶג –

וּבָחַר לְהִתְכַּחֵשׁ לְדָתוֹ. הֵמִיר שְׁמוֹ לְיָקוּם.

הוּא דָּמָה לְעֵץ עָבֹת שֶׁצִּלּוֹ נָאֶה וּפֵרוֹתָיו מְתוּקִים, אַךְ שָׁרָשָׁיו מְעַטִּים, רוֹפְסִים וְחַלָּשִׁים. רוּחַ סְעָרָה כִּי תָּבוֹא, תַּהַפְכֵהוּ עַל פָּנָיו. הֶעָלִים יִיבְשׁוּ, וְהַפֵּרוֹת יֵרָקְבוּ...

אֲבָל גַּם אִם יַחֲלִיף הָאָדָם אֶת שְׁמוֹ מִיהוֹיָקִים לְיָקוּם, גַּם אִם יָמִיר אֶת נֶזֶר הַתְּפִלִּין בְּזֵר שׁוֹשַׁנִּים וְיִתְגָּאֵל בִּבְשַׂר פִּגּוּלִים וּבְיֵין נָסֶךְ – לֹא בְּלֵב קַל יַעֲשֶׂה זֹאת, לֹא בְּשִׂמְחָה פּוֹרֶקֶת עֹל. לֵילוֹת אֲרֻכִּים הִתְהַפֵּךְ עַל מִשְׁכָּבוֹ, אֶשֶׁד שֶׁל דְּמָעוֹת הִגִּיר. זֶה עָנְשׁוֹ שֶׁל פַּחְדָּן וּמוּג לֵב: כְּכָל שֶׁיַּרְחִיק בִּמְנוּסָתוֹ וְיַעֲמִיק בְּמַחֲבוֹאָיו, יַכֵּהוּ לִבּוֹ וּמַצְּפוּנוֹ יְיַסְּרוּ.

דְּמוּת דּוֹדוֹ הַקָּדוֹשׁ עָמְדָה לְנֶגֶד עֵינָיו, דְּמוּת מוֹפֵת, עִקְבִית בֶּאֱמוּנָתָהּ וּבְאָרְחוֹתֶיהָ, קוֹרֶנֶת אוֹר וָזֹהַר. מוֹכִיחָה וּמוֹקִיעָה, מַזְהִירָה וּמַתְרִיעָה. אַלְפֵי הַיְרֵאִים שֶׁנִּמְלְטוּ אֶל הֶהָרִים, וְהָרְבָבוֹת שֶׁמָּסְרוּ אֶת נַפְשָׁם – כָּל אֵלֶּה רְדָפוּהוּ בְּלֵילוֹת נְדוּדֵי שֵׁנָה וּבַחֲלוֹמוֹת בַּלָּהָה. הֵם לָעֲגוּ לוֹ וּבָזוּ לוֹ, הוֹקִיעוּהוּ וְנָדוּ בְּרֹאשָׁם...

פְּעָמִים אֵין סְפוֹר הִתְחָרֵט עַל צַעֲדוֹ, בָּז לְעַצְמוֹ עַל חַיָּיו. הֶחְלִיט לָשִׂים קֵץ לַכַּחַשׁ, לִקְרֹעַ אֶת מָסַךְ הַכָּזָב. לְהוֹדוֹת עַל טָעוּתוֹ, לָשׁוּב אֶל אֶחָיו. וְיָדַע שֶׁאֵין לוֹ אֹמֶץ, יָדַע שֶׁאֵין לוֹ כֹּחַ, וְתִסְכּוּלוֹ הֶעֱמִיק שִׁבְעָתַיִם, בָּז לְעַצְמוֹ בְּיֶתֶר שֵׁאת.

אֲבָל אֶמֶשׁ הִתְרַחֵשׁ הַמַּהְפֵּךְ! אֶמֶשׁ קָלְטָה אָזְנוֹ יְדִיעָה שֶׁהֶחְדִּירָה בּוֹ אֶת הָאֹמֶץ וְהָעֹז לְהִתְרָאוֹת עִם דּוֹדוֹ. מָצָא בָּהּ צִדּוּק לְדַרְכּוֹ, חִזּוּק לְפַחְדָּנוּתוֹ.

בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל הִלּוּלַת סְבִיאָה בְּבֵית פּוֹלִיפּוֹס, מְפַקֵּד הַחַקְרָא, הִתְפָּאֵר הַלָּה שֶׁהִנֵּה הוּא עוֹמֵד לִנְחֹל אֶת נִצְחוֹנוֹ הַמּוֹחֵץ: יְרוּשָׁלַיִם טֹהֲרָה כְּבָר מִיהוּדֶיהָ, וְעַכְשָׁו הִגִּיעַ תּוֹרָם שֶׁל שְׁרִידֵי הַמּוֹרְדִים הַמִּתְחַבְּאִים בַּמְּעָרוֹת. הִנֵּה בְּשַׁבָּת זוֹ בִּלְבַד נָחְנְקוּ לַמָּוֶת אֶלֶף יְהוּדִים! אֵין לְךָ קַל מִזֶּה: אַתָּה בָּא אֲלֵיהֶם בְּעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת וְקוֹרֵא לָהֶם לְחַלְּלוֹ. הֱיֵה סָמוּךְ וּבָטוּחַ שֶׁהֵם יֵשְׁבוּ בְּחִבּוּק יָדַיִם...

בְּאוֹתוֹ רֶגַע הֵבִין יָקוּם שֶׁהַצֶּדֶק הָיָה עִמּוֹ, וְלֹא עִם דּוֹדוֹ הַיָּשִׁישׁ. אֵין דֶּרֶךְ אַחֶרֶת זוּלַת הַהִתְבּוֹלְלוּת. אֵין מָנוֹס מִלְּבַד הַכְּנִיעָה. הַהִתְנַגְּדוּת

סוֹפָהּ הִתְאַבְּדוּת מֻבְטַחַת. חַיָּבִים לְהַכִּיר בָּאֱמֶת הַמָּרָה: זְמַנּוֹ שֶׁל עַם יִשְׂרָאֵל חָלַף וְעָבַר, וְהַתַּרְבּוּת הַיְוָנִית עָלְתָה עַל זִירַת הַהִיסְטוֹרְיָה. דּוֹדוֹ פִּקֵּחַ הוּא, יְהוּדִי נָבוֹן וְאַמִּיץ. הוּא יַכִּיר בָּעֲבְדּוּת הַבְּרוּרוֹת. לְלֹא סָפֵק!

יָקוּם יִתְיַצֵּב לְפָנָיו וִיסַפֵּר לוֹ אֶת אֲשֶׁר שָׁמַע, וְדוֹדוֹ לֹא יְהַסֵּס מִלִּנְקֹט אֶת הַצַּעַד הַיָּחִיד שֶׁיַּצִּיל אֶת שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה. פִּתְגָּם עַתִּיק אוֹמֵר: אִם אֵינְךָ יָכוֹל לִכְרֹת אֶת יַד אוֹיְבְךָ, לְחַץ אוֹתָהּ –

הַנָּשִׁיא הַנַּעֲרָץ יְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ אֶת דַּת הַיְוָנִים, וִישַׁמֵּשׁ בְּכָךְ מוֹפֵת לְאַלְפֵי הַפְּלִיטִים הַנִּדּוֹנִים לִכְלָיָה. תָּכְנִית גְּאוֹנִית!

וְעַתָּה עָמַד יָקוּם בִּפְנֵי הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ, וְהִתְרִיס: "לֹא יְהוֹיָקִים, דּוֹדִי, יָקוּם שְׁמִי!"

"יְהוֹיָקִים שִׁמְךָ, וְשֵׁם נָאֶה הוּא זֶה!" בָּאָה הַתְּשׁוּבָה הַבּוֹטַחַת, בְּקוֹל צָלוּל. "לֹא תּוּכַל לַחְמֹק מִיַּהֲדוּתְךָ. הִיא מֻשְׁרֶשֶׁת בְּנִבְכֵי נִשְׁמָתְךָ כְּאֵשׁ מֻדְחֶקֶת, וְיוֹם אֶחָד תִּתְפָּרֵץ בְּלֶהָבָה אַדִּירָה, וּתְאַכֵּל אוֹתְךָ יַחַד עִמָּהּ!" כִּנְבוּאַת זַעַם הָלְמוּ הַמִּלִּים הַבּוֹטוֹת בְּאָזְנָיו. הוּא עָמַד בַּעֲלָטָה, לֹא רָאָה דָּבָר. פְּסוּקִים מִימֵי נְעוּרָיו צָפוּ וְעָלוּ בִּזְכִרוֹנוֹ: "קוֹל דְּבָרִים אַתֶּם שׁוֹמְעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים, זוּלָתִי קוֹל". מַעֲמַד הַר סִינַי.

יָקוּם זָע בְּאִי נוֹחוּת. הוּא בָּא לְהַתְקִיף, וּמָצָא עַצְמוֹ מֻתְקָף.

"דּוֹדִי", הִצְטַחֵק בְּעַצְבָּנוּת, "לֹא אֲנִי הוּא הַמִּתְחַמֵּק מִגּוֹרָלִי, אַתֶּם אֵלּוּ הָעוֹצְמִים עֵינַיִם לְנֹכַח הַסַּכָּנָה! אַתֶּם מְנַהֲלִים קְרָב אָבוּד: נִלְחָמִים בִּפְרִקֵי תְּהִלִּים כְּנֶגֶד לַהַב חֲרָבוֹת. בִּתְפִלּוֹת, כְּנֶגֶד חֲדֵי חֲנִיתוֹת"...

"אָמְנָם כֵּן," נִשְׁמַע קוֹל הַנָּשִׁיא חֶרֶשׁ. "וְהַתְּפִלּוֹת הֵן שֶׁתְּנַצַּחְנָה"...

יָקוּם עָמַד חֲסַר אוֹנִים נֶגֶד חֹסֶן זֶה שֶׁל אֱמוּנָה מֻשְׁרֶשֶׁת.

"דּוֹדִי," רָטַן בְּיֵאוּשׁ. "הֵן אֵינְךָ יוֹדֵעַ אֶת הַנַּעֲשֶׂה סְבִיבְךָ. לֹא שָׁמַעְתָּ אֶת הַחֲדָשׁוֹת"...

צְחוֹקוֹ הָרַךְ שֶׁל הַצַּדִּיק עָלָה בָּאֲפֵלָה: "שׁוֹטֶה אַתָּה, יְהוֹיָקִים. הֵן אוּכַל לוֹמַר לְךָ עִם מִי סָעַדְתָּ אֶמֶשׁ, וּבַמֶּה הִתְגָּאַלְתָּ. אוּכַל לְפָרֵט בְּאָזְנֶיךָ אֶת כָּל עֲוֹנוֹתֶיךָ, מִנְּעוּרֶיךָ וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה"...

שְׂפָתָיו שֶׁל יָקוּם רָטְטוּ. "חֲדַל, דּוֹדִי. אַל נָדוּן בִּי, חוֹטֵא אֲנִי וּפוֹשֵׁעַ... אֲבָל הֲמוֹנֵי יְהוּדִים צְפוּיִים לְהַשְׁמָדָה. אֶלֶף יְהוּדִים" – –

— "מָסְרוּ אֶת נַפְשָׁם עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם," הִשְׁלִים הַצַּדִּיק אֶת דְּבָרָיו. "כֵּן. וְהֵם מִצְטָרְפִים לְרִבְבוֹת אֲחֵיהֶם שֶׁנֶּהֱרְגוּ, נִשְׂרְפוּ וְנֶחְנְקוּ, נִסְקְלוּ וְנִדְקְרוּ, הֶלְקוּ וְעֻנּוּ. אֱמֶת –

וּבְכֵן, מָה? הֲרֵי דָּבָר לֹא הִשְׁתַּנָּה!"

יָקוּם לֹא הֵבִין. הֵכֵיצַד דָּבָר לֹא הִשְׁתַּנָּה?

וּכְאִלּוּ הִבְחִין הַצַּדִּיק בִּתְמִיהָתוֹ, הִמְשִׁיךְ בִּדְבָרָיו: "לֹא! הָאֱלֹקִים בַּשָּׁמַיִם וְהַשְּׁגָחָתוֹ צוֹפִיָּה עַל כָּל הַנַּעֲשֶׂה, כְּמֵאָז וּמֵעוֹלָם. גַּן הָעֵדֶן פָּתוּחַ וְצַדִּיקִים יָבוֹאוּ בוֹ, מְקַדְּשֵׁי הַשֵּׁם לְרִבְבוֹתֵיהֶם. וְהַגֵּיהִנֹּם אַף הוּא פּוֹעֵר אֶת פִּיו, מְצַפֶּה לְאַנְטִיּוֹכוֹס וּמְרֵעָיו. הַיְוָנִים וְהַמִּתְיַוְּנִים"...

יָקוּם הָיָה מוּבָס לַחֲלוּטִין. חֲלוֹמוֹ הִתְנַפֵּץ לִרְסִיסִים. עַתָּה תָּהָה עַל עַצְמוֹ. הָאֻמְנָם חָשַׁב שֶׁיִּשַׁכְנַע אֶת דּוֹדוֹ. אִם כֵּן, לֹא הוֹלִיךְ שׁוֹלֵל אֶלָּא אֶת עַצְמוֹ. הִנֵּה הוּא נִצָּב פָּנִים אֶל פָּנִים מוּל הַיַּהֲדוּת הָאֲמִתִּית, הַבּוֹטַחַת וְהַהֶחְלֵטִית – וְהוּא נִצָּב מוּלָהּ בִּמְלֹא אַפְסוּתוֹ: מִתְיַוֵּן נָבוּב, עָרִיק מוּג לֵב...

נִסָּה נִסָּיוֹן אַחֲרוֹן, נוֹאָשׁ, וְקָרָא בְּיֵאוּשׁ: "אֲבָל, דּוֹדִי, בְּעוֹד חֹדֶשׁ יָמִים לֹא יִשָּׁאֵר עוֹד יְהוּדִי חַי בְּרַחֲבֵי יְהוּדָה!"

"הֲבָלִים תְּדַבֵּר, יְהוֹיָקִים!" בָּאָה הַתְּשׁוּבָה הַנֶּחֱרֶצֶת. "רֵאשִׁית כֹּל,

הֶבְטַחְנוּ מִפִּי בּוֹרֵא הָעוֹלָם כִּי שְׁמֵנוּ וְזַרְעֵנוּ יַעַמְדוּ לָעַד, כִּימֵי הַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ. וְדָבָר אֶחָד מִדְּבָרָיו אָחוֹר לֹא יָשׁוּב רֵיקָם!

וּמִלְּבַד זֹאת, לֹא עָלֵינוּ לַעֲשׂוֹת אֶת חֶשְׁבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם. חַיֵּינוּ שַׁיָּכִים לְבוֹרְאֵנוּ וּמְנֹהָלִים עַל פִּיו. אַבְרָהָם אָבִינוּ הָלַךְ בְּשִׂמְחָה לַעֲקֹד אֶת בְּנוֹ עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ, בְּלֹא לְהַקְשׁוֹת קֶשְׁיוֹת וּבְלֹא לְחַשֵּׁב חֶשְׁבּוֹנוֹת!" הַקּוֹל הַנֶּחֱרָץ, קוֹל הַיַּהֲדוּת הַנִּצְחִית, נָדַם. יָקוּם הִתְכּוֹנֵן לַפְּרֵדָה, פְּרֵדָה סוֹפִית. כָּל אֶחָד יֵלֵךְ בְּדַרְכּוֹ. דּוֹדוֹ בְּרֹאשׁ מוּרָם, וְהוּא בְּיִסּוּרֵי מַצְפּוּן. אַךְ לֹא. דּוֹדוֹ טֶרֶם סִיֵּם דְּבָרָיו. קוֹלוֹ נִשְׁמַע בַּאֲפֵלָה:

"וּמִלְּבַד זֹאת יְהוֹיָקִים, מִלְּבַד זֹאת –

שׁוֹטֶה אַתָּה, שׁוֹטֶה אֶמְלָל. עִוֵּר הַמְגַשֵּׁשׁ בַּאֲפֵלָה"...

יָקוּם נִתֵּר עַל עָמְדוֹ וְאִישׁוֹנָיו הִתְגַּלְגְּלוּ בְּחוֹרֵיהֶן: "אֲנִי... שׁוֹטֶה? עִוֵּר?! אֶמְלָל... בַּאֲפֵלָה?"

"בְּוַדַּאי! וְאַל נָא תֵּעָלֵב. לֹא רַק אַתָּה. כָּל אָדָם מְגַשֵּׁשׁ בַּאֲפֵלָה בִּדְבַר הֶעָתִיד! מַה יִּקְרֶה מָחָר, הֲתֵדַע?"

"וְכִי נָבִיא אֲנִי? לֹא אֵדַע," הֵשִׁיב. תּוֹהֶה, לְאָן תּוֹבִיל הַשִּׂיחָה.

"אַךְ זֹאת תֵּדַע, כִּי בְּעוֹד חֹדֶשׁ יָמִים לֹא יִשָּׁאֵר עוֹד יְהוּדִי בְּאַרְצֵנוּ... וְשֶׁמָּא לֹא יִשָּׁאֵר עוֹד יְוָנִי?!"

תְּבוּסָתוֹ שֶׁל יָקוּם הָיְתָה שְׁלֵמָה, וְהוּא יָדַע זֹאת. לֹא הִסֵּס לְהוֹדוֹת: "סְלַח לִי, דּוֹדִי, אָמְנָם עִוֵּר אֲנִי. אַךְ אַתָּה, עֵינַיִם טְהוֹרוֹת לְךָ, רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שׁוֹרָה עָלֶיךָ. אַתָּה הֵן תֵּדַע אֶת הֶעָתִיד לִקְרוֹת"...

"כֵּן, יָדוֹעַ אֵדַע, בְּנִי. לֹא נָבִיא אֲנִי, אֲבָל הַנְּבִיאִים הוֹרוּנוּ אֶת אֲשֶׁר יִקְרֶה אוֹתָנוּ עַד לְאַחֲרִית הַיָּמִים. הַכֹּל בַּאֲשֶׁר לַכֹּל"...

"הַכֹּל?!" שָׁאַל יָקוּם בְּחַשְׁדָנוּת. "עַל יָוָן, וְאַנְטִיוֹכוּס, וּגְזֵרוֹתָיו?"

"הַכֹּל!" עָנָה הַצַּדִּיק נֶחֱרָצוֹת. "עַל אֲלֶכְסַנְדֶּר מוֹקְדוֹן וְכִבּוּשָׁיו, עַל הִתְחַלְּקוּת מַמְלַכְתּוֹ בֵּין אַרְבַּעַת הַיּוֹרְשִׁים וְעַל עֲלִיָּתוֹ שֶׁל אַנְטִיוֹכוּס לַשִּׁלְטוֹן אַחֲרֵי הוֹרִישׁוֹ אֶת אָחִיו הַגָּדוֹל. הַכֹּל נִכְתַּב בְּסֵפֶר דָּנִיֵּאל, לִפְנֵי דּוֹרוֹת רַבִּים. עַל מַסָּע כִּבּוּשָׁיו לְפָרָס וּלְמִצְרַיִם, וְעַל הַגְּזֵרוֹת הַנּוֹרָאוֹת וְהַתְּשׁוּעָה הַקְּרוֹבָה"...

"הָבָה וְאֶשְׁמַע אֶת הַגְּזֵרוֹת וְהַתְּשׁוּעָה", קָרָא יָקוּם בְּחֹסֶר אֵמוּן.

"הַט אָזְנְךָ, בְּנִי, לְדִבְרֵי הָאֱלֹקִים: 'וַתִּגְדַּל מַמְלֶכֶת אַנְטִיּוֹכוּס **עַד צְבָא הַשָּׁמַיִם**. גַּאֲוָתוֹ הִרְקִיעָה שְׁחָקִים, וְהוּא נִלְחַם בַּשּׁוֹכֵן בַּמְּרוֹמִים. **וַתַּפֵּל אָרְצָה מִן הַצָּבָא**. הוּא הִצְלִיחַ לְדַכֵּא אֶת צְבָא ה', אֶת עַם יִשְׂרָאֵל. **וּמִן הַכּוֹכָבִים**, וּלְהַשְׁפִּיל אֶת יִרְאֵי ה' שֶׁנִּמְשְׁלוּ לְכוֹכְבֵי הַשָּׁמַיִם. **וַתִּרְמְסֵם**, רָמַס אוֹתָם עַד דַּק. עִנָּה וְרָצַח, וְהִתְעַלֵּל, וְרָדַף"...

"וּמַה הָלְאָה," רָטַט יָקוּם מֵהִתְרַגְּשׁוּת, "מָה עַתָּה?"

"הַדָּבָר מְפֹרָשׁ בַּפָּסוּק שֶׁאַחֲרָיו: '**עַד שַׂר הַצָּבָא הִגְדִּיל**, עַד שֶׁיַּעֲמֹד לְיִשְׂרָאֵל שַׂר צָבָא עָשׂוּי לִבְלִי חַת, וִימַגֵּר אֶת שִׁלְטוֹן הָרֶשַׁע. **וּמִמֶּנּוּ**, עַל יָדוֹ, **הוּרַם הַתָּמִיד**, תֻּחְזַר עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ" –

"מִיהוּ שַׂר צָבָא זֶה?" קָרָא יָקוּם בְּקוֹל נִרְעָשׁ.

"הוֹ, כִּמְדֻמַּנִי שֶׁהוּא הוֹלֵךְ וְקָרֵב לְכָאן"...

פֶּרֶק עֲשִׂירִי

פְּסֹק לִי פְּסוּקְךָ

קְרָנַיִם חִוְּרוֹת שֶׁל שַׁחַר גִּשְּׁשׁוּ דַּרְכָּן בִּשְׁמֵי הָעֲלָטָה וּקְרִיאַת הַגֶּבֶר הֶחֱלִיפָה אֶת יְלֵלַת הַתַּנִּים. שְׁתֵּי דְּמֻיּוֹת שְׁפוּפוֹת חָפְזוּ בְּסִמְטְאוֹת הָעֲיָרָה, מְמַהֲרוֹת לִמְצֹא מַחֲסֶה בְּטֶרֶם תִּתְעוֹרֵר לְחַיִּים. "הִנֵּה, הִגַּעְנוּ", לָחַשׁ יְהוּדָה בְּהִתְרַגְּשׁוּת וְנִבְלַע בַּפֶּתַח הָאָפֵל, וְאֶלְיָקוּם בְּעִקְּבוֹתָיו.

"בְּרוּכִים הַבָּאִים, בָּנַי!" קִדֵּם אֶת פְּנֵיהֶם קוֹלוֹ הֶעָרֵב שֶׁל הַצַּדִּיק.

"סַבָּא"... אָמַר אֶלְיָקוּם.

וְאִלּוּ יְהוּדָה עָמַד נִרְגָּשׁ וְנִפְעָם, וְקוֹלוֹ רָגַשׁ וְרָטַט:

"בָּרוּךְ אַתָּה ה', אֱלֹקֵינוּ, מֶלֶךְ הָעוֹלָם –

שֶׁחָלַק מֵחָכְמָתוֹ לִירֵאָיו!"

"אָמֵן", עָנָה אֶלְיָקוּם.

"אָמֵן", נִשְׁמַע קוֹל מִפִּנַּת הַחֶדֶר.

הַשְּׁנַיִם נִפְנוּ לְשָׁם בַּחֲטָף, וְנֶחֱרְדוּ לִרְאוֹת אֶזְרָח יְנִי מִתְבּוֹנֵן בָּהֶם בְּעִנְיָן.

הַצַּדִּיק הִבְחִין בְּתַדְהֵמָתָם וְעָרַךְ אֶת הַהֶכְּרוּת בֵּינֵיהֶם: "אֶלְיָקוּם נֶכְדִּי, זֶהוּ יְהוֹיָקִים בֶּן דּוֹדְךָ. יְהוּדִי תּוֹעֶה וְאוֹבֵד דֶּרֶךְ, הֶעָתִיד לָשׁוּב לֵאלֹקָיו בְּלֵב שָׁלֵם"...

עוֹד יָקוּם תּוֹהֶה עַל אֹפֶן הַצָּגָתוֹ, פָּנָה אֵלָיו הַצַּדִּיק. לְאוֹר הַשַּׁחַר הָעוֹלֶה רָאָה אֶת פָּנָיו הַקּוֹרְנוֹת: "יְהוֹיָקִים, זֶהוּ יְהוּדָה מוֹשִׁיעַ יִשְׂרָאֵל, וְאֶלְיָקוּם נוֹשֵׂא כֵּלָיו".

הַדְּמָמָה הָיְתָה מֻחְלֶטֶת. הַהֶלֶם הָיָה עַז: יָקוּם הִתְבַּשֵּׁר עַל חֲזָרָתוֹ בִּתְשׁוּבָה, שֶׁלֹּא עָלְתָה עַל דַּעְתּוֹ. יָדַע שֶׁאֵין בּוֹ הַכֹּחַ, אֵין לוֹ אֹמֶץ. יְהוּדָה קִבֵּל אֶת הַתְּשׁוּבָה לִשְׁמָהּ בָּא, וְאֶלְיָקוּם הִתְמַנָּה לְנוֹשֵׂא כֵּלָיו שֶׁל יְהוּדָה...

יָקוּם הָיָה הָרִאשׁוֹן שֶׁחָזַר לְעֶשְׂתּוֹנוֹתָיו:

"לֹא אָבִין, דּוֹדִי," לָחַשׁ בְּהִתְפָּעֲמוּת, "מִנַּיִן לְךָ כִּי בָּאָה עֵת הַפְּדוּת? גַּם אִם הַכָּתוּב מְדַבֵּר עַל פְּרִיקַת עֹל הַיְוָנִים, אֵין לִדְחֹק אֶת הַקֵּץ. יֵשׁ לְהַמְתִּין לִשְׁעַת הַכֹּשֶׁר, שֶׁאֵינָהּ נִרְאֵית בָּאֹפֶק. הַיְוָנִים בִּמְלֹא כֹּחָם. אֵין הַשָּׁעָה כְּשֵׁרָה לְמֶרֶד. הַשְּׁרִידִים מֻכִּים וּפְזוּרִים, חַסְרֵי נֶשֶׁק וּמָגֵן. אַתָּה דּוֹחֵף אוֹתָם לְמִלְחֶמֶת הִתְאַבְּדוּת!"

הַצַּדִּיק חִיֵּךְ אֶת חִיּוּכוֹ הַקּוֹרֵן וּפָנָיו הִבְהִיקוּ בְּאוֹר הַשַּׁחַר כְּמַרְאֵה הַקֶּשֶׁת בְּעָנָן: "שָׁאַלְתָּ שְׁאֵלָה, וְאַתָּה זַכַּאי לִתְשׁוּבָה.

קוֹרֵא הַדּוֹרוֹת מֵרֹאשׁ חִשֵּׁב אֶת הַקֵּץ, בְּנִי! יַעֲקֹב אָבִינוּ רָאָה בַּחֲלוֹמוֹ מַלְאֲכֵי מָרוֹם עוֹלִים וְיוֹרְדִים בַּסֻּלָּם. אֶת הַמַּלְאָכִים הַמְמֻנִּים עַל אֻמּוֹת הָעוֹלָם מוֹשְׁלִים, וְנוֹפְלִים. מְנַצְּחִים, וּמוּבָסִים... וּמָסֹרֶת בְּיָדֵינוּ, כִּי רָאָה אֶת שָׂרוֹ שֶׁל יָוָן עוֹלֶה בְּמֵאָה וּשְׁמוֹנִים שְׁלִיבוֹת וְנוֹפֵל בַּחֲבָטָה. בְּשָׁנָה זוֹ יִמְלְאוּ לְמַלְכוּת יָוָן מֵאָה וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה –

קוּם, יְהוּדָה, וַעֲלֵה אֶל אָבִיךָ לְמוֹדִיעִים. כַּנֵּס אֶת הַנֶּחְבָּאִים וְלַכֵּד אֶת הַנִּפְזָרִים. אֶחָד מִכֶּם יִרְדֹּף מֵאָה, וּשְׁנַיִם יָנִיסוּ רְבָבָה! –

הִגִּיעָה הָעֵת, בְּנִי, וַחֲבָל עַל כָּל דַּקָּה!״

יְהוּדָה נִרְכַּן לִבְרָכָה, וּבִקֵּשׁ בְּקוֹל רוֹעֵד ׳מַתְּנַת פְּרִדָה׳. לֹא קָמִיעַ וְלֹא סְגֻלָּה, אֶלָּא דְּבַר תּוֹרָה שֶׁיְּלַוֵּהוּ בְּדַרְכּוֹ...

עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק זָהֲרוּ כִּשְׁנֵי יַהֲלוֹמִים: ״כֵּן, בְּנִי, כָּל יְהוּדִי וְתַפְקִידוֹ. מְנָת חֶלְקוֹ, וְקִצְבַּת עֲבוֹדָתוֹ עֲלֵי חֶלֶד... הִנֵּה אֲנִי, זָכִיתִי וְלִמַּדְתִּי תּוֹרָה בְּעֵת קָשָׁה, עֵת צָרָה וּמָצוֹק. הַמִּתְיַוְּנִים הֵרִימוּ רֹאשׁ וְהַהֶפְקֵרוּת גָּבְרָה. הַנִּסְיוֹנוֹת וְהַפִּתּוּיִים קָרְצוּ מִכָּל פִּנָּה, וְכָל מַעְיָנֵי הָיוּ נְתוּנִים לַעֲצִירַת הַסַּחַף, לְגִבּוּשׁ לוֹמְדֵי הַתּוֹרָה וּלְהַאֲדָרַת רוּחַ הַתּוֹרָה. וִיהִי פְּסוּקִי לֵאמֹר: **הֱוֵי מִתְאַבֵּק בַּעֲפַר רַגְלֵיהֶם שֶׁל חֲכָמִים, וְהֱוֵי שׁוֹתֶה בַּצָּמָא אֶת דִּבְרֵיהֶם!** וְאָמְנָם זָכִיתִי לִפְרִי הִלּוּלִים, וְאַלְפֵי מְקַדְּשֵׁי שֵׁם שָׁמַיִם חֲדוּרֵי אֱמוּנָה וּבִטָּחוֹן קוֹרְאִים בְּקוֹל גָּדוֹל: **ה׳ הוּא הָאֱלֹקִים!**

אַתָּה, יְהוּדָה, נִבְחַרְתָּ לְהוֹשִׁיעַ אֶת עַם ה׳, בְּיָדְךָ יִתֵּן ה׳ אֶת אוֹיְבֵי עַמּוֹ. קָרוֹא תִּקְרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: **מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה׳!** אֵין כָּמוֹהוּ בַּשָּׁמַיִם וּבָאָרֶץ. כָּל הַגּוֹיִים כְּאַיִן כְּנֶגְדּוֹ, וְאַנְשֵׁי הַשֵּׁם כְּלֹא הָיוּ. כִּי לַה׳ הַמְּלוּכָה וּמוֹשֵׁל בַּגּוֹיִים!״

יְהוּדָה נִשֵּׁק יַד הַצַּדִּיק, וּפָסַע לַאֲחוֹרָיו. אֶלְיָקוּם תָּפַס אֶת מְקוֹמוֹ: ״וַאֲנִי, סַבָּא, מַהוּ פְּסוּקִי שֶׁלִּי?״

״אַתָּה, אֶלְיָקוּם? אַתָּה מִשְׁתַּיֵּךְ לַדּוֹר הֶחָדָשׁ, הַדּוֹר שֶׁיִּבְנֶה וִישַׁקֵּם מֵחָדָשׁ אֶת חָרְבוֹת בֵּית יִשְׂרָאֵל, יְקוֹמֵם אֶת הֲרִיסוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְיַאֲדִיר אֶת לְמוּד הַתּוֹרָה. עֲלֵיכֶם לִהְיוֹת רְאוּיִים לְכָךְ! עֲלֵיכֶם לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהִטַּהֵר, לְהִזְדַּכֵּךְ וּלְהִשָּׁמֵר מִכָּל שֶׁמֶץ עֲבֵרָה וְעָוֹן! **אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי וַאֲסוֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה׳**. כֵּן, זֶה יִהְיֶה פְּסוּקְךָ! בְּכָל אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה חֵשֹׁב בְּלִבְּךָ: הַאִם זֶה נִקְיוֹן הַכַּפַּיִם אֲשֶׁר יַכְשִׁירֵנִי לַעֲבוֹדַת הַמִּזְבֵּחַ? כֵּן, בְּנִי. כֵּן... הֵפֹךְ בְּפָסוּק זֶה וַהֲפֹךְ בּוֹ, עוֹלָם מָלֵא הוּא״...

הַשְּׁנַיִם יָצְאוּ מִלִּפְנֵי הַצַּדִּיק בְּבִרְכַּיִם פָּקוֹת וּבְלֵב מָלֵא נְהָרָה. בַּחֶדֶר, שֶׁהָיָה שָׁטוּף עַתָּה אוֹר יוֹם, נוֹתְרוּ שְׁנַיִם. הָאֶחָד מֵסֵב, וְהַשֵּׁנִי עוֹמֵד בְּרֹאשׁ מֶרְכָּן, הוֹמֶה מַחֲשָׁבוֹת. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר נָשָׂא עֵינַיִם מְאִירוֹת אֶל יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת וְשָׁאַל:

״וּבְכֵן?״

יָקוּם הָיָה מְבֻלְבָּל לַחֲלוּטִין. הוּא נִזְכַּר בִּמְעֻמְעָם כִּי הִגִּיעַ לְכָאן בְּהַחְלָטָה נְחוּשָׁה לְשַׁכְנֵעַ אֶת נְשִׁיא יִשְׂרָאֵל לִנְטֹשׁ אֶת דָּתוֹ... עַתָּה בָּז לְעַצְמוֹ וְנָד לְטִפְּשׁוּתוֹ. רוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁל הַנָּשִׂיא חוֹבֶקֶת עוֹלָמוֹת, וְהֶעָתִיד פָּרוּס לְפָנָיו כְּעַל כַּף יָדוֹ. אֱמוּנָתוֹ אֵיתָנָה כְּצוּר, וְהָאֱמֶת הַנִּצְחִית מְאִירָה וְקוֹרֶנֶת מִפָּנָיו.

"רוּץ, יְהוֹיָקִים," שָׁמַע אֶת קוֹלוֹ שֶׁל דּוֹדוֹ בּוֹקֵעַ כְּמִבַּעַד לַעֲרָפֶל. "הֵם שָׂמוּ פְּנֵיהֶם לְמוֹדִיעִים, עוֹד תּוּכַל לְהַשִּׂיגָם"...

"לֹא!" קָרָא בְּאֵימָה. הוּא לֹא יוּכַל לְוַתֵּר עַל אַרְמוֹנוֹ הַנּוֹחַ וּטְרַקְלִינָיו הַמְּרֻוָּחִים, סַפּוֹת הַהֶסֵּב וְשֻׁלְחָנוֹת הַהַגָּשָׁה, אַבְנֵי הַחֵן הַנּוֹצְצוֹת וַחֲנֻפַּת הַשִּׂרָרָה. לֹא... הוּא לֹא יִמָּלֵט אֶל הַמִּדְבָּר וְיִישַׁן בִּמְעָרוֹת טְחוּבוֹת, יְכַרְסֵם שָׂרְשֵׁי בָּר וְיִתְכַּסֶּה בְּמַטְלִיּוֹת עוֹר... לֹא יָכוֹל הָיָה לָשֵׂאת עֵינָיו אֶל הַצַּדִּיק, הַסּוֹקְרוֹ בְּמַבָּטוֹ. הִשְׁפִּיל עַפְעַפָּיו וּמִלְמֵל: "לֹא, דּוֹדִי, אֲנִי חַלָּשׁ. כֵּן, חַלָּשׁ וּפַחְדָּן"...

הַשְׁתִּיקָה הֵעִיקָה עָלָיו, רִפְּטָה אֶת עֲצַבָּיו הַמִּתּוּחִים.

"אֵלֵךְ אֵפוֹא, דּוֹדִי," לָחַשׁ בְּשֵׁפֶל קוֹל. "אַל נָא תִּכְעַס. אָמְנָם אָמַרְתָּ כִּי אֶחֱזוֹר בִּתְשׁוּבָה, אַךְ אֵין בִּי כֹּחַ"...

אַךְ הַצַּדִּיק הִמְשִׁיךְ וְשָׁתַק. בְּרַחֲמִים? בְּאַכְזָבָה? יָקוּם הָיָה לָהוּט לִשְׁמֹעַ אֶת קוֹלוֹ בְּטֶרֶם יֵלֵךְ. לִקְטֹעַ אֶת שְׁתִיקָתוֹ.

"אֵלֵךְ, דּוֹדִי, אַךְ שְׁאֵלָה אַחַת לִי: פָּסוּק מוּזָר בָּחַרְתָּ לְנֶכְדְּךָ, לְבֶן דּוֹדִי. אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי וַאֲסוֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ... הֲלֹא כֵן? הַחֲסֵרִים פְּסוּקֵי אֱמוּנָה וְהִתְחַזְּקוּת? מַדּוּעַ פָּסוּק זֶה, מִכֻּלָּם?"

שְׁאֵלָתוֹ קָלְעָה לַמַּטָּרָה. הַצַּדִּיק הֵפֵר אֶת שְׁתִיקָתוֹ הָרוֹעֶמֶת, וְעָנָה בִּלְהִיטוּת: "כֵּן, וַדַּאי, פְּסוּקִים רַבִּים יֵשׁ... בְּטַח בַּה' וַעֲשֵׂה טוֹב, שְׁכֹן אֶרֶץ וּרְעֵה אֱמוּנָה, וְהִתְעַנַּג עַל ה' וְיִתֵּן לְךָ מִשְׁאֲלוֹת לִבְּךָ, וְעוֹד!... וַדַּאי! אַךְ פָּסוּק זֶה יְלַוֵּהוּ נֶאֱמָנָה. הַסְכֵּת וּשְׁמַע"...

הַצַּדִּיק גָּחַן נִכְחוֹ, יָקוּם הִתְקָרֵב בִּפְלִיאָה וְרָכַן לִשְׁמֹעַ. הַצַּדִּיק דִּבֵּר בְּהִתְרַגְּשׁוּת וְיָקוּם הֶאֱזִין בְּקֶשֶׁב. בְּסִיּוּמָהּ שֶׁל הַשִּׂיחָה יָצָא וְחִיּוּךְ עַל שְׂפָתָיו, חִיּוּךְ אֲשֶׁר לֹא נִמְחָה מִפָּנָיו עַד הַגִּיעוֹ אֶל בֵּיתוֹ.

הַצַּדִּיק נוֹתַר לְבַדּוֹ בְּבֵיתוֹ. הִבִּיט בְּפִסַּת הַנְּיָר שֶׁבְּיָדוֹ, נֶאֱנַח עֲמֻקּוֹת וְהִתְכּוֹנֵן לִתְפִלַּת הַשַּׁחַר. לִתְפִלָּה וְלִזְעָקָה עַל עֲנִי אֶחָיו בְּנֵי עַמּוֹ.

הַדֶּרֶךְ לְמוֹדִיעִים הִתְפַּתְּלָה בֵּין חֲרִשׁוֹת מוֹרִיקוֹת וּפִלְגֵי נַחַל מְפַכִּים. שְׁנֵי הַצְּעִירִים הִתְקַדְּמוּ בָּהּ בִּמְהִירוּת וּדְמוּתוֹ הַקּוֹרֶנֶת שֶׁל הַצַּדִּיק חֲרוּתָה בְּלִבָּם. דּוֹמֶה הָיָה לָהֶם כִּי הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמֵר שִׁירָה. פְּרָחִים לִבְלְבוּ וּדְשָׁאִים הוֹרִיקוּ, צְבָאִים חָצוּ אֶת דַּרְכָּם וְצִפֳּרִים נִפְנְפוּ בְּכַנְפֵיהֶם לִבְרָכָה.

"יוֹדֵעַ אַתָּה, יְהוּדָה" – הִרְהֵר אֶלְיָקוּם בְּקוֹל – "פָּסוּק מוּזָר בָּחַר לִי סָבִי: אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי"...

"אֶלְיָקוּם, פָּסוּק כַּבִּיר הוּא, נִפְלָא, אֵין כָּמוֹהוּ! מֵאָז שְׁמַעְתִּיו מִפִּיו, מִתְרוֹנֵן הוּא בְּלִבִּי. הַסְכֵּת וּשְׁמַע" –

אֶלְיָקוּם הִטָּה אֹזֶן. יְהוּדָה הִמְהֵם לַחַן, שֶׁהִתְמַזֵּג עִם אִוְשַׁת הָעֵצִים וְצִיּוּץ הַצִּפֳּרִים. לְאִטּוֹ עָלָה קוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה וְהִתְנַשֵּׂא, וְאֶלְיָקוּם הַקָּשׁוּב קָלַט אֶת הַלַּחַן וְהִצְטָרֵף אֵלָיו בְּרֶנֶן:

"אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן, בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי

וַאֲסֹבְבָה, וַאֲסֹבְבָה – אֶת מִזְבַּחֲךָ, אֶת מִזְבַּחֲךָ ה'" –

וּפִכְפּוּךְ הַנְּחָלִים עִם זִמְזוּם הַדְּבוֹרִים, צִיּוּץ הַצִּפֳּרִים וּצְרִיחַת הָעֵיטִים, הַכֹּל עָנָה לְעֻמָּתָם בְּבַת קוֹל עוֹלֶזֶת –

"מִזְבַּחֲךָ ה'!"

חֵלֶק שֵׁנִי

— וְאַתָּה בְּרַחֲמֶיךָ הָרַבִּים עָמַדְתָּ לָהֶם בְּעֵת צָרָתָם. רַבְתָּ אֶת רִיבָם, דַּנְתָּ אֶת דִּינָם, נָקַמְתָּ אֶת נִקְמָתָם, מָסַרְתָּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים, וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים, וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים, וּרְשָׁעִים בְּיַד צַדִּיקִים, וְזֵדִים בְּיַד עוֹסְקֵי תּוֹרָתֶךָ. וּלְךָ עָשִׂיתָ שֵׁם גָּדוֹל וְקָדוֹשׁ בְּעוֹלָמֶךָ, וּלְעַמְּךָ יִשְׂרָאֵל עָשִׂיתָ תְּשׁוּעָה גְּדוֹלָה וּפֻרְקָן כְּהַיּוֹם הַזֶּה. —

פֶּרֶק יא

חֲתֻנָּה יְהוּדִית

מוֹדִיעִים לָבְשָׁה חַג, וְהִתְעַטְּפָה בְּעֵצֶב עָמֹק.

הֲמוֹנֵי יְהוּדִים יָרְדוּ מִן הֶהָרִים וּבָאוּ לְהִשְׁתַּתֵּף בַּשִּׂמְחָה הַגְּדוֹלָה, וּפְנֵיהֶם קוֹדְרוֹת וַאֲבֵלוֹת.

מְאֹרָע מוּזָר עוֹמֵד לְהִתְרַחֵשׁ. נָדִיר וְיוֹצֵא דֹּפֶן:

עוֹמֶדֶת לְהֵעָרֵךְ חֲתֻנָּה יְהוּדִית!

הַיְּהוּדִים שָׁמְעוּ וְנָהֲרוּ מִכָּל עֵבֶר, בְּלֵב חָרֵד וּבִרְעָדָה.

וְהַיְּוָנִים גַּם הֵם הִתְכּוֹנְנוּ, בְּלַעַג וּבִזְדוֹן רֶשַׁע –

מִזֶּה שָׁנִים שֶׁלֹּא הָעָמְדָה חֲתֻנָּה יְהוּדִית!

כִּי חֹק חָקְקוּ הַיְּוָנִים, זְדוֹנִי וּמְרֻשָּׁע, אָפֵל וְטָמֵא:

בַּת יִשְׂרָאֵל כִּי תִּנָּשֵׂא, תִּלָּקַח תְּחִלָּה לְטִירַת הַקַּסְדּוֹר, הַמְפַקֵּד הַיְּוָנִי...

הֲרֵי זוֹ תְּהוֹם שֶׁל שִׁפְלוּת וְשִׁיא שֶׁל הִתְעַלְּלוּת –

וְהָיוּ בְּנוֹת יִשְׂרָאֵל נִשָּׂאוֹת בַּחֲשַׁאי, בַּחֲטָף, בְּהֵחָבֵא.

וְעַתָּה – חֲתֻנָּה רִאשׁוֹנָה בְּגָלוּי וּלְעֵין כֹּל. וְלֹא סְתָם חֲתֻנָּה: מַתִּתְיָהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עוֹמֵד לְהַשִּׂיא אֶת חַנָּה בַּת זְקוּנָיו! לֹא בְּסֵתֶר וּבְהֵחָבֵא, כִּי אִם בְּרָמָה וּבְקוֹל תְּרוּעָה: הוּכְנָה סְעוּדָה כְּיַד הַמֶּלֶךְ, וְהָעֲיָרָה הוּאֲרָה בַּהֲמוֹנֵי לַפִּידִים לְקַדֵּם אֶת פְּנֵי הָאוֹרְחִים שֶׁעָלוּ וּבָאוּ וּבִלְבָּם חֲרָדָה עֲמֻקָּה. הֵם רָאוּ אֶת הַמִּשְׁמָרוֹת הַיְּוָנִיִּים שֶׁהֻזְעֲקוּ אֶל הָעֲיָרָה. אֶת הַפְּלֻגּוֹת

הַחֲמוּשׁוֹת שֶׁיַּקִּיפוּ אֶת הַחֶפָּה, וְיַצְעִידוּ אֶת הַכַּלָּה הַבּוֹכִיָּה אֶל טִירַת הַקַּסְדּוֹר...

וְאָכֵן, הַמּוֹשֵׁל הִתְכּוֹנֵן בְּרֹב טֶכֶס לַחֻפָּה הַיְּהוּדִית הָעוֹמֶדֶת לְהֵעָרֵךְ: בֵּית מַתִּתְיָהוּ סֵיַד בְּלָבָן – וּבֵית הַמּוֹשֵׁל נִצְבַּע מֵחָדָשׁ. בַּחֲצַר מַתִּתְיָהוּ דָּלְקוּ הַלַּפִּידִים – וְאוֹרָם בָּקַע מֵחַלּוֹנוֹת הַטִּירָה. כָּאן הוּכְנָה סְעוּדַת חֲתֻנָּה – וְשָׁם נֶעֱרַךְ שֻׁלְחָן כְּיַד הַמֶּלֶךְ...

אִימָּה וַחֲשֵׁכָה מִלְּאוּ אֶת הַלְּבָבוֹת. הַבַּת בָּכְתָה לְלֹא הֶפּוּגוֹת, וְחַבְרוֹתֶיהָ עָנוּ לָהּ בִּנְאָקוֹת כְּבוּשׁוֹת.

רַק מַתִּתְיָהוּ הִתְהַלֵּךְ שָׁלֵו וְשַׁאֲנָן, מְפַקֵּחַ בְּשִׂים לֵב עַל הַהֲכָנוֹת לַחֲתֻנָּה וּמְקַבֵּל בִּמְאוֹר פָּנִים אֶת פְּנֵי הַבָּאִים.

הַהֲמוֹנִים נָהֲרוּ וּבָאוּ, לְבוּשִׁים בִּגְדֵי חַג וּבִידֵיהֶם דּוֹרוֹנוֹת. בֵּרְכוּ אֶת בְּנֵי הַזּוּג, וְהִתְבָּרְכוּ מִפִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. אִישׁ לֹא הֵעֵז לִשְׁאֹל, וְאִישׁ לֹא הֵהִין לְהַקְשׁוֹת. דַּי הָיָה בְּזִיו פָּנָיו שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, בָּרֹגַע הַמִּשְׁתַּקֵּף מֵעֵינֵי אֲבִי הַכַּלָּה, כְּדֵי לְהַשְׁקִיט אֶת הַלְּבָבוֹת.

הֶחָצֵר מָלְאָה אָדָם מִפֶּה לְפֶה, וּסְבִיב הַשֻּׁלְחָנוֹת הֵסַבּוּ גְּדוֹלֵי הַדּוֹר וְרָאשָׁיו. הַחֻפָּה נִמְתְּחָה מִתַּחַת לְכַפַּת הַשָּׁמַיִם זְרוּעַת הַכּוֹכָבִים, וַהֲמֻלַּת הַדִּבּוּרִים שָׁכְכָה וְהִתְחַלְּפָה בְּדוּמִיָּה מְתוּחָה. הַכֹּל תָּלוּ עֵינַיִם דְּרוּכוֹת בִּדְמוּתוֹ הַהֲדוּרָה שֶׁל מַתִּתְיָהוּ וּבְאַרְבַּעַת בָּנָיו שֶׁנִּצְּבוּ לְצִדּוֹ: יוֹחָנָן הַקַּדְּשִׁי וְשִׁמְעוֹן אִישׁ תַּסָּא, אֶלְעָזָר הַחוֹרְנִי וְיוֹנָתָן הַוַּפְסִי. בַּחוּרִים חֲסֻנִּים וִיהוּדִים גֵּאִים, יִרְאֵי ה׳ וּמְקַדְּשֵׁי שְׁמוֹ. הַכֹּל צָפוּ לָאוֹת שֶׁיִּנָּתֵן, אֲבָל מַתִּתְיָהוּ הִתְמַהְמַהּ. הַמֶּתַח בַּקָּהָל הִרְקִיעַ שְׁחָקִים, הַחַיָּלִים זָעוּ בְּקֹצֶר רוּחַ, וְהַלַּפִּידִים הִבְהֲבוּ וְכָבוּ בָּזֶה אַחַר זֶה.

לְמָה מַמְתִּינִים, מַדּוּעַ מְחַכִּים?

אוֹשָׁה נִשְׁמְעָה בַּקָּהָל, הַשְּׁעָרוֹת נִלְחֲשׁוּ, שְׁמוּעוֹת הָעָבְרוּ מִפֶּה לָאֹזֶן. הָאֶחָד הִבִּיעַ מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּהִסּוּס, חֲבֵרוֹ הֶעֱבִירָהּ הָלְאָה כְּוַדָּאוּת.

מִישֶׁהוּ לָחַשׁ כִּי הַחֲתֻנָּה תִּדָּחֶה וְהַקְּרוּאִים יִתְפַּזְּרוּ, מַתִּתְיָהוּ לֹא יַפְקִיר אֶת בִּתּוֹ. מִישֶׁהוּ שִׁעֵר כִּי הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל שָׁרוּי בִּדְבֵקוּת עִלָּאִית וּמְבַקֵּשׁ דּוּמָם אֶת תְּשׁוּעַת הַבּוֹרֵא. אַךְ יְסֵים תְּפִלָּתוֹ וְהַטֶּקֶס יַתְחִיל. הַהַשְׁעָרוֹת רָדְפוּ זוֹ אֶת זוֹ וְסָתְרוּ זוֹ אֶת זוֹ. הַמְּבוּכָה רָבְתָה.

לַפִּידִים חֲדָשִׁים הֻדְלְקוּ, וּדְמוּתוֹ שֶׁל מַתִּתְיָהוּ זָהֲרָה לְאוֹרָם: גָּבוֹהַּ, חִוֵּר וְדוֹמֵם. הַכֹּל הִבִּיטוּ בּוֹ כִּמְהֻפְנָטִים, וְאִלּוּ מַבָּטוֹ הָיָה נָעוּץ בָּאֹפֶק הֶחָשׁוּךְ וְכֻלּוֹ אוֹמֵר דְּרִיכוּת מְתוּחָה. הַכֹּל הִפְנוּ מַבָּטָם, אַךְ לֹא רָאוּ דָּבָר בַּחֲשֵׁכָה.

לְפֶתַע נִכְרָה תְּזוּזָה בַּקָּהָל, מִישֶׁהוּ פִּלֵּס לוֹ דֶּרֶךְ בְּטַבַּעַת הַחַיָּלִים הַהֲדוּקָה וּבֶהָמוֹן הַצָּפוּף. אָדָם רְחַב כְּתֵפַיִם וּגְבַהּ קוֹמָה, מוֹשֵׁךְ אַחֲרָיו נַעַר צָעִיר.

מַתִּתְיָהוּ הִבְחִין בּוֹ וְנִנְעַר מִקִּפְאוֹנוֹ. "יְהוּדָה בְּנִי," לָחַשׁ, "בָּרוּךְ בּוֹאֲךָ... אֶפְשָׁר לָגֶשֶׁת לַחֲפָה!"

"כֵּן, אָבִי הַקָּדוֹשׁ," עָנָה יְהוּדָה, "פְּרִיסַת שָׁלוֹם לְךָ מִנְּשִׂיא יִשְׂרָאֵל!" הִבִּיט סְבִיבוֹ בִּפְלִיאָה, וְהֶחֱזִיר מַבָּטוֹ אֶל אָבִיו: "מַדּוּעַ שׁוֹתְקִים כֻּלָּם? הֵן שִׂמְחָה הִיא זוֹ, חֲתֻנָּה יְהוּדִית!"

הַדְּמָמָה סָבִיב הֶעֱמִיקָה וְהַכֹּל בָּהוּ בּוֹ בְּאֵלֶּם. לָשִׁיר, כָּעֵת, לְנֹכַח טַבַּעַת הַחַיָּלִים הַסּוֹגֶרֶת עֲלֵיהֶם. הַמְצַפָּה לְאוֹת כְּדֵי לָעוּט עַל הַכַּלָּה?!...

"שִׁירוּ, אַחַי, פִּצְחוּ בְּזֶמֶר!" קָרָא יְהוּדָה. וּמִשֶּׁאִישׁ לֹא נַעֲנָה לִקְרִיאָתוֹ רָמַז לְאֶלְיָקוּם וְהֵם פָּתְחוּ בְּשִׁיר מַרְנִין:

"אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן, בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי" – –

רֶגַע שָׁרוּ לְבַדָּם, וְאַחַר נִשְׁמַע הִמְהוּם מְהֻסָּס, וְאָז פָּרַץ הַקָּהָל בְּשִׁירָה אַדִּירָה, מְהַמֶּמֶת וְסוֹחֶפֶת: "וַאֲסֹבְבָה, וַאֲסֹבְבָה – אֶת מִזְבַּחֲךָ ה'!"

אִישׁ לֹא הֵבִין אֶת הַמִּתְרַחֵשׁ, אִישׁ גַּם לֹא בִּקֵּשׁ לְהָבִין. הַכֹּל מָצְאוּ בַּשִּׁירָה הַמַּרְנִינָה פֶּרְקָן לַמֶּתַח וְלַדְּאָגָה, לַחֲרָדָה וְלַפַּחַד. לְרֶגַע קָט הִפְסִיקוּ אֶת זִמְרָתָם לִשְׁמִיעַת בִּרְכַּת הַנִּשּׂוּאִין, וְהַשִּׁירָה שָׁבָה וְהִתְחַדְּשָׁה בְּמִשְׁנֶה תֹּקֶף: "אֶת מִזְבַּחֲךָ, מִזְבַּחֲךָ ה'!"

מְפַקֵּד הַמִּשְׁמָר הַיְּוָנִי הָיָה מֻכֶּה תַּדְהֵמָה. הַשִּׁיר הַשָּׁמֵחַ נִשְׁמַע לוֹ כְּהִתְפָּרְצוּת טֵרוּף. מַה פֵּשֶׁר הַדָּבָר? "הַפְסִיקוּ!" צָרַח, "זֶהוּ מֶרֶד! לְכַתֵּר אֶת הַכַּלָּה, לְהַקִּיפָהּ בְּמִשְׁמָר כָּבֵד! לִצְעֹד לְעֵבֶר הַטִּירָה!"

"אֵין בְּכָךְ צֹרֶךְ!" הִרְעִים יְהוּדָה וְקוֹל שַׁאֲגָתוֹ גָּבַר עַל הַשִּׁירָה

הָאַדִּירָה, "אָנוּ נוֹבִילֶנָּה בְּעַצְמֵנוּ אֶל הַקַּסְדּוֹר, חֲתֻנָּה שְׂמֵחָה הִיא לָנוּ!"

הַמְפַקֵּד פָּעַר אֶת פִּיו וּמָשַׁךְ בִּכְתֵפָיו בְּתִמָּהוֹן. עַם מֶזֶר הֵם, הַיְּהוּדִים...

מַתִּתְיָהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אָחַז בְּיַד אֶלְעָזָר, חֲתָנוֹ הַנָּבוֹךְ, וְיַחְדָּו חָזְרוּ אֶל הַבַּיִת הַשּׁוֹמֵם. לְבַדָּם. הֲמוֹנֵי לַפִּידִים הִטִּילוּ זֹהַר אֲדַמְדַּם עַל הֶחָצֵר הַנְּטוּשָׁה וְעַל הַסְּעוּדָה הַמְיֻתֶּמֶת. הֵם נִכְנְסוּ בְּעַד הַפֶּתַח חֲסַר הַדֶּלֶת וּפָתְחוּ בִּתְפִלָּה נִרְגֶּשֶׁת. לְאָזְנֵיהֶם הִגִּיעוּ הֵדֵי הַשִּׁירָה הַהֲמוֹנִית, הַמִּתְרַחֶקֶת. חַנָּה, הַכַּלָּה, מוּבֶלֶת שָׁם אֶל טִירַת הַמּוֹשֵׁל...

חַנָּה צָעֲדָה בְּמִשְׁעוֹל הֶעָפָר, חִוֶּרֶת וַהֲמוּמָה. סְבִיבָהּ צָעֲדוּ אַרְבַּעַת אַחֶיהָ, מֻקָּפִים בְּטַבַּעַת חַיָּלִים חֲמוּשִׁים, וּסְבִיבָם מְפַזְּזִים הֲמוֹנֵי הָאוֹרְחִים, מִתְקַדְּמִים לִמְחוֹז הַבַּלָּהוֹת, לְעֵבֶר בֵּית הַקַּסְדּוֹר הַמּוּאָר בְּלֶב הָעֲלָטָה... לְפָנֶיהָ צוֹעֵד אָחִיהָ, יְהוּדָה. מֵהֵיכָן הִגִּיעַ, כֵּיצַד צָץ לְפֶתַע פִּתְאֹם? הוּא מְקַפֵּץ וּמְדַלֵּג, מֵטִיל לָאֲוִיר אַרְבָּעָה לַפִּידִים בּוֹעֲרִים בָּזֶה אַחַר זֶה בְּלוּלְיָנוּת מַדְהִימָה. זוֹרֵק וְתוֹפֵס, קוֹלֵט וּמַשְׁלִיךְ... מַהִי שִׂמְחָה זוֹ שֶׁקָּפְצָה עָלָיו פִּתְאוֹם? וּכְאִלּוּ מִבַּעַד לְמָסָךְ מְטֻשְׁטָשׁ הִיא שׁוֹמַעַת אֶת זִמְרָתוֹ בּוֹקַעַת וְעוֹלָה, וַהֲמוֹנֵי הַיְּהוּדִים עוֹנִים לוֹ סָבִיב: "אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן, בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי"...

מְשֻׁגָּה, כֹּה מְשֻׁגָּה... מַה מִּתְרַחֵשׁ פֹּה, עַל מָה הַשִּׂמְחָה? לְאָן הִיא מוּבֶלֶת בַּחֲשַׁכָּה, וּמָה הָאוֹרוֹת הָאֵלּוּ שָׁם? רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, הֲרֵי... לֹא, לֹא. רַק לֹא זֹאת, עֲצֹר אוֹתָם!

הַקַּסְדּוֹר הִשְׁקִיף בְּעַד הַחַלּוֹן וְאִמֵּץ אֶת עֵינָיו, אַךְ לֹא רָאָה מְאוּמָה. הַחֲשֵׁכָה פָּרְשָׂה מָסָךְ עֲלָטָה. בַּמֶּרְחָק מְהַבְהֲבִים לַפִּידִים בַּחֲצַר מַתִּתְיָהוּ הָעֲזוּבָה, וּבַמִּשְׁעוֹל רוֹאֶה הוּא נְקֻדּוֹת אוֹר מִסְתַּחְרְרוֹת. אַרְבַּע אֲבוּקוֹת הָרוֹדְפוֹת זוֹ אֶת זוֹ. מַה מִּתְרַחֵשׁ שָׁם, לְכָל הָרוּחוֹת? קוֹל שִׁירָה עֲמוּמָה בָּקַע בְּאָזְנָיו, וְצַעֲדַת הֲמוֹן רַגְלַיִם... הֵיכָן חַיָּלָיו, אֵיפֹה הַמִּשְׁמָר? מַשֶּׁהוּ חָשׁוּד כָּאן, דְּבַר מָה אֵינוֹ כַּשּׁוּרָה...

הִנֵּה הֵם קְרֵבִים, נִתָּן כְּבָר לְהַבְחִין בְּמַשֶּׁהוּ. הִנֵּה הַכַּלָּה, לְבוּשָׁה לָבָן. מַה חִוְרוּת פָּנֶיהָ... אֵין דָּבָר, יַיִן טוֹב יַפְרִיחַ בָּהֶן אַדְמִימוּת! וּמִיהֶם אַרְבַּעַת הַגִּבַּרְתָּנִים סְבִיבָהּ? וְהִנֵּה חַיָּלָיו, הַשּׁוֹטִים, מֻקָּפִים בַּהֲמוֹן יְהוּדִים צוֹהֵל. מָה הַשִּׂמְחָה הַזּוֹ לָהֶם?

"לְהִתְפַּזֵּר!" – צָרַח בְּקוֹל, "חַיָּלִים, פַּזְּרוּ אֶת הַהִתְקַהֲלוּת!"

הַשִּׁירָה נָדַמָּה. הַחַיָּלִים שָׁלְפוּ אֶת חַרְבוֹתֵיהֶם. דְּמָמָה מְתוּחָה הִשְׁתָּרְרָה. הַכֹּל תָּלוּ מַבָּט בִּיהוּדָה. הוּא פּוֹגֵג אֶת הַמִּתִּיחוּת: "הִתְפַּזְּרוּ, אַחִים, וְאַלֹּקֵי הַגְּמוּלוֹת יָשִׁיב לָכֶם כִּגְמוּלְכֶם הַטּוֹב! בְּמִצְוָה גְּדוֹלָה זְכִיתֶם, לְשַׁמֵּחַ חָתָן וְכַלָּה"...

מִלְמוּל שֶׁל תְּהִיָּה נִשְׁמַע בַּקָּהָל. הַכֹּל מָשְׁכוּ כְּתֵפַיִם וְהִתְפַּזְּרוּ בְּדוּמִיָּה.

יְהוּדָה נָשָׂא אֶת שְׁתֵּי יָדָיו לְעֵבֶר הַחַלּוֹן הַמּוּאָר, וּבְכָל יָד שְׁנֵי לַפִּידִים בּוֹעֲרִים:

"הֵי, מַזָּל טוֹב!" קָרָא בְּקוֹל עַלִּיז, "הֵבֵאנוּ אֶת אֲחוֹתֵנוּ!"

"אֲחוֹתְכֶם?" חָזַר הַקַּסְדּוֹר כְּהֵד.

"חֲמִשָּׁה אַחִים אֲנַחְנוּ, וְאָחוֹת יְחִידָה. חַג לָנוּ הַיּוֹם, חֲתֻנָּה כַּדָּת! הֲכַנְתָּ מַשְׁקֶה?"

מְשֻׁגָּע הָאִישׁ, הִרְהֵר הַקַּסְדּוֹר. אוֹ שִׁכּוֹר...

"מַשְׁקֶה!" תָּבַע יְהוּדָה. "פְּתַח הַדְּלָתוֹת, הֵבֵאנוּ עִמָּנוּ אֶת אֲחוֹתֵנוּ!"

"יַיִן!" צָרְחוּ הָאַחִים. "חֲתֻנָּה לָנוּ! מַשְׁקֶה"...

הַאִם הִשְׁלִימוּ הַיְּהוּדִים עִם הַשִּׁפְלָתָם? וְשֶׁמָּא זוֹהִי מַלְכֹּדֶת עַרְמוּמִית?!

"חַיָּלִים!" צִוָּה הַקַּסְדּוֹר. "חַפְּשׂוּ בִּכְלֵיהֶם אַחַר כְּלֵי נֶשֶׁק!"

חִפּוּשׂ מְיֻמָּן וּמָהִיר לֹא הֶעֱלָה דָּבָר.

"אֵיזוֹ הַכְנָסַת אוֹרְחִים," רָטַן יְהוּדָה, "וְאָנוּ חָשַׁבְנוּ כִּי הַיְּוָנִים..."

"דֹּם, יְהוּדוֹן!" צָרַח הַקַּסְדּוֹר. "עָרַכְתִּי שֻׁלְחָן כְּיַד הַמֶּלֶךְ, רָאֹה תִּרְאוּ. הִכָּנְסוּ!"

"בּוֹאִי, חַנָּה," אָמַר יְהוּדָה, "הַקַּסְדּוֹר מְחַכֶּה".

חַנָּה טִלְטְלָה אֶת רֹאשָׁהּ, אֲבָל הָעֲרָפֶל לֹא פָּג מִמֶּנּוּ. הִיא הָלְכָה הֲמוּמָה אַחַר אָחִיהָ. אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל יְהוּדָה...

"הַשְּׁאֵר אֶת הַלַּפִּידִים בַּחוּץ!" צִוָּה הַקַּסְדּוֹר. מִי יוֹדֵעַ מַה זּוֹמְמִים יְהוּדִים אֵלּוּ, מוּטָב שֶׁיָּבוֹאוּ בְּיָדַיִם רֵיקוֹת...

"בְּוַדַּאי!" נָהַם יְהוּדָה, "עָלַי לְפַנּוֹת אֶת יָדַי לְסִפְלֵי הַיַּיִן"...

הֵם חָצוּ אֶת הָאַכְסַדְרָה וְנִכְנְסוּ לַטְּרַקְלִין.

"לְכָאן," אָמַר הַקַּסְדּוֹר, וְהִפְשִׁיל מָסַךְ קְטִיפָה.

קִיטוֹן קָטָן הוּאַר בִּמְנוֹרַת כֶּסֶף רַבַּת קָנִים. שֻׁלְחַן שַׁיִשׁ עָמוּס לְעֵיפָה נִצָּב לִפְנֵי סַפַּת הֶסֵּב רְחָבָה, וּפִסְלוֹן שַׁחַם הִתְנַשֵּׂא עַל כַּן מֻגְבָּהּ. הַפִּסְלוֹן הִפְנָה אֵלָיו אֶת תְּשׁוּמַת לִבּוֹ שֶׁל יְהוּדָה.

"מַהוּ זֶה?" הִסְתַּקְרֵן.

הַקַּסְדּוֹר שָׂמַח לְהַשְׂכִּילוֹ: "הוֹ, פֶּסֶל הָאֵלִיל זֶוֶס"...

יְהוּדָה נִרְכַּן לִבְחֹן אֶת הָאֵלִיל מִקָּרוֹב, וְאָז אֵרַע הַכֹּל בִּמְהִירוּת מְסַחְרֶרֶת. הַפִּסְלוֹן נֶעֱקַר מִכַּנּוֹ וְנָחַת עַל רֹאשׁ הַקַּסְדּוֹר, וְעוֹד בְּטֶרֶם צָנַח הַלָּה אַרְצָה אָחַז אֶלְעָזָר בְּרֹאשׁוֹ הַכָּרוּת. פִּגְיוֹנוֹ שֶׁל הַקַּסְדּוֹר נָצַץ בְּיָדוֹ לְאוֹר הַלַּפִּידִים בִּנְגוֹהוֹת אַרְגָּמָן. הָרֹאשׁ הֻשְׁלַךְ בְּעַל הַחַלּוֹן לְמֶרְכָּזָהּ שֶׁל פְּלֶגֶת הַחַיָּלִים הַנִּצֶּבֶת עַל מִשְׁמַרְתָּהּ. הַלָּלוּ פָּרְצוּ בְּצִוְחַת אֵימָה וְנִמְלְטוּ לְכָל רוּחַ. שׁוֹמֵר הָרֹאשׁ הֶהָמוּם נָפַל שָׁדוּד, יוֹחָנָן זָכָה בְּחַרְבּוֹ. יְהוּדָה תָּלַשׁ לַפִּיד מִכַּנּוֹ וְהִצִּית בְּלַהַבְתּוֹ אֶת מָסַךְ הַקְּטִיפָה. יוֹנָתָן וְשִׁמְעוֹן הֵבִינוּ. עָקְרוּ לַפִּידִים וְשָׁעֲטוּ בְּאוּלַמּוֹת הַטִּירָה, כְּשֶׁהֵם מַעֲלִים בָּאֵשׁ כָּל דָּבָר מִתְּלַקֵּחַ. כַּעֲבֹר דַּקּוֹת אֲחָדוֹת שָׁבוּ, וְחַרְבוֹת מַלְקוֹחַ בִּידֵיהֶם.

יְהוּדָה רָמַז לַאֲחוֹתוֹ וְהִיא הִנְהֲנָה בְּרֹאשָׁהּ. בְּוַדַּאי, עֲלֵיהֶם לָצֵאת מִטִּירַת הָאֵימִים. הָעֲרָפֶל לֹא פָּג מִמֹּחָהּ וּפַעֲמוֹנִים צִלְצְלוּ בּוֹ בְּעֹז. הִיא יָדְעָה, אֶפְשָׁר לִסְמֹךְ עַל יְהוּדָה... מָה אוֹמֵר יְהוּדָה? כֵּן, הוּא מוֹדֶה לַה' — —

הַהִתְקוֹמְמוּת הַחֵלָּה!

שִׁמְעָהּ הִגִּיעַ לִנְקִיקֵי הַמְּעָרוֹת בְּקַצְוֵי הַמִּדְבָּרִיּוֹת וְהֵפִיחַ רוּחַ חַיִּים בַּפְּלִיטִים הַמִּסְתַּתְּרִים. יְהוּדָה וְאֶחָיו לִקְּטוּם וְקִבְּצוּם, אִרְגְּנוּם לִקְבוּצוֹת וְחִלְּקוּם לִגְדוּדִים.

שֵׁמַע הַהִתְקוֹמְמוּת הִגִּיעַ גַּם לִירוּשָׁלַיִם הַכְּבוּשָׁה, לְפוֹלִיפּוֹס מְפַקֵּד מִבְצַר הַחַקְרָא. וְהַדָּבָר לֹא תָּאַם אֶת תָּכְנִיּוֹתָיו, עַל הַיְּהוּדִים הָיָה לְהֵעָלֵם זֶה מִכְּבָר...

"מוֹדִיעִים?" חָזַר כְּהֵד עַל הַשֵּׁם הַמּוּזָר. "הֵיכָן הִיא?"

"כְּפָר בְּיַרְכְּתֵי הָהָר, בְּפֶתַח הַשְּׁפֵלָה".

"וְהָרְגוּ אֶת הַקַּסְדּוֹר? וְנִמְלְטוּ לַמִּדְבָּר?!"

"כֵּן. בָּנָיו שֶׁל רֹאשׁ הַכְּפָר הֵם. זָקֵן נְשׂוּא פָּנִים"...

"הְמְ... זֶה נִשְׁמַע כְּתַקְרִית מְקוֹמִית. וְהַזָּקֵן הַזֶּה, מִשֶּׁלָּנוּ הוּא?"

"לֹא, מֵעֲקוּרֵי הַדֶּלֶת. מְקֻבָּל וְנִכְבָּד עַל הַכֹּל".

"הֲרֵי לְךָ," הִפְטִיר. "אָסוּר לְהַנִּיחַ לַיְּהוּדִים הַלָּלוּ! לְהִשְׁתַּחֲוּוֹת אוֹ לָמוּת, זוֹהִי סִסְמָתִי. צַוֵּה לְהִכּוֹן לַדֶּרֶךְ, הָבָה נָעִיף מַבָּט בִּכְפָר נִדָּח זֶה!"

הַגְּדוּד הַיָּוָנִי הִתְפָּרֵס בְּמֶרְכַּז מוֹדִיעִים. הַכְּפָר נִרְאָה כְּנָטוּשׁ, אֲבָל הַחַיָּלִים יָדְעוּ כִּי מְאוֹת עֵינַיִם עוֹקְבוֹת אַחֲרֵיהֶם מִפִּתְחֵי הַבָּתִּים וּמֵחַרְכֵּי הַחַלּוֹנוֹת. הַחַיָּלִים בָּנוּ מִזְבֵּחַ עֲנָק בְּרַחֲבַת הָעֲיָרָה, וּפוֹלִיפּוֹס הָלַךְ לְחַפֵּשׂ אֶת מַתִּתְיָהוּ, זְקֵן הַכְּפָר. אֲבִי הַמּוֹרְדִים.

הוּא מְצָאוֹ בְּבֵיתוֹ, יוֹשֵׁב וְלוֹמֵד עִם חֲתָנוֹ אֶלְעָזָר. פּוֹלִיפּוֹס הִתְעַלֵּם מֵעֲבֵרָה זוֹ עַל חֻקֵּי הַמֶּלֶךְ. לִמּוּד הַתּוֹרָה נֶאֱסַר אָמְנָם בְּעֹנֶשׁ מָוֶת, אֲבָל עַתָּה זָקוּק הוּא לִיהוּדִי זֶה כְּשֶׁהוּא חַי וְקַיָּם.

מבט על מודיעים

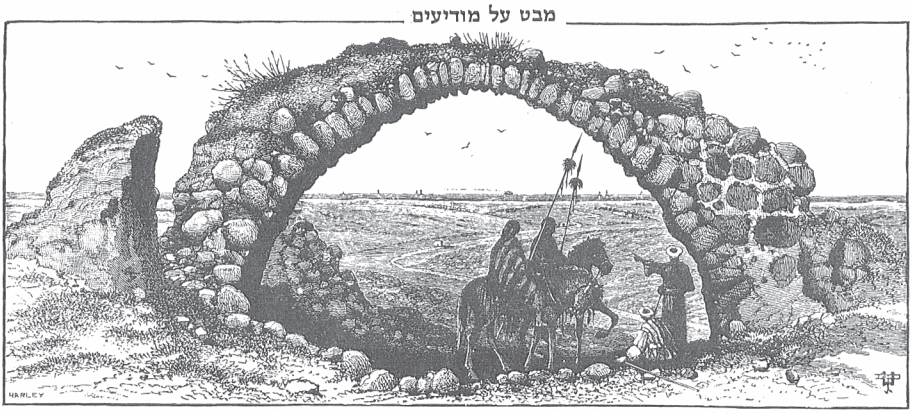

"אַתָּה הוּא זְקַן הַכְּפָר?" שָׁאַל.

"אֲנִי הוּא".

מִנַּיִן לִיהוּדִים אֵלּוּ עֵינַיִם כֹּה מְאִירוֹת וְחוֹדְרוֹת?!

"בּוֹא עִמִּי!" צִוָּה.

אֶלְעָזָר וְחַנָּה תָּמְכוּ בְּמַתִּתְיָהוּ וְהוּא עָמַד עַל רַגְלָיו. גָּבוֹהַּ מִשִּׁכְמוֹ וָמַעְלָה, וּמַבִּיט בַּמְפַקֵּד בַּאֲדִישׁוּת מְהוּלָּה בְּבוּז. פּוֹלִיפּוֹס הִתְעַלֵּם גַּם מִכָּךְ. יָצָא לִפְנֵיהֶם, הוּא יָבוֹא אִתּוֹ חֶשְׁבּוֹן אַחַר כָּךְ.

הָאַרְבָּעָה יָצְאוּ אֶל הָרְחָבָה שְׁטוּפַת הַשֶּׁמֶשׁ.

בְּנִיָּתוֹ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ הֶשְׁלִמָּה, וְאֵשׁ אִכְּלָה אֶת הָעֵצִים שֶׁעָלָיו. חַיָּל עָמַד לְמַרְגְּלוֹתָיו וּבְיָדוֹ חֲזִיר עָקוּד. תּוֹשָׁבֵי הָעֲיָרָה רָאוּ אֶת מַתִּתְיָהוּ, וְיָצְאוּ בְּהִסּוּס מִבָּתֵּיהֶם. פּוֹלִיפּוֹס יָדַע שֶׁכָּךְ יִהְיֶה. הוּא נָשָׂא אֶת קוֹלוֹ לְמַעַן יִשָּׁמַע לְמֵרָחוֹק: "שְׁמַע נָא, מַתִּתְיָהוּ, אִישׁ מוֹדִיעִים! הֵן אִישׁ נָגִיד וְנִכְבָּד אַתָּה בְּקֶרֶב עַמְּךָ, לָכֵן נְכַבְּדְךָ בַּעֲשִׂיַּת מִצְוַת הַמֶּלֶךְ כַּאֲשֶׁר עָשׂוּ בְּכָל מְדִינוֹת מַלְכוּתוֹ וּבְרַחֲבֵי יְהוּדָה וִירוּשָׁלַיִם. הַקְרֵב אֶת הַזֶּבַח לֶאֱלִילֵנוּ, וְנַעֲשִׂירְךָ עֹשֶׁר רַב!"

חִיּוּךְ שֶׁל בּוּז עָלָה עַל שִׂפְתֵי מַתִּתְיָהוּ, וְהוּא הִתְבּוֹנֵן בְּפּוֹלִיפּוֹס כְּאִלּוּ הִתְגַּמֵּד הַלָּה לִכְדֵי חָרָק מָאוּס: "שְׁמַע נָא, מְפַקֵּד נָכְרִי, אֶת דִּבְרֵי מַתִּתְיָהוּ בֶּן יוֹחָנָן: גַּם אִם יַעַבְדוּכֶם כָּל גּוֹיֵי הָאָרֶץ, לֹא נָסוּר מֵחֻקּוֹת ה' אֱלֹקֵינוּ" –

עוֹד הַמִּלִּים עַל שְׂפָתָיו, וּמִתְיַוֵּן מִמַּחֲנוֹ שֶׁל פּוֹלִיפּוֹס פָּסַע קָדִימָה וְנָטַל אֶת הַחֲזִיר מִיַּד הַחַיָּל. לְרֶגַע הִתְרַחֲבוּ עֵינָיו שֶׁל מַתִּתְיָהוּ, וְאָז שָׁלַף פִּגְיוֹן קָצָר מִקִּפְלֵי גְּלִימָתוֹ. בְּדִלּוּג זָרִיז נִצַּב לְיַד הַמִּתְיַוֵּן – וְהַלָּה הִתְבּוֹסֵס בְּדָמוֹ מֵעַל הַחֲזִיר הַצּוֹרֵחַ מָרָה. פּוֹלִיפּוֹס נִסָּה לְהַשְׁמִיעַ פְּקֻדָּה, אֲבָל הִצְלִיחַ לְהוֹצִיא מִגְּרוֹנוֹ רַק חִרְחוּר גְּסִיסָה מִתְמַשֵּׁךְ... הַחַיָּלִים הִשְׁמִיעוּ צְרִיחוֹת אֵימָה וְנָפוֹצוּ לְכָל עֵבֶר, וּמַתִּתְיָהוּ הִתְנַפֵּל עַל הַמִּזְבֵּחַ הָעֲנָק וְנִתְּצוֹ בְּכֹחַ עֲלוּמִים.

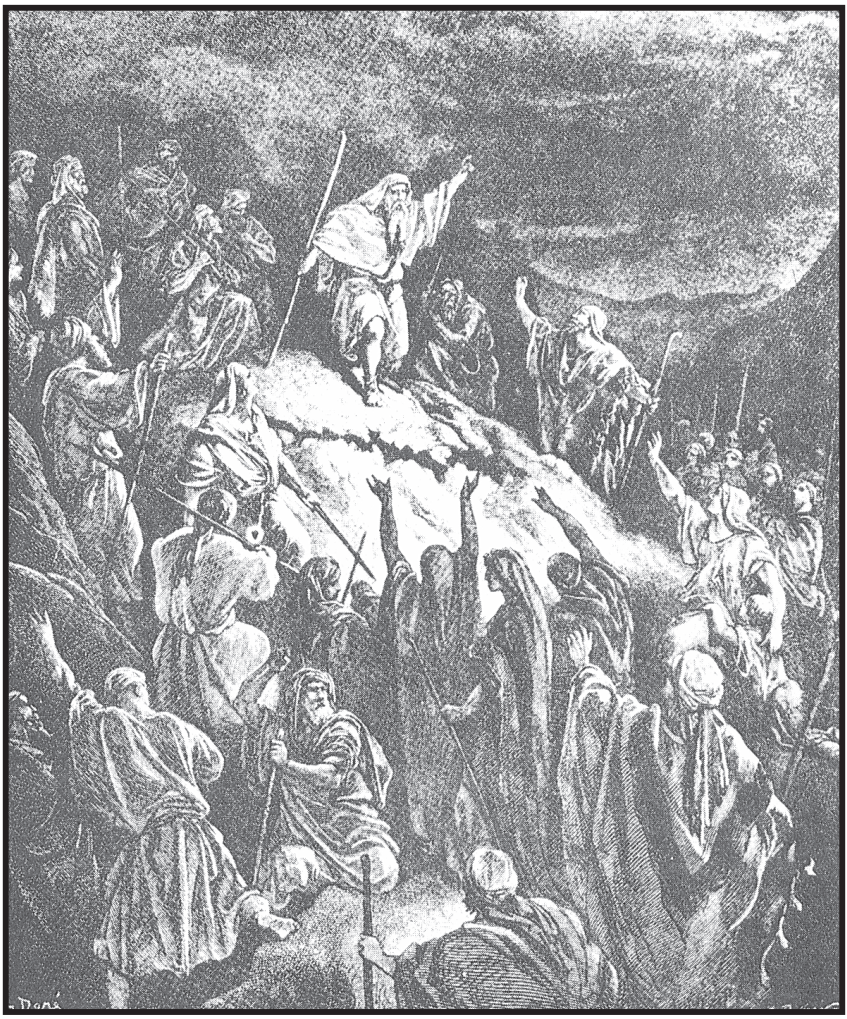

מי לה׳ אלי
(תחריט בספר חשמונאים עתיק)

כַּעֲבֹר רֶגַע קָט נִצַּב מַתִּתְיָהוּ עַל גַּל הָאֲבָנִים, נָשָׂא אֶת פִּגְיוֹנוֹ רְווּי הַדָּם וְהִכְרִיז בְּקוֹל אַדִּיר:

״מִי לַה׳ –

אֵלָי!״

פֶּרֶק י״ב

מְשׂוּחַ מִלְחָמָה

יהוּדָה לֹא הִשְׁלָה אֶת עַצְמוֹ: הֲרִיגָתוֹ שֶׁל הַקַּסְדּוֹר לֹא חִסְלָה אֶת מַמְלֶכֶת יָוָן, וַאֲפִלּוּ הֲרִיגָתוֹ שֶׁל פּוֹלִיפּוּס הַצּוֹרֵר לֹא מִגְּרָה אֶת הַמַּעֲצָמָה הָאַדִּירָה. יָתֵר עַל כֵּן: מַמְלֶכֶת יָוָן אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַרְשׁוֹת לְעַצְמָהּ הִתְקוֹמְמִיּוֹת מִתְגָּרוֹת, וְהִיא תָּשִׁיב מִלְחָמָה שַׁעְרָה בִּמְלֹא עָצְמָתָהּ!

הוּא יָדַע זֹאת, אֲבָל לֹא פָּחַד. הוּא בָּטַח בְּבוֹרֵא הָעוֹלָם שֶׁבִּשְׁמוֹ יָצָא לְמַעֲרָכָה זוֹ, וְאֶת דַּם עֲבָדָיו בִּקֵּשׁ לִנְקֹם. הוּא בָּטַח בְּבִרְכַּת נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל, וּבִתְפִלּוֹתָיו שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל.

הוּא צִפָּה לְמִתְקָפָה שֶׁתָּבוֹא, וּבֵינְתַּיִם נִצֵּל אֶת הַהֶפּוּגָה הַקְּצָרָה: שָׁלַח אֶת פְּלֶגּוֹתָיו לְעָרֵי יְהוּדָה וְלִכְפָרֶיהָ לְהִתְגָּרוֹת בְּמִשְׁמְרוֹת הַיְּוָנִים, לִנְתֹּץ אֶת מִזְבְּחוֹת הָאֱלִילִים וְלַהֲרֹס אֶת פְּסִילֵיהֶם. הֵם הֵבִיאוּ אֶת בְּשׂוֹרַת הַמֶּרֶד לָאֲנוּסִים הַנִּדְכָּאִים, מָלוּ אֶת טַפָּם וְלִמְּדוּ אֶת בְּנֵיהֶם תּוֹרָה. כְּתוֹבוֹת הַנִּאָצָה נֶעֱלְמוּ מִן הַדְּלָתוֹת, וּמְזוּזוֹת שָׁבוּ לְהִתְנוֹסֵס בַּפְּתָחִים.

״יִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים הֵם,״ זָהֲרוּ פָּנָיו שֶׁל יְהוּדָה. ״אַךְ תַּרְאֶה לָהֶם אֶת אוֹר הַתּוֹרָה, וְהֵם יִמָּשְׁכוּ אֵלָיו כִּבְחַבְלֵי קֶסֶם!״

״אֵינְךָ מַכִּיר אֶת הַמִּתְיַוְּנִים שֶׁבִּירוּשָׁלַיִם,״ רָטַן שִׁמְעִי. ״הֵם, לְעוֹלָם לֹא יָשׁוּבוּ״... שִׁמְעִי תָּמִיד חָזָה שְׁחֹרוֹת, תָּמִיד הִתְמַרְמֵר.

״תְּמֵהַנִי״... עָנָהוּ יְהוּדָה בְּלַחַשׁ. ״הֵן עִמָּנוּ הָיִיתָ בְּבָרְחֵנוּ מִירוּשָׁלַיִם, כַּאֲשֶׁר מִלַּוָּיו שֶׁל אֶלְעָזָר הַזָּקֵן שָׁמְטוּ אֶת זֵרֵי הַפְּרָחִים וְכִסּוּ אֶת רָאשֵׁיהֶם, בְּהַכְרִיזָם עִמָּנוּ: ה׳ הוּא הָאֱלֹקִים. זוֹכֵר?״ שִׁמְעִי הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ. יְהוּדָה

הִמְשִׁיךְ, וְקוֹלוֹ גּוֹבֵר: "וְאֵלֵינוּ נִלְוֵיתָ כַּאֲשֶׁר גִּלִּינוּ אֶת מְעָרַת הָאֵימָה: אֶלֶף גּוּפוֹת שֶׁל יְהוּדִים קְדוֹשִׁים – וּמִתְיַוֵּן אֶחָד בֵּינֵיהֶם. מִתְיַוֵּן שֶׁחָזַר בִּתְשׁוּבָה וּמֵת כְּשֶׁחִיּוּךְ עַל שְׂפָתָיו. זוֹכֵר?"

וְשִׁמְעִי שָׁתַק בִּמְבוּכָה.

"וְעַל יוֹסֵף מִשִּׁיתָא שָׁמַעְתָּ?"

לֹא. שִׁמְעִי לֹא שָׁמַע...

"הַסְכֵּת, אֵפוֹא, וּשְׁמַע: בְּרֵאשִׁיתָן שֶׁל גְּזֵרוֹת הַשְּׁמָד בִּקֵּשׁ אַנְטִיּוֹכוּס לִשְׁדֹּד אֶת כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ, אַךְ בִּזְכִרוֹ אֶת גּוֹרַל הֶלְיוֹרוֹדוֹס אֲשֶׁר הִכּוּהוּ מַלְאֲכֵי עֶלְיוֹן פָּחַד לְהִכָּנֵס אֶל הַהֵיכָל. פָּנָה אֵפוֹא אֶל יוֹסֵף מִשִּׁיתָא, מִתְיַוֵּן הוֹלֵל וּפוֹחֵז, וְאָמַר לוֹ: 'הִכָּנֵס אַתָּה אֶל הַקֹּדֶשׁ, וְאֶת אֲשֶׁר תּוֹצִיא רִאשׁוֹנָה – לְךָ יִהְיֶה.'

נִכְנַס יוֹסֵף אֶל הַהֵיכָל וְעֵינָיו הִסְתַּנְוְרוּ מִבְּרַק הַזָּהָב. הַקִּירוֹת הָיוּ מְצֻפִּים זָהָב, בְּמֶרְכָּזוֹ עָמַד מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עָשׂוּי זָהָב, וּמִשְׁנֵי צִדָּיו מְנוֹרַת הַזָּהָב וְשֻׁלְחַן הַזָּהָב...

וְה' הִסְתִּיר פָּנָיו מֵעַמּוֹ, כִּי כְּבָר סָרוּ מִן הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הוֹרָם וְהֵקִימוּ בְּעִירוֹ אִצְטַדְיוֹן וְגִימַנְזְיוֹן, בָּתֵּי כְּפִירָה וְזִירוֹת שַׁעֲשׁוּעִים. וְלֹא נָגַף ה' אֶת יוֹסֵף מִשִּׁיתָא, וַיְשַׁלְּחֵהוּ בִּשְׁרִירוּת לִבּוֹ." כְּשֶׁרָצָה, הָיָה קֶסֶם עַל שִׂפְתֵי יְהוּדָה. סִפּוּרָיו שָׁבוּ כָּל לֵב, וּשְׂפָתוֹ עֲשִׁירָה וְקוֹלַחַת. שִׁמְעִי רָאָה עַצְמוֹ בַּבַּיִת הַגָּדוֹל וְהַקָּדוֹשׁ. גָּמָא בְּצָמָא כָּל מִלָּה. יְהוּדָה הִמְשִׁיךְ: "רָאָה יוֹסֵף אֶת מְנוֹרַת הַזָּהָב וְהִנֵּה כֻּלָּה מִקְשָׁה אַחַת, כִּכָּר זָהָב טָהוֹר מִשְׁקָלָהּ, גָּבְהָהּ עוֹלֶה עַל קוֹמַת אִישׁ וְשִׁבְעַת קָנֶיהָ נוֹצְצִים בִּשְׁלַל כַּפְתּוֹרִים פְּרָחִים וּגְבִיעִים מְגֻלָּפִים. הִטְעִין יוֹסֵף אֶת הַמְּנוֹרָה עַל שִׁכְמוֹ וְיָצָא לַחֲצַר הָעֲזָרָה.

הֶעֱמִיד אֶת הַמְּנוֹרָה לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וְהַשָּׂרִים. הַשֶּׁמֶשׁ הִכְּתָה בַּזָּהָב וְנִצְנוּצוֹ הִכְהָה אֶת הָעַיִן. הִיא נִרְאֵתָה כִּמְנוֹרַת אֵשׁ יוֹקֶדֶת, וְכַפְתּוֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ שִׁלְּחוּ נִגֹּהוֹת אוֹר לְכָל עֵבֶר.

נִפְעֲמוּ אַנְטִיּוֹכוּס וְשָׂרָיו וְאָמְרוּ לְיוֹסֵף: אֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל אָדָם פָּשׁוּט לְהִשְׁתַּמֵּשׁ בִּמְנוֹרָה שֶׁכָּזוֹ. רְאוּיָה הִיא לְפָאֵר אֶת אַרְמוֹנוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ! הִכָּנֵס שׁוּב אֶל הַהֵיכָל, וּמַה שֶּׁתִּקַּח עַתָּה שֶׁלְּךָ יִהְיֶה.

וְיוֹסֵף מֵאֵן לְהִכָּנֵס.

הִפְצִירוּ בּוֹ וְנִסּוּ לְשַׁחֲדוֹ, וְסֵרֵב. וְתָרוּ לוֹ עַל תַּשְׁלוּם מִסִּים לְשָׁלוֹשׁ שָׁנִים – וְהוּא בְּשֶׁלּוֹ. מְסָרֵב בְּכָל תֹּקֶף, וְאוֹמֵר: לֹא דַּי שֶׁהִכְעַסְתִּי לְבוֹרְאִי פַּעַם אַחַת, אֵלֵךְ וְאַכְעִיסֶנּוּ בַּשֵּׁנִית?!

גְּאַתָּה חֲמָתוֹ שֶׁל אַנְטִיּוֹכוּס וּבָעֲרָה לְהַשְׁחִית. אִם לֹא יוֹעִיל בְּהַבְטָחוֹת וּבְפִתּוּיִים, יוֹעִיל בְּעֹנֶשׁ וּבְיִסּוּרִים.

צִוָּה וְהֵבִיאוּ לָעֲזָרָה שֻׁלְחָן שֶׁל נַגָּרִים, מָתְחוּ עָלָיו אֶת יוֹסֵף וְהָיוּ מְנַסְּרִים אוֹתוֹ בְּמַסּוֹר. וְהָיָה יוֹסֵף בּוֹכֶה וּמְצַעֵק: 'יַי לִי יַי, אוֹי לִי שֶׁהִכְעַסְתִּי לְבוֹרְאִי' – –

רוֹאֶה אַתָּה, שִׁמְעִי! מִי יֵרֵד לְחִקְרָהּ שֶׁל נֶפֶשׁ יְהוּדִית?"...

צְבָאוֹ שֶׁל יְהוּדָה הָלַךְ וְהִתְעַצֵּם. פְּלִיטִים נָהֲרוּ מִמְּעָרוֹת נִדָּחוֹת בִּירְכְּתֵי הַמִּדְבָּר וַהֲמוֹנֵי אֲנוּסִים שָׁבוּ לֶאֱמוּנָתָם וּבִקְּשׁוּ לְהִסְתַּפֵּחַ לִגְדוּדֵי הַמּוֹרְדִים. אַךְ יוֹתֵר מִשֶּׁהַמַּחֲנֶה דָּמָה לְמַחֲנֵה צָבָא, הוּא נִרְאָה כִּישִׁיבָה רַבָּתִי. קְבוּצוֹת קְבוּצוֹת יָשְׁבוּ וְעָסְקוּ בַּתּוֹרָה, שָׁמְעוּ לֶקַח מִפִּי חֲכָמִים וְשִׁנְּנוּ אֶת תַּלְמוּדָם. יְהוּדָה הֶחְדִּיר לְתוֹדַעְתָּם אֶת אַזְהָרָתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר, נְשִׂיאָם הַנַּעֲרָץ. הוּא שִׁנֵּן לָהֶם כִּי עֲלֵיהֶם לִהְיוֹת רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה! אִם בִּרְצוֹנָם לְחַדֵּשׁ אֶת הַבְּרִית עִם בּוֹרְאָם וּלְקוֹמֵם אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, הֲרֵיהֶם חַיָּבִים לְהִתְקַדֵּשׁ וּלְהִטַּהֵר: "אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי – וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה'!" פָּסוּק זֶה הָפַךְ לְהִמְנוֹן הַהִתְקוֹמְמוּת, לְשִׁיר הַגְּאֻלָּה, בְּלַחַן הֶעָרֵב שֶׁהִלְחִין יְהוּדָה.

אַךְ עֶרֶב אֶחָד לֹא נִשְׁמְעָה הַשִּׁירָה סְבִיב הַמְּדוּרוֹת, וְעֶצֶב טָמִיר הִתְגַּנֵּב לַלְּבָבוֹת. מַתִּתְיָהוּ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל נָפַל לְמִשְׁכָּב.

וְהַיָּגוֹן הָיָה עָמֹק שִׁבְעָתַיִם, מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לֹא זָכָה לְכַהֵן בְּמִשְׁרָתוֹ אֲפִלּוּ יוֹם אֶחָד! הוּא מֻנָּה לִכְהֻנָּתוֹ בַּחֲשַׁאי, בַּמַּחְתֶּרֶת, וְצִפָּה בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם לְחִדּוּשׁ עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. וְעַתָּה חָלָה, וּמַצָּבוֹ הוֹלֵךְ וּמַחְמִיר...

חֲמִשָּׁת בָּנָיו הִתְכַּנְּסוּ וּבָאוּ, וְעָמְדוּ בְּחֶרְדַת קֹדֶשׁ לְמַרְגְּלוֹת מִטָּתוֹ.

אַפְלוּלִית שָׁרְרָה בָּאֹהֶל הָעָנָק. רַק עֵינָיו שֶׁל הַכֹּהֵן הַיָּשִׁישׁ זָהֲרוּ בּוֹ, וּפָנָיו קָרְנוּ בְּאוֹר עִלָּאִי. קוֹלוֹ הָרוֹטֵט הֵפֵר אֶת הַדּוּמִיָּה. הוּא הִשְׁמִיעַ אֶת צַוָּאָתוֹ, שֶׁנִּכְתְּבָה לְדוֹרוֹת:

"בָּנַי, הִנֵּה עֵת רָעָה וּזְוָעָה, עֵת צָרָה וְתוֹכֵחָה.
קוּמוּ, בָּנַי, וְקַנְּאוּ לְתוֹרַת אֱלֹקֵינוּ, שִׂימוּ נַפְשְׁכֶם בְּכַפְּכֶם עַל בְּרִיתוֹ!
זִכְרוּ אֶת הַמַּעֲשִׂים אֲשֶׁר עָשׂוּ אֲבוֹתֵינוּ בִּימֵי קֶדֶם, וְהָיוּ לָכֶם לְמוֹפֵת וּלְאוֹת –
אַבְרָהָם אָבִינוּ נָסָּה בְּמַסָּה – וְהֶאֱמִין בַּה׳ וַתֵּחָשֵׁב לוֹ לִצְדָקָה.
יוֹסֵף שָׁמַר אֶת מִשְׁמֶרֶת ה׳ – וַיְהִי לְאָדוֹן בְּמִצְרָיִם.
פִּנְחָס אָבִינוּ קִנֵּא לֵאלֹקָיו – וַתְּהִי לוֹ בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם.
יְהוֹשֻׁעַ מִלֵּא אַחֲרֵי ה׳ – וַיְהִי לְרֹאשׁ וְנָגִיד עַל יִשְׂרָאֵל.
אֵלִיָּהוּ קִנֵּא לֵאלֹקָיו – וַיַּעַל הַשָּׁמַיְמָה.
חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, נִצְּלוּ מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ,
וְדָנִיֵּאל בְּתֻמַּת לְבָבוֹ, נִצַּל מִגּוֹב הָאֲרָיוֹת –
עַל כֵּן דְּעוּ וּרְאוּ, כִּי הַבּוֹטֵחַ בַּה׳ יְסוֹבְבֶנְהוּ.
לָכֵן אִמְצוּ בָּנַי וְחִזְקוּ לְבַבְכֶם בְּתוֹרַת ה׳ – וַיָּרֶם אֱלֹקִים קַרְנְכֶם!"

מַתִּתְיָהוּ סִיֵּם אֶת דְּבָרָיו וּבָאֹהֶל הִשְׁתָּרְרָה דּוּמִיַּת קֹדֶשׁ. צַוָּאָתוֹ הַנִּרְגֶּשֶׁת נֶחְרְטָה בַּלְּבָבוֹת בְּאוֹתִיּוֹת שֶׁל אֵשׁ.

מַתִּתְיָהוּ רָמַז בְּיָדוֹ לִיהוּדָה, שֶׁקָּרַב אֶל הַמִּטָּה בְּרֹאשׁ מֶרְכָּן. מִישֶׁהוּ הוֹשִׁיט לָאָב קֶרֶן מְלֵאָה שֶׁמֶן, וְהוּא יָצַק מִן הַשֶּׁמֶן עַל רֹאשׁ יְהוּדָה.

הַכֹּל עָקְבוּ אַחֲרָיו בִּדְמָמָה, וְאָז פָּרְצוּ בִּקְרִיאָה אַדִּירָה: "יְחִי הַכֹּהֵן מְשׁוּחַ הַמִּלְחָמָה!"

בִּשְׁעַת בֵּין עַרְבַּיִם קוֹדֶרֶת פָּשְׁטָה הַיְדִיעָה עַל מוֹתוֹ שֶׁל מַתִּתְיָהוּ, וְעִם הָנֵץ הַחַמָּה יָצְאוּ כֻּלָּם לְלַוּוֹתוֹ אֶל קִבְרֵי אֲבוֹתָיו אֲשֶׁר בְּמוֹדִיעִים.

מַתִּתְיָהוּ נִפְטַר בְּלֹא שֶׁזָּכָה לַעֲבֹד אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ. אֲבָל הַכֹּל יָדְעוּ שֶׁיְּהוּדָה בְּנוֹ נִמְשַׁח תַּחְתָּיו, וְנָשְׂאוּ תְּפִלָּה נִרְגֶּשֶׁת, שֶׁיִּזְכֶּה לְחַדֵּשׁ אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ. יִחֲלוּ כִּי בִּימָיו תִּוָּשַׁע יְהוּדָה, וְיִשְׂרָאֵל יִשְׁכֹּן לָבֶטַח.

וִיהוּדָה יָדַע כִּי עוֹד רַבָּה הַדֶּרֶךְ, זְרוּעַת מִכְשׁוֹלִים וַעֲקֻבָּה מִדָּם.

וְאָכֵן, בְּטֶרֶם תַּמּוּ יְמֵי הָאֵבֶל הִגִּיעָה הַשְּׁמוּעָה, שֶׁאַפּוֹלוֹנְיוֹס מְפַקֵּד הַשּׁוֹמְרוֹן הִזְעִיק אֶת חֵילוֹת הֶעָרִים סָבִיב וְהוּא עוֹלֶה עַל יְהוּדָה בְּחַיִל כָּבֵד.

הַמַּעֲרָכָה הֵחֵלָּה, אֵפוֹא.

הִיא מַתְחִילָה עַתָּה, וְתֵלֵךְ וְתִתְרַחֵב, תֵּלֵךְ וְתִתְעַצֵּם: בִּתְחִלָּה חֵיל שׁוֹמְרוֹן, וְאַחַר כָּךְ חֵילוֹת אֲרָם וְהָאֲרָצוֹת סָבִיב, וּלְבַסּוֹף יַעֲמֹד פָּנִים אֶל פָּנִים כְּנֶגֶד עָצְמָתָהּ הָאַדִּירָה שֶׁל הַמַּעֲצָמָה הַיְוָנִית כֻּלָּהּ: רַגְלִים וּפָרָשִׁים, רֶכֶב וּפִילֵי מִלְחָמָה. גְּדוּדִים לְלֹא סוֹף וַעֲתוּדוֹת בִּלְתִּי נִדְלוֹת.

יְהוּדָה יָדַע כָּל זֹאת, חָזָה זֹאת בִּבְהִירוּת, וְלֹא פָּחַד.

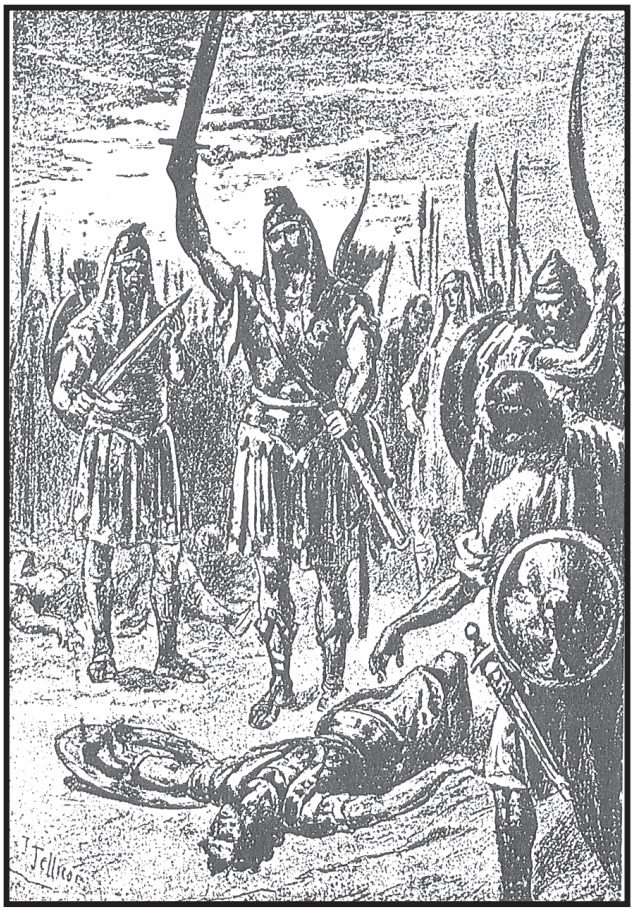

יהודה מניף את חרב אפולוניוס (מספר חשמונאים עתיק)

לֹא פָּחַד, מִשּׁוּם שֶׁיָּדַע כִּי לְצִדּוֹ עוֹמֵד כֹּחַ עָדִיף לְאֵין עֲרוֹךְ –

אֵלֶּה בָרֶכֶב, וְאֵלֶּה בַסּוּסִים – וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה׳ אֱלֹקֵינוּ נַזְכִּיר.

הֵמָּה כָּרְעוּ וְנָפָלוּ – וַאֲנַחְנוּ קַמְנוּ וַנִּתְעוֹדָד!

הוּא לֹא חִכָּה עַד שֶׁאַפּוֹלוֹנְיוּס יַעֲרֹךְ אֶת חֵילוֹ לִקְרָב. הוּא אָרַב לוֹ בְּדַרְכּוֹ, וְהִפְתִּיעוֹ בְּהַתְקָפַת פֶּתַע מְהַמֶּמֶת. בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל סַעֲרַת הַקְּרָב הִבְחִין בְּאַפּוֹלוֹנְיוּס הָעוֹמֵד לְמַרְגְּלוֹת נֵס מַקֵּדוֹנְיָה הַמֻּזְהָב וּמְנַהֵל מִשָּׁם אֶת הַמַּעֲרָכָה. יְהוּדָה רָץ אֵלָיו וְחַרְבּוֹ קוֹצֶרֶת בַּיְּנִים כְּמַגָּל בִּשְׂדֵה חִטִּים. הוּא הִכָּהוּ בַּחֶרֶב וְנִתֵּץ אֶת נֵס מַקֵּדוֹנְיָה לִשְׁבָבִים. הַיְּוָנִים רָאוּ כִּי מִפִּקְדָּם מֵת וְדִגְלָם שֻׁבָּר, וְהֵם פָּנוּ עֹרֶף וְנָסוּ בְּבֶהָלָה. אַנְשֵׁי יְהוּדָה רָדְפוּ אַחֲרֵיהֶם וְשָׁבוּ וְלָקְטוּ שָׁלָל לָרֹב. וִיהוּדָה בָּחַר לוֹ אֶת חֶרֶב אַפּוֹלוֹנְיוּס וַיַּחְגְּרֶהָ לְמָתְנָיו, וַתְּהִי לוֹ לְזִכְרוֹן חַסְדֵי ה׳.

בַּיּוֹם הַהוּא בָּקְעָה שִׁירַת הַלֵּל אַדִּירָה בְּמַחֲנֵה יְהוּדָה.

כָּל הָעָם צָהַל: **זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה׳, נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ** –

וִיהוּדָה זָעַק בְּלֵב חָרֵד: **אָנָּא ה׳ הוֹשִׁיעָה נָא...**

כִּי יְהוּדָה צָפָה אֶת הַקְּרָב הַבָּא, שֶׁיִּהְיֶה אָיֹם וְנוֹרָא שִׁבְעָתַיִם. לֹא יְהֵא זֶה עוֹד חֵיל מַצָּב מְגֻיָּס בְּחִפָּזוֹן, אֶלָּא צָבָא סָדִיר וּמְאֻמָּן, גְּדוּדִים חֲמוּשִׁים וּלְמוּדֵי קְרָבוֹת!

וְאָכֵן, כַּאֲשֶׁר חָשַׁשׁ כֵּן הָיָה: סִירוֹן שַׂר צְבָא אֲרָם חָצָה אֶת הַגִּלְעָד וְיָרַד בִּשְׁפֵלַת הַחוֹף, עָרַךְ אֶת צְבָאוֹ בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן וְהֵחֵל לְהַעְפִּיל בְּמַעֲלֵה נַחַל חוֹרוֹן.

פֶּרֶק י״ג

קְרָבוֹת חַסְרֵי סִכּוּי

הוּדָה הֵבִין מַהִי מַשְׁמָעוּת הַמִּלְחָמָה כְּנֶגֶד צָבָא מְסֻדָּר וּמְאֻרְגָּן, וּפָנָה לְהִתְכּוֹנֵן לִקְרַאת הַמַּעֲרָכָה הַקָּשָׁה:

הֲכָנוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה נָשְׂאוּ אֹפִי חָרִיג וְיוֹצֵא דֹּפֶן: הוּא הִכְרִיז עַל יוֹם צוֹם וּתְפִלָּה! וּלְעֵת עֶרֶב, בְּטֶרֶם טָעֲמוּ חַיָּלָיו מְאוּמָה, פָּתַח בִּצְעָדָה מַתִּישָׁה. הוּא חָצָה אֶת מִדְבַּר בֵּית אָוֶן וְחָלַף עַל פְּנֵי גִּבְעוֹן, וּבְטֶרֶם שַׁחַר הִשְׁקִיף בְּרֹאשׁ אֲנָשָׁיו עַל מַחֲנֵה הַיְוָנִים הַמִּשְׁתָּרֵעַ לְמַרְגְּלוֹתֵיהֶם בְּמוֹרַד בֵּית חוֹרוֹן. לְכָל מְלֹא הָעַיִן נִצְּנְצוּ מְדוּרוֹת וּלְאוֹרָן נִרְאוּ מִשְׁמָרוֹת נָעִים לְלֹא הֶרֶף. סִירוֹן הִבְטִיחַ אֶת מַחֲנֵהוּ מִפְּנֵי הִתְנַפְּלוּת פֶּתַע וְהִתְגַּנְּבוּת חֶרֶשׁ.

חַיָּלָיו שֶׁל יְהוּדָה הִשְׁקִיפוּ עַל הַמַּחֲנֶה הָעָנָק וּמִשְׁמְרוֹתָיו הַדְּרוּכִים, וְרוּחָם נָפְלָה בְּקִרְבָּם. רַק עַתָּה הֵבִינוּ אֶת מְלֹא מַשְׁמָעוּת הַמֶּרֶד שֶׁהִכְרִיזוּ: קֹמֶץ הַלּוֹחֲמִים חֲסַר נִסָּיוֹן, דַּל נֶשֶׁק, לֹא מְאֻמָּן וְאַף לֹא מְגֻבָּשׁ, הִכְרִיז מִלְחָמָה עַל מַעֲצָמָה צְבָאִית, וְעוֹמֵד עַתָּה בִּפְנֵי מְכוֹנַת קְרָב יְעִילָה, דּוֹרְסָנִית וְחַסְרַת רַחֲמִים. שִׁפְעַת בַּרְזֶל וּפְלָדָה, מְאֻרְגֶּנֶת וּבוֹטַחַת בְּעַצְמָהּ.

״הָבָה נִסּוֹג, יְהוּדָה. נִמָּלֵט מִבְּעוֹד מוֹעֵד, וְנַחֲזֹר אֶל מְעָרוֹת הַמִּדְבָּר הַבְּטוּחוֹת״...

יְהוּדָה הִבִּיט בַּדּוֹבֵר. גַּם בְּלִי לִרְאוֹתוֹ הִכִּיר אֶת קוֹלוֹ. וְיוֹתֵר מִכָּךְ, הִכִּיר אֶת נִימַת דְּבָרָיו. הָיָה זֶה שִׁמְעִי, כְּתָמִיד... אֲבָל הַפַּעַם נִצְּבוּ כֻּלָּם סְבִיבוֹ וְשָׁתְקוּ בְּקַדְרוּת. לֹא הָיָה סָפֵק בַּדָּבָר: הוּא בִּטֵּא אֶת רַחֲשֵׁי לֵב כֻּלָּם...

וְשִׁמְעִי הִמְשִׁיךְ, מְעֻדָּד מִשְּׁתִיקָתָם: "רְאֵה, יְהוּדָה, הֵן תִּהְיֶה זוֹ הִתְאַבְּדוּת! כֹּה מְעַטִּים אָנוּ, תְּשׁוּשִׁים מִמַּסַּע הַבָּזָק וּמֻרְעָבִים לְאַחַר יְמָמָה שֶׁל תַּעֲנִית"...

יְהוּדָה הִקְדִּיר אֶת מִצְחוֹ: "עַתָּה עוֹבֵר אַתָּה עֲבֵרָה," לָחַשׁ חֶרֶשׁ, "עֲבֵרָה מִן הַתּוֹרָה!"...

"אֲנִי? חָלִילָה!" נִרְתַּע שִׁמְעִי. "אֵיזוֹ עֲבֵרָה?"

"עַל פָּסוּק מְפֹרָשׁ בַּתּוֹרָה!" הֵשִׁיב יְהוּדָה, וְצִטֵּט: "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה עַל אוֹיְבֶךָ וְרָאִיתָ עַם רַב מִמְּךָ, לֹא תִירָא מֵהֶם. כִּי ה' אֱלֹקֶיךָ עִמְּךָ, הַמַּעַלְךָ מֵאֶרֶץ מִצְרָיִם!

חִזְקוּ וְאִמְצוּ, אַחַי! הֲיַד ה' תִּקְצַר מֵהוֹשִׁיעַ? שִׁלְּפוּ חַרְבוֹתֵיכֶם וּבוֹאוּ אַחֲרַי!"

עוֹדוֹ מְדַבֵּר, וְחֶרֶב אַפּוֹלוֹנִיוּס הִבְרִיקָה בְּיָדוֹ, חֶרֶב הַשָּׁלָל מֵהַמַּעֲרָכָה הַקּוֹדֶמֶת, שֶׁהָיְתָה חַסְרַת סִכּוּי כְּמַעֲרָכָה זוֹ וְהִסְתַּיְּמָה בְּנִצָּחוֹן מוֹחֵץ. הוּא דִּלֵּג בַּמִּדְרוֹן הַתָּלוּל, וְצוּקֵי הֶהָרִים סָבִיב הֶחֱזִירוּ אֶת הֵד קְרִיאָתוֹ הָרָמָה:

"מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה'!"

הַשְּׁאָגָה הָאַדִּירָה הֶחֱרִידָה אֶת מַחֲנֵה הַיְּוָנִים. הֵם נָשְׂאוּ אֶת עֵינֵיהֶם מִזְרָחָה, אֶל מוֹרְדוֹת הֶהָרִים, אַךְ לֹא רָאוּ מְאוּמָה. הַשֶּׁמֶשׁ הָעוֹלָה סִנְוְרָה אֶת עֵינֵיהֶם. הֵם שָׁמְעוּ אֶת שַׁאֲגוֹת הַקְּרָב וְאֶת הָאֲבָנִים הַמִּדַּרְדְּרוֹת בְּעִקְּבוֹת הַתּוֹקְפִים הַמְדַלְּגִים בַּמִּדְרוֹן, וְנִמְלְטוּ עַל נַפְשָׁם בְּבֶהָלָה.

כָּל הַיּוֹם רָדְפוּ לוֹחֲמֵי יְהוּדָה אֶת חֵיל סִירוֹן, מִמּוֹרַד בֵּית חוֹרוֹן וְעַד הָעֲרָבָה, הָרְגוּ בָּהֶם לִמְאוֹתֵיהֶם וְהֵנִיסוּ אֶת הַנּוֹתָרִים אֶל אֶרֶץ פְּלִשְׁתִּים.

הַשִּׂמְחָה בְּמַחֲנֵהוּ שֶׁל יְהוּדָה עָבְרָה כָּל גְּבוּל. עַתָּה, לְאַחַר שֶׁגָּבְרוּ עַל חֵילוֹת הַמַּצָּב וְנִצְּחוּ אֶת צְבָא אֲרָם, יְכוֹלִים הֵם לְהַכְרִיז עַל כִּנּוּן מַמְלֶכֶת יְהוּדָה הַמִּתְחַדֶּשֶׁת!

אַךְ לֹא, יְהוּדָה לֹא הָיָה שֶׁתָּף לַשִּׂמְחָה. הִיא הָיְתָה מֻקְדֶּמֶת מִדַּי. לְהֵפֶךְ, יָדַע. נִצְחוֹנוֹת אֵלּוּ יַבְעִירוּ אֶת חֲמָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ וְיַמְרִיצוּ אוֹתוֹ לְגַיֵּס אֶת כָּל מַשְׁאַבָּיו כְּדֵי לְהַכְנִיעַ אֶת הַהִתְקוֹמְמוּת הַחֲצוּפָה. מַעֲצֶמֶת

דִּכּוּי אֵינָהּ יְכוֹלָה לְהַרְשׁוֹת מֶרֶד, שֶׁיַּבְעִיר אֶת אֵשׁ הַהִתְקוֹמְמוּת בְּכָל הָעַמִּים הַמְשֻׁעְבָּדִים וִימוֹטֵט אֶת הָאִימְפֶּרְיָה. הוּא יִשְׁתַּדֵּל לְדַכְּאָהּ בְּכָל הָאֶמְצָעִים הָעוֹמְדִים לִרְשׁוּתוֹ. בְּיַד בַּרְזֶל, בְּמַבּוּל דָּם וָאֵשׁ, לְמַעַן יִשְׁמְעוּ וְיִירָאוּ!

וְאָכֵן, חֲמָתוֹ שֶׁל אַנְטִיּוֹכוּס בָּעֲרָה כְּאֵשׁ, הוּא הִשְׁתּוֹלֵל מִזַּעַם!

הוּא הִזְעִיק אֶת כָּל חֵילוֹ, וְאָסַף אֶת חֵילוֹת הַמַּצָּב מִן הַמְּדִינוֹת סָבִיב. הוּא גִּיֵּס חֵיל שְׁכִירִים עָצוּם וְשִׁלֵּם שְׂכָרוֹ לְשָׁנָה תְּמִימָה מֵרֹאשׁ. כָּל מְחִיר לֹא הָיָה יָקָר בְּעֵינָיו. הוּא רוֹקֵן אֶת אוֹצְרוֹת הַמַּמְלָכָה לְתַשְׁלוּם הַשָּׂכָר וּלְהִצְטַיְּדוּת הַצָּבָא.

וְהַצָּבָא יָצָא לַדֶּרֶךְ. צָבָא בֶּן אַרְבָּעִים אֶלֶף חַיָּלִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים פָּרָשִׁים יָצָא לְהִלָּחֵם בְּקֹמֶץ הַמּוֹרְדִים. וּשְׁלוֹשָׁה מְפַקְּדִים וַתִּיקֵי קְרָבוֹת הָעָמְדוּ בְּרֹאשׁוֹ, גּוֹרְגִּיאַשׁ תַּלְמַי וְנִיקָנוֹר, וּבְיָדָם פִּקֻּדָּה נֶחֱרֶצֶת: לְדַכֵּא אֶת הַמֶּרֶד בְּיַד בַּרְזֶל בְּלֹא לְהַשְׁאִיר פָּלִיט וְשָׂרִיד, וּלְהוֹשִׁיב גּוֹיִים בְּכָל כִּפְרֵי הָאָרֶץ! לְהַשְׁמִיד, לַהֲרֹג וּלְאַבֵּד כָּל זֵכֶר לְעַם קְשֵׁה עֹרֶף זֶה!

נִיקָנוֹר הָיָה כֹּה בָּטוּחַ בְּנִצְחוֹנוֹ, עַד שֶׁהֶחְלִיט לְהַגִּישׁ לַמֶּלֶךְ מַתָּנָה נָאָה: אַנְטִיּוֹכוּס הָיָה חַיָּב לְרוֹמִי אַלְפַּיִם כִּכַּר כֶּסֶף, וְנִיקָנוֹר מָצָא דֶּרֶךְ מְקוֹרִית לְהַשִּׂיג אֶת הַמָּמוֹן הָרַב.

הוּא שָׁלַח רָצִים לְכָל עָרֵי הַחוֹף לְהַכְרִיז עַל הִזְדַּמְּנוּת בִּלְתִּי חוֹזֶרֶת: הוּא מוּכָן לִמְכֹּר תִּשְׁעִים עֲבָדִים יְהוּדִים בִּמְחִיר כִּכַּר כֶּסֶף אַחַת! הַסּוֹחֲרִים הַנָּכְרִים בָּאוּ בַּהֲמוֹנֵיהֶם. וּמִחִיר הַחֲבָלִים הִרְקִיעַ שְׁחָקִים, כִּי כֻּלָּם קָנוּ חֲבָלִים עֲבוֹתִים לִכְבֹּל אֶת הֲמוֹנֵי הַשְּׁבוּיִים שֶׁיִּפְּלוּ בִּידֵיהֶם. מַחֲנֵה הַיְּוָנִים וְהַנִּלְוִים אֲלֵיהֶם הָיָה רַב וְעָצוּם. הֵם חָנוּ בְּבִקְעַת אֶמָּאוּס, וְגָדְשׁוּ אוֹתָהּ מִקָּצֶה עַד קָצֶה.

הַשְּׁמוּעָה הִגִּיעָה אֶל מַחֲנֵה יְהוּדָה, כִּי עָלָה עֲלֵיהֶם חֵיל יָוָן בַּהֲמוֹנָיו וְכִי מְכָרוּם לַעֲבָדִים בְּטֶרֶם קְרָב. הָאֲוִירָה הָיְתָה קוֹדֶרֶת, וְהַפַּחַד רַב. אֶחָד לְאֶחָד נִשְׁמְטוּ חֲלוּשֵׁי הָאֹפִי וְחַסְרֵי הַבִּטָּחוֹן. הַפְּלִיטִים שָׁבוּ לִנְקִיקֵי הַמְּעָרוֹת הַחֲבוּיוֹת, וְהָאֲנוּסִים נִמְלְטוּ לִכְפָרֵיהֶם וְהֶחְבִּיאוּ אֶת מְזוּזוֹתֵיהֶם. יְהוּדָה פָּקַד אֶת הַנִּשְׁאָרִים, וּמִסְפָּרָם לֹא עָלָה עַל שֵׁשֶׁת אֲלָפִים אִישׁ. שֵׁשֶׁת אֲלָפִים, מוּל אַרְבָּעִים אֶלֶף חַיָּלִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים פָּרָשִׁים, וַאֲסַפְסוּף לְאֵין מִסְפָּר!

"הֲתַרְשֶׁה לִי לְהַזְכִּיר אִמְרַת חֲכָמִים?" שָׁמַע יְהוּדָה קוֹל לְצִדּוֹ. הוּא לֹא הָיָה צָרִיךְ לְהָסֵב פָּנָיו כְּדֵי לִרְאוֹת מִי הַדּוֹבֵר. הַקּוֹל הָיָה מֻכָּר, וְאַף נִחֵשׁ מַה יֵּשׁ לוֹ לוֹמַר. רוֹבֵץ הָיָה בְּרֹאשׁ הָהָר, מֵצִיץ בְּהֵחָבֵא אֶל הַבִּקְעָה רַחֲבַת הַיָּדַיִם הַמִּשְׁתָּרַעַת תַּחְתָּיו. מְלֵאָה אָדָם וּבְהֵמָה מֵאֹפֶק עַד אֹפֶק. בְּסֵדֶר וְאִרְגּוּן לְמוֹפֵת, שְׁדֵרוֹת אֹהָלִים, מִכְלְאוֹת סוּסִים וּשְׂדֵה מֶרְכָּבוֹת.

"אִמְרַת חֲכָמִים?" עָנָה, "אִם כְּבָר בֵּרַכְתָּ בִּרְכַּת הַתּוֹרָה..."

אֲבָל שִׁמְעִי לֹא הָיָה מִשֶּׁעִשָּׁע: "סָבִי הַמָּנוֹחַ צִטֵּט בְּאָזְנַי חָכְמַת דּוֹרוֹת: לֹא בְּכָל יוֹם מִתְרַחֵשׁ נֵס"...

"לְבַדְּךָ בָּאתָ?" שָׁאַל יְהוּדָה, עוֹקֵב בְּמַבָּטוֹ אַחַר תִּרְגּוּל פְּלֻגָּה. מִמֶּרְחָק הִגִּיעַ הֵד הַפְּקֻדּוֹת הַקְּצוּבוֹת, וּכְחֻלְיוֹת מִתְאָמוֹת נֶעֱרְכוּ הַשּׁוּרוֹת, נִקְצְבוּ הָרְוָחִים, נָצְצוּ הַכִּידוֹנִים הַזִּקּוּפִים. לְהַשְׁוּוֹת, וּלְקַנֵּא.

"לְבַדִּי," הֵשִׁיב שִׁמְעִי, מֻפְתָּע.

"בַּפַּעַם הַקּוֹדֶמֶת הֱיִיתֶם עֲשָׂרָה," הִפְטִיר יְהוּדָה.

"עֲשָׂרָה?! בַּפַּעַם הַקּוֹדֶמֶת?!"

סוֹף סוֹף הֵסֵב יְהוּדָה פָּנָיו. שִׁמְעִי נִרְתַּע מִפְּנֵי הַמַּבָּט. "עֲשָׂרָה, שֶׁהֶחְדִּירוּ מֹרֶךְ בְּלֵב הָעָם," לָחַשׁ, וְכָל מִלָּה כְּשִׁפּוּד מְלֻבָּן. "עֲשָׂרָה שֶׁסִּפְּרוּ עַל עָרִים בְּצוּרוֹת וְרֹאשָׁן בַּשָּׁמַיִם, וְעַל בְּנֵי עֲנָקִים, נְפִילִים אֵימְתָנִיִּים. עֲשָׂרָה שֶׁאָמְרוּ: לֹא נוּכַל לַעֲלוֹת אֶל הָעָם, כִּי עָצוּם הוּא מִמֶּנּוּ. זוֹכֵר, שִׁמְעִי?"

שִׁמְעִי הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ דּוּמָם. רָצָה לַעֲנוֹת, לַהֲדֹף אֶת הַהַאֲשָׁמָה. אֵין לְהַשְׁוּוֹת, שָׁם נִצְטַוּוּ לָרֶשֶׁת אֶת הָאָרֶץ, שָׁם הֻבְטְחָה עֶזְרַת מָרוֹם. אֲבָל חָשׁ שֶׁלֹּא יִהְיֶה זֶה נָבוֹן. אֵין זוֹ הָעֵת לַעֲנוֹת. עַכְשָׁו, עֲלוּלָה כָּל מִלָּה לְהָצִית לֶהָבָה. וְהוּא שָׁתַק.

"וּמֶה עָנָה לָהֶם מֹשֶׁה, זוֹכֵר?!"

לֹא, שִׁמְעִי לֹא זָכַר.

יְהוּדָה צִטֵּט, וְהַפְּסוּקִים נָבְעוּ מִפִּיו כְּאֶשֶׁד, בִּרְהִיטוּת: "וָאֹמַר אֲלֵיכֶם, לֹא תַעַרְצוּן וְלֹא תִירְאוּן מֵהֶם. ה' אֱלֹקֵיכֶם הַהוֹלֵךְ לִפְנֵיכֶם הוּא יִלָּחֵם

לָכֶם, כְּכָל אֲשֶׁר עָשָׂה אִתְּכֶם בְּמִצְרַיִם לְעֵינֵיכֶם. וּבַמִּדְבָּר אֲשֶׁר רָאִיתָ, אֲשֶׁר נְשָׂאֲךָ ה׳ אֱלֹקֶיךָ כַּאֲשֶׁר יִשָּׂא אִישׁ אֶת בְּנוֹ, בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר הֲלַכְתֶּם עַד בּוֹאֲכֶם עַד הַמָּקוֹם הַזֶּה. וּבַדָּבָר – הַזֶּה – אֵינְכֶם – מַאֲמִינִים – בַּה׳ אֱלֹקֵיכֶם?!״

אֶת הַמִּלִּים הָאַחֲרוֹנוֹת הִתִּיז יְהוּדָה בְּלַחַשׁ רוֹעֵם, בְּהַדְגָּשַׁת כָּל מִלָּה. בְּעֵינַיִם רוֹשְׁפוֹת. שִׁמְעִי הָיָה נִפְעָם.

לְפֶתַע נִתְחַיֵּךְ יְהוּדָה. אֲוִירַת הָאֵימָה נֶעֱלְמָה. חֲבִיבוּת תָּפְסָה אֶת מְקוֹמָהּ. ״וּמַה הֵם עָנוּ, שִׁמְעִי?״ הַחִיּוּךְ הִתְרַחֵב, אַךְ לֹא הִגִּיעַ לָעֵינַיִם. ״מַה הֵשִׁיבוּ לְמֹשֶׁה? אֵינְךָ יוֹדֵעַ. זֶה גַּם לֹא כָּתוּב. כְּפִי הַנִּרְאֶה הֵשִׁיבוּ בְּאִמְרַת חֲכָמִים. אָמְרוּ שֶׁלֹּא בְּכָל יוֹם מִתְרַחֵשׁ נֵס.״ וְהֵסֵב אֶת רֹאשׁוֹ, שָׁב לִסְקֹר אֶת מַחֲנֵה הָאוֹיֵב.

שִׁמְעִי נָסוֹג לְאִטּוֹ. פּוֹסֵעַ לַאֲחוֹרָיו, כְּנִפְטָר מֵרַבּוֹ.

שׁוּב פָּנָה יְהוּדָה אֶל הַנֶּשֶׁק הַסּוֹדִי, הַנֶּשֶׁק הַיָּחִיד: כִּנֵּס אֶת כָּל נֶאֱמָנָיו לַמִּצְפָּה הַשּׁוֹכֶנֶת מוּל יְרוּשָׁלַיִם, כִּי בְּדוֹרוֹת עָבְרוּ הָיְתָה מִצְפָּה מְקוֹם תְּפִלָּה לְיִשְׂרָאֵל. כְּשֶׁלְּחָצוּם פְּלִשְׁתִּים בִּימֵי יִפְתָּח, נֶאֶסְפוּ לַמִּצְפָּה.

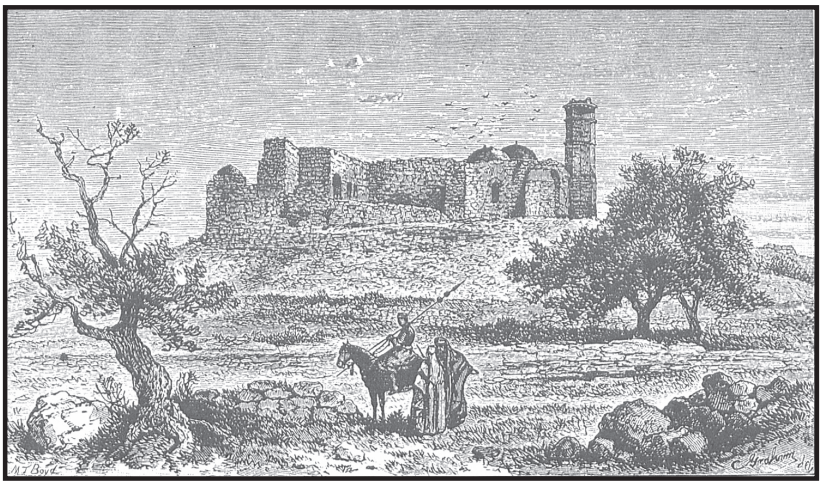

מצפה

כְּשֶׁנִּזְעֲקוּ לְמִלְחָמָה בְּעִנְיַן הַפִּילֶגֶשׁ בַּגִּבְעָה, הִתְקַבְּצוּ בַּמִּצְפָּה. שְׁמוּאֵל שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל בַּמִּצְפָּה, וְשָׁם הֻמְלַךְ שָׁאוּל. שָׁם נִסָּה גְּדַלְיָהוּ בֶּן אֲחִיקָם לְקוֹמֵם אֶת שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה, וְשָׁם, מוּל הָעִיר הַכְּבוּשָׁה וְהַמִּקְדָּשׁ

הַשֶּׁמֶס קָרָא עַתָּה יְהוּדָה לְצוֹם וְלִתְשׁוּבָה. הַכֹּל לָבְשׁוּ שַׂק וְהִתְאַפְּרוּ בְּאֵפֶר, קָרְעוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם וּפָרְשׂוּ יָדַיִם בִּתְחִנָּה. הֵם נָשְׂאוּ אֶת סִפְרֵי הַתּוֹרָה שֶׁהִצִּילוּ מִיַּד הַצּוֹרְרִים, וְקָרְאוּ בְּקוֹל מַר: "אֲהָהּ, ה' אֱלֹקִים, הֵן תּוֹרָתְךָ מְחֻלֶּלֶת וּמִקְדָּשְׁךָ שָׁמֵם, וְעַמְּךָ נִרְדָּף עַד צַוָּאר – אֵיכָכָה נַעֲמֹד בִּפְנֵיהֶם אִם לֹא תּוֹשִׁיעֵנוּ יְמִינְךָ?!"

עֵת תְּפִלַּת הַנְּעִילָה הִגִּיעָה, וִיהוּדָה קָם לָשֵׂאת אֶת דְּבָרוֹ:

"שְׁמַע יִשְׂרָאֵל," צִטֵּט אֶת דִּבְרֵי הַתּוֹרָה, "אַתֶּם קְרֵבִים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל אֹיְבֵיכֶם – אַל יֵרַךְ לְבַבְכֶם, אַל תִּירְאוּ וְאַל תַּחְפְּזוּ וְאַל תַּעַרְצוּ מִפְּנֵיהֶם. כִּי ה' אֱלֹקֵיכֶם הַהֹלֵךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֶם עִם אֹיְבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ אֶתְכֶם!"

הַשּׁוֹפָרוֹת תָּקְעוּ וְהַחֲצוֹצְרוֹת הֵרִיעוּ, וִיהוּדָה קָרָא בְּקוֹל גָּדוֹל: "מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַיִת חָדָשׁ וְלֹא חֲנָכוֹ, אֵרַשׂ אִשָּׁה וְלֹא לְקָחָהּ, אוֹ נָטַע כֶּרֶם וְלֹא חִלְּלוֹ, יֵלֵךְ וְיָשׁוּב לְבֵיתוֹ. וּמִי הָאִישׁ הַיָּרֵא וְרַךְ הַלֵּבָב יֵלֵךְ וְיָשֹׁב לְבֵיתוֹ, וְלֹא יִמַּס אֶת לְבַב אֶחָיו כִּלְבָבוֹ"...

אִישׁ לֹא זָע. רַכֵּי הַלֵּבָב כְּבָר עָרְקוּ מִשֶּׁכְּבָר.

קוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה הָפַךְ לִלְחִישָׁה רוֹעֶמֶת: "מִי הָאִישׁ הַיָּרֵא מֵעֲבֵרוֹת שֶׁבְּיָדוֹ יָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה אוֹ יָשׁוּב לְבֵיתוֹ, וְהָיָה מַחֲנֵינוּ קָדוֹשׁ!"

הַדְּמָמָה הָיְתָה מֻחְלֶטֶת...

"מַחֲנֵינוּ קָדוֹשׁ, אֵפוֹא," צָהַל קוֹלוֹ שֶׁל יְהוּדָה. "קוּמוּ וְנַעֲלֶה לַמִּלְחָמָה, וְנוֹדִיעַ בַּגּוֹיִים אֶת גְּבוּרַת אֱלֹקֵינוּ!"

כֻּלָּם קָמוּ כְּאִישׁ אֶחָד וְהָלְכוּ בְּעִקְּבוֹתָיו. הֵם לֹא יָדְעוּ לְאָן, וְהֵם גַּם לֹא הֵבִינוּ מַדּוּעַ צִוָּה לְהַשְׁאִיר אֶת מְדוּרוֹת הַמַּחֲנֶה דּוֹלְקוֹת וּמְאִירוֹת לְמֵרָחוֹק.

וּבְעוֹד יְהוּדָה עָסוּק בִּנְשִׁקוֹ שֶׁלּוֹ, בְּתַעֲנִית וּבִתְפִלָּה, עָסְקוּ הַיְּוָנִים הַחוֹנִים בְּבִקְעַת אֵמָאוּס בִּבְחִירַת נִשְׁקָם שֶׁלָּהֶם: שְׁלֹשֶׁת הַמְּפַקְּדִים הַמְנֻסִּים עָרְכוּ הִתְיָעֲצוּת בְּטֶרֶם קְרָב וְדָנוּ בְּתַחְבּוּלוֹת הַמִּלְחָמָה.

"עִנְיָן לָנוּ עִם אוֹיֵב עַרְמוּמִי" – אָמַר נִיקָנוֹר – "הוּא מִתְגַּנֵּב כְּנָחָשׁ וְנוֹחֵת בַּחֲטָף כְּנֶשֶׁר סְלָעִים".

"אֹמֶץ לִבּוֹ כַּאֲרִי וְעֹז רוּחוֹ כְּנָמֵר", הוֹסִיף תַּלְמַי בֶּן דּוֹרִימוֹן. מִיסוֹדוֹת תּוֹרַת הַלְּחִימָה, שֶׁלֹּא לְזַלְזֵל בָּאוֹיֵב.

"עָלֵינוּ לְהַכּוֹת בּוֹ בְּנִשְׁקוֹ שֶׁלּוֹ," הִכְרִיז גּוֹרְגִּיאַשׁ. "עָלֵינוּ לְהַפְתִּיעוֹ וּלְהַשְׁמִידוֹ בַּחֲטָף!"

"זוֹהִי תָּכְנִית יָפָה," הֵגִיב נִיקָנוֹר בְּלִגְלוּג. "חֶסְרוֹנָהּ הַיָּחִיד, שֶׁאֵינָהּ נִתֶּנֶת לְבִצּוּעַ... שָׁכַחְתָּ שֶׁיְּהוּדָה זֶה הוּא בֶּן הַמִּדְבָּר, וּשְׁבִילָיו נְהִירָיו לוֹ כְּכַף יָדוֹ, וְאִלּוּ אָנוּ מְצוּיִים בְּאֶרֶץ נָכְרִיָּה! מִרְדָּף אַחֲרָיו יִהְיֶה כִּרְדִיפָה אַחַר הַקּוֹרֵא בַּמִּדְבָּר"...

"נִיקָנוֹר צוֹדֵק," הִסְכִּים תַּלְמַי בְּעַגְמוּמִיּוּת. "אֵין לָנוּ בְּרֵרָה. עָלֵינוּ לְחַכּוֹת שֶׁהוּא יִפְתַּח בְּמִתְקָפָה, וְאָז נְרוֹצֵץ אֶת גֻּלְגָּלְתּוֹ. זוֹ הַדֶּרֶךְ הַיְחִידָה!"

הֵם אָמְרוּ אֶת דְּבָרָם, וְגוֹרְגִּיאַשׁ חִיֵּךְ כְּצֹפֶן סוֹד: "טָעוּת בְּיֶדְכֶם," אָמַר. "שְׁנֵיכֶם טוֹעִים, אֲנִי יוֹדֵעַ בְּדִיּוּק הֵיכָן יְהוּדָה חוֹנֶה!"

הֵם הִבִּיטוּ בּוֹ בְּחֹסֶן אֵמוּן, וְחִיּוּכוֹ הִתְרַחֵב. הוּא מָחָה כַּף אֶל כַּף, וּשְׁנֵי חַיָּלִים נִכְנְסוּ אֶל הָאֹהֶל.

שְׁנֵי הַמַּצְבִּיאִים הִתְבּוֹנְנוּ בָּהֶם בְּמוֹרַת רוּחַ, הֵם נִרְאוּ כְּסִיּוּטוֹ שֶׁל כָּל מְפַקֵּד. גְּלִימוֹתֵיהֶם הָיוּ מְאֻבָּקוֹת וּקְרוּעוֹת וְשִׁרְיוֹנָם דָּהוּי וְעָמוּם. רְאוּיִים הָיוּ לְכַמָּה יְמֵי מַחְבּוֹשׁ עַל הוֹפָעָה רַשְׁלָנִית וְכוֹשֶׁלֶת. הֵם הִזְנִיחוּ אֲפִלּוּ אֶת תִּגְלַחַת הַחוֹבָה, וְזִיפֵי זָקָן בִּצְבְּצוּ עַל לְחָיֵיהֶם. נוֹרָא וְאָיֹם!

"מַה בְּפִיכֶם?" רָטַן נִיקָנוֹר.

"מִי אַתֶּם?" שָׁאַל תַּלְמַי.

"אַל תִּירָאוּ, חַיָּלִים," הִרְגִּיעָם גּוֹרְגִּיאַשׁ. "סַפְּרוּ אֶת אֲשֶׁר בְּפִיכֶם!"

הֵם פָּתְחוּ וְסִפְּרוּ. הֵם מִמִּשְׁמַר הַחַקְרָא, אוֹתוֹ מִבְצָר קוֹדֵר שֶׁהוּקַם בְּטַבּוּרָהּ שֶׁל עִיר הַקֹּדֶשׁ. וּמִמְּרוֹם גַּגּוֹ הִבְחִינוּ בְּהִתְכַּנְּסוּת יוֹצֵאת דֹּפֶן בַּמִּצְפָּה, הָעֲיָרָה הַשּׁוֹכֶנֶת מִצָּפוֹן לָעִיר, בְּפַאֲתֵי מִדְבַּר גִּבְעוֹן. כְּמוֹ כֵן, שָׁמְעוּ בְּמֶעֱמְעָם קוֹלוֹת שַׁוְעָה וּתְחִנָּה, וּתְרוּעַת שׁוֹפָר חַלָּשָׁה הִגִּיעָה לְאָזְנֵיהֶם...

גּוֹרְגִּיאַשׁ חִיֵּךְ חִיּוּךְ נִצָּחוֹן וּשְׁנֵי חֲבֵרָיו הִתְחַיְּכוּ לְעֻמָּתוֹ. הַיְּהוּדִים נִמְצָאִים עַל סַף מַשְׁבֵּר. הֵם אוֹבְדֵי עֶשְׁתּוֹנוֹת.

"צָבָא מְיַלֵּל וּמְיַבֵּב, הוּא צָבָא מוּכָּס בְּטֶרֶם קְרָב," אָמַר נִיקָנוֹר.

"עָלֵינוּ לְנַצֵּל אֶת חֶלְשָׁתָם," אָמַר גּוֹרְגִיאַשׁ בְּתַקִּיפוּת. "עַתָּה, כַּאֲשֶׁר אָנוּ יוֹדְעִים אֶת מְקוֹמָם, לֹא יִקְשֶׁה עָלֵינוּ לְהַכְרִיעָם. אֲנִי יוֹצֵא לְהַפְתִּיעַ אֶת הַמּוֹרְדִים הָעַקְשָׁנִים וּלְהִלָּחֵם בָּהֶם בְּנִשְׁקָם שֶׁלָּהֶם"...

"אַעֲמִיד לִרְשׁוּתְךָ חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים לוֹחֲמִים מֻבְחָרִים", אָמַר תַּלְמַי.

"וַאֲנִי מְנַדֵּב אֶלֶף פָּרָשִׁים מִגְּדוּדִי", נַעֲנָה נִיקָנוֹר, לְבַל יְקַפַּח אַף חֶלְקוֹ.

"אֵצֵא לַדֶּרֶךְ עִם רֶדֶת הַחֲשֵׁכָה, בְּהַדְרָכָתָם שֶׁל מוֹרֵי דֶּרֶךְ אֵלּוּ – וּבַחֲצוֹת הַלַּיִל לֹא יִוָּתֵר מִמַּחֲנֵה יְהוּדָה שָׂרִיד וּפָלִיט!" הִכְרִיז גּוֹרְגִיאַשׁ בְּבִטָּחוֹן.

שְׁנֵי הַמְפַקְּדִים קָמוּ וְלָחֲצוּ אֶת יָדוֹ. "אָנוּ מְקַנְּאִים בְּךָ, גּוֹרְגִיאַשׁ: הוֹקָרָתוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ מֻבְטַחַת לְךָ!"

יְהוּדָה וְחֵילוֹ צָעֲדוּ בִּשְׁבִילֵי הָרִים וּבַעֲרוּצֵי נְחָלִים. בְּטֶרֶם שַׁחַר הִתְפַּצְּלוּ לְאַרְבָּעָה רָאשִׁים, וּבְרֹאשׁ כָּל גְּדוּד הָעֲמַד אֶחָד מֵאֶחָיו. הַגְּדוּדִים הִתְפָּרְסוּ עַל רִכְסֵי הֶהָרִים סָבִיב, וּבֵין הַלּוֹחֲמִים הָעָבְרָה מִפֶּה לְאֹזֶן סִיסְמַת הַקְּרָב: "לַה' הַתְּשׁוּעָה!"

הַשֶּׁמֶשׁ טִפְסָה בִּשְׁמֵי הַמִּזְרָח, וּבָאַוִּיר הִדְהֲדָה שְׁאָגָה רָמָה: "מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה'!" וּכְאִלּוּ בִּתְשׁוּבָה נִשְׁמְעוּ מִכָּל הָעֲבָרִים תְּרוּעוֹת שׁוֹפָר, וְקוֹל רַעַם אַדִּיר בָּקַע מֵאַלְפֵי פִּיּוֹת: "לַה' הַתְּשׁוּעָה!"

הֲמוֹנֵי חַיָּלִים יְהוּדִים דִּלְּגוּ בְּמוֹרְדוֹת הֶהָרִים, מְגִיחִים מִכָּל עֵבֶר בְּשַׁאֲגוֹת קְרָב נוֹרָאוֹת. אוֹתָם חַיָּלִים שֶׁהָיוּ אֲמוּרִים לִהְיוֹת טְבוּחִים וַהֲרוּגִים בִּידֵי גּוֹרְגִיאַשׁ וּצְבָאוֹ. אוֹתָם מוֹרְדִים שֶׁהִתְכַּנְּסוּ בַּמִּצְפָּה בְּזַעֲקוֹת שֶׁבֶר וְאֵימָה...

הַמְפַקְּדִים הַהֲמוּמִים אִבְּדוּ עֶשְׁתּוֹנוֹתֵיהֶם, וְרִבְבוֹת חַיָּלֵיהֶם פָּנוּ עֹרֶף וְנִמְלְטוּ עַל נַפְשָׁם.

חַיָּלָיו שֶׁל יְהוּדָה דָּלְקוּ אַחַר הַיְּוָנִים הַנִּמְלָטִים עַד עָרֵי הַחוֹף, וְהָרְגוּ בָּהֶם אֲלָפִים רַבִּים. הֵם חָזְרוּ לְמַחֲנֵה הַצּוֹרְרִים הַנָּטוּשׁ כְּשֶׁהֵם עֲטוּרֵי נִצָּחוֹן, וְהַשָּׁלָל הָרַב קָרַץ לָהֶם בְּעָשְׁרוֹ. נִפְנוּ לְאָסְפוֹ, אַךְ יְהוּדָה עָצַר בַּעֲדָם בְּתֹקֶף:

חיילי יהודה יורדים מן ההרים
(חיתוך עץ עתיק)

"הִשָּׁמְרוּ לָכֶם מִלִּפְשֹׁט עַל הַשָּׁלָל!" הִזְהִירָם. "הַמַּעֲרָכָה טֶרֶם הִסְתַּיְּמָה!"

הֵם לֹא הֵבִינוּ אֶת כַּוָּנָתוֹ, אֲבָל נִשְׁמְעוּ לִפְקֻדָּתוֹ. הוּא הֶעֱמִידָם בְּתַבְנִית מַעֲרָכָה כְּיוֹצְאִים לִקְרָב, וְהֵם לֹא כָּבְשׁוּ אֶת תְּמִיהָתָם: "מַה פֵּשֶׁר הַדָּבָר? וַהֲלֹא הָאוֹיֵב מֻגַּר וְהוּבַס!"

וּבִכְלָל, יְהוּדָה הִצִּיבָם וּפְנֵיהֶם מִזְּרָחָה, בְּעוֹד הַצּוֹרְרִים נִמְלְטוּ לַמַּעֲרָב...

תִּמְהוֹנָם גָּדַל שִׁבְעָתַיִם כַּאֲשֶׁר יְהוּדָה פִּנָּה קְבוּצַת אֹהָלִים וְהִצִּית בָּהֶם אֵשׁ. הָיָה בְּכָךְ מִשּׁוּם בִּזְבּוּז מְשַׁוֵּעַ שֶׁל אָרִיג מְשֻׁבָּח. וּמִי כְּמוֹהֶם, מִסְתּוֹפְפֵי הַמְּעָרוֹת, יוֹדְעִים לְהַעֲרִיכוֹ!

שַׁיָּרָה אֲרֻכָּה שֶׁל דְּמֻיּוֹת אֲפֵלוֹת הִתְפַּתְּלָה בְּמִשְׁעוֹלֵי הֶהָרִים, כְּשֶׁהִיא מְגַשֶּׁשֶׁת דַּרְכָּהּ בַּחֲשֵׁכַת הַלַּיְלָה. חֲמֵשֶׁת אֲלָפִים לוֹחֲמִים וְאֶלֶף פָּרָשִׁים פָּסְעוּ בְּעִקְּבוֹת גּוֹרְגִיאַשׁ וּשְׁנֵי מוֹרֵי דַּרְכּוֹ. הָעֲלָטָה הָיְתָה מֻחְלֶטֶת, וְרַגְלֵיהֶם נִגְּפוּ בִּסְלָעִים וְנִלְכְּדוּ בְּמַהֲמוּרוֹת.

"לְכָל הָרוּחוֹת," נָהַם גּוֹרְגִיאַשׁ, "מָתַי יַגִּיעַ סִיּוּט זֶה לְסִיּוּמוֹ?" דְּבָרָיו כֻּוְּנוּ לִצְלָלִיּוֹתֵיהֶם שֶׁל שְׁנֵי מוֹרֵי הַדֶּרֶךְ, שֶׁנִּדְמֶה הָיָה שֶׁלֹּא הֶחֱטִיאוּ שׁוּם עִקּוּל בַּדֶּרֶךְ.

"מִיָּד, הַמְפַקֵּד," הִרְגִּיעוּהוּ הַשְּׁנַיִם. "עוֹד רֶכֶס הָרִים לְפָנֵינוּ, וּמֵאַחֲרָיו מִשְׁתָּרֵעַ הַמַּחֲנֶה".

וְאָכֵן, לֹא שִׁקְּרוּ. מֵאַחוֹרֵי הָרֶכֶס נִרְאָתָה הִלָּה אֲדַמְדַּמָּה שֶׁהֵאִירָה קְלוּשׁוֹת אֶת שְׁמֵי הָאֹפֶל. מְדוּרוֹת מַחֲנֵה הַמּוֹרְדִים עֲדַיִן הִבְהֲבוּ. גּוֹרְגִיאַשׁ בָּז לָהֶם בְּלִבּוֹ. שַׁאֲנָנוּתָם עָבְרָה כָּל גְּבוּל. נִרְאֶה, שֶׁלֹּא צִפּוּ לְהַתְקָפַת מַחַץ בְּאִישׁוֹן לַיִל, וְלֹא נָקְטוּ בְּאֶמְצְעֵי זְהִירוּת מִזְעָרִיִּים.

"הִכּוֹן לְהִתְנַפְּלוּת פֶּתַע," צִוָּה גּוֹרְגִיאַשׁ. "לִשְׁלֹחַ אֶת הַחֲרָבוֹת, וּלְהַכְפִּיל אֶת הַדְּמָמָה. נָבוֹא אֲלֵיהֶם בַּחֲשַׁאי, נְדַלֵּג לְלֹא קוֹל בֵּין הָאֹהָלִים וְנִקְטֹל בְּדוּמִיָּה, כְּרוּחוֹת רְפָאִים!" הִגִּיעוּ לְפִסְגַּת הָהָר, וְהַמַּחֲנֶה הִשְׁתָּרַע לְמַרְגְּלוֹתֵיהֶם. מוּאָר בְּאֵשׁ הַמְּדוּרוֹת, וְטוֹבֵל בְּשַׁלְוָה רוֹגַעַת. קָרְבוּ אֵלָיו בַּלָּאט וְשָׁמְרוּ עַל דּוּמִיָּה מֻחְלֶטֶת.

וְאָכֵן, הַהַפְתָּעָה הָיְתָה מֻחְלֶטֶת. לֹא הֻצְּבוּ זְקִיפִים. לֹא הָיְתָה שְׁמִירָה. "וְנֶגֶד פְּתָאִים אֵלּוּ גֵּיס צָבָא כֹּה רַב," הִרְהֵר גּוֹרְגִּיאַשׁ. אִישׁ לֹא הִתְעוֹרֵר, וְכָל תְּנוּעָה לֹא נִרְאֲתָה בְּשֶׁטַח הַמַּחֲנֶה.

הַתּוֹקְפִים פָּרְצוּ קָדִימָה, חַרְבוֹתֵיהֶם הַשְּׁלוּפוֹת מְבַתְּקוֹת אֶת הָאֹהָלִים וּנְכוֹנוֹת לְשַׁסֵּף אֶת הַמּוֹרְדִים הַיְשֵׁנִים. וְאָז נֶעֱצְרוּ תַּחְתָּם בְּתַדְהֵמָה. הַמַּחֲנֶה הָיָה נָטוּשׁ, רֵיק מִיּוֹשְׁבָיו...

"חֲזִיז וְרַעַם!" קָרָא הַמְפַקֵּד הַמְאֻכְזָב. "וַהֲרֵי הַמְּדוּרוֹת עֲדַיִן דּוֹלְקוֹת! הֵם הָיוּ כָּאן! לֹא יִתָּכֵן שֶׁהִרְחִיקוּ לִבְרֹחַ, נִרְדֹּף אַחֲרֵיהֶם וְנַשִּׂיגֵם! הֵם לֹא יָשִׂימוּ אֶת צְבָא יָוָן לִצְחֹק"...

ציור בספר חשמונאים מתקופת הראשונים

עַתָּה הוֹרָה לִצְבָאוֹ לִקְטֹם זְרָדִים וּלְהָפְכָם לַאֲבוּקוֹת. חִלְקָם לִפְלֻגוֹת, וְהוֹרָה לָהֶם לִסְרֹק אֶת מוֹרְדוֹת הָהָר, וְאֶת הֶעָרוּץ שֶׁמִּתַּחְתָּיו. אֶת פִּסְגוֹת הֶהָרִים סָבִיב וְאֶת נְקִיקֵיהֶם וּמְעָרוֹתֵיהֶם. וְלַשָּׁוְא. עָלָה בֶּהָרִים וְיָרַד לַגְּאָיוֹת, כָּל הַלַּיְלָה רָדַף אַחֲרֵי הָרוּחַ בְּרֹאשׁ אֲנָשָׁיו הַמִּתְסַכְּלִים. וּכְשֶׁהֵאִיר הַשַּׁחַר וְהַשֶּׁמֶשׁ הֵאִירָה אֶת הַמִּדְבָּר סָבִיב, הִכִּיר בַּמְּצִיאוּת הַנֶּחֱרֶצֶת: הַמּוֹרְדִים תִּעְתְּעוּ בּוֹ, הִתְנַדְּפוּ וְאֵינָם!

מֶשְׁפָּל וַחֲפוּי רֹאשׁ הוֹרָה גּוֹרְגִיאַשׁ לַאֲנָשָׁיו לְהֵעָרֵךְ בִּשְׁלָשׁוֹת וְלָשׁוּב לְבִקְעַת אֵמָאוּס, אֶל מַחֲנֵה הַיְוָנִים. הַתְּהִלָּה הִתְחַמְּקָה מִבֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו. תַּלְמַי וְנִיקָנוֹר יַבִּיטוּ בּוֹ בְּלִגְלוּג מְנַקֵּר וּמֵבִיךְ. אֵיךְ יִשָּׂא אֲלֵיהֶם פָּנָיו...

חילות תלמי וניקנור (מימין) וחיל גורגיאש (משמאל)

אֲבָל גּוֹרְגִיאַשׁ טָעָה גַּם הַפַּעַם. תַּלְמֵי וְנִיקָנוֹר חֲבֵרָיו לֹא לָעֲגוּ לוֹ בְּשׁוּבוֹ, וְהַמּוֹרְדִים אַף הֵם לֹא הִתְנַדְּפוּ בַּאֲוִיר. כַּאֲשֶׁר הִגִּיעַ אֶל הָרָמָה הַצּוֹפָה עַל פְּנֵי אֵמָאוּס רָאָה אֶת גְּדוּדֵי הַיְּהוּדִים נִצָּבִים לְפָנָיו חֲמוּשִׁים וּנְכוֹנִים לִקְרָב, וּמַיְרְכְּתֵי מַחֲנֵה יָוָן בָּקְעוּ לַהֲבוֹת אֵשׁ מִתּוֹךְ עַנְנֵי עָשָׁן סָמִיךְ...

זַעֲקַת שֶׁבֶר עָלְתָה מִפִּי גּוֹרְגִיאַשׁ וְהוּא פָּנָה לְאָחוֹר וְנָס עַל נַפְשׁוֹ, וְחַיָּלָיו אַחֲרָיו – –

יְהוּדָה לֹא הִרְשָׁה לַאֲנָשָׁיו לִרְדֹּף אַחֲרֵי גְּדוּדוֹ שֶׁל גּוֹרְגִיאַשׁ. "הַנִּיחוּ לָהֶם לִשְׁבֹּר אֶת מִפְרַקְתָּם בָּעֲרוּצִים הַתְּלוּלִים וְלִמְצֹא מִסְתּוֹר בִּנְקִיקִים אֲפֵלִים. יוֹם שִׁשִּׁי הַיּוֹם, וְהַשַּׁבָּת מִתְקָרֶבֶת. נַעֲשֶׂיהָ בְּמַחֲנֵה הַצּוֹרְרִים מִתּוֹךְ שֶׁבַח וְהוֹדָאָה!"

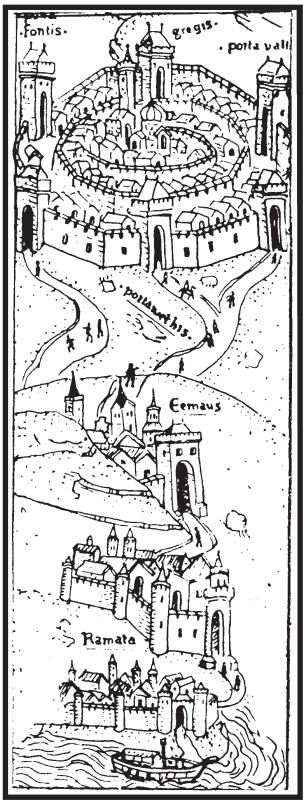

מפת דרכים עתיקה, שבה מסומנות התחנות בדרך העולה לירושלים: יפו, רמלה, אמעוס וירושלים

וְכָךְ, לְאַחַר שַׁבָּת שֶׁל הִתְרוֹמְמוּת נֶפֶשׁ וּקְדֻשָּׁה עִלָּאִית נִפְנוּ הַלּוֹחֲמִים אֶל הַשָּׁלָל. פְּלִיטֵי הַמִּדְבָּר הַמְּרֻעָבִים שֶׁעָטוּ עַל גּוּפָם בְּלוֹאֵי עוֹרוֹת וְשִׁלְחֵי חַיּוֹת זָכוּ עַתָּה בִּבְגְדֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְאוֹצְרוֹת כֶּסֶף וְזָהָב, רְכוּשָׁם שֶׁל סוֹחֲרֵי הַשְּׁפֵלָה שֶׁנִּסְפְּחוּ אֶל מַחֲנֵה יָוָן וְנָשְׂאוּ עֵינֵיהֶם לַשְּׁבוּיִים הַמֻּבְטָחִים...

וִיהוּדָה, הוּא שָׂמַח בַּנֶּשֶׁק הָרַב שֶׁנָּפַל לְיָדָיו. שִׁרְיוֹנוֹת וּמָגִנִּים, חֲרָבוֹת וּרְמָחִים, קְסָדוֹת וּמָגִנֵּי בִּרְכַּיִם שֶׁיְּחַמְּשׁוּ אֶת צְבָאוֹ, וְלֹא כָּבַשׁ אֶת תְּמִיהָתוֹ לְמַרְאֵה הַכַּמּוּת הָעֲצוּמָה שֶׁל חֲבָלִים עֲבוֹתִים שֶׁנִּמְצְאָה בַּמַּחֲנֶה. אִישׁ לֹא גִּלָּה לוֹ כִּי חֲבָלִים אֵלּוּ הוּכְנוּ לִכְפִיתַת אַלְפֵי הַיְּהוּדִים שֶׁאֲמוּרִים הָיוּ לִפֹּל בַּשֶּׁבִי וּלְהִמָּכֵר לְעַבְדוּת עוֹלָם...

יְהוּדָה נָשָׂא אֶת עֵינָיו לַמָּרוֹם וּבְפִיו פְּסוּקֵי הַנֶּצַח:

אוֹדֶה שִׁמְךָ ה׳ כִּי טוֹב –

כִּי מִכָּל צָרָה הִצִּילָנִי, וּבְאֹיְבַי רָאֲתָה עֵינִי!

אַחַר הִבִּיט סְבִיבוֹ, וְשָׁאַל: "הֵיכָן שִׁמְעִי?!"...

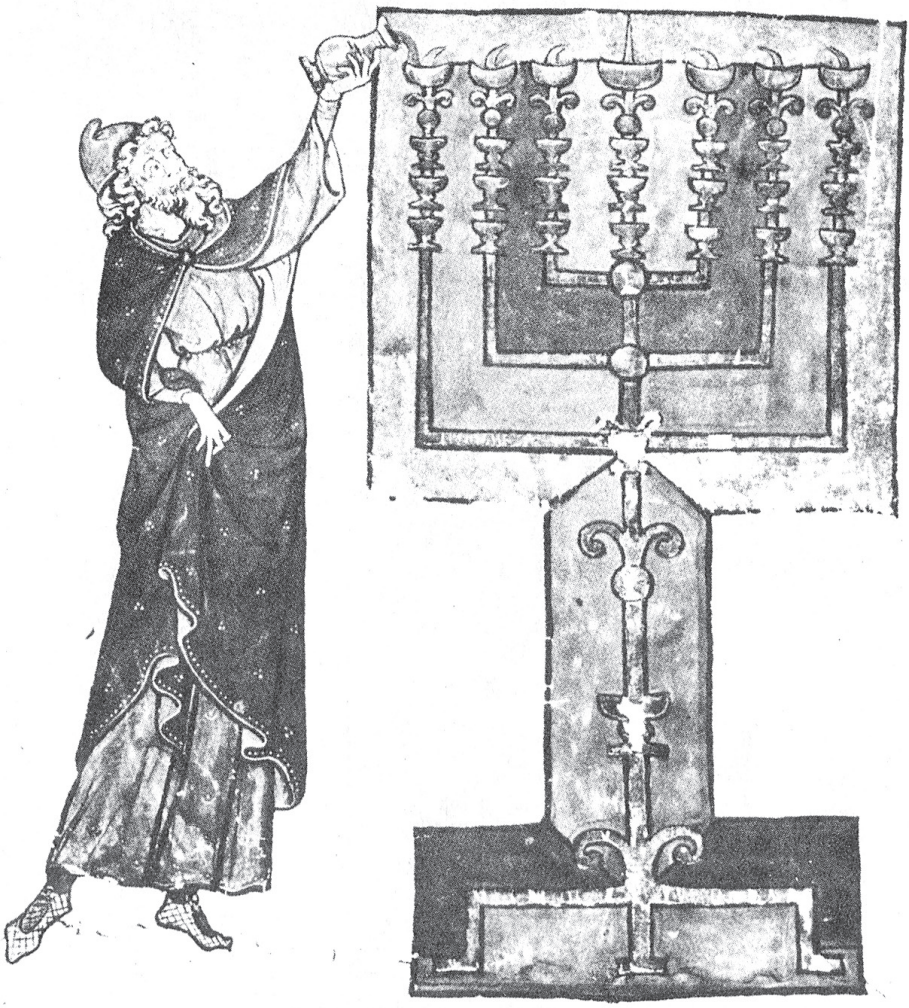

"זה המנורה ואהרן הנותן שמן בנרות"

אהרן הכהן יוצק שמן במנורה, מתוך כתב יד מתקופת הראשונים

חֵלֶק שְׁלִישִׁי

וְאַחַר כָּךְ בָּאוּ בָנֶיךָ לִדְבִיר בֵּיתֶךָ,
וּפִנּוּ אֶת הֵיכָלֶךָ, וְטִהֲרוּ אֶת
מִקְדָּשֶׁךָ, וְהִדְלִיקוּ נֵרוֹת בְּחַצְרוֹת
קָדְשֶׁךָ, וְקָבְעוּ שְׁמוֹנַת יְמֵי חֲנֻכָּה
אֵלּוּ לְהוֹדוֹת וּלְהַלֵּל לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל.

פֶּרֶק יד

בֵּית ה׳ נֵלֵךְ

לאַחַר תְּפִלַּת מִנְחָה נִרְגֶּשֶׁת עָזְבָה שַׂיָּרָה עֲנָקִית אֶת בִּקְעַת אֵמָאוּס בְּדַרְכָּהּ אֶל הָרֵי הַמִּדְבָּר. שֵׁשֶׁת אַלְפֵי לוֹחֲמִים נָהֲגוּ בְּשֵׁשֶׁת אַלְפֵי הַסּוּסִים שֶׁנָּפְלוּ בִּידֵיהֶם שָׁלָל, וְעַל כָּל סוּס הָעָמְסוּ לַעֲיֵפָה כְּלֵי נֶשֶׁק וּבְגָדִים, אֲרִיגִים וְכֵלִים, שֶׁעָמְדוּ לְהִתְחַלֵּק בֵּין הֲמוֹנֵי הַנִּזְקָקִים, אַלְפֵי הַפְּלִיטִים חַסְרֵי הַבַּיִת וְאַלְמְנוֹת מְקַדְּשֵׁי הַשֵּׁם שֶׁחִכּוּ לְשׁוּבָם בְּכִלְיוֹן עֵינַיִם.

״גַּם לָעֲרִיקִים, שֶׁבָּרְחוּ מִן הַצָּבָא?״ נִשְׁאַל בְּשֶׁמֶץ טְרוּנְיָה.

״כַּמּוּבָן,״ עָנָה. ״הֵם הִתְפַּלְּלוּ עֲבוּרֵנוּ. בִּזְכוּתָם נִצַּלְנוּ!״

יְהוּדָה פָּסַע בְּרֹאשׁ הַמַּסָּע, פָּנָיו מְאִירוֹת וְחִיּוּךְ עַל שְׂפָתָיו. דַּעְתּוֹ הָיְתָה זְחוּחָה עָלָיו. אֶת יָדוֹ הָאַחַת הִשְׁעִין עַל כְּתֵפוֹ שֶׁל אֶלְיָקוּם נוֹשֵׂא כֵּלָיו, וּבַשְּׁנִיָּה טָפַח עַל שִׁכְמוֹ שֶׁל שִׁמְעִי, הַמִּתְלוֹנֵן הַנִּצְחִי: ״וּבְכֵן, מַה תֹּאמַר עַכְשָׁו, שִׁמְעִי? הֵן תּוֹדָה כִּי יְמִין ה׳ רוֹמֵמָה, יְמִין ה׳ עוֹשָׂה חָיִל!״

״גָּדוֹל אֲדוֹנֵנוּ וְרַב כֹּחַ,״ הִסְכִּים שִׁמְעִי, ״אֲבָל גּוֹרְגִיאַשׁ אֵינֶנּוּ הַמֶּלֶךְ, וְאַנְטִיּוֹכוּס לֹא יַשְׁלִים עִם מַפַּלְתּוֹ״...

״שַׁטְיָא!״ צָחַק יְהוּדָה. ״כָּל הַגּוֹיִים כְּאַיִן לְפָנָיו. אִם גּוֹרְגִיאַשׁ וְנִיקָנוֹר, וְאִם אַנְטִיּוֹכוּס וְחֵילוֹ״.

״בְּוַדַּאי, ה׳ יַמְשִׁיךְ לְהוֹשִׁיעֵנוּ – אֲבָל הַמַּעֲרָכָה לֹא תַּמָּה,״ מִלְּמֵל שִׁמְעִי.

״אָכֵן,״ הִסְכִּים יְהוּדָה, מְהֻרְהָר. ״הַמַּעֲרָכָה עֲדַיִן לֹא תַּמָּה״ – –

וְאָכֵן, הַשָּׁלָב הַבָּא הִגִּיעַ, וְהוּא הָיָה מְסֻכָּן שִׁבְעָתַיִם. הַמֶּלֶךְ עַצְמוֹ הָיָה טָרוּד אָמְנָם בִּפְרָס הָרְחוֹקָה אֵלֶיהָ פָּנָה כְּדֵי לֶאֱסֹף אֶת הַכְּסָפִים לְמִמּוּן הַחַיִל הֶעָצוּם שֶׁגִּיֵּס לַמִּלְחָמָה, אֲבָל הוּא שָׁלַח תַּחְתָּיו אֶת לִיזִאַשׁ, הַמִּשְׁנֶה לְמֶלֶךְ יָוָן, וּמְפַקֵּד צָבָא רַב עֲלִילוֹת וַעֲטוּר תְּהִלָּה.

לִיזִיאַשׁ יָרַד לִיהוּדָה בְּרֹאשׁ צָבָא בֶּן שִׁשִּׁים אֶלֶף לוֹחֲמִים מְנֻסִּים וַחֲמֵשֶׁת אַלְפֵי פָּרָשִׁים. יָתֵר עַל כֵּן, הוּא נִזְהַר מִלִּפֹּל בַּפַּח שֶׁנִּפְרַשׂ לְרַגְלֵי קוֹדְמָיו וְהִתְרַחֵק מֵהָרֵי גִּבְעוֹן וּפְרוֹזְדוֹר יְרוּשָׁלַיִם, מִכּוֹרָתָם וּמָעֻזָּם שֶׁל בְּנֵי יְהוּדָה. הוּא סָטָה מִמַּרְגְּלוֹת הֶהָרִים שֶׁהָפְכוּ מַלְכֹּדֶת מָוֶת לְסִירוֹן וּלְנִיקָנוֹר, וּפָנָה לְהַקִּיף אֶת אֶרֶץ יְהוּדָה סְחוֹר סְחוֹר. הוּא הִדְרִים לְאֶרֶץ אֱדוֹם, וְעָלָה לִירוּשָׁלַיִם מִדָּרוֹם.

אֶרֶץ אֱדוֹם הַשּׁוֹמֶמֶת וְהַצִּחִיחָה, חַסְרַת הַצִּמְחִיָּה וּדְלִילַת הַתּוֹשָׁבִים הִבְטִיחָה מַעֲבָר שָׁקֵט וּבָטוּחַ. צְבָאוֹ שֶׁל יְהוּדָה יַמְתִּין בְּמִדְבַּר גִּבְעוֹן בְּחֹסֶר מַעַשׂ וּבְחֹסֶר אוֹנִים בְּעוֹד גְּדוּדֵי הָרְבָבוֹת שֶׁל לִיזִיאַשׁ חוֹלְפִים עַל פְּנֵי בֵּית צוּר בְּדַרְכָּם אֶל הַבִּירָה.

צְבָאוֹ שֶׁל לִיזִיאַשׁ עָבַר אֶת בֵּית צוּר וְעָשָׂה אֶת דַּרְכּוֹ בַּעֲרוּץ נַחַל עָרוֹב, כַּאֲשֶׁר הַמִּדְבָּר הַשּׁוֹמֵם הִתְמַלֵּא חַיִּים. אַלְפֵי לוֹחֲמִים גָּלְשׁוּ בְּמוֹרְדוֹת הֶהָרִים כְּשֶׁהֵם מְטִילִים חֲנִיתוֹת וּמְנוֹפְפִים בַּחֲרָבוֹת, צוֹוְחִים וְשׁוֹאֲגִים, וּמֵעַל לַכֹּל הִדְהֲדָה הַקְּרִיאָה הָרָמָה וְצוּקֵי הֶהָרִים עָנוּ לָהּ סָבִיב:

"מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה'!"

צְבָא לִיזִיאַשׁ הָפַךְ עֹרֶף בִּמְנוּסָה בְּהוּלָה, וְחַיָּלֵי יְהוּדָה הִכּוּ בָּהֶם בְּדֶרֶךְ בֵּית צוּר בּוֹאֲכָה חֶבְרוֹנָה.

לִיזִיאַשׁ, הַמַּצְבִּיא הַמְהֻלָּל וּמִשְׁנֶה לְמֶלֶךְ יָוָן, שָׁב לְאַנְטִיּוֹכְיָה בְּבֹשֶׁת פָּנִים.

"נוּ, וּמַה תֹּאמַר עַתָּה, שִׁמְעִי?" שָׁאַל יְהוּדָה לְעֵת עֶרֶב כְּשֶׁהוּא מוֹסֵר אֶת חֶרֶב אַפּוֹלוֹנִיוּס לְאֶלְיָקוּם נוֹשֵׂא כֵּלָיו, לְמֵרוּק.

"לִיזִיאַשׁ הוּא רַק הַמִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ," עָנָה שִׁמְעִי קְדוֹרַנִּית. "עַכְשָׁו יַעֲלֶה עָלֵינוּ אַנְטִיּוֹכוּס בְּעַצְמוֹ"...

הוּא שׁוּב טָעָה, כַּמּוּבָן, אַךְ לֹא שִׁעֵר מַה מָּרָה טָעוּתוֹ. הוּא לֹא יָדַע

עַד כַּמָּה עֲתִידִים הֵם עוֹד לִסְבֹּל מִיָּדוֹ שֶׁל לִיזִיאַשׁ. הוּא לֹא יַשְׁלִים עִם תְּבוּסָתוֹ.

״וּמָה עַכְשָׁו, יְהוּדָה?״ שָׁאַל אֶלְיָקוּם, בְּהַחֲזִירוֹ אֶת הַחֶרֶב הַנּוֹצֶצֶת.

״עַתָּה, כַּאֲשֶׁר הַמִּשְׁנָה לַמֶּלֶךְ נִגַּף וְהַמֶּלֶךְ בְּעַצְמוֹ טָרוּד בַּנֵּכָר, נוּכַל לְהַגְשִׁים סוֹף סוֹף אֶת מַאֲוַיֵּינוּ –

קוּמוּ וְנַעֲלֶה צִיּוֹן!״

הִידִיעָה חִשְׁמְלָה אֶת מַחֲנֵה הַלּוֹחֲמִים: עוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם, לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ. לְקוֹמֵם אֶת הַהֲרִיסוֹת וּלְהָשִׁיב אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ!

אַלְפֵי הַלּוֹחֲמִים פָּסְעוּ בְּמִשְׁעוֹלֵי הֶהָרִים. לֹא פָּסְעוּ, אֶלָּא רָצוּ, קִפְּצוּ. מַשְׂאַת נַפְשָׁם עוֹמֶדֶת לְהִתְגַּשֵּׁם. הַחֲלוֹם לְמַעֲנוֹ הִקְרִיבוּ אֶת נַפְשָׁם וְסִכְּנוּ אֶת חַיֵּיהֶם, הַמַּטָּרָה שֶׁלְּמַעֲנָהּ אָחֲזוּ בְּנֶשֶׁק וְהִתְגָּרוּ מִלְּחָמָה בָּאַדִּירָה שֶׁבַּמַּעֲצָמוֹת עוֹמֶדֶת לְהִתְמַמֵּשׁ. רִבְבוֹת אַחֵיהֶם שֶׁנֶּהֱרְגוּ עַל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם מְחַזְּקִים אֶת יָדָם וּמְאַמְּצִים אֶת רוּחָם. וּלְפֶתַע, כְּאִלּוּ מֵאֵלָיו, נִשָּׂא קוֹל שִׁירָה אַדִּירָה וְהִדְהֵד בֵּין צוּקֵי הַמִּדְבָּר. הַשִּׁיר שֶׁהָיָה לְהִמְנוֹן הַמִּלְחָמָה:

״אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן, בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי – וַאֲסֹבְּבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה׳!״

יְהוּדָה לֹא כָּבַשׁ אֶת יְרוּשָׁלַיִם – הוּא פָּסַע אֵלֶיהָ בְּרֹאשׁ חֵילוֹ בְּמִצְעַד נִצָּחוֹן! אִישׁ לֹא עָמַד בִּפְנֵיהֶם בְּדַרְכָּם אֶל עִיר הַקֹּדֶשׁ, וְאִישׁ לֹא נִסָּה לְעַכְּבָם מֵעַל הַחוֹמָה הָאַדִּירָה. פַּחְדָּם שֶׁל הַיְּהוּדִים נָפַל עַל הַיְּוָנִים. הֵם נָסוֹגוּ בְּבֶהָלָה לְמַחְסֵה מִבְצַר הַחַקְרָא וְהֵגִיפוּ אֶת דַּלְתוֹתָיו בְּחִפָּזוֹן.

הַיְּהוּדִים נִכְנְסוּ בְּשַׁעֲרֵי הַחוֹמָה בְּשִׁירָה אַדִּירָה, בְּשַׁעֲרֵי אוֹתָהּ חוֹמָה שֶׁמֵּרֹאשָׁהּ הֶשְׁלִכוּ הַנָּשִׁים הָאַמִּיצוֹת שֶׁמָּלוּ אֶת בְּנֵיהֶן חֶרֶף הַגְּזֵרוֹת. הֵם פָּסְעוּ קוֹמְמִיּוּת בְּסִמְטָאוֹת הָעִיר, וְזִהוּ אֶת הַבָּתִּים חַסְרֵי הַדֶּלֶת בָּהֶם הִסְתּוֹפְפוּ יִרְאֵי ה׳ וְחִכּוּ בִּרְעָדָה לְבוֹא הַקַּלְגַּסִּים. הֵם פִּזְּרוּ לְכָל רוּחַ אֶת מִזְבְּחוֹת הָאֱלִילִים שֶׁהָעָמְדוּ בַּכִּכָּרוֹת, וְשָׂמוּ פְּנֵיהֶם אֶל הַר הַבַּיִת.

הַר הַבַּיִת! אֶבֶן הַתַּשְׁתִּית שֶׁל הָעוֹלָם, הַמָּקוֹם מִמֶּנּוּ עֻצַּב אָדָם הָרִאשׁוֹן. בּוֹ הִקְרִיב נֹחַ אֶת עוֹלוֹתָיו לְאַחַר הַמַּבּוּל, וְעָלָיו עָקַד אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת בְּנוֹ.

הַר הַבַּיִת! עָלָיו בָּנָה שְׁלֹמֹה אֶת בֵּית ה׳ וּשְׁעָרָיו נִפְתְּחוּ מֵאֵלֵיהֶם

לְקַבֵּל אֶת אֲרוֹן הַבְּרִית, אֵשׁ יָרְדָה מִן הַשָּׁמַיִם לִקֹּד עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְהֶעָנָן מִלֵּא אֶת הַבַּיִת. הַבַּיִת, אֲשֶׁר עָלָיו הִתְחַנֵּן שְׁלֹמֹה לֵאמֹר:

"יִהְיוּ עֵינֶיךָ פְּתוּחוֹת אֶל הַבַּיִת הַזֶּה לַיְלָה וָיוֹם,

אֶל הַמָּקוֹם אֲשֶׁר אָמַרְתָּ יִהְיֶה שְׁמִי שָׁם.

וְשָׁמַעְתָּ אֶל תְּחִנַּת עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל

אֲשֶׁר יִתְפַּלְּלוּ אֶל הַמָּקוֹם הַזֶּה,

וְאַתָּה תִּשְׁמַע אֶל מְקוֹם שִׁבְתְּךָ אֶל הַשָּׁמַיִם,

וְשָׁמַעְתָּ וְסָלַחְתָּ. – –

בְּהִנָּגֵף עַמְּךָ יִשְׂרָאֵל לִפְנֵי אוֹיֵב, כִּי יֶחֱטְאוּ לָךְ

וְשָׁבוּ אֵלֶיךָ וְהִתְפַּלְּלוּ וְהִתְחַנְּנוּ אֵלֶיךָ בַּבַּיִת הַזֶּה.

וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם, וְסָלַחְתָּ לְחַטַּאת עַמְּךָ" – –

תְּחִנָּה נִרְגֶּשֶׁת זוֹ שֶׁהִפִּיל שְׁלֹמֹה לִפְנֵי בוֹרְאוֹ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הַמָּלֵא עֲרָפֶל בְּעוֹדוֹ כּוֹרֵעַ עַל בִּרְכָּיו וְיָדָיו פְּרוּשׂוֹת לַשָּׁמַיִם, תְּחִנָּה זוֹ עָמְדָה לְנֶגֶד עֵינָיו שֶׁל כָּל אֶחָד מֵאוֹתָם לוֹחֲמִים שֶׁעָלָה כָּעֵת בְּמַעֲלוֹת הַר הַבַּיִת, כְּאִלּוּ נֶאֱמְרוּ דִּבְרֵי הַנֵּצַח זֶה עַתָּה, כְּאִלּוּ כֻּוְנוּ לַמְּאֹרָע הַמִּתְרַחֵשׁ בְּרֶגַע זֶה מַמָּשׁ... הִנֵּה, בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חָטְאוּ וְהַהִתְיַוְּנוּת פָּשְׂתָה בָּהֶם כְּנֶגַע מַמְאִיר, וְה' הִתְאַנֵּף בָּהֶם וְהִסְגִּירָם בְּיַד אוֹיֵב שֶׁהֵצַר לָהֶם בִּגְזֵרוֹת שְׁמָד. וְכַאֲשֶׁר שָׁבוּ בְּכָל נַפְשָׁם וְהִשְׁלִיכוּ אֶת נַפְשָׁם מִנֶּגֶד לְמַעַן אֱמוּנָתָם – שָׁב וְסָלַח לָהֶם, הֵאִיר לָהֶם פָּנָיו וְהֶחֱזִיר אוֹתָם אֶל בֵּיתוֹ הַשָּׁמֵם.

הֵם נִכְנְסוּ בְּשַׁעֲרֵי חֻלְדָּה, וְהִשְׁקִיפוּ עַל רַחֲבַת הַר הַבַּיִת. אַךְ לֹא, רַחֲבַת הַר הַבַּיִת נֶעֱלְמָה וְאֵינֶנָּה! הָרְחָבָה הָעֲנָקִית הַמִּשְׁתָּרַעַת עַל פְּנֵי מָאתַיִם וַחֲמִשִּׁים אֶלֶף אַמּוֹת מְרֻבָּעוֹת הָפְכָה לְרָצִיף שֶׁל מַחְסְנֵי אֶבֶן קוֹדְרִים, מִבְנִים מַשְׁמִימִים שֶׁל מַחְסְנֵי צְבָא הַכִּבּוּשׁ הַיְוָנִי...

מַחְסְנֵי הָאֶבֶן הִשְׁתָּרְעוּ מִיָּמִין וּמִשְּׂמֹאל, וּבַתָּוֶךְ נוֹתַר שְׁבִיל צַר שֶׁהוֹבִיל אֶל חוֹמַת הָעֲזָרָה.

יְהוּדָה פָּסַע בְּרֹאשׁ אֲנָשָׁיו, בְּצַעַד אִטִּי וּבְרֹאשׁ מוּרָד. הַמַּחְסָנִים שֶׁנִּבְנוּ בַּמָּקוֹם הַקָּדוֹשׁ שִׁמְּשׁוּ לוֹ כְּהַתְרָאָה מֻקְדֶּמֶת לַמַּחֲזֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לְפָנָיו בְּעֶזְרַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הַחַיָּלִים הַיְוָנִים שֶׁהִתְבַּצְּרוּ בִּמְצוּדַת הַחַקְרָא

הִמְטִירוּ עֲלֵיהֶם בְּרַד חִצִּים מִמְּרוֹמֵי הַמְּצוּדָה, אֲבָל גַּם מִטְוַח הַחִצִּים לֹא דִּרְבֵּן אֶת יְהוּדָה לִפְתֹּחַ בְּרִיצָה. הוּא נִקְרַע בֵּין רְצוֹנוֹ הָעַז לִרְאוֹת אֶת הַמִּקְדָּשׁ הַנַּעֲרָץ לְבֵין חֶרְדָּתוֹ מִפְּנֵי הַמַּרְאֶה שֶׁיִּתְגַּלֶּה לְעֵינָיו.

הַמַּעֲבָר הִסְתַּיֵּם בְּמִרְוָח צַר שֶׁהִקִּיף אֶת חוֹמַת הָעֲזָרָה סְחוֹר סְחוֹר. לִבּוֹ שֶׁל יְהוּדָה הִתְחַמֵּץ לְמַרְאֵה הַפִּרְצוֹת שֶׁנִּבְעוּ בְּחוֹמַת הָעֲזָרָה. שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה פִּרְצוֹת פָּרְצוּ הַיְּוָנִים בַּחוֹמָה. יְהוּדָה נִכְנַס בְּאַחַת מֵהֶן, וְשֶׁתַּק לִמְקוֹמוֹ בְּפַלְצוּת.

מוּלוֹ הִשְׁתָּרַע כֶּבֶשׁ הַמִּזְבֵּחַ הָעָנָק. רָחְבּוֹ שֵׁשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה, וְהוּא מַעְפִּיל בְּהַדְרָגָה לְאֹרֶךְ שְׁלוֹשִׁים וּשְׁתַּיִם אַמּוֹת עַד לְגַג הַמִּזְבֵּחַ. וְשָׁם, בְּגֹבַהּ עֶשֶׂר אַמּוֹת, הִתְאַבְּכוּ עוֹד תִּמְרוֹת עָשָׁן קְלוּשׁוֹת מִזִּבְחֵי הַיְּוָנִים שֶׁהָעֲלוּ עָלָיו. וְעַל גַּגּוֹ שֶׁל הַמִּזְבֵּחַ, פָּנָיו אֶל הַכֶּבֶשׁ, הִתְנַשֵּׂא פֶּסֶל עָנָק. תִּפְלֶצֶת מַזְוִיעָה בִּדְמוּתוֹ שֶׁל זֶוֶס, אֱלִיל יָוָן הַמְגַחֵךְ בְּרִשְׁעוּת.

יְהוּדָה הִתְעַשֵּׁת תּוֹךְ רֶגַע קָט. הִשְׁתּוֹפֵף, וּפָתַח בְּרִיצַת בָּזָק. גָּמָא בַּחֲטָף אֶת הַכֶּבֶשׁ הַחֲלַקְלַק וְדִלֵּג עַל פְּנֵי עֲרֵמַת הָרֶמֶץ שֶׁל דֶּשֶׁן הַחֲזִיר. הִגִּיעַ אֶל הַפֶּסֶל הַמְשֻׁקָּץ וְהָדַף אוֹתוֹ בְּכֹחַ אֵיתָנִים מַטָּה, אֶל רִצְפַּת הָעֲזָרָה. גּוּשׁ הַשַּׁחַם הַשָּׁחוֹר צָנַח מִגֹּבַהּ עֶשֶׂר אַמּוֹת, נֶחְבַּט בִּרְצְפַּת הַשַּׁיִשׁ בְּקוֹל רַעַם עָמוּם, וְהִתְרַסֵּק לִרְסִיסִים.

אוֹ אָז, מִגְּבֹהֵי הַמִּזְבֵּחַ, נָשָׂא יְהוּדָה אֶת עֵינָיו וְרָעַד בְּכָל גּוּפוֹ:

מִמְּקוֹם עָמְדוֹ הִתְגַּלּוּ לְפָנָיו פֶּתַח בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהַדְּבִיר. דַּלְתוֹת הַבַּיִת הָיוּ חֲרוּכוֹת, וְהַמַּשְׁקוֹף הַמְּגֻלָּף שָׁרוּף. צִפּוּי הַזָּהָב נֶעֱלַם מִן הַכְּתָלִים, וְהַהֵיכָל הָיָה רֵיק מִכְּלֵי הַקֹּדֶשׁ. הַפָּרֹכֶת הַכְּפוּלָה שֶׁהִפְרִידָה בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקָּדָשִׁים נֶעֱלְמָה וְאֵינֶנָּהּ, וְעַל אֶבֶן הַשְּׁתִיָּה – בִּמְקוֹם אֲרוֹן הַבְּרִית וְהַכְּרוּבִים פּוֹרְשֵׁי הַכְּנָפַיִם – נִצַּב לוֹ, אַלְלַי, פֶּסֶל מְשֻׁקָּץ – –

יְהוּדָה קָרַע בְּגָדָיו וּבָכָה כְּיֶלֶד קָטָן. וְהוּא לֹא בָּכָה לְבַדּוֹ. הָאֲנָקוֹת וְהַיְלָלוֹת עָלוּ מִכָּל עֵבֶר. מַרְאֵה הַהֶרֶס וְהַחָרְבָּן הִכְאִיב וְדִכֵּא, אֲבָל חִלּוּל הַקֹּדֶשׁ הָיָה לְלֹא נְשׂוֹא! מֵאֵלֵיהֶם נִזְכְּרוּ בִּפְסוּקֵי הַנֶּצַח:

עַד מָתַי, אֱלֹקִים, יְחָרֵף צָר, יְנָאֵץ אוֹיֵב שִׁמְךָ לָנֶצַח?

שִׁלְּחוּ בָאֵשׁ מִקְדָּשֶׁךָ, לָאָרֶץ חִלְּלוּ מִשְׁכַּן שְׁמֶךָ – –

קוּמָה אֱלֹקִים, רִיבָה רִיבֶךָ, אַל תִּשְׁכַּח קוֹל צוֹרְרֶיךָ!

בִּמְלֹא הַמֶּרֶץ נִגְּשׁוּ לְשַׁקֵּם אֶת הַהֲרִיסוֹת וּלְטַהֵר אֶת הַמִּקְדָּשׁ. הַפֶּסֶל נִגְרַר מִבֵּית קָדְשֵׁי הַקָּדָשִׁים וְנָתַץ בְּחֵמָה שְׁפוּכָה. בְּקַדַּחְתָּנוּת תָּלְשׁוּ אֶת הָעֲשָׂבִים הַשּׁוֹטִים שֶׁעָלוּ בֵּין הַמִּרְצָפוֹת, הֶחֱלִיפוּ אֶת הַקּוֹרוֹת הַשְּׁרוּפוֹת וְעָסְקוּ בְּבֶדֶק הַבַּיִת. פֵּרְקוּ אֶת מִזְבַּח הָעוֹלָה שֶׁהַיְוָנִים הֵפְכוּהוּ לְבָמַת עֲבוֹדָה זָרָה, וְגָנְזוּ אֶת אֲבָנָיו. בִּמְקוֹמוֹ בָּנוּ מִזְבֵּחַ חָדָשׁ מֵחַלּוּקֵי נַחַל קְטַנִּים וַחֲלַקְלַקִּים, לְקַיֵּם אֶת הַנֶּאֱמַר: "אֲבָנִים שְׁלֵמוֹת תִּבְנֶה אֶת מִזְבַּח ה'". אֲבָנִים לֹא כָּל פְּגִימָה, אֲשֶׁר לֹא הוּנַף עֲלֵיהֶן בַּרְזֶל. וּבְעוֹד קְבוּצָה אַחַת עוֹבֶדֶת בַּהֲקָמַת הַמִּזְבֵּחַ וְאַחֶרֶת טוֹוָה אֶת הַפָּרוֹכוֹת לַדְּבִיר, אֵלּוּ עוֹסְקִים בְּבֶדֶק הַבַּיִת וְאֵלּוּ מִשְׁתַּלְּמִים בְּהִלְכוֹת עֲבוֹדָה, פִּקַּח יְהוּדָה עַל הֶחָרָשִׁים הָעוֹשִׂים בַּמְּלָאכָה. הָאֻמָּנִים וְהַצּוֹרְפִים עָבְדוּ בְּפִקּוּחוֹ לְלֹא לֵאוּת וְיָצְקוּ מֵחָדָשׁ אֶת כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ תַּחַת הַכֵּלִים אֲשֶׁר בָּזְזוּ הַיְוָנִים. כַּעֲבֹר שְׁמוֹנָה יָמִים שֶׁל שְׁקִידָה קַדַּחְתָּנִית נִצְּבוּ עַל תִּלָּם שֻׁלְחַן לֶחֶם הַפָּנִים וּמִזְבַּח הַקְּטֹרֶת, מִזְבַּח הָעוֹלָה וְכָל כֵּלָיו. כֻּלָּם בְּצִבְיוֹנָם וּבְמַתְכֹּנְתָּם, כֻּלָּם שֻׁחְזְרוּ בְּדַיְּקָנוּת וּבְשִׂים לֵב.

רַק כְּלִי אֶחָד לֹא שֻׁחְזַר בְּמַתְכֹּנְתּוֹ הַהֲדוּרָה, וְהַדָּבָר בָּלַט לָעַיִן וְצָבַט אֶת הַלֵּב:

מְנוֹרַת הַזָּהָב הַנִּפְלָאָה, אוֹתָהּ מְנוֹרָה שֶׁהֶסְגִּירָה לְאַנְטִיּוֹכוּס בִּידֵי יוֹסֵף מִשִּׁיתָא. הַמְּנוֹרָה שֶׁמִּשְׁקָלָהּ כִּכַּר זָהָב טָהוֹר וְכֻלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת, וְשִׁבְעַת קָנֶיהָ מְגֻלָּפִים בְּכַפְתּוֹרִים וּפְרָחִים וּגְבִיעִים מַרְהִיבִים –

מְנוֹרָה זוֹ הֻלְחֲמָה עַתָּה מִשִּׁפּוּדֵי בַּרְזֶל חַלָּקִים, וְצֻפְּתָה בְּאָבָץ לְמַעַן הֱיוֹת לָהּ בָּרָק.

יָדָם שֶׁל הַנִּצּוֹלִים לֹא הִשִּׂיגָה לֶאֱסֹף זָהָב בְּמִשְׁקַל כִּכָּר. וּבְאֵין זָהָב, בָּטַל גַּם דִּין הַפִּתּוּחִים הַנִּפְלָאִים.

אַךְ כְּאִלּוּ לֹא דַּי לַמְּנוֹרָה כִּי נִטְּלוּ מִמֶּנָּה קִשּׁוּטֶיהָ, וּכְבָר נִשְׁקַף לָהּ אִיּוּם חָמוּר עוֹד יוֹתֵר: נִרְאָה הָיָה כִּי עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ תִּפָּסֵחַ עַל הַמְּנוֹרָה! לֶחֶם הַפָּנִים יָנַח עַל הַשֻּׁלְחָן וְהַקְּטֹרֶת תִּתַּמֵּר מִמִּזְבַּח הַזָּהָב, הַקָּרְבָּנוֹת יֻקְרְבוּ עַל הַמִּזְבֵּחַ הַהוֹלֵךְ וְנִבְנֶה – וְהַמְּנוֹרָה תִּשָּׁאֵר מְיֻתֶּמֶת וַעֲזוּבָה –

כִּי לֹא הָיָה שֶׁמֶן טָהוֹר בַּנִּמְצָא. הַיְוָנִים טִמְּאוּ אֶת כָּל אוֹצַר הַשְּׁמָנִים שֶׁבַּמִּקְדָּשׁ!

פֶּרֶק ט"ו

"וּמִנּוֹתַר קַנְקַנִּים"

צַעֲרָהּ שֶׁל הַמְּנוֹרָה הָיָה גַּם צַעֲרָם שֶׁל כָּל הָעוֹסְקִים בִּמְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ. הַכֹּל הִתְהַלְּכוּ קוֹדְרִים וְנוּגִים וְהִתְבּוֹנְנוּ אָנָה וָאָנָה בְּמַבָּט מְפֻזָּר. יְהוּדָה שָׁלַח כְּבָר שְׁלוּחִים לִתְקוֹעַ לְהָבִיא מִשָּׁם שֶׁמֶן טָהוֹר, אֲבָל הַדֶּרֶךְ אֲרֻכָּה וְתַהֲלִיךְ הַיְּצוּר אַף הוּא גּוֹזֵל זְמַן. הַמְּסִיק, וְהַבְּרִירָה, וְהַכְּתִישָׁה. אֵין מְצַפִּים לְשׁוּבָם בִּשְׁמוֹנַת הַיָּמִים הַקְּרוֹבִים.

"הַנַּח, יְהוּדָה," פָּנוּ אֵלָיו אֲחֵרִים. "הֵן 'טְמְאָה הֻתְּרָה בַּצִּבּוּר'. נַדְלִיק אֵפוֹא בְּשֶׁמֶן טָמֵא"...

תקוע

"חָלִילָה!" קָצַף יְהוּדָה. "לֹא אֶחְנֹךְ אֶת הַמְּנוֹרָה בְּשֶׁמֶן טָמֵא. לֹא

נִשְׁתַּמֵּשׁ בְּהֶתֵּרִים לְמִינֵיהֶם! יָצָאנוּ לְמִלְחַמְתֵּנוּ זוֹ כְּדֵי לְקַיֵּם אֶת מִצְוֹתֵינוּ בְּגָאוֹן וּבְהִדּוּר, בְּשִׁיא הַכַּשְׁרוּת!"

הוּא צוֹדֵק, יְהוּדָה. מָה עוֹד שֶׁהַחֲכָמִים מְפַקְפְּקִים בְּהֶתֵּר זֶה: טֻמְאַת מֵת הֶתְּרָה בְּצִבּוּר, וְאֵלּוּ הַיְוָנִים טֻמְאָתָם כְּזָבִים... פִּקְפּוּקִים נוֹסָפִים הֶעֱלוּ, וְהָרוּחוֹת קָדְרוּ. מַה יִּהְיֶה, יְהוּדָה? כָּל הַכֵּלִים יֵחָנְכוּ, וְהַמְּנוֹרָה תִּוָּתֵר לְבַדָּהּ, מָאֻפֶּלֶת וַחֲשׁוּכָה?!

"אָנוּ נַעֲשֶׂה אֶת שֶׁלָּנוּ, וְה' יַעֲשֶׂה הַטּוֹב בְּעֵינָיו" –

בִּטְחוֹנוֹ הָאֵיתָן שֶׁל יְהוּדָה בַּה' הָיָה בִּלְתִּי מְעֻרְעָר!

אֶלְיָקוּם הִתְהַלֵּךְ בָּעֲזָרָה כְּשֶׁהוּא מְדֻכְדָּךְ וּמְדֻכָּא. הָעֲבוֹדוֹת הַשּׁוֹנוֹת נִשְׁלְמוּ וְהָלְכוּ, וְעֶזְרָתוֹ לֹא נִדְרְשָׁה עוֹד. הוּא הָיָה רַשַּׁאי אֵפוֹא לִשְׁקֹעַ בַּהֲלַךְ הָרוּחַ הַקּוֹדֵר.

"בַּמֶּה חָטָאנוּ, רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם?" מִלְּמֵל לְעַצְמוֹ בְּתוּגָה. "הֵן שָׁמַרְנוּ עַל מִצְוֹתֶיךָ וּמָסַרְנוּ עֲלֵיהֶן אֶת נַפְשֵׁנוּ, קַמְנוּ לְהִלָּחֵם בְּחֵרוּף נֶפֶשׁ כְּנֶגֶד הַצּוֹרְרִים, וְזָכִינוּ בִּתְשׁוּעָתְךָ וּבְגִלּוּי נִסֶּיךָ. חָשַׁבְנוּ כִּי הִנֵּה הִגִּיעָה תְּקוּפָה חֲדָשָׁה, תְּקוּפַת אוֹר וְזֹהַר, הֶאָרַת פָּנִים וְחִדּוּשׁ הַבְּרִית. וְהִנֵּה, בָּאנוּ אֶל הַר קָדְשֶׁךָ וְקוֹמַמְנוּ אֶת הֲרִיסוֹת מִזְבַּחֲךָ – וְאֵינֶנּוּ יְכוֹלִים לְחַדֵּשׁ אֶת הָעֲבוֹדָה. אֵין לָנוּ שֶׁמֶן לְמָאוֹר...

מַדּוּעַ, אֱלֹקֵינוּ. מַדּוּעַ?!"

וְאָז חָלְפָה בּוֹ צְמַרְמֹרֶת, וְהוּא נִרְעַד כְּאִלּוּ פְּגָעוֹ הַבָּרָק: הוּא יָדַע אֶת הַתְּשׁוּבָה! הַתְּשׁוּבָה נֶאֱמְרָה לוֹ זֶה מִכְּבָר עַל יְדֵי נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל הַצּוֹפֶה לְמֵרָחוֹק: "הַגְּאֻלָּה אֵינָהּ מַתְּנַת חִנָּם," אָמַר לוֹ הַנָּשִׂיא. "חַיָּבִים לִהְיוֹת רְאוּיִים לָהּ... חַיָּבִים לִרְחֹץ בְּנִקְיוֹן כַּפַּיִם כְּדֵי לְסוֹבֵב אֶת מִזְבַּח ה'!"

לֹא הָיְתָה זוֹ סְתָם אֲמִירָה. זֶה הָיָה פְּסוּק הַדְּרָכָה, נוֹקֵב וְיוֹרֵד לְנִבְכֵי הַנֶּפֶשׁ! עָלָיו לְפַשְׁפֵּשׁ בְּמַעֲשָׂיו וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה, לְהִתְחַנֵּן וּלְבַקֵּשׁ מְחִלָּה. לִהְיוֹת רָאוּי לַתְּקוּפָה הַגְּדוֹלָה...

הוּא שֵׁרַךְ אֶת רַגְלָיו הַיְחֵפוֹת עַל רִצְפַּת הָעֲזָרָה הַמְמֹרֶקֶת, שָׁקוּעַ בְּחֶשְׁבּוֹן נַפְשׁוֹ. מַבְטִיחַ לְעַצְמוֹ לְהַכְפִּיל אֶת זְהִירוּתוֹ בַּמִּצְוֹת וּלְהַעֲצִים

אֶת שְׁקִידָתוֹ בַּתּוֹרָה. לְפֶתַע נִגְּפוּ רַגְלָיו, וְהוּא הִשְׁתַּטַּח אַרְצָה מְלֹא קוֹמָתוֹ. נֶחְבַּט בְּרֹאשׁוֹ בִּיסוֹד הַמִּזְבֵּחַ, וְאִבֵּד אֶת הַכָּרָתוֹ.

הוּא עִפְעֵף בְּעֵינָיו, פִּקֵּחַן לְרֶגַע וַעֲצָמָן מִיָּד. הָאוֹר כֹּה מַכְאִיב... מוּזָר. וּמָתוֹק הָאוֹר וְטוֹב לָעֵינַיִם, הֵיכָן זֶה כָּתוּב? הַחֹשֶׁךְ כֹּה מַרְגִּיעַ... הוּא הָיָה שׁוֹכֵב כָּךְ לְלֹא סוֹף, לוּלֵי הָלְמוּ בּוֹ רַקּוֹתָיו כְּפַרְסוֹת סוּסִים דּוֹהֲרִים. הוּא חַיָּב לָקוּם. חַיָּב, אֲבָל אֵינוֹ רוֹצֶה. טוֹב לוֹ כָּךְ. הֵיכָן הוּא? בָּעֲזָרָה... בָּעֲזָרָה?! וַהֲרֵי אָסוּר לִשְׁכַּב בָּעֲזָרָה. אֲפִלּוּ לָשֶׁבֶת אָסוּר! הוּא פָּקַח אֶת עֵינָיו, וְהַכְּאֵב הַחַד נִנְעַץ בְּרֹאשׁוֹ כְּשִׁפּוּד מְלֻבָּן. לְאִטּוֹ קָם וְעָמַד עַל רַגְלָיו, רוֹפֵס וּמִתְנוֹדֵד כְּשִׁכּוֹר הֲלוּם יַיִן. פַּטִּישִׁים הָלְמוּ בְּרֹאשׁוֹ, וְהַלְמוּת פַּטִּישִׁים עָנְתָה לָהֶם מֵאֵי שָׁם. חֲבֵרָיו עֲמֵלִים בְּבֶדֶק הָעֲזָרָה, וְהוּא מִסְתּוֹבֵב בְּאֶפֶס מַעַשׂ... וּבְכֵן, אֵין זוֹ גְּזֵרָה מִמָּרוֹם, כָּל אָדָם יָכוֹל לַעֲזוֹר אִם רַק יִרְצֶה. הִנֵּה, הוּא נָפַל כַּאֲשֶׁר נִתְקַל בִּדְבַר מָה, מַשְׁמָע שֶׁיֵּשׁ מִכְשׁוֹל בַּדֶּרֶךְ וְצָרִיךְ לְסַלְּקוֹ... הֵיכָן הַמִּכְשׁוֹל? נֶעֱלָם וְאֵינֶנּוּ. פִּלְאֵי פְּלָאוֹת... הָרִצְפָּה חֲלָקָה וַחֲשׂוּפָה! אַךְ לֹא, מִרְצֶפֶת זוֹ בּוֹלֶטֶת מְעַט. כֵּן, הִיא מִתְנַדְנֶדֶת. יֵשׁ לְקָבְעָהּ בִּמְקוֹמָהּ לְבַל יִנָּגְפוּ בָּהּ אֲחֵרִים.

אֶלְיָקוּם הִתְכּוֹפֵף, וְהֶחֱנִיק צְעָקָה כַּאֲשֶׁר הַכְּאֵב שֶׁבְּרֹאשׁוֹ נָעַץ בּוֹ מֵאָה חֲנִיתוֹת. הוּא נִסָּה לְיַצֵּב בְּיָדוֹ אֶת הַמִּרְצֶפֶת, אַךְ זוֹ לֹא נֶעֱנְתָה לְמַאֲמַצָּיו. שָׁקְעָה בְּצַד זֶה וְהִתְרוֹמְמָה בַּצַּד שֶׁכְּנֶגְדּוֹ. יָרְדָה מִכָּאן, וְעָלְתָה שָׁם... אֵין בְּרֵרָה, חַיָּבִים לַהֲרִימָהּ וּלְקָבְעָהּ בִּמְקוֹמָהּ. הוּא חָגַר אֶת שְׁאֵרִית כֹּחוֹתָיו וְעָקַר אֶת הַמִּרְצֶפֶת מִתּוֹשַׁבְתָּהּ. לְנֶגֶד עֵינָיו הִתְגַּלָּה פִּיר אָפֵל, וּמַטָּח שֶׁל אֲוִיר כָּבֵד וְסָמִיךְ הָלַם בְּאַפּוֹ וְעִרְפֵּל אֶת חוּשָׁיו. עֵינָיו הִתְגַּלְגְּלוּ בְּחוֹרֵיהֶן וְהוּא צָנַח לְאִטּוֹ אֶל הַתְּהוֹם הַפְּעוּרָה.

מִישֶׁהוּ תָּפַס בּוֹ. שְׁתֵּי יָדַיִם אַמִּיצוֹת אָחֲזוּ בִּזְרוֹעוֹתָיו, וְקוֹל מֻכָּר הִדְהֵד בְּאָזְנָיו:

"מַה לְּךָ, אֶלְיָקוּם?"

הַיָּדַיִם טִלְטְלוּ אוֹתוֹ בְּעֹז, וְהַקּוֹל שֶׁלְּוָה אוֹתָם נִשְׁמַע מֶדְאָג. בְּקוֹל בָּהוּל שָׁב וְשָׁאַל:

"מַה לְּךָ, אֶלְיָקוּם, אֱמֹר! דָּם נוֹזֵל מֵרַקָּתְךָ!"

"אֲנִי... הַמִּרְצֶפֶת... נִתְקַלְּתִּי, רָצִיתִי לְיַשֵּׁר"...

יְהוּדָה הִתְכּוֹפֵף וְהִבִּיט בַּפִּיר הָאָפֵל. רִחֵרַח וְקָבַע: "אֵלּוּ הֵם הַשִּׁתִּין הַיּוֹרְדִים מִן הַמִּזְבֵּחַ".

"הַשִּׁתִּין?"

"כֵּן. הַכֹּהֵן מְנַסֵּךְ אֶת הַיַּיִן עַל הַמִּזְבֵּחַ לְתוֹךְ סֵפֶל כֶּסֶף חָלוּל. הַיַּיִן יוֹרֵד בְּצִינוֹר אָרֹךְ לַחֲלַל הַשִּׁתִּין שֶׁמִּתַּחַת לַמִּזְבֵּחַ, שָׁם הוּא מִתְיַבֵּשׁ וְנִקְרַשׁ. פִּיר זֶה מוֹבִיל אֶל הַשִּׁתִּין".

"הֵבַנְתִּי". אֶלְיָקוּם חִיֵּךְ בִּרְפִיּוֹן: "הַמִּרְצֶפֶת הִתְנַדְנְדָה, וַאֲנִי רָצִיתִי לַהֲשִׁיבָהּ לִמְקוֹמָהּ. רָצִיתִי לַעֲזֹר"...

יְהוּדָה חִיֵּךְ בַּהֲקָלָה. עֶשְׁתּוֹנוֹתָיו שֶׁל הַנַּעַר שָׁבוּ, אֵפוֹא. לֹא הָיָה זֶה זַעֲזוּעַ מֹחַ. הוּא הִצְלִיחַ לְהַשְׁמִיעַ מִשְׁפָּט הֶגְיוֹנִי. לַשָּׁוְא נֶחֱרַד. וְהוּא עָנָה:

"רָצִיתָ לַעֲזֹר – מַדּוּעַ לֹא? הִנֵּה לְפָנֶיךָ הִזְדַּמְּנוּת נְדִירָה: פַּעַם אַחַת לְשִׁבְעִים שָׁנָה יוֹרְדִים פִּרְחֵי הַכְּהֻנָּה וּמְנַקִּים אֶת הַשִּׁתִּין. מַעֲלִים מֵהֶן אֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל יַיִן קָרוּשׁ, גְּדוֹלִים כְּעִגּוּלֵי דְּבֵלָה. דּוֹמַנִי שֶׁמִּימוֹת שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק לֹא נַעֲשָׂה הַדָּבָר. מִן הָרָאוּי הָיָה שֶׁבְּיוֹם חֲנֻכַּת הַמִּזְבֵּחַ יְנַקּוּ גַּם אֶת הַשִּׁתִּין. הַאִם תִּהְיֶה מוּכָן לַעֲשׂוֹת זֹאת?"

"בְּוַדַּאי, בְּחֵפֶץ לֵב!" חָשׁ שֶׁרֹאשׁוֹ הִצְטַלֵּל דַּיּוֹ. מְאֻשָּׁר הָיָה לְנַכֵּחַ תְּשׁוּמַת לִבּוֹ שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. הָרַקּוֹת הָלְמוּ עֲדַיִן, אַךְ אֵין זֶה נוֹרָא. יְהוּדָה קִמֵּט אֶת מִצְחוֹ. נִרְאָה מֻטְרָד, הִצְטַעֵר עַל הַצָּעָתוֹ. בִּפְזִיזוּת נֶאֱמְרָה. בִּזְהִירוּת תִּכְנֵן נְסִיגָה:

"הַאִם אֵינְךָ חַלָּשׁ מִדַּי? הַאִם רֵיחוֹ הַכָּבֵד שֶׁל הַיַּיִן הַדָּחוּס לֹא יְסַחְרֵר אֶת רֹאשְׁךָ?"

"לֹא, לֹא!" הִזְדַּעֵק אֶלְיָקוּם. הוּא לֹא הָיָה בָּטוּחַ בְּכָךְ, וּכְאֵב רֹאשׁוֹ לֹא בִּשֵּׁר טוֹבוֹת. אֲבָל הָיָה נָחוּשׁ בְּדַעְתּוֹ שֶׁלֹּא לְהַחְמִיץ אֶת הַמְּשִׁימָה הַנְּדִירָה.

"חֲשֹׁב הֵיטֵב, אֶלְיָקוּם! עָלֶיךָ לְהִשְׁתַּלְשֵׁל לְבַדְּךָ בַּפִּיר הֶעָמֹק, הָאֲוִיר שָׁם דָּלִיל וְרָווּי אֵדֵי יַיִן יָשָׁן, בֶּן שִׁבְעִים שָׁנָה! אִם תִּתְעַלֵּף, יִקְשֶׁה מְאֹד לְחַלֵּץ אוֹתְךָ בְּעוֹד מוֹעֵד"...

"אֶעֱשֶׂה זֹאת, יְהוּדָה! אֶעֱשֶׂה וְאוּכַל, בְּעֶזְרַת ה'".

אַךְ שָׁמַע יְהוּדָה הַזְכָּרַת שֵׁם שָׁמַיִם, וְהִתְנַגְּדוּתוֹ הִתְפּוֹגְגָה: "נַעַר אַמִּיץ אַתָּה. אָבִיא לַפִּיד וְאָאִיר אֶת דַּרְכְּךָ".

אֶלְיָקוּם הִשְׁתַּלְשֵׁל בַּפִּיר הַצַּר, יָדָיו וְרַגְלָיו גִּשְׁשׁוּ אַחַר חֲרִיצֵי הָאֶבֶן שֶׁנֶּחְקְקוּ בַּסֶּלַע וּפִיו הָיָה פָּעוּר לִרְוָחָה, לִנְשֹׁם וְלִנְשֹׁף אֶת הָאֲוִיר הַמַּהְבִּיל. "הַחְזֵק מַעֲמָד," לָחַשׁ לְעַצְמוֹ בְּלֹא קוֹל. "הַחֲזֵק מַעֲמָד"... הוּא חָשׁ בְּקַרְקַע מוּצָקָה מִתַּחַת לְרַגְלָיו. הַפִּיר הִתְרַחֵב וְהָפַךְ לְכוּךְ עֲנָקִי שֶׁקִּירוֹתָיו מְחֻפִּים גּוּשִׁים שְׁחֹרִים דְּבִיקִים, אֶשְׁכּוֹלוֹת אֶשְׁכּוֹלוֹת שֶׁל יַיִן קָדוֹשׁ, יֵין נְסָכִים קָרוּשׁ. יְהוּדָה שִׁלְשֵׁל לוֹ סַל נְצָרִים, וְאֶלְיָקוּם תָּלַשׁ בְּחָפְנָיו גּוּשִׁים עֲנָקִיִּים וְגָדַשׁ בָּהֶם אֶת הַסַּל. כֹּחוֹתָיו הָלְכוּ וְאָזְלוּ וּרְאִיָּתוֹ הִתְעַרְפְּלָה. אֵדֵי הַיַּיִן סִחְרְרוּ אֶת רֹאשׁוֹ, וּבִרְכָּיו פָּקוּ. הַסַּל עָלָה, וְהִשְׁתַּלְשֵׁל. הִתְמַלֵּא, וְעָלָה בַּשֵּׁנִית.

"עֲלֵה, אֶלְיָקוּם", בָּקַע קוֹלוֹ הֶעָמוּם שֶׁל יְהוּדָה מִן הַפֶּתַח שֶׁמֵּעָלָיו. "עֲלֵה בְּטֶרֶם תִּתְמוֹטֵט. מָחָר תַּמְשִׁיךְ בַּעֲבוֹדָתְךָ!" הִיא לֹא תִּמָּסֵר לְאַחֵר, הָיְתָה מַשְׁמָעוּת הַהוֹרָאָה.

"עוֹד מְעַט," הֵשִׁיב אֶלְיָקוּם, "עוֹד פַּעַם אַחַת"...

הַסַּל שֻׁלְשַׁל פַּעַם נוֹסֶפֶת. אֶלְיָקוּם לָפַת גּוּשׁ אָפֵל וְנִסָּה לְעָקְרוֹ מֵאֲחִיזָתוֹ בַּקִּיר. אֲבָל אֶצְבְּעוֹתָיו לֹא נִשְׁמְעוּ לוֹ עוֹד. רַגְלָיו רָעֲדוּ. זֶהוּ הַסּוֹף, חָשַׁב. בִּשְׁאֵרִית כֹּחוֹתָיו מָשַׁךְ בַּגּוּשׁ הָעַקְשָׁן, וְהוּא נִתַּק מִן הַסֶּלַע כְּשֶׁהוּא מַשִּׁיר רְגָבִים זְעִירִים. אֶלְיָקוּם בָּהָה בַּחֵפֶץ שֶׁבְּיָדוֹ בְּחֹסֶר אֱמוּן. אֵדֵי הַיַּיִן הִשְׁפִּיעוּ עָלַי, חָשַׁב בִּבְעָתָה. אֲנִי הוֹזֶה בְּהָקִיץ. הוּא הֶחֱזִיק בְּיָדוֹ כַּד שַׁיִשׁ קָטָן, מְכֻסֶּה נִטְפֵי יַיִן קָרוּשׁ.

אֶלְיָקוּם לֹא זָכַר כֵּיצַד הִנִּיחַ אֶת הַכַּד בְּסִלּוֹ שֶׁל יְהוּדָה, וְכֵיצַד הִצְלִיחַ לְטַפֵּס בִּשְׁלַבֵּי הַפִּיר. הוּא שָׁמַע סְבִיבוֹ קוֹלוֹת עֲמוּמִים, וְהִתְרָעֵם כַּאֲשֶׁר מִישֶׁהוּ הִתִּיז עָלָיו מַיִם צוֹנְנִים. הִשְׁמִיעַ אֶנְקַת מְחָאָה, וּפָקַח אֶת עֵינָיו. הֲמוֹנֵי כֹּהֲנִים עָמְדוּ סְבִיבוֹ, כֹּהֲנִים שֶׁעָזְבוּ אֶת עֲבוֹדוֹת הַשִּׁפּוּץ, וְהִתְקַהֲלוּ כָּאן בְּחֹסֶר מַעַשׂ. מַדּוּעַ נָטְשׁוּ אֶת מִשְׁמַרְתָּם? לָמָּה הֵם נוֹעֲצִים בּוֹ עֵינַיִם, וּמַדּוּעַ הֵם מְחַיְּכִים? וְהִנֵּה יְהוּדָה, אוֹחֵז בְּיָדוֹ כַּד שַׁיִשׁ קָטָן וּמְחַיֵּךְ אַף הוּא. יְהוּדָה מְדַבֵּר אֵלָיו, מַה הוּא אוֹמֵר?!

"הֲשׁוֹמֵעַ אַתָּה, אֶלְיָקוּם" – חָזַר יְהוּדָה עַל דְּבָרָיו – "אֶלְיָקוּם, הִתְעוֹרֵר! כַּד שֶׁמֶן הוּא זֶה, חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל שִׁמְעוֹן הַצַּדִּיק! הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל חָזָה אֶת הֶעָתִיד, וְצִוָּה לְטָמְנוֹ בְּכוּךְ הַשִּׁתִּין. יֵשׁ לָנוּ שֶׁמֶן לְהַדְלָקַת הַמְּנוֹרָה!"

שְׂפָתָיו שֶׁל אֶלְיָקוּם נָעוּ בִּתְשׁוּבָה, וִיהוּדָה הִרְכִּין אֶת רֹאשׁוֹ לִקְלֹט אֶת דְּבָרָיו.

"כֵּן, הַנָּשִׂיא חָזָה זֹאת," מִלְּמֵל אֶלְיָקוּם. "רָחַצְתִּי בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי וְשַׁבְתִּי בִּתְשׁוּבָה. וְסוֹבַבְתִּי אֶת הַמִּזְבֵּחַ. וְנִתְקַלְתִּי בַּמִּרְצֶפֶת. וּמָצָאתִי..."

קוֹלוֹ דָּעַךְ וְרֹאשׁוֹ צָנַח עַל אֶבֶן הַמִּרְצֶפֶת. הוּא שָׁקַע בְּתַרְדֵּמָה עַזָּה כְּשֶׁחִיּוּךְ מְרַחֵף עַל שְׂפָתָיו.

הַכֹּל חִיְּכוּ בְּאֹשֶׁר, הַפָּנִים אוֹרוּ וְהָעֵינַיִם זָרְחוּ. מְצִיאָתוֹ הַמֻּפְלָאָה שֶׁל פַּךְ הַשֶּׁמֶן הָעַתִּיק הָיְתָה אוֹת מִשָּׁמַיִם כִּי ה' עִמָּהֶם וּמַעֲשֵׂיהֶם רְצוּיִים, כִּי ה' מֵאִיר אֲלֵיהֶם פָּנָיו וְחָפֵץ בַּעֲבוֹדָתָם.

בִּשְׁעַת בֵּין הָעַרְבַּיִם יִכָּנֵס יְהוּדָה אֶל הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה כְּשֶׁהוּא לָבוּשׁ בִּשְׁמוֹנַת בְּגָדָיו שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל, יַקְטִיר אֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים עַל מִזְבַּח הַזָּהָב וְיַעֲלֶה אֶת הַנֵּרוֹת בַּמְּנוֹרָה – וּמָחָר עִם שַׁחַר יַעֲלוּ אֶת קָרְבַּן הַתָּמִיד לְעוֹלָה וּבְכָךְ יַחְנְכוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ הֶחָדָשׁ. וְהָיָה מִי שֶׁזָּכַר כִּי בְּיוֹם זֶה, בְּכ"ה לְחֹדֶשׁ כִּסְלֵו, יִמְלְאוּ שָׁלוֹשׁ שָׁנִים תְּמִימוֹת לְבִטּוּל הָעֲבוֹדָה וּלְחִלּוּל הַבַּיִת הַקָּדוֹשׁ...

דְּמָמַת קֹדֶשׁ קִדְמָה אֶת פָּנָיו שֶׁל יְהוּדָה כַּאֲשֶׁר פָּסַע לְעֵבֶר מַדְרֵגוֹת הָאוּלָם. מְעִיל הַתְּכֵלֶת בִּצְבֵץ בְּצִנְעָה מִתַּחַת לָאֵפוֹד הָרָקוּם בִּשְׁלַל צְבָעִים, וּפַעֲמוֹנָיו קִרְקְשׁוּ בִּצְלִיל עָדִין וְרַךְּ. הַתְּפִלִּין הַשְּׁחוֹרוֹת הִבְהִיקוּ עַל מִצְחוֹ בֵּין צִיץ הַזָּהָב לַמִּצְנֶפֶת הַלְּבָנָה, וְאַבְנֵי הַחֹשֶׁן זָהֲרוּ בִּנְגוּהוֹת עַזִּים. אַבְנֵי הַחֹשֶׁן זָרְקוּ נִיצוֹצוֹת אוֹר, אֲבָל פָּנָיו שֶׁל יְהוּדָה הֵאִירוּ שִׁבְעָתַיִם! פָּנָיו יָקְדוּ כְּלַפִּידִים וְעֵינָיו בָּרְקוּ כְּיַהֲלוֹמִים. נִרְאֶה הָיָה בַּעֲלִיל שֶׁהוּא שָׁרוּי בְּעוֹלָמוֹת טְמִירִים, מְרַחֵף בִּסְפִירוֹת עֶלְיוֹנוֹת וּמִתְקַדֵּשׁ לַעֲבוֹדַת בּוֹרְאוֹ. בִּימִינוֹ הֶחֱזִיק בְּפַךְ הַשֶּׁמֶן הֶחָתוּם, וּבִשְׂמֹאלוֹ בִּפְתִילוֹת הַפִּשְׁתָּן.

הָיָה זֶה שִׁמְעִי שֶׁהֵפֵר אֶת הַדְּמָמָה. שִׁמְעִי אָחַז בִּזְרוֹעוֹ וְעִכְּבוֹ בַּשָּׁעָה הַגְּדוֹלָה.

"אִישִׁי כֹּהֵן גָּדוֹל," מִהֵר שִׁמְעִי לוֹמַר, "שֶׁמֶן נוֹסָף יַגִּיעַ רַק בְּעוֹד שְׁמוֹנָה יָמִים"...

יְהוּדָה נִפְנָה אֵלָיו וְנָתַן בּוֹ מַבָּט חוֹדֵר, אֲבָל שִׁמְעִי הָיָה מְחֻסָּן מִפָּנָיו. הוּא הִמְשִׁיךְ וְאָמַר בִּמְהִירוּת: "יֵשׁ עֵצָה, אִישִׁי כֹּהֵן גָּדוֹל, עֵצָה נִפְלָאָה: תְּרַדֵּד אֶת הַפִּתִּילוֹת לִשְׁמִינִית גָּדְלָן! הַנֵּרוֹת יִהְיוּ דַּקִּיקִים וְהַלֶּהָבָה קְטַנְטַנָּה, אֲבָל הַשֶּׁמֶן יַסְפִּיק לִשְׁמוֹנָה יָמִים"...

הַפִּתְרוֹן הָיָה גְּאוֹנִי בְּפַשְׁטוּתוֹ. הַכֹּל הִבִּיטוּ בְּשִׁמְעִי בְּהַעֲרָכָה, וְחִכּוּ לִתְשׁוּבָתוֹ שֶׁל יְהוּדָה.

וְזוֹ לֹא אִחֲרָה לָבוֹא. הוּא נָתַן בְּשִׁמְעִי אֶת עֵינָיו הַיּוֹקְדוֹת וְקוֹלוֹ הִרְעִים בְּדַבְּרוֹ: "וּמַה, שִׁמְעִי, וְכִי כָּךְ נַחֲנֹךְ אֶת הַמְּנוֹרָה – בְּאֵשׁ קְטַנָּה, בִּפְתִלּוֹת זְעִירוֹת? לֹא וָלֹא! אָנוּ נַדְלִיק אֶת הַמְּנוֹרָה בִּמְלֹא עֻזָּהּ. תִּגְדַּל הָאֵשׁ וְתָאִיר, תְּלַהֵט לְבָבוֹת וְתַגִּיהַּ מַחְשַׁכִּים!"

וּבְעוֹד הַמִּלִּים עַל שְׂפָתָיו נִפְנָה וְנִבְלַע בַּפֶּתַח הָעֲנָק. שִׁמְעִי הִבִּיט אַחֲרָיו, מֵנִיעַ רֹאשׁוֹ בְּתִמָּהוֹן.

לַמָּחֳרָת עִם שַׁחַר נִכְנַס יְהוּדָה לַהֵיכָל, לְהַקְטִיר אֶת הַקְּטֹרֶת וּלְהֵיטִיב אֶת הַנֵּרוֹת.

בְּצֵאתוֹ, זָהֲרוּ פָּנָיו בְּאוֹר יְקָרוֹת:

"הוֹדוּ לַה', אַחַי, כִּי רָצָה אֶת מַעֲשֵׂיכֶם! הַשֶּׁמֶן בַּמְּנוֹרָה לֹא פָּחַת בִּכְהוּא — זֶה. שִׁבְעַת הַנֵּרוֹת זוֹהֲרִים בְּאוֹר יְקָרוֹת!"

דְּבָרָיו הִתְקַבְּלוּ בְּקוֹלוֹת תְּרוּעָה, וְהַכֹּל נָפְלוּ עַל פְּנֵיהֶם בְּהוֹדָיָה.

וּבוֹ בַּיּוֹם חָנְכוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ בְּהַקְרָבַת קָרְבַּן הַתָּמִיד, וְאֵשׁ יָרְדָה מִמָּרוֹם וְאָכְלָה אֶת אֵימוּרֵי הַקָּרְבָּן. אֵשׁ מֵאֵת ה', לְאוֹת כִּי עָלָה הַקָּרְבָּן לְרֵיחַ נִיחוֹחַ אִשֶּׁה לַה'. אֵשׁ תָּמִיד שֶׁתּוּקַד עַל הַמִּזְבֵּחַ, וְלֹא תִּכְבֶּה.

וַיְהַלְּלוּ לַה' בְּשִׁירִים וּבְכִנּוֹרוֹת, בַּחֲלִילִים וּבִמְצִלְתַּיִם, וַיָּחֹגוּ אֶת חֲנֻכַּת הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּזְבֵּחַ שְׁמוֹנַת יָמִים. וְכָל אוֹתָם יָמִים לֹא אָזַל הַשֶּׁמֶן וְלֹא כָּבוּ הַנֵּרוֹת, וַתֵּרָאֶה תְּשׁוּעַת ה' לְעֵין כֹּל.

זָכְרוּ הַכֹּהֲנִים וְהָעָם אֶת יְמֵי עָנְיָם וּמְרוּדָם, כַּאֲשֶׁר הִתְחַבְּאוּ בִּמְעָרוֹת הַמִּדְבָּר רְדוּפִים עַל נַפְשָׁם וְלֹא יָכְלוּ לָחֹג אֶת חַג הַסֻּכּוֹת כְּמִצְוָתוֹ. וַיִּקְחוּ לָהֶם עַתָּה עַרְבֵי נַחַל וְכַפּוֹת תְּמָרִים וַיַּקִּיפוּ עִמָּם אֶת הַמִּזְבֵּחַ שְׁמוֹנָה יָמִים, וּבְפִיהֶם שִׁיר הַלֵּל וְהוֹדָאָה. הַשִּׁיר הַמִּתְרוֹנֵן בְּפִי כֹּל –

"אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי, וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה'" – –

פֶּרֶק ט״ז

אַנְטִיּוֹכוּס יוֹצֵא לִקְרָב

הַשִּׂמְחָה הַסּוֹחֶפֶת שֶׁל חֲנֻכַּת הַמִּקְדָּשׁ וְהַמִּזְבֵּחַ פָּרְצָה כָּל גְּבוּל. הִיא סִמְּלָה אֶת פִּסְגַּת מַאֲוַיֵּי הָעָם וְאֶת תִּקְווֹתָיו לֶעָתִיד קוֹרֵן וְזוֹהֵר, הִוְּתָה פִּצּוּי לִשְׁנוֹת הַסֵּבֶל וְהַדִּכּוּי וְנָחֹגָה בְּהַלֵּל מִתְמַשֵּׁךְ עַל נִסֵּי הַמִּלְחָמוֹת וְעַל נֵס פַּךְ הַשֶּׁמֶן הַמֻּפְלָא, שֶׁהֵזִין אֶת נֵרוֹת הַמְּנוֹרָה שְׁמוֹנָה יָמִים וְלֹא הִתְמַעֵט בְּמְאוּמָה.

רַק אָדָם אֶחָד לֹא הִשְׁתַּתֵּף בַּשִּׂמְחָה. אָמְנָם רָקַד עִם כֻּלָּם וְשָׁר וְנוֹפֵף בַּלּוּלָב וּבָעֲרָבָה, אֲבָל לִבּוֹ הָיָה כָּבֵד עָלָיו וּמִצְחוֹ נֶחֱרַשׁ בְּקִמְטֵי דְּאָגָה. הָיָה זֶה שִׁמְעִי, כַּמּוּבָן. שִׁמְעִי הַדּוֹאֵג הַמְּמֻרְמָר.

הַשִּׂמְחָה מֻקְדֶּמֶת מִדַּי, הִרְהֵר בַּחֲשָׁשׁ. כֻּלָּם סְבוּרִים הֵם שֶׁאַנְטִיּוֹכוּס יִשְׁמַע עַל מַפֶּלֶת הַמִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ וְיֵשֵׁב בְּחִבּוּק יָדַיִם? הֵן לֹא יִתָּכֵן שֶׁקֵּיסַר הַמַּמְלָכָה יַבְלִיג עַל חֶרְפַּת תְּבוּסַת טוֹבֵי מַצְּבִיאָיו בִּידֵי קֹמֶץ מוֹרְדִים בְּקַצְוֵי מַמְלַכְתּוֹ. לֹא, הוּא יִקְטַע אֶת מַסָּעוֹ בְּפָרָס וְיַפְנֶה אֶת כָּל חֵילוֹ אֶל יְהוּדָה הַמִּתְמָרֶדֶת: רִבְבוֹת פָּרָשִׁים, וְחַיָּלִים לְאֵין מִסְפָּר. וְהַנּוֹרָא מִכֹּל – הַסִּיּוּט שֶׁרָדַף אֶת שִׁמְעִי כַּחֲלוֹם בַּלָּהוֹת – אוֹתָן מְכוֹנוֹת קְרָב אֲיֻמּוֹת, מִבְצָרִים מְהַלְּכִים שֶׁאֵין בִּפְנֵיהֶם מַעֲצוֹר: פִּילֵי הַמִּלְחָמָה הָאֵימְתָנִיִּים! מַה כֹּחָם שֶׁל קֹמֶץ לוֹחֲמִים מְנוֹפְפִים בַּחֲרָבוֹת אֶל מוּל פִּיל עֲנָק הַנּוֹשֵׂא עַל גַּבּוֹ פְּלֶגֶת קַשָּׁתִים וּפוֹסֵעַ בְּנַחַת, אָדִישׁ לַהֲמֻלַּת הַקְּרָב וְרוֹמֵס כָּל מִכְשׁוֹל?

וְהַפַּעַם צָדַק שִׁמְעִי!

מַסָּעוֹ שֶׁל אַנְטִיּוֹכוּס לְפָרָס נָחַל כִּשָּׁלוֹן חָרוּץ. הוּא לֹא הִצְלִיחַ לְגַיֵּס

אֶת הַכֶּסֶף הָרַב לְמִלּוּי אוֹצְרוֹתָיו שֶׁהִתְרוֹקְנוּ עַל יְדֵי חֵיל הַשְּׂכִירִים הֶעָצוּם שֶׁנִּשְׁלַח לְהִלָּחֵם בַּמּוֹרְדִים הַיְּהוּדִים. וּבְעוֹד אַנְטִיּוֹכוּס מְבַכֶּה אֶת אוֹצָרוֹ הַמְדֻלְדָּל, הִגִּיעַתּוּ הַשְּׁמוּעָה עַל תְּבוּסָתוֹ הַמַּחְפִּירָה שֶׁל לִיזִיאַס, הַמִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ.

זֶה כְּבָר עָבַר כָּל גְּבוּל!

אַנְטִיּוֹכוּס הִשְׁתּוֹלֵל כַּאֲשֶׁר לֹא הִשְׁתּוֹלֵל מֵעוֹדוֹ. לֹא דַּי שֶׁרוֹקֵן אֶת אוֹצְרוֹתָיו כְּדֵי לְגַיֵּס רִבְבוֹת שְׂכִירֵי חֶרֶב מְנֻסִּים – הֵם עוֹד נָחֲלוּ מַפָּלָה נִצַּחַת וְנִמְלְטוּ בְּבֹשֶׁת פָּנִים! הַכֶּסֶף אָבַד, וְגַם חֲלוֹם הַנִּצְּחוֹנוֹת נָמוֹג! מוֹרְדִים נִדָּחִים אֵלּוּ הִצְלִיחוּ לְשִׁימוֹ לְלַעַג וּלְקֶלֶס. לְהָפְכוֹ לְקֵיסָר לֵיצָן, מֻשְׁפָּל, מוּבָס – וּמְרֻשָּׁשׁ...

אֵין לוֹ בְּרֵרָה. אִם בִּרְצוֹנוֹ לִשְׁמֹר עַל כִּתְרוֹ עָלָיו לְדַכֵּא אֶת הַהִתְקוֹמְמוּת בְּטֶרֶם יֵלְכוּ בְּעִקְּבוֹתֶיהָ אֶרֶם וַחֲמָת, דַּמֶּשֶׂק וְצוּר, בָּבֶל וְעֵילָם. אַנְטִיּוֹכוּס עָזַב אֶת פָּרַס בְּחִפָּזוֹן וְחָזַר לְאַנְטִיּוֹכְיָה, וּבְפִיו שְׁבוּעָה נֶחֱרֶצֶת: "אֶעֱלֶה עַל יְרוּשָׁלַיִם בְּרֹאשׁ כָּל צְבָאִי, וְאֶהֱפֹךְ אוֹתָהּ לְבֵית קְבָרוֹת עֲנָק לַמּוֹרְדִים הַיְּהוּדִים!"

אַנְטִיּוֹכוּס גִּיֵּס אֶת כָּל חֵילוֹתָיו וְצִיְּדָם בְּמִבְחַר כְּלֵי הַנֶּשֶׁק. הוּא קָרָא לִקְרָב אֶת רִבְבוֹת פָּרָשֵׁי הַמַּמְלָכָה וּפָתַח אֶת מִכְלְאוֹתֵיהֶם שֶׁל פִּילֵי הַקְּרָב הָעֲנָקִים. מְכוֹנַת הַמִּלְחָמָה הָאַדִּירָה שֶׁל הַמַּמְלָכָה הַיְּוָנִית שָׂמָה לַדֶּרֶךְ פְּעָמֶיהָ – לִכְבֹּשׁ, לִרְמֹס, לִדְרֹס וּלְהַדֵּק.

רֹאשׁוֹנִים צָעֲדוּ הַפִּילִים הָעֲנָקִים, וּפְסִיעוֹתֵיהֶם הַכְּבֵדוֹת זִעֲזְעוּ אֶת הָאֲדָמָה. אַחֲרֵיהֶם הִתְנַהֲלָה מֶרְכַּבְתּוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּבְעִקְּבוֹתֶיהָ פָּסַע הַצָּבָא כֻּלּוֹ. עָצוּם, אַדִּיר, וּנְחוּשׁ הַחְלָטָה.

"קָדִימָה, לִיהוּדָה הַסּוֹרֶרֶת!" קָרָא אַנְטִיּוֹכוּס וְנָשָׂא חַרְבּוֹ אֶל עָל.

"קָדִימָה", קָרְאוּ אַחֲרָיו גְּדוּדָיו, וְיָם שֶׁל חֲנִיתוֹת הִזְדַּקֵּר, מַבְעִית לְמַרְאֶה.

"קָדִימָה!" קָרְאוּ הַהוֹדִים הַנּוֹהֲגִים בַּפִּילִים וְדִרְבְּנוּ אוֹתָם בַּדָּרְבָּן.

הַפִּילִים נָשְׂאוּ אַף הֵם חֶדְקֵיהֶם הָאֲרֻכִּים וְזִקְרוּם לַמָּרוֹם. הִשְׁמִיעוּ נְאָקָה אַדִּירָה, וּפָרְצוּ בִּשְׁעָטָה. רַכְּבוֹ שֶׁל הַמֶּלֶךְ הִצְלִיף בְּשוֹטוֹ וְהַסּוּסִים פָּתְחוּ בִּדְהָרָה.

מות אנטיוכוס

הַפִּילִים הֵרִיעוּ וּפִסִּיעוֹתֵיהֶם הִרְעִימוּ. הַסּוּסִים נִבְהֲלוּ וְהִזְדַּקְּפוּ עַל רַגְלֵיהֶם הָאֲחוֹרִיּוֹת, וְהַמֶּרְכָּבָה נָטְתָה עַל צִדָּהּ. אַנְטִיּוֹכוּס אִבֵּד אֶת שְׁוּוּי מִשְׁקָלוֹ, וְנָפַל אַרְצָה. אַדַּרְתּוֹ נִתְפְּסָה בִּיתַד הַמֶּרְכָּבָה. הַסּוּסִים הִמְשִׁיכוּ בְּדַהֲרָתָם, וְהַמֶּלֶךְ נִגְרַר כְּשַׂק חָבוּט עַל פְּנֵי הַמִּשְׁעוֹל הַסַּלְעִי. מֻכֶּה וְחָבוּל נִסְחָב בְּחֹסֶר יֶשַׁע.

הַמֶּרְכָּבָה הַמַּלְכוּתִית נֶעֱצְרָה בְּדִי עָמָל, וְהֶעָרִיץ הַמְעֻלָּף הָעֲלָה אֵלֶיהָ כְּשֶׁעַצְמוֹתָיו מְפֹרָקוֹת. הַמַּסָּע הַמִּלְחַמְתִּי שָׁב עַל עִקְּבוֹתָיו בְּטֶרֶם יָצָא מִגְּבוּלוֹת אַנְטִיּוֹכְיָה.

אַנְטִיּוֹכוּס נִשָּׂא עַל כַּפַּיִם לְתוֹךְ הָאַרְמוֹן. שָׁבוּר וְרָצוּץ, כּוֹאֵב וְדוֹאֵב, מִתֶּסְכָּל וּמִיֹּאָשׁ.

אַךְ בְּכָךְ לֹא הָיָה דַּי. חֲמַת ה׳ שֶׁפָּקְדָה אוֹתוֹ שׁוּב לֹא הִרְפְּתָה! גּוּפוֹ הֵחֵל לְהֵרָקֵב בְּעוֹדוֹ בַּחַיִּים, וּבְשָׂרוֹ שָׂרַץ תּוֹלָעִים. שָׂרָיו רָחֲקוּ מִמֶּנּוּ, וַעֲבָדָיו לֹא יָכְלוּ לִסְבֹּל אֶת קִרְבָתוֹ. הוּא שָׁכַב בָּדָד, רוֹבֵץ בְּחֶבְרַת תּוֹלָעָיו וּמְהַרְהֵר בְּעָגְמָה בְּאוֹתָם יְהוּדִים קְשֵׁי עֹרֶף, בֵּאלֹקֵיהֶם הַכֹּל יָכוֹל –

וּבְגוֹרָלוֹ שֶׁל הָאִישׁ הַגֵּאֶה שֶׁנִּסָּה לְהַכְנִיעָם. בְּגוֹרָלוֹ שֶׁלּוֹ...

הַשְּׁמוּעָה עַל סוֹפוֹ הַנּוֹרָא שֶׁל אַנְטִיּוֹכוּס עוֹרְרָה בִּירוּשָׁלַיִם גַּלֵּי צָהֳלָה וּתְפִלּוֹת הוֹדָיָה. "אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרְתָה, וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵה׳!" קָרָא יְהוּדָה בְּגִיל. "וּמַה תֹּאמַר עַתָּה, שִׁמְעִי?"

אֶלְיָקוּם הִצְטָרֵף לְחִיּוּכוֹ שֶׁל הַמַּצְבִּיא, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל – וְהַמֶּלֶךְ. אֲבָל קִדְרוּתוֹ שֶׁל שִׁמְעִי הָיְתָה בִּלְתִּי מְנֻצַּחַת:

"כֵּן," מִלְמֵל, וְחִכֵּךְ בְּעָרְפּוֹ בִּמְבוּכָה. "אַנְטִיּוֹכוּס אָמְנָם מֵת, אֲבָל הַפִּילִים עוֹדָם חַיִּים"...

יְהוּדָה חִיֵּךְ: "קִדְרוּתְךָ דּוֹמָה לִשְׂרֵפַת קוֹצִים. תָּמִיד תִּמְצָא בְּדַל קַשׁ, שֶׁלֹּא לִדְעָתֶךָ"...

"כֵּן", מִלְמֵל שִׁמְעִי קִדּוֹרַנִּית, "עַד שֶׁתִּמָּצֵא חֶרְשָׁה, וְתִהְיֶה לְלֶהָבָה"...

יְהוּדָה עִוָּה פָּנָיו: "אַל תִּפְתַּח פֶּה לַשָּׂטָן", הִפְטִיר, וּפָנָה לְטַפֵּל בַּיְדִיעוֹת הָאֲחֵרוֹת שֶׁהִגִּיעוּ, וְהֵן הָיוּ מַדְאִיגוֹת עַד מְאֹד!

אֶרֶץ יְהוּדָה הָיְתָה מֻקֶּפֶת בִּשְׁכֵנִים נָכְרִים שֶׁעֵינָם הָיְתָה צָרָה בְּעַצְמָאוּתָהּ הַמִּתְחַדֶּשֶׁת. יָדָם קָצְרָה אָמְנָם מִלַּהֲלֹם בִּיהוּדָה, אֲבָל הֵם שָׁפְכוּ אֶת זַעֲמָם עַל הַיְּהוּדִים שֶׁבִּשְׁטְחָם. מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ הִגִּיעוּ לִירוּשָׁלַיִם פְּלִיטִים נוֹאָשִׁים שֶׁסִּפְּרוּ עַל פְּרָעוֹת דָּמִים בַּשּׁוֹמְרוֹן וּבֶאֱדוֹם, בְּגִלְעָד וּבְעַמּוֹן, בְּגָלִיל בְּצוֹר וּבְצִידוֹן. הֵם הִתְחַנְּנוּ לִפְנֵי יְהוּדָה שֶׁיָּבוֹא לְהַצִּיל אֶת שְׁאֵרִית הַפְּלֵטָה וּלְהוֹכִיחַ לַגּוֹיִים סָבִיב כִּי ה׳ רִחֵם אֶת עַמּוֹ וְדָמָם שׁוּב אֵינוֹ הֶפְקֵר.

יְהוּדָה נַעֲנָה בְּרָצוֹן לִקְרִיאָה כְּפוּלָה זוֹ, לְהַצָּלַת נְפָשׁוֹת וּלְקִדּוּשׁ שֵׁם שָׁמַיִם. הוּא שָׁלַח אֶת שִׁמְעוֹן אָחִיו אֶל הַגָּלִיל בְּרֹאשׁ שְׁלֹשֶׁת אַלְפֵי לוֹחֲמִים, וְאִלּוּ הוּא וְיוֹנָתָן אָחִיו חָצוּ אֶת הַיַּרְדֵּן וּפָנוּ אֶל הַגִּלְעָד לְהוֹשִׁיעַ אֶת יְהוּדֶיהָ הַנִּרְדָּפִים שֶׁהִתְבַּצְּרוּ בְּמִבְצַר דִּימוֹן. בִּירוּשָׁלַיִם הִשְׁאִיר יְהוּדָה חֵיל מַצָּב בְּרָאשׁוּת שְׁנַיִם מִבְּכִירֵי קְצִינָיו, יוֹסֵף בֶּן זְכַרְיָה וַעֲזַרְיָה, וְהוֹרָה לָהֶם לְהַמְשִׁיךְ וְלָצוּר עַל מִבְצַר הַחַקְרָא אֲשֶׁר בּוֹ מָצְאוּ מִקְלָט שְׂרִידֵי הַכֹּחוֹת הַיְּוָנִים, וְלִשְׁמֹר עַל חוֹמוֹת הָעִיר.

הוּא הוֹרָה לָהֶם בְּלָשׁוֹן חַד מַשְׁמָעִית: ״עִמְדוּ בְּרֹאשׁ הָעָם, וְאַל תִּתְגָּרוּ מִלְחָמָה בַּגּוֹיִים עַד שׁוּבֵנוּ!״

הֵם לֹא שָׁמְעוּ בְּקוֹלוֹ, וְהַתּוֹצָאוֹת הָיוּ הֲרוֹת אָסוֹן...

בִּתְחִלָּה עָבְרוּ עַל הַיְּהוּדִים שֶׁנִּשְׁאֲרוּ בִּירוּשָׁלַיִם יְמֵי מֶתַח וַחֲרָדָה. דָּאֲגוּ לִשְׁלוֹם אֲחֵיהֶם שֶׁבַּגּוֹלָה, וְחָרְדוּ לְגוֹרַל הַמַּעֲרָכָה. הִתְכַּנְּסוּ בְּעֶזְרַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְהִתְפַּלְּלוּ לְלֹא הֶרֶף לְהַצָּלָחַת שֶׁל הַלּוֹחֲמִים וּלְהַצָּלָתָם שֶׁל אֲחֵיהֶם הַנִּרְדָּפִים. לְאַחַר מִכֵּן הִתְחִילוּ לְהַגִּיעַ הַיְדִיעוֹת הַמְשַׂמְּחוֹת, וְעַצְרוֹת הַתְּחִנָּה הָפְכוּ לְמַקְהֵלוֹת הַלֵּל וְרִגְּשׁוֹת. הֵם הִתְבַּשְּׂרוּ עַל תְּשׁוּעוֹת מֻפְלָאוֹת וְהַצָּלָחוֹת מְסַחְרְרוֹת: יְהוּדָה הִכָּה אֶת חֵיל בַּצְרָה וְהִצִּיל אֶת יְהוּדֶיהָ, וְהִפְתִּיעַ אֶת הַגּוֹיִים הַצָּרִים עַל מִבְצַר דִּימוֹן בְּעִצּוּמָהּ שֶׁל הַתְקָפָתָם עַל הַיְּהוּדִים הַלְּכוּדִים בּוֹ. הוּא הוֹפִיעַ בְּעָרְפָּם וּפִזְּרָם לְכָל רוּחַ. מִשָּׁם עָלָה לְעָרֵי הַגִּלְעָד, וְכָבַשׁ אֶת מִבְצְרֵיהֶם בְּמַסַּע נִצָּחוֹן.

יְהוּדָה הִצִּיל אֶת יְהוּדֵי מוֹאָב וְגִלְעָד מִכִּלָּיוֹן חָרוּץ, אֲבָל נִבְצַר מִמֶּנּוּ לְהַבְטִיחַ אֶת שְׁלוֹמָם בֶּעָתִיד, כַּאֲשֶׁר יָשׁוּב לִירוּשָׁלַיִם. הוּא בִּקֵּשׁ לְשַׁכְנְעָם לִמְכֹּר אֶת רְכוּשָׁם וּלְהִצְטָרֵף אֵלָיו: ״עִזְבוּ אֶת אֶרֶץ הָעַמִּים הַטְּמֵאָה

וְעַמָּהּ הָעוֹלֵן, וּבוֹאוּ לִבְנוֹת אֶת עֲתִידְכֶם בְּאֶרֶץ הַקֹּדֶשׁ, לְהִסְתּוֹפֵף בְּקִרְבַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ וְלַחֲסוֹת בְּצֵל רַבּוֹתֵינוּ!"

הֵם נַעֲנוּ לִקְרִיאָתוֹ בְּהִתְלַהֲבוּת, וְהַמַּסָּע הַצְּבָאִי הָפַךְ לִצְעָדָה סַסְגּוֹנִית שֶׁל מִשְׁפָּחוֹת צוֹהֲלוֹת וּקְהִלּוֹת שְׁלֵמוֹת הָעוֹשׂוֹת אֶת דַּרְכָּן יְרוּשָׁלַיִמָה בְּשִׁירָה.

בְּשׁוֹרוֹת נִצָּחוֹן הִגִּיעוּ גַּם מִן הַגָּלִיל, שָׁם עָשָׂה שִׁמְעוֹן אֲחִי יְהוּדָה בְּרֹאשׁ גְּדוּדוֹ. הוּא עָבַר בְּעָרֵי הַשּׁוֹמְרוֹן וּבִכְפָרֵי הַגָּלִיל, אָסַף אֶת יְהוּדֵיהֶם וְרָדַף אֶת הַגּוֹיִים הַקָּמִים עֲלֵיהֶם עַד לְשַׁעֲרֵי עַכּוֹ. מִשָּׁם פָּנָה לַחֲזוֹר לִירוּשָׁלַיִם, בְּרֹאשׁ גְּדוּד הַחַיָּלִים וַהֲמוֹנֵי הַנִּצּוֹלִים.

הָיָה זֶה מַסַּע מִלְחָמָה מַזְהִיר, שֶׁכֻּלּוֹ נִסִּים גְּלוּיִים. פְּסִיפַס קְרָבוֹת בָּהֶם לֹא נָפְלָה שַׁעֲרַת לוֹחֵם יְהוּדִי אַרְצָה.

וְאָז אֵרַע הָאָסוֹן.

שְׁנֵי הַמְפַקְּדִים שֶׁהֻפְקְדוּ עַל יְרוּשָׁלַיִם, יוֹסֵף וַעֲזַרְיָה, הִתְקַנְּאוּ בְּנִצְחוֹנוֹתֵיהֶם שֶׁל יְהוּדָה וְאָחִיו. הֵם הִתְעַלְּמוּ מִן הַפִּקֻּדָּה שֶׁקִּבְּלוּ לְבַל יִתְגָּרוּ מִלְחָמָה לְבַדָּם, וְסָבְרוּ כִּי אִם הַשָּׁעָה מְשַׁחֶקֶת לִיהוּדָה מִן הַדִּין שֶׁתָּאִיר פָּנֶיהָ גַּם לָהֶם. מַדּוּעַ יַחֲבֹשׁ יְהוּדָה לְבַדּוֹ אֶת עֲטֶרֶת הַתְּהִלָּה? יוֹסֵף וּזְכַרְיָה פָּקְדוּ אֵפוֹא עַל גִּיּוּס בָּהוּל, וְיָצְאוּ לְמִתְקָפָה עַל מִפְקֶדֶת הַיְוָנִים הַשּׁוֹכֶנֶת בְּיַבְנֶה.

הַהַתְקָפָה נָחֲלָה כִּשָּׁלוֹן חָרוּץ. גּוֹרְגִיאַשׁ הַיְוָנִי יָצָא לִקְרָאתָם וּפִגְּשָׁם בַּחֲצִי הַדֶּרֶךְ, הִנְחִיל לָהֶם מַפָּלָה מוֹחֶצֶת וְהָרַג בָּהֶם אַלְפַּיִם אִישׁ. הֵם נָסוֹגוּ בְּבֶהָלָה, כְּשֶׁחַיָּלֵי יָוָן רוֹדְפִים אוֹתָם עַד לְחוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם.

הָיְתָה זוֹ מַפָּלָה צוֹרֶבֶת וּמַכְאִיבָה, תְּבוּסָה רִאשׁוֹנָה לְאַחַר שַׁרְשֶׁרֶת נִסִּים רְצוּפָה.

מַדּוּעַ? לָמָּה נִגְּפוּ לִפְנֵי אוֹיְבֵיהֶם?

הַאֻמְנָם שָׁב ה' לְהַסְתִּיר אֶת פָּנָיו, הַאִם שָׁבוּ יְמֵי הָרָעָה?

וַהֲרֵי בְּאוֹתָם יָמִים מַמָּשׁ נָחֲלוּ יְהוּדָה וְשִׁמְעוֹן נִצְחוֹנוֹת מַרְעִישִׁים!

אָכֵן כָּךְ! הֵם יָצְאוּ לַקְּרָב לְפָאֵר אֶת שֵׁם ה' וּלְהוֹשִׁיעַ אֶת עַמּוֹ – וְנִצְּחוּ, וְאִלּוּ יוֹסֵף וַעֲזַרְיָה שֶׁהִתְקַנְּאוּ בָּהֶם וְיָצְאוּ לַעֲשׂוֹת לָהֶם שֵׁם – נִגְּפוּ...

אָמְנָם כֵּן, זוֹ הָיְתָה הַסִּבָּה לִתְבוּסָתָם שֶׁל שְׁנֵי הַמְּפַקְּדִים הַנִּמְהָרִים. אֲבָל הַיְוָנִים לֹא יָדְעוּ זֹאת, וְרָאוּ בְּנִצְחוֹנָם נְקֻדַּת מִפְנֶה בַּמַּעֲרָכָה עַל יְהוּדָה וְנִתּוּץ הָאַגָּדָה עַל הַיְּהוּדִים הַבִּלְתִּי מְנֻצָּחִים. מְעֻדָּד מִנִּצְחוֹנוֹ זֶה כִּנֵּס גּוֹרְגִיאַס אֶת מְפַקְּדָיו לְהַתְוָיַת הֶמְשֵׁךְ הַמִּלְחָמָה.

וְהוּא כִּנֵּס אוֹתָם לִצְרוּיָה – עִירוֹ שֶׁל נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל...

פֶּרֶק י״ז

פְּגִישָׁתָם הָאַחֲרוֹנָה שֶׁל יָקוּם וְדוֹדוֹ

גּוֹרְגִיאַשׁ הִבִּיט סְבִיבוֹ וְעִוָּה אֶת פַּרְצוּפוֹ. הוּא רָאָה סְבִיבוֹ פָּנִים קוֹדְרוֹת וַעֲגוּמוֹת, וְהַדְּבָרִים שֶׁשָּׁמַע לֹא הִשְׁבִּיעוּהוּ נַחַת. הַמְפַקְּדִים נָטְלוּ בָּזֶה אַחַר זֶה אֶת רְשׁוּת הַדִּבּוּר וְחָזְרוּ אִישׁ עַל דִּבְרֵי רֵעֵהוּ. כֻּלָּם הִזְהִירוּ אֶת גּוֹרְגִיאַשׁ לְבַל יִתְּפֵס לִזְחִיחוּת דַּעַת וּלְהִתְרוֹמְמוּת רוּחַ. נִצָּחוֹן פָּעוּט עַל שְׁנֵי מְפַקְּדִים נִמְהָרִים אֵין בּוֹ כְּדֵי לְמַגֵּר אֶת הַמֶּרֶד הַמַּצְלִיחַ. אַל לוֹ לִשְׁכֹּחַ שֶׁשִּׁמְעוֹן מִתְקַדֵּם לְעֵבֶר יְרוּשָׁלַיִם לְאַחַר מַסָּע עֲנָשִׁין מֻצְלָח, וְהַיְדִיעוֹת הַמַּגִּיעוֹת מֵעֵבֶר הַיַּרְדֵּן מְסַפְּרוֹת עַל מַסָּע בָּזָק רָצוּף נִצְחוֹנוֹת שֶׁל יְהוּדָה, הַמְטַיֵּל לוֹ בְּרַחֲבֵי הַגִּלְעָד וְכוֹבֵשׁ עָרִים כִּלְאַחַר יָד... הוּא עוֹמֵד לַחֲזוֹר לִירוּשָׁלַיִם – וְאָז יִתְהַפֵּךְ שׁוּב הַגַּלְגַּל – –

גּוֹרְגִיאַשׁ רָטַן בְּאַכְזָבָה. הוּא לֹא צִפָּה לִשְׁמֹעַ קִינוֹת כָּאֵלּוּ מִפִּי מְפַקְּדָיו. רוּחַ הַתְּבוּסְתָּנוּת מְנַקֶּרֶת בָּהֶם, אֲוִירָה קוֹדֶרֶת שֶׁל יֵאוּשׁ וְאָזְלַת יָד. הוּא חָבַט בְּיָדוֹ עַל שֻׁלְחַן הַשַּׁיִשׁ הַכָּבֵד, וּבַחֶדֶר הִשְׁתָּרְרָה שְׁתִיקָה מְתוּחָה.

״מְפַקְּדֵי צְבָא יָוָן הַמְהֻלָּל הָפְכוּ לַעֲדַת זְקֵנוֹת נִפְחָדוֹת!״ אָמַר בְּלַעַג.

״לֹא.״ מִלְמֵל מִישֶׁהוּ. ״מְפַקְּדֵי צְבָא יָוָן אֵינָם חֲפֵצִים לְהִתְאַבֵּד״...

״דּוֹם!״ צָרַח גּוֹרְגִיאַשׁ. ״לֹא נַעֲרֹק מֵהַמַּעֲרָכָה! הוֹכַחְתִּי לָכֶם כִּי נִתָּן לְנַצֵּחַ אֶת הַמּוֹרְדִים הַיְּהוּדִים, וְאָנוּ נַמְשִׁיךְ בְּכָךְ עַד כַּלּוֹתָם. הַאִם יֵשׁ לְמִישֶׁהוּ הַצָּעָה מַעֲשִׂית?״

״כֵּן... חוֹשְׁבַנִי...״ נִשְׁמַע קוֹל רוֹטֵט מִיַּרְכְּתֵי הַחֶדֶר.

כֻּלָּם נִפְנוּ לְעֵבֶר הַקּוֹל, מְרִימִים גַּבָּה בִּתְמִיהָה וּמַסְתִּירִים חִיּוּךְ מְבֻדָּח.

הַדּוֹבֵר הָיָה אָדָם מְצֻמָּק וְגִבֵּן, יָדָיו רוֹטְטוֹת וּשְׂפָתוֹ הַתַּחְתּוֹנָה מִשְׁתַּרְבֶּבֶת חוּצָה.

"אָהּ... מִי אַתָּה?" שָׁאַל גּוֹרְגִיאַשׁ הַמֻּפְתָּע.

הַלָּה הִזְדַּקֵּף כְּכָל שֶׁאִפְשְׁרָה לוֹ הַגִּבְנֶת הָרוֹכֶבֶת עַל כְּתֵפָיו, וְאָמַר בְּגַאֲוָה: "אֲנִי הוּא סַלִּיקוֹס, הַמְמֻנֶּה עַל הַבַּיִת!"

גּוֹרְגִיאַשׁ נָתַן מַבָּט שׁוֹאֵל בִּמְפַקֵּד הַשּׁוֹמְרוֹן, שִׁמֵּהֵר לְאַשֵּׁר: "כֵּן, זֶה הַמְּנַקֶּה שֶׁלָּנוּ", וְכָל הַנּוֹכְחִים פָּרְצוּ בִּצְחוֹק רוֹעֵם.

"כָּל הַמְּפַקְּדִים נְבוֹכִים, וּלְךָ יֵשׁ רַעְיוֹן" – חִיֵּךְ גּוֹרְגִיאַשׁ – "וּבְכֵן, כִּשְׁתֹּק הַזְּמִיר יְשׁוֹרֵר הַצְּרְצַר... מַה בְּפִיךָ?"

הַגִּבֵּן פָּתַח בִּדְבָרָיו, וְהַצָּעָתוֹ הָיְתָה אֵיֻּמָּה וְנוֹרְאָה!

"אָדָם פָּשׁוּט אֲנִי," אָמַר בְּקוֹל חוֹרֵק, "אֵינֶנִּי מְפַקֵּד צָבָא וְאַף לֹא אוֹחֵז בְּנֶשֶׁק. אֲנִי רַק מְנַקֶּה וּמְטַפֵּל בְּגַן הַיָּרָק"...

"קַצֵּר בִּדְבָרֶיךָ, סַבָּא", אָמַר גּוֹרְגִיאַשׁ בְּקֹצֶר רוּחַ.

"מִיָּד, מִיָּד, אַל נָא בְּאַפְּךָ... הִרְשֵׁנִי לְהָבִיא מָשָׁל מִן הַגִּנָּה: אִם בְּגִנַּת שׁוֹנַאֲךָ שִׂיחַ שׁוֹשַׁנִּים לְתִפְאֶרֶת וְאַתָּה רוֹצֶה לְרָמְסוֹ, בְּוַדַּאי... אַךְ הַלָּה הֵקִים מְשׁוּכָה גְּבוֹהָה, וְשׁוֹמֵר עַל פְּרָחָיו יוֹמָם וָלַיְלָה. מַה תַּעֲשֶׂה, הָא?! אֲבָל אִלּוּ יָכוֹל הָיִיתָ לְכַבּוֹת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ, לְבַל תִּזְרַח עַל גִּנָּתוֹ"...

"דַּי. חֲדַל, זָקֵן מְטֹרָף!" הִזְדַּעֵק גּוֹרְגִיאַשׁ. "שָׁמַעְנוּ דַּיֵּנוּ! גַּן. וְגָדֵר. וּלְכַבּוֹת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ... צֵא מִן הַחֶדֶר וְאַל תַּפְרִיעֵנוּ עוֹד!"

"רַק רֶגַע אֶחָד!" יִבֵּב הַגִּבֵּן. "הֵן זֶהוּ מָשָׁל, רַק מָשָׁל!... הַיַּהֲדוּת הִיא גִּנַּת הַחֶמֶד, שׁוֹשַׁנִּים פּוֹרְחוֹת שֶׁאַתֶּם רוֹצִים לְהַכְחִידָן. אֲבָל יְהוּדָה וַאֲנָשָׁיו הֵקִימוּ גָּדֵר גְּבוֹהָה, חַיָּלִים אַמִּיצִים וְחוֹמוֹת בְּצוּרוֹת"...

"וְאַתָּה מַצִּיעַ לְכַבּוֹת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ. יָפֶה! וְעַכְשָׁו צֵא הַחוּצָה וְהַנִּיחֵנוּ לְנַפְשֵׁנוּ".

"לֹא, גַּם זֶה מָשָׁל!" נִפְנֵף הַגִּבֵּן בְּיָדָיו הַמְּעֻוָּתוֹת בְּיֵאוּשׁ. "יְהוּדָה אֵינוֹ מְנַצֵּחַ בְּכֹחוֹ! יֵשׁ מִי שֶׁעוֹמֵד מֵאַחֲרָיו, מוֹסִיף לוֹ כֹּחַ וּמָגֵן עָלָיו! יֶשְׁנוֹ יְהוּדֵי קָדוֹשׁ, שֶׁתְּפִלּוֹתָיו מְסוֹכְכוֹת עַל יְהוּדָה, וְתוֹרָתוֹ מַעֲנִיקָה לוֹ אֶת הַנִּצָּחוֹן! הוּא הַשֶּׁמֶשׁ הַמַּעֲנִיקָה לַפֶּרַח אוֹר וָחֹם. אֵלָיו נִפְתָּחִים הַפְּרָחִים כְּדֵי לִקְלֹט אֶת זִיוּוֹ!"

"הִמְ, מְעַנְיֵן... וְהֵיכָן מִתְגּוֹרֵר אוֹתוֹ קָדוֹשׁ?"

"כָּאן, בִּצְרוּיָה עַצְמָהּ! לוֹמֵד וּמִתְפַּלֵּל לְלֹא הֶפְסֵק, וְכָל הַיְּהוּדִים כּוֹפְפִים מוּלוֹ אֶת קוֹמָתָם. 'נְשִׂיא הַיְּהוּדִים' הֵם קוֹרְאִים לוֹ. יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר"...

"נִיחָא," אָמַר גּוֹרְגִיאַשׁ כְּשֶׁהוּא מְהֻרְהָר, "לֹא יַזִּיק לְנַסּוֹת... הָבָה נוֹצִיאֶנּוּ לְהוֹרֵג, וְנִרְאֶה... הַאִם יֵשׁ הַצָּעוֹת נוֹסָפוֹת?"

בְּעִצּוּמוֹ שֶׁל יוֹם הַשַּׁבָּת הוֹצִיאוּ אֶת רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר לַהֲרִיגָה. הוּא צָעַד בְּגָאוֹן, זְקָנוֹ הַלָּבָן מִתְמַזֵּג בְּלֹבֶן בִּגְדֵי הַשַּׁבָּת, וּפָנָיו קוֹרְנוֹת בְּזִיו עִלָּאִי. מַחְשְׁבוֹתָיו שׁוֹטְטוּ בְּעוֹלָמוֹת טְמִירִים וְכָל כֻּלּוֹ שָׁרוּי בִּדְבֵקוּת יוֹקֶדֶת. הוּא לֹא שָׂם לֵב לַמִּשְׁמָר הַכָּבֵד הַמַּקִּיף אוֹתוֹ וְלֹא רָאָה אֶת שְׁנֵי הַחַיָּלִים הַפּוֹסְעִים לְפָנָיו וְנוֹשְׂאִים אֶת הַקּוֹרָה הָעֲנָקִית, הַקּוֹרָה שֶׁתֻּצַּב בְּכִכַּר הָעִיָּרָה. הַקּוֹרָה שֶׁנּוֹעֲדָה לִתְלִיָּתוֹ... הוּא לֹא נֶחֱרַד מִכָּל הַתְּכוּנָה שֶׁסְּבִיבוֹ. הוּא פָּסַע בְּנַחַת, פָּנָיו מְאִירוֹת וּשְׂפָתָיו לוֹחֲשׁוֹת בִּדְבֵקוּת: "הֲרֵינִי מוּכָן וּמְזֻמָּן לְקַיֵּם מִצְוַת עֲשֵׂה שֶׁל קִדּוּשׁ הַשֵּׁם, כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בַּתּוֹרָה: וְאָהַבְתָּ אֵת ה' אֱלֹקֶיךָ בְּכָל לְבָבְךָ וּבְכָל נַפְשְׁךָ... לְשֵׁם יִחוּד קֻדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּשְׁכִינְתֵּיהּ"...

עַשְׂרוֹת זוּגוֹת עֵינַיִם לִוּוּ אֶת הַצַּדִּיק בְּדַרְכּוֹ הָאַחֲרוֹנָה. אִישׁ לֹא הֵעֵז לָצֵאת מִבֵּיתוֹ, אֲבָל כֻּלָּם הִצְמִידוּ עֵינֵיהֶם לַחַרְכֵּי הַתְּרִיסִים וְלִוּוּ בְּמַבָּטָם אֶת דְּמוּתוֹ הַקּוֹרֶנֶת. הַיְּהוּדִים הִגִּירוּ דְּמָעוֹת וְכָבְשׁוּ אֲנָחוֹת, וְהַמִּתְיַוְּנִים הִתְבּוֹנְנוּ בּוֹ בְּחִדָּה סְתוּמָה. נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל הָיָה נַעֲרָץ עַל כֻּלָּם, סֵמֶל לִפְרִישׁוּת וּלְטַהַר מִדּוֹת, לִקְדֻשָּׁה וּלְטָהֳרָה. הוֹצָאָתוֹ הַחֲפוּזָה לְהוֹרֵג בִּפְרִפּוּרֵי גְּסִיסָתוֹ שֶׁל שִׁלְטוֹן הָרֶשַׁע דּוֹמָה הָיְתָה לְהִתְלַהֲטוּת שַׁלְהֶבֶת הַנֵּר בְּטֶרֶם תִּדְעַךְ וְתִכְבֶּה. הִתְפָּרְצוּת נְקָמָה חַסְרַת טַעַם וְתַכְלִית.

אַךְ לֹא הַכֹּל הָיוּ סְבוּרִים כָּךְ. לֹא הַכֹּל נִשְׁאֲרוּ בְּבָתֵּיהֶם.

יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת יָצָא מִבֵּיתוֹ וְאִכֵּף אֶת סוּסוֹ. הוּא יָצָא לְהִפָּגֵשׁ עִם דּוֹדוֹ לְשִׂיחָה אַחֲרוֹנָה, נוֹקֶבֶת וְקָשָׁה.

הוּא זָכַר אֶת שִׂיחָתָם הָאַחֲרוֹנָה, הַשִּׂיחָה מִמֶּנָּה יָצָא כְּשֶׁהוּא מוּכָּס וּמֻשְׁפָּל. כְּשֶׁנָּחַל יְהוּדָה אֶת נִצְחוֹנוֹתָיו הַתְּכוּפִים הָיָה כָּל נִצָּחוֹן כְּמַדְקֵרָה בְּלִבּוֹ שֶׁל יָקוּם. הוֹכָחָה לְצִדְקַת דּוֹדוֹ. כָּל מִתְיַוֵּן שֶׁהִסְתַּפַּח לִיהוּדָה,

הוֹסִיף לִמְצוּקָתוֹ. אֲבָל עַתָּה הִתְהַפֵּךְ הַגַּלְגַּל. הַיְוָנִים מִתְעַשְּׁתִים. עַכְשָׁו הִגִּיעָה שְׁעָתוֹ. הָעֲבִדּוֹת הוֹכִיחוּ כִּי צָדַק: דּוֹדוֹ הַצַּדִּיק מוּבָל לַהֲרִיגָה, וְאִלּוּ הוּא, יָקוּם, נֶהֱנֶה מֵעֹשֶׁר וְכָבוֹד...

וּכְאִלּוּ לְהַדְגִּישׁ אֶת טַעֲנוֹתָיו, יָצָא לִפְגִישָׁה זוֹ כְּשֶׁהוּא רוֹכֵב עַל סוּסוֹ בְּעֶצֶם יוֹם הַשַּׁבָּת!

יָקוּם הִבְחִין מֵרָחוֹק בַּשַּׁיָּרָה הַקְּטַנָּה הַמִּתְנַהֶלֶת לְאִטָּהּ. הַשִּׁרְיוֹנִים הַנּוֹצְצִים מַקִּיפִים אֶת הַדְּמוּת הַזְּקוּפָה, וְהַקּוֹרָה הָעֲנָקִית מוּבֶלֶת לִפְנֵיהֶם וּמַתְוָה אֶת דַּרְכָּם. הוּא מָשַׁךְ בְּמוֹשְׁכוֹת סוּסוֹ וְדָהַר אֲלֵיהֶם בְּעַנְנַת אָבָק.

יָקוּם עָצַר בְּסוּסוֹ, כְּשֶׁהוּא חוֹצֵץ בֵּין דּוֹדוֹ הַקָּדוֹשׁ וְהַקּוֹרָה הַכְּבֵדָה. הַחַיָּלִים נָעֲצוּ בּוֹ מַבְּטֵי תְּמִיהָה, וְדוֹדוֹ נָשָׂא אֵלָיו אֶת עֵינָיו הַמְּאִירוֹת. לִבּוֹ שֶׁל יָקוּם פִּרְפֵּר בְּקִרְבּוֹ. טַעֲנוֹתָיו הָיוּ סְדוּרוֹת עַל פִּיו, אֲבָל הוּא לֹא הֵבִיא בְּחֶשְׁבּוֹן אֶת הָעֵינַיִם הַחוֹדְרוֹת הָאֵלּוּ... הוּא נָשַׁךְ אֶת שְׂפָתָיו וְהֶחְלִיט שֶׁלֹּא לְוַתֵּר. זוֹהִי הִזְדַּמְּנוּת חַיָּיו לְהוֹכִיחַ אֶת צִדְקַת דַּרְכּוֹ.

"דּוֹדִי," אָמַר יָקוּם, "רְאֵה אֶת סוּסִי הָאַבִּיר שֶׁדַּרְכִּי שֶׁלִּי זִמְּנָה לִי, וּרְאֵה אֶת 'סוּסְךָ' שֶׁדַּרְכְּךָ עוֹמֶדֶת לְזַמֵּן לְךָ" – וְהוּא הִצְבִּיעַ עַל קוֹרַת הַתְּלִיָּה... רַבּוֹת חָשַׁב עַד שֶׁנִּסַּח מִשְׁפָּט זֶה. מִשּׁוּם מָה, לֹא יָצָא מִפִּיו מְשַׁכְנֵעַ דַּיּוֹ. אֲבָל, זֶהוּ, הוּא אָמַר אֶת דְּבָרוֹ. הִמְתִּין לִתְשׁוּבָה.

לַעֲגוֹ נִתְקַל בְּחוֹמַת אֱמוּנָה אֵיתָנָה. זֹהַר עֵינָיו שֶׁל נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל לֹא הוּעַם בִּכְהוּא זֶה. הוּא נָד בְּרֹאשׁוֹ וְאָמַר בְּשַׁלְוָה: "אִם מַכְעִיסֵי הַבּוֹרֵא זוֹכִים לְכָל טוּב, עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה!"...

יָקוּם הִשְׁתּוֹמֵם וְהִתְקוֹמֵם: "דּוֹדִי! כְּלוּם עָשָׂה אָדָם אֶת רְצוֹנוֹ שֶׁל הַבּוֹרֵא יוֹתֵר מִמְּךָ? וּרְאֵה מַהוּ גּוֹרָלְךָ!"...

עֵינָיו שֶׁל הַצַּדִּיק יָקְדוּ וּמַבָּטוֹ נָקַב אֶת יָקוּם: "אָמְנָם כֵּן! וְאִם זֶהוּ גּוֹרָלָם שֶׁל עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, מַה מְּצַפֶּה לָהֶם לָעוֹבְרִים עַל דְּבָרוֹ?!"

יָקוּם הֶחֱוִיר וּשְׂעָרוֹ סָמַר. דְּבָרָיו שֶׁל דּוֹדוֹ פִּעְפְּעוּ בְּנִשְׁמָתוֹ כְּאֶרֶס שֶׁל נָחָשׁ. הוּא יָשַׁב עַל אֶכְפּוֹ כִּמְשֻׁתָּק וְהִבִּיט בְּפֶה פָּעוּר בַּשַּׁיָּרָה הַמַּמְשִׁיכָה בְּדַרְכָּהּ הָלְאָה, אֶל כִּכַּר הָעִיר. הַמִּלִּים הָלְמוּ בְּמֹחוֹ כְּמַקֶּבֶת, נִצְרְבוּ כְּמִכְוַת אֵשׁ:

... אִם זֶהוּ גּוֹרָלָם שֶׁל עוֹשֵׂי רְצוֹנוֹ, מַה מְּצַפֶּה לָעוֹבְרִים עַל דְּבָרוֹ – –

יָקוּם הִגִּיעַ לִידֵי הַחְלָטָה. יָרַד מִסּוּסוֹ וּפָנָה לְאָחוֹר, רַגְלִי. סוּסוֹ נִעֲנַע צַוָּארוֹ בְּתִמָּהוֹן וּפָסַע בְּעִקְּבוֹתָיו בַּאֲדִישׁוּת.

מֵחַלּוֹנוֹת בֵּיתוֹ שֶׁל יָקוּם עָלָה קוֹל חוֹרֵק וְצוֹרֵם אֹזֶן. בִּטְרַקְלִין הַבַּיִת הַמְרֻוָּח עָמַד רוֹדוֹקִיס, עַבְדּוֹ שֶׁל יָקוּם וְנֶאֱמַן בֵּיתוֹ, וְגוֹנֵן עַל גְּלִימָתוֹ מִפְּנֵי הַדְּמוּת הַמְעֻוֶּתֶת שֶׁמָּשְׂכָה בָּהּ לְלֹא רַחֵם. אִישׁ שִׂיחוֹ הָיָה אָדָם גְּבֹהַּ וְקֵרֵחַ שֶׁהִצְטָרֵחַ בְּקוֹל בַּכְיָנִי וְהִדְגִּישׁ אֶת דְּבָרָיו בִּמְשִׁיכוֹת עַזּוֹת בִּגְלִימַת הָעֶבֶד: "שׁוֹמֵעַ אַתָּה, הַמַּעֲשֶׂה נַעֲשָׂה," צִיֵּץ בִּצְוָחָה מְצַמְרֶרֶת. "הוּא מוּצָא כְּעֵת לְהוֹרֵג, וְאָנוּ נִגָּשִׁים אֶל תָּכְנִיתֵנוּ. בֵּיתוֹ שֶׁל נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל חַיָּב לִהְיוֹת גָּדוּשׁ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב!"

"כֵּן, אֲנִי יוֹדֵעַ!" עִוָּה רוֹדוֹקִיס אֶת פָּנָיו. "עֲזֹב אֶת גְּלִימָתִי, אֵין הִיא חֵלֶק מִן הַשָּׂלָל. נִתְגַּנֵּב לְשָׁם עִם רֶדֶת הַחֲשֵׁכָה, תָּבוֹא לִקְרֹא לִי" –

"כָּעֵת, עַכְשָׁו!" הִצְטָרַח הַגִּבֵּן. "אִם מִישֶׁהוּ יַקְדִּימֵנוּ, יַעֲלֶה עֲמָלֵנוּ בַּתֹּהוּ! בּוֹא, בּוֹא!"...

"לְאוֹר הַיּוֹם, הִשְׁתַּגַּעְתָּ? אֲנָשִׁים יַבְחִינוּ בָּנוּ, יִשְׁאֲלוּ שְׁאֵלוֹת"...

"יִשְׁאֲלוּ, יִשְׁאֲלוּ, תֹּאמַר שֶׁאֲדוֹנְךָ שָׁלַח אוֹתְךָ! קָרוֹב הוּא לַנָּשִׁיא, יוֹרֵשׁ כַּחֹק"...

רוֹדוֹקִיס קִמֵּט אֶת מִצְחוֹ בְּהִרְהוּר וְהִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ. וְאָז נִפְתְּחָה הַדֶּלֶת לְאִטָּהּ, וְיָקוּם עָמַד בַּפֶּתַח.

יָדָיו שֶׁל הַגִּבֵּן פִּרְכְּסוּ וְהִתְעַוְּתוּ וְרוֹדוֹקִיס הֶחֱוִיר כַּמֵּת. אִם אֲדוֹנוֹ הֶאֱזִין לַשִּׂיחָה, יִהְיֶה גּוֹרָלוֹ רַע וָמַר!

רֶגַע אָרֹךְ שָׁרְרָה דּוּמִיָּה מְתוּחָה, וְאָז נָשַׁם רוֹדוֹקִיס לִרְוָחָה. הוּא רָאָה שֶׁחִוּרוֹנוֹ שֶׁל אֲדוֹנוֹ אֵינוֹ נוֹפֵל מִשֶּׁלּוֹ. מַשֶּׁהוּ מוּזָר הָיָה בַּאֲרֶשֶׁת פָּנָיו, וּמַבָּטוֹ בָּהָה בֶּחָלָל. לְאַחַר שְׁתִיקָה מְתוּחָה פָּתַח וְאָמַר בְּקוֹל עָמוּם: "רוֹדוֹקִיס"...

"כֵּן, אֲדוֹנִי".

"רוֹדוֹקִיס, אֲנִי... אֵעָדֵר מִכָּאן. יֵשׁ לִי עֵסֶק פּוֹרֵחַ, מִסְחָר מְשַׁגְשֵׁג בְּאַבְנֵי חֵן. אַתָּה הָיִיתָ נֶאֱמָן בֵּיתִי, וְהִנְּךָ בָּקִי בְּכָל רָזֵי הַמִּסְחָר. רְצוֹנִי שֶׁהָעֵסֶק יַמְשִׁיךְ לִפְרֹחַ. רוֹדוֹקִיס?"

"כֵּן, אֲדוֹנִי". הוּא לֹא הֵבִין מְאוּמָה.

"אַתָּה תַּהֲפֹךְ לַאֲדוֹן הַבַּיִת וּלְבַעַל הָעֵסֶק. אֲנִי אֲשַׁחְרֵר אוֹתְךָ מֵעַבְדוּתְךָ, בֶּן חוֹרִין אַתָּה!"

"כֵּן, אֲדוֹנִי".

הוּא עָמַד נִפְעָם וְהִתְבּוֹנֵן בַּאֲדוֹנָיו הַמּוֹשִׁיט יָד לְקִפְלֵי גְּלִימָתוֹ וּמוֹצִיא פִּסַּת קְלָף מְגוּלֶּלֶת. שְׁטָר שִׁחְרוּר לְעַבְדּוֹ, וְהַקְנָיַת כָּל אֲשֶׁר לוֹ לָעֶבֶד הַחָפְשִׁי. הוּא הוֹשִׁיט אֶת הַשְּׁטָר לָעֶבֶד וְהִבִּיט לְתוֹךְ עֵינָיו: "רוֹדוֹקִיס, בַּקָּשָׁה אַחַת לִי אֵלֶיךָ, אַחַת וִיחִידָה"...

"כְּכָל אֲשֶׁר תֹּאמַר," הֵשִׁיב הָעֶבֶד הַנִּרְגָּשׁ, תָּמֵהַּ: מָתַי כָּתַב אֲדוֹנָיו אֶת הַצַּוָּאָה, כַּמָּה זְמַן הוּא נוֹשְׂאָהּ עִמּוֹ?

הִרְהוּרָיו נִקְטְעוּ בְּקוֹלוֹ שֶׁל אֲדוֹנָיו לְשֶׁעָבָר: "בֶּן דּוֹד לִי, אֶלְיָקוּם שְׁמוֹ. זְכַרְתִּיהוּ לְטוֹבָה בְּצַוָּאָתִי. אֱמֹר לוֹ שֶׁאוֹצָרוֹ טָמוּן בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ. לֹא תִּשְׁכַּח? זְכֹר: אוֹצָרוֹ טָמוּן בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ!"

"בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ"...

"יָפֶה. וְעַכְשָׁו עֲשֵׂה לִי טוֹבָה, הָבֵא לִי גַּחֶלֶת בּוֹעֶרֶת וְחֶבֶל חָזָק. וְאֶת הַחֶרֶב מֵחַדְרִי"...

הָעֶבֶד פָּנָה וְנֶעֱלַם, וְיָקוּם הִבְחִין בַּגִּבֵּן הַמִּצְטַנֵּף בְּפִנַּת הָאוּלָם וּמַבִּיט בּוֹ בְּטֵרוּף.

"הוֹ, גַּם אַתָּה כָּאן. חֶבְרַיָּה נָאָה... תּוֹדָה לְךָ," אָמַר לְרוֹדוֹקִיס וְנָטַל אֶת הַחֲפָצִים. "הִשָּׁאֲרוּ כָּאן!"

יָקוּם יָצָא אֶת הַחֶדֶר וְהֵגִיף אֶת הַדֶּלֶת אַחֲרָיו. הוּא עָרַם עֵצִים וְעָרַךְ עֲלֵיהֶם קִיר שֶׁל אֲבָנִים. בְּמֶרְחַק מָה מֵהֶם נָעַץ קוֹרָה בַּקַּרְקַע וְקָשַׁר אֵלֶיהָ אֶת הַחֶבֶל, לְאַחַר שֶׁפִּתֵּל בּוֹ לוּלָאָה. לְמַרְגְּלוֹת הַקּוֹרָה נָעַץ אֶת הַחֶרֶב, כְּשֶׁחֲדָהּ מֻפְנֶה כְּלַפֵּי מַעְלָה.

יָקוּם קֵרֵב אֶת הַגַּחֶלֶת אֶל עֲרֵמַת הָעֵצִים וְהִצִּיתָהּ. הוּא לִבָּה אֶת הָאֵשׁ עַד שֶׁהָפְכָה לְמִדּוּרָה בּוֹעֶרֶת, וְאָז הִכְנִיס אֶת רֹאשׁוֹ בְּלוּלָאַת הַחֶנֶק. בְּקֹר רוּחַ וּבְהַחְלָטָה נְחוּשָׁה קִבֵּל עַל עַצְמוֹ אֶת אַרְבַּעַת מִיתוֹת בֵּית הַדִּין, סְקִילָה שְׂרֵפָה הֶרֶג וְחֶנֶק: בְּטֶרֶם נֶחֱנַק חָרְכָה הָאֵשׁ אֶת הַחֶבֶל

וְהוּא נָפַל עַל הַחֶרֶב שֶׁלְּמַרְגְּלוֹתָיו. הָאֵשׁ בָּעֲרָה מִתַּחַת, וְאָז הִתְמוֹטֵט עָלָיו קִיר הָאֲבָנִים.

יָקוּם עָרַךְ לְעַצְמוֹ מִשְׁפָּט, בּוֹ הָיָה הַנִּדּוֹן, הַשּׁוֹפֵט, וְהַתַּלְיָן.

וּבְכִכַּר הָעִיר נָעֲצוּ בַּקַּרְקַע אֶת הַקּוֹרָה הָעֲנָקִית. נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל עָמַד זְקוּף קוֹמָה וְהִרְהוּרָיו הַקְּדוֹשִׁים מִתְנַשְּׂאִים לְעוֹלָמוֹת נֶעֱלָמִים. לְפֶתַע רָאָה רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר אֶת נִשְׁמָתוֹ שֶׁל אַחְיָנוֹ, יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת, נוֹסֶקֶת וְעוֹלָה.

חִיֵּךְ וְאָמַר: "רְאוּ, בְּשָׁעָה קַלָּה קִדְּמַנִי זֶה לְגַן עֵדֶן" – –

פֶּרֶק י״ח

הַמַּלְכֹּדֶת

ח :- שְׁשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל מְפַקְּדֵי גּוֹרְגִיאַשׁ הִתְאַמְּתוּ בִּמְלֹאָם. שִׁמְעוֹן חָזַר לִירוּשָׁלַיִם כְּשֶׁהוּא עֲטוּר נִצְחוֹנוֹת וְהֵבִיא עִמּוֹ אֶת יְהוּדֵי הַשּׁוֹמְרוֹן וְהַגָּלִיל, וִיהוּדָה הִגִּיעַ בְּרֹאשׁ יְהוּדֵי הַגִּלְעָד. הַיְּהוּדִים הַנִּצּוֹלִים חָגְגוּ אֶת יְשׁוּעָתָם בְּעוֹלוֹת וּזְבָחִים, וְהֶחֱלִיפוּ בְּכַסְפָּם אֶת מְנוֹרַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לִמְנוֹרַת כֶּסֶף טָהוֹר. עֲדַיִן לֹא הָיְתָה זוֹ מְנוֹרַת זָהָב, עֲדַיִן לֹא שָׁבָה לְהִתְנָאוֹת בְּכַפְתּוֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ, אַךְ אֵין סָפֵק שֶׁהַכֶּסֶף נָאֶה מִן הַבְּדִיל הֶעָמוּם, וְיוֹם יָבוֹא וְיָדָם תַּשִּׂיג לִרְקֹעַ מְנוֹרָה מִזָּהָב טָהוֹר, כַּמְּנוֹרָה שֶׁנִּרְאֲתָה לְמֹשֶׁה רַבֵּינוּ בְּהַר סִינַי.

יְהוּדָה חִזֵּק אֶת שִׁלְטוֹנוֹ בְּאֶרֶץ יְהוּדָה וְהִטִּיל אֶת חִתָּתוֹ עַל הָעַמִּים סָבִיב. הַיְּוָנִים נָסוֹגוּ בְּבֶהָלָה לְעָרֵי הַחוֹף וְהַמִּתְיַוְּנִים נָהֲרוּ בַּהֲמוֹנֵיהֶם לִירוּשָׁלַיִם, לְהַבִּיעַ חֲרָטָה וְלָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה. הֵם הָיוּ חַסְרֵי אֹפִי שֶׁנָּעוּ עִם הַזֶּרֶם. בֶּעָבָר הֶחֱנִיפוּ לְשִׁלְטוֹן הָרֶשַׁע וְהָלְכוּ בִּדְרָכָיו, וְעַכְשָׁו מִהֲרוּ לַחֲזֹר בָּהֶם וּלְהִצְטָרֵף אֶל הַמְנַצְּחִים, יִרְאֵי ה׳ שׁוֹמְרֵי הַבְּרִית.

בֵּין הָעוֹלִים לִירוּשָׁלַיִם הָיוּ שְׁתֵּי דְּמֻיּוֹת מֻכָּרוֹת. בַּמֶּרְכָּבָה הַהֲדוּרָה שֶׁנִּכְנְסָה בְּשַׁעַר שְׁכֶם יָשְׁבוּ שְׁנֵי אֲנָשִׁים שֶׁהִתְכַּנְּסוּ בִּשְׁתִיקָה קוֹדֶרֶת. הָאֶחָד גָּבוֹהַּ וְצָנוּם וְעֵינָיו מְשׁוֹטְטוֹת אָנָה וָאָנָה כְּעֵינֵי גַּנָּב הַנִּמְלָט מֵרוֹדְפָיו, וְאִלּוּ הַשֵּׁנִי הִצְטַנֵּף בְּפִנָּתוֹ כְּשֶׁגִּבַּנְתּוֹ מִזְדַּקֶּרֶת מֵעָלָיו וְאֶצְבְּעוֹתָיו הָרוֹטְטוֹת לוֹפְתוֹת אֶת בִּרְכָּיו.

״הַכֹּל יַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם, רוֹדוֹקִיס, הֲלֹא כֵּן?״ הִצְטַוַּח הַגִּבֵּן.

״דּוֹם, טִפֵּשׁ,״ נָהַם הַלָּה. ״שְׁמִי רְאוּבֵן, אַל תִּשְׁכַּח זֹאת!״

"חִי חִי, כְּפִי שֶׁשְּׁמִי סִילְקָא, חִי חִי"...

"חֵי רֹאשִׁי, אִם לֹא תִּשְׁתֹּק אֶעֱשֶׂה מִמְּךָ תַּבְשִׁיל שֶׁל סִילְקָא, מָחִית שֶׁל תֶּרֶד!"

"חִי חִי, אַל נָא בְּאַפְּךָ"...

"הִגַּעְנוּ, רַבּוֹתַי", אָמַר הָרַכָּב וְעָצַר בַּסּוּסִים.

הַגִּבֵּן פָּלַט צְוָחָה וְמָשַׁךְ בִּגְלִימָתוֹ שֶׁל רוֹדוֹקִיס: "הַכֹּל יַעֲבֹר בְּשָׁלוֹם, הָא? אֱמֹר, אֱמֹר!" יָדָיו רָטְטוּ בְּעֹז, וְהִרְעִידוּ אֶת גְּלִימַת חֲבֵרוֹ.

"אִם רַק תַּנִּיחַ לִי לְדַבֵּר," הֵשִׁיבוֹ וְחִלֵּץ אֶת גְּלִימָתוֹ.

שְׁלֹשֶׁת הַדַּיָּנִים הִבִּיטוּ בָּהֶם בְּמַבָּט בּוֹחֵן. פְּנֵיהֶם הַשְּׁזוּפוֹת וּמְצֻלְּקוֹת הָרוּחוֹת הֵעִידוּ עַל הַשָּׁנִים הַקָּשׁוֹת שֶׁעָשׂוּ בְּמִדְבָּרִיּוֹת צְחִיחוֹת וְלָמְדוּ תּוֹרָה בִּמְעָרוֹת חֲשׁוּכוֹת. עַכְשָׁו הִתְבּוֹנְנוּ בַּמִּתְיַוְּנִים חַלָּשֵׁי הָאֹפִי וְרוֹדְפֵי הַנּוֹחוּת – לֹא בְּבוּז, אֶלָּא בְּחֶמְלָה עֲמֻקָּה. בְּתִקְוָה כִּי הַמִּפְנֶה הוּא אָכֵן אֲמִתִּי וְכֵן.

"אֲנִי עֶבֶד מְשֻׁחְרָר," אָמַר רוֹדוֹקִיס. "הִנֵּה הַשִּׁטָּר"...

"וְטָבַלְתָּ לְשֵׁם קַבָּלַת עֹל מִצְוֹת?"

"וַדַּאי, הִנֵּה הָעֵדוּת שֶׁל בֵּית הַדִּין בִּצְרוּיָה!"

"אִם כֵּן, יְהוּדִי כָּשֵׁר אַתָּה! וּמַקְפִּיד עַל שְׁמִירַת הַמִּצְוֹת?"

"עַל כָּל תָּג וּמִנְהָג, מִצְוָה קַלָּה כַּחֲמוּרָה, לִמְהַדְּרִין מִן הַמְּהַדְּרִין!"

"כֵּן, כֵּן", עָנָה לְעֻמָּתוֹ קוֹל חוֹרֵק.

"וּמִיהוּ זֶה?" שָׁאֲלוּ הַדַּיָּנִים בִּתְמִיהָה.

"הוֹ, זֶהוּ עַבְדִּי," מִהֵר רוֹדוֹקִיס לוֹמַר בְּטֶרֶם יִפְצֶה הַלָּה אֶת פִּיו. "קְנִיתִיו כַּדִּין, וַאֲנִי חָפֵץ לְשַׁחְרְרוֹ" –

"לְשַׁחְרְרוֹ? מַדּוּעַ?!"

"כְּדֵי לְהוֹסִיף עוֹד יְהוּדִי לְעַמֵּנוּ," אָמַר רוֹדוֹקִיס בְּצִדְקָנוּת.

"אֵין בְּכָךְ צֹרֶךְ. אֵינֶנּוּ מְחַפְּשִׂים גֵּרִים... הַמְשֵׁךְ לְהַחֲזִיק בּוֹ. 'לְעוֹלָם בָּהֶם תַּעֲבֹדוּ,' כָּתוּב"...

"וְאַף עַל פִּי כֵן, הִבְטַחְתִּי לוֹ"...

"כִּרְצוֹנְךָ, בֵּית הַדִּין בִּצְרוּיָה יַדְרִיךָ אוֹתְךָ בְּכָךְ. הֱיֵה שָׁלוֹם, וּשְׁמֹר עַל חֻקֵּי תּוֹרָתֵנוּ!"

אִלּוּ יָדְעוּ הַדַּיָּנִים מַדּוּעַ הֶחְלִיט רוֹדוֹקִיס לְשַׁחְרֵר אֶת הַגִּבֵּן, הָיוּ אוֹסְרִים אֶת הַשְּׁנַיִם בִּנְחֻשְׁתַּיִם – –

אֶלְיָקוּם כִּבֵּס אֶת גְּלִימָתוֹ לִכְבוֹד הַשַּׁבָּת הַמִּתְקָרֶבֶת, כַּאֲשֶׁר מִשְׁרַת לְבוּשׁ הָדָר פָּנָה אֵלָיו בְּקִדָּה עֲמֻקָּה: "הַאִם יֵשׁ לִי אֶת הָעֹנֶג לִפְגֹּשׁ בְּאֶלְיָקוּם הַכֹּהֵן, נֶכְדּוֹ שֶׁל מְאוֹרֵנוּ נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל?"

אֶלְיָקוּם סָקַר אוֹתוֹ בְּתִמָּהוֹן, וּמִלְמֵל: "כֵּן, וּבְמִי יֵשׁ לִי עֹנֶג לִפְגֹּשׁ?"

"אֲנִי שָׁלִיחַ דַּל, קְטֹן מִשְׁרָתָיו שֶׁל רְאוּבֵן אִישׁ צָרֵדָה".

אֶלְיָקוּם קִמֵּט אֶת מִצְחוֹ וְהֵנִיד בְּרֹאשׁוֹ בִּמְבוּכָה: רְאוּבֵן?!

"רְאוּבֵן, לְשֶׁעָבָר רוֹדוֹקִיס, עַבְדּוֹ שֶׁל יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת הַמָּנוֹחַ", קַד הַמְשָׁרֵת בַּפַּעַם הָעֲשִׂירִית.

"יָקוּם, בֶּן דּוֹדִי!" קָרָא אֶלְיָקוּם וְנִזְכַּר בַּמִּתְיוֵּן הַשַּׁתְקָן שֶׁפָּגַשׁ אֵצֶל דּוֹדוֹ הַקָּדוֹשׁ, הַמִּתְיוֵּן שֶׁהִקְדִּים אֶת דּוֹדוֹ לְגַן עֵדֶן בְּשָׁעָה קַלָּה. הַשְּׁמוּעוֹת הִגִּיעוּ לִירוּשָׁלַיִם, וְעוֹרְרוּ הִתְרַגְּשׁוּת רַבָּה. זַעַם וָאֵבֶל עַל מוֹת הַקְּדוֹשִׁים שֶׁל הַנָּשִׂיא הַנַּעֲרָץ, וְהִשְׁתָּאוּת עַל מוֹתוֹ הַמֻּרְכָּב שֶׁל הַמִּתְיוֵּן שֶׁשָּׁב בִּתְשׁוּבָה, וּבְמוֹתוֹ כִּפֵּר עַל חַיָּיו.

"וּמָה רְצוֹנְךָ?" שָׁאַל אֶלְיָקוּם.

"אֲדוֹנִי שְׁלָחַנִי לְחַלּוֹת אֶת פָּנֶיךָ כִּי תֵּאוֹת לְבַלּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת בְּאַרְמוֹנֵנוּ אֲשֶׁר בִּצְרֵדָה. הוּא רוֹצֶה לְהַעֲלוֹת זִכְרוֹנוֹת וּרְשָׁמִים מִיָּמִים עָבְרוּ. בְּאַמְתַּחְתּוֹ סִפּוּרִים רַבִּים עַל סָבְךָ הַקָּדוֹשׁ. מוֹפְתִים מְסַמְּרֵי שֵׂעָר וּמַעֲשֵׂי צְדָקָה וָחֶסֶד, הַנְהָגוֹת פְּרִישׁוּת וּרְאִיַּת הַנּוֹלָד. שַׁבָּת יָפָה תִּהְיֶה זֹאת!"

אֶלְיָקוּם הִבִּיט בְּעִנְיָן בַּמִּשְׁרַת הַקַּד וּמִשְׁתַּחֲוֶה כְּתַרְנְגֹלֶת מְנַקֶּרֶת, וְהִקְדִּיר אֶת מִצְחוֹ. הַהַצָּעָה קָסְמָה לוֹ, שַׁבָּת שֶׁל סִפּוּרִים וַחֲזָיוֹת. אֲבָל הַשֶּׁמֶשׁ מִתְקָרֶבֶת לִמְרוֹם הַשָּׁמַיִם, וְהַיּוֹם יוֹם שִׁשִּׁי...

"שְׁנֵי סוּסִים רְתוּמִים מְחַכִּים לָנוּ," הִזְדָּרֵז הַמְשָׁרֵת לוֹמַר כְּשֶׁהוּא קַד עֲמֻקּוֹת, בְּתוֹךְ שְׁלוֹשׁ שָׁעוֹת נַגִּיעַ לִצְרוּיָה!"

"נֵלֵךְ, אֵפוֹא" אָמַר אֶלְיָקוּם –

וּפָסַע לְתוֹךְ הַמַּלְכֹּדֶת הַנּוֹרָאָה!

אֶלְיָקוּם הִתְקַבֵּל בִּצְרוּיָה בִּמְאוֹר פָּנִים מְתַקְתֵּק וּמַחֲנִיף. רוֹדוֹקִיס הִקְבִּיל אֶת פָּנָיו בְּמִפְתַּן הַבַּיִת וְאִמְּצוֹ בְּחֹם אֶל לִבּוֹ, בְּעוֹד עֵינָיו הַמִּתְרוֹצְצוֹת קוֹרְצוֹת אֶל הַגִּבֵּן בְּרֹב מַשְׁמָעוּת. הַלָּה פָּכַר אֶת אֶצְבְּעוֹתָיו הָרוֹעֲדוֹת, וּפִיו לֹא פָּסַק מִלְּלַהֵג: "בָּרוּךְ הַבָּא!" צִיֵּץ, "אֵיזֶה כָּבוֹד, אֵיזֶה עֹנֶג! הָאָדוֹן הַמְּנוּחַ הָיָה רוֹוֶה נַחַת! אָח, אֵיזוֹ שִׂמְחָה, אֵיזֶה אֹשֶׁר!"... הֵם הוֹבִילוּ אֶת אֶלְיָקוּם דֶּרֶךְ הַטְּרַקְלִין אֶל הָאַגַּף שֶׁהוּכַן עֲבוּרוֹ, וְהֶרְאוּ לוֹ אֶת הָאַמְבָּט הַחַם הַמַּעֲלֶה אֵדִים, אֶת שֶׁמֶן הָרַחְצָה וְהַמַּגֶּבֶת הָעֲנָקִית, וְאֶת הַגְּלִימָה הַמְּנַחַת לְצִדָּם, גְּלִמַּת חַג צְחוֹרָה מְרֻקֶּמֶת זָהָב.

"בְּבַקָּשָׁה... בְּעֹנֶג... בְּכָבוֹד..." הַמִּלִּים הַמִּתְרַפְּסוֹת צִלְצְלוּ בְּאָזְנָיו וְהַקִּדּוּת לְלֹא סוֹף הָיוּ לוֹ לְזָרָא. הוּא נָשַׁם לִרְוָחָה כְּשֶׁהַשְּׁנַיִם עַזָּבוּהוּ לְנַפְשׁוֹ.

הַדֶּלֶת נִסְגְּרָה מֵאַחֲרָיו, וְהוּא לֹא יָכֹל לִרְאוֹת כִּי גַּם הֵם נָשְׁמוּ לִרְוָחָה. הַבָּעַת הַפָּנִים הַמִּתְרַפֶּסֶת נֶעֱלְמָה וְקוֹמָתָם הַשְּׁפוּפָה הִזְדַּקְּפָה. פְּנֵיהֶם לָבְשׁוּ קְשִׁיחוּת וְעֵינֵיהֶם נִצְנְצוּ בְּעַרְמוּמִיּוּת.

"הִצְלַחְנוּ!" קִרְקֵר הַגִּבֵּן.

"שְׁשְׁשׁ... עֲדַיִן רַבָּה הַמְּלָאכָה לְפָנֵינוּ"... הִסָּהוּ רוֹדוֹקִיס, חַשְׁשָׁן כְּתָמִיד.

"אֲבָל הַצְלָחָתֵנוּ מֻבְטַחַת!" צִיֵּץ הַגִּבֵּן, וַחֲטָטְרָתוֹ רָעֲדָה בִּצְחוֹק.

"אֲנִי מְקַוֶּה כָּךְ, תַּכְכָּן עַרְמוּמִי שֶׁכָּמוֹךָ. בֵּינְתַּיִם סָחַטְתָּ מִמֶּנִּי אֶת שִׁחְרוּרְךָ"...

"זֶה הָיָה הֶכְרֵחִי לְהַצְלָחַת הַתָּכְנִית," גִּלְגֵּל הַגִּבֵּן עֵינָיו.

"הַנְמֵךְ קוֹלְךָ, הוּא עָלוּל לְשָׁמְעֵנוּ! וְאַתָּה אָכֵן סָבוּר שֶׁיָּקוּם הִשְׁאִיר לוֹ יְרֻשָּׁה נִכְבָּדָה?!"

"הֵן בְּאָזְנֶיךָ שָׁמַעְתָּ! 'זְכַרְתִּיהוּ לְטוֹבָה בְּצַוָּאָתִי', כָּךְ אָמַר... וְיָקוּם הָיָה עָשִׁיר, עָשִׁיר מְאֹד. וְנַעַר זֶה הוּא קְרוֹבוֹ. וְאַתָּה, מַה? עֶבֶד זָר"... שׁוּב רָטְטָה הַחֲטַטְרֶת, וְהֶעֱלְתָה אֶת חֲמָתוֹ שֶׁל רוֹדוֹקִיס.

"שְׁתֹק, חָצוּף! וְאַתָּה בָּטוּחַ שֶׁהַנַּעַר יוֹדֵעַ אֶת מְקוֹם הַמַּטְמוֹן?! 'הָאוֹצָר טָמוּן בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ'... מִלִּים מוּזָרוֹת הֵן אֵלּוּ"...

"מוּזָרוֹת לְךָ, מוּזָרוֹת לִי, אֲבָל הוּא חַיָּב לַהֲבִינָן, הֲלֹא כֵן? וְהוּא יַסְגִּיר אֶת סוֹדוֹ, חִי חִי"... וּלְפֶתַע הִרְצִינוּ פָּנָיו וְהוּא לִכְסֵן מַבָּט אֶל אִישׁ שִׂיחוֹ: "אֱמֹר, אֲנַחְנוּ נִתְחַלֵּק בָּאוֹצָר, נָכוֹן? כָּךְ הִבְטַחְתָּ!"...

"כֵּן, כַּמּוּבָן", אִשֵּׁר רוֹדוֹקִיס, וְעֵינָיו הִתְרוֹצְצוּ כְּעַכְבָּרִים בְּמַלְכֹּדֶת.

הֵם הָלְכוּ יַחְדָּו לְקַבָּלַת הַשַּׁבָּת בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הַגָּדוֹל שֶׁבִּצְרוּיָה. אֶלְיָקוּם פָּסַע בַּמֶּרְכָּז, רַעֲנָן לְאַחַר הָאַמְבָּט הֶחָם וְהָדוּר בִּגְלִימַת הֶחָג הָרְקוּמָה. רוֹדוֹקִיס שִׁלֵּב אֶת זְרוֹעוֹ בִּימִינוֹ וְסַלִּיקוּס קִרְטַע לִשְׂמֹאלוֹ כְּשֶׁהוּא עוֹצֵר כָּל אָדָם הַנִּקְרֶה בְּדַרְכּוֹ וְעוֹרֵךְ הַכָּרָה צַיְצָנִית בֵּין הַתּוֹשָׁבִים לְנֶכְדּוֹ שֶׁל הַנָּשִׂיא הַקָּדוֹשׁ. בְּבֵית הַכְּנֶסֶת הִתְכַּבֵּד אֶלְיָקוּם לַעֲבֹר לִפְנֵי הַתֵּבָה, לִפְנֵי אוֹתָהּ תֵּבָה שֶׁסָּבוֹ הַנַּעַרְץ נָשָׂא לְפָנֶיהָ אֶת תְּפִלָּתוֹ וּתְחִנָּתוֹ פְּעָמִים אֵין סְפוֹר וְהִרְוָה אוֹתָהּ בְּדִמְעוֹתָיו הַטְּהוֹרוֹת. לְאַחַר הַתְּפִלָּה נִדְחֲקוּ כֻּלָּם לְבָרֵךְ אֶת הָאוֹרֵחַ בְּבִרְכַּת שַׁבַּת שָׁלוֹם לְבָבִית וּלְהַחֲמִיא לוֹ עַל תְּפִלָּתוֹ הָעֲרֵבָה, וּשְׁנֵי מְאָרְחָיו אָחֲזוּ בּוֹ וְלִוּוּהוּ אֶל בֵּיתָם לִסְעוּדַת הַשַּׁבָּת.

שְׁנֵי מַלְאֲכֵי שָׁרֵת מְלַוִּים לוֹ לָאָדָם בְּשׁוּבוֹ מִבֵּית הַכְּנֶסֶת בְּלֵילוֹת שַׁבָּת, מַלְאֲכֵי שַׁבָּת זַכִּים וּטְהוֹרִים. גַּם אֶת אֶלְיָקוּם לִוּוּ שְׁנֵי מַלְאֲכֵי

שָׂרֵת, אֲבָל עֲלֵיהֶם נוֹסְפוּ גַּם שְׁנֵי מַלְאֲכֵי חַבָּלָה שְׁחוֹרִים מְלֵאֵי מַחְשְׁבוֹת רֶשַׁע וְזָדוֹן, רוֹדוֹקִיס וְסַלִּיקוּס...

רוֹדוֹקִיס קִדֵּשׁ בִּלְשׁוֹן קֹדֶשׁ מְשֻׁבֶּשֶׁת וּבִצְלִיל יְנִי צוֹרֵם, וְהַכֹּל טָעֲמוּ מִן הַיַּיִן וְנָטְלוּ יָדַיִם לַסְּעוּדָה. הַשֻּׁלְחָן הָיָה עָרוּךְ בִּכְלֵי כֶּסֶף וּזְכוּכִית צוֹרִית, וְעָלָיו נֶעֱרְמוּ מַעֲדַנִּים עֲשׂוּיִים בִּידֵי טַבָּחִים מְעֻלִּים וּמֻגָּשִׁים בִּידֵי צֶוֶת מְשָׁרְתִים מְאֻמָּן. הַשִּׁתִּיָּה הָיְתָה כְּיַד הַמֶּלֶךְ וְהַשִּׂיחָה קָלְחָה בְּנַחַת. זוֹ יְכוֹלָה הָיְתָה לִהְיוֹת סְעוּדָה נִפְלָאָה, לוּלֵי הַמִּתִּיחוּת הָעַצְבָּנִית שֶׁרִחֲפָה בָּאֲוִיר. אֶלְיָקוּם לֹא יָדַע מַה מְּקוֹרָהּ, הַאִם בְּעֵינָיו הַמְרַצְּדוֹת שֶׁל בַּעַל הַבַּיִת, אוֹ שֶׁמָּא בְּיָדָיו הָרוֹטְטוֹת שֶׁל רֵעֵהוּ. וְאוּלַי אֵלּוּ הַמַּבָּטִים הַמּוּזָרִים שֶׁהֵם מַחֲלִיפִים בֵּינֵיהֶם? הֲרָמַת הַגַּבּוֹת, וְהָעִוּוּת הָעַצְבָּנִי בַּשְּׂפָתַיִם?

הֵם שׂוֹחֲחוּ עַל הַזְּמַנִּים הַקָּשִׁים שֶׁחָלְפוּ לִבְלִי שׁוּב וְעַל הַמִּתְיַוְּנִים הָאֲנוּסִים הַשְּׂמֵחִים לָשׁוּב לְכוּר מַחְצַבְתָּם. אֶלְיָקוּם סִפֵּר עַל הַגְּזֵרוֹת הָאַכְזָרִיּוֹת וְהַיֵּאוּשׁ הַנּוֹרָא שֶׁשָּׁרַר בִּירוּשָׁלַיִם, וְעַל הִתְעָרְבוּתוֹ הַמְּפֻלְּאָה שֶׁל יְהוּדָה בְּהַצָּלָתוֹ, יַחַד עִם אִמּוֹ וְאָחִיו הָרַךְ. חַרְצָבוֹת לְשׁוֹנוֹ הֶתְּרוּ עִם כָּל לְגִימָה נוֹסֶפֶת שֶׁל הַיַּיִן הַמָּתוֹק וְהַטּוֹב, וְהוּא לֹא הִבְחִין בַּקְּרִיצוֹת הַהֲדָדִיּוֹת שֶׁהֶחֱלִיפוּ שׁוּמְעָיו עַל כָּל לְגִימָה שֶׁלָּגַם. הוּא סִפֵּר עַל הַבְּרִיחָה לַמִּדְבָּר וְעַל מְעָרַת הָאֵימִים מְלֵאַת הַגְּוִיּוֹת, עַל הַמַּסָּע לִצְרוּיָה וְהַפְּגִישָׁה עִם דּוֹדוֹ. הָיָה מַשֶּׁהוּ בַּיַּיִן הַסָּמִיךְ שֶׁעִרְפֵּל אֶת הַמּוֹחַ וְקָרָא דְּרוֹר לַלָּשׁוֹן. הָיְתָה זוֹ אַבְקָה לְבָנָה שֶׁהֻגְנְבָה אֶל גְּבִיעוֹ עַל יְדֵי הַגִּבֵּן רַב הַקֶּשֶׁב... "כֵּן," חָרַק קוֹלוֹ שֶׁל הַגִּבֵּן, "וֶאֱמֹר נָא לִי, הַאִם הָעֲלָה בְּשִׂיחָה זוֹ זִכְרָהּ שֶׁל אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ?"

"אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ?!" רֹאשׁוֹ שֶׁל אֶלְיָקוּם הָיָה כָּבֵד כָּאֶבֶן, אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ...

"כֵּן, כֵּן," צָחַק רוֹדוֹקִיס, "נַסֶּה נָא לְהִזָּכֵר, אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ!" 'הָאוֹצָר טָמוּן בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ'...

"כֵּן, כַּמּוּבָן"... נִזְכַּר אֶלְיָקוּם בְּחִיּוּךְ רָדוּם. "כַּאֲשֶׁר נִפְרַדְנוּ מִסָּבִי הַקָּדוֹשׁ, בִּקֵּשׁ מִמֶּנּוּ יְהוּדָה מַתְּנַת פְּרֵדָה. וְגַם אֲנִי בִּקַּשְׁתִּי... אֲנִי עָיֵף"...

"הַמְשֵׁךְ, הַמְשֵׁךְ! הֵן סָבְךָ לֹא הֶעֱנִיק לְךָ אֶבֶן מִזְבֵּחַ בְּמַתָּנָה?!"

"לֹא, אָהּ... הוּא נָתַן לָנוּ פָּסוּק, מוֹרֶה דֶּרֶךְ. לִיהוּדָה אָמַר... מַה זֹּאת, אֲנִי רוֹאֶה הַכֹּל כָּפוּל"...

"זֶה בְּסֵדֶר! אֱמֹר, מָה אָמַר לְךָ? 'אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ', זְכֹר!"

"כֵּן, הוּא נָתַן לִי פָּסוּק כַּבִּיר, עָצוּם. אֶרְ... אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי, וַאֲסֹ... וַאֲסֹבְּבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ מִזְבַּחֲךָ מִזְ... אֲנִי עָיֵף"...

רוֹדוֹקִיס קָם מִמְּקוֹמוֹ וְגָחַן מֵעָלָיו:

"אֱמֹר, מַה פֵּרוּשׁ הַדְּבָרִים! אֵיזֶה מִזְבֵּחַ זֶה, הֵיכָן הָאֶבֶן?"

"הָא... הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, כַּמּוּבָן! צְרִיכִים לִהְיוֹת רְאוּיִים לַגְּאֻלָּה, חַיָּבִים לָשׁוּב בִּתְשׁוּבָה... כָּךְ מָצָאתִי אֶת שֶׁמֶן הַזַּיִת"...

"שֶׁמֶן הַזַּיִת?"

"כֵּן, שֶׁל הַמְּנוֹרָה... בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ"...

עַכְשָׁו גָּהֲרוּ עָלָיו שְׁנֵיהֶם, הִבִּיטוּ לְתוֹךְ עֵינָיו וְאָחֲזוּ בִּכְתֵפָיו. הֵם צָעֲקוּ דְּבַר מָה, צָרְחוּ וְהֶחֱלִיפוּ מַבָּטִים. "הַבָּחוּר אֵינוֹ יוֹדֵעַ," אָמַר רוֹדוֹקִיס. "אֲבָל הוּא עָלוּל לְהִזָּכֵר," טָעַן הַגִּבֵּן. "עָלֵינוּ לְהַשְׁתִּיקוֹ"... אֶלְיָקוּם לֹא הֵבִין. עַל אֵיזֶה בָּחוּר הֵם מְדַבְּרִים? וְאָז נֶחֱרַד לְשֵׁמַע צְעָקָה רָמָה: "שַׁבָּת הַיּוֹם!" – צָרַח רוֹדוֹקִיס. "חֲדַל!"

עֵינָיו שֶׁל אֶלְיָקוּם נִפְקְחוּ וּפִיו נִפְעַר בִּמְבוּכָה: "מְמ... מַה?!"

"שַׁבָּת, שַׁבָּת!" – צִיֵּץ הַגִּבֵּן וְקָפַץ עַל כִּסְאוֹ בְּצוּרָה כֹּה מַצְחִיקָה. אֶלְיָקוּם רָאָהוּ אַךְ בְּקֹשִׁי מֵחֲרַכֵּי עֵינָיו הַנֶּעֱצָמוֹת. "אָסוּר בְּשַׁבָּת, אָסוּר לִבְרֹר!"

"חַיָּבִים סְקִילָה!" נָהַם רוֹדוֹקִיס, וְהַכֹּל נִסְחַף בִּמְעַרְבֹּלֶת מְסַחְרֶרֶת: הַגִּבֵּן הַמְרַקֵּד וּבַעַל הַבַּיִת הַגּוֹחֵן עַל הַשֻּׁלְחָן, הַצַּלָּחוֹת וְהַפָּמוֹטוֹת. וְכָל הַקּוֹלוֹת הָפְכוּ לִבְלִיל חֲסַר תֹּכֶן: שַׁבָּת, סְקִילָה, בּוֹרֵר... מִתְיַוְּנִים, אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ... הַכֹּל הִתְעַרְבֵּל לְעִסָּה חֲשׁוּכָה חַסְרַת תֹּכֶן וּמוּבָן.

פֶּרֶק י״ט

הָעֲלִילָה

לְמָחֳרַת הַיּוֹם הוֹפִיעוּ רוֹדוֹקִיס וְסַלִּיקוּס בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לְבַדָּם. אֶלְיָקוּם לֹא בָּא עִמָּם, וְהַמִּתְפַּלְּלִים הַתְּמֵהִים שֶׁשָּׁאֲלוּ אוֹדוֹתָיו נִתְקְלוּ בְּנִיעַ רֹאשׁ אָבֵל וּבְאַנְחוֹת חֶמְלָה. ״נַעַר מִסְכֵּן,״ מִלְּמֵל רוֹדוֹקִיס. ״יָתוֹם אֶמְלָל,״ הִשְׁלִים הַגִּבֵּן בְּשִׁרְבּוּב שְׂפָתַיִם. ״אֵין זֶה נוֹשֵׂא לְשִׂיחָה בְּשַׁבַּת קֹדֶשׁ,״ גִּלְגֵּל רוֹדוֹקִיס עֵינַיִם נוּגוֹת לַשָּׁמַיִם, וְנָתַן בְּכָךְ אוֹת לְמַסַּע נְחוּשִׁים וְהַשְׁעָרוֹת קַדַּחְתָּנִיּוֹת. הַכֹּל צִפּוּ בְּקֹצֶר רוּחַ לְצֵאת הַשַּׁבָּת, וְכִתְּרוּ אֶת הַשְּׁנַיִם בְּסַקְרָנוּת מְהוּלָה בַּחֲרָדָה.

״מַה קָּרָה, מָה אֵרַע לוֹ? אֵיפֹה הוּא?!״

״קָרָה דָּבָר נוֹרָא וְאָיֹם,״ פָּתַח רוֹדוֹקִיס.

״אָיֹם וְנוֹרָא,״ קִרְקֵר הַגִּבֵּן, וְדִלֵּג מֵרֶגֶל לְרֶגֶל.

״כְּשֶׁהֵסַבְנוּ לִסְעוּדַת שַׁבָּת, הִתְבָּרֵר שֶׁהַנַּעַר הִכִּיר אֶת דּוֹדוֹ. הוּא פָּגַשׁ בּוֹ אֵצֶל סָבוֹ, וְהוּא עוֹרֵר בּוֹ רֹשֶׁם עַז״ –

״וְהַנַּעַר הֶחְלִיט לְהִתְיַוֵּן!״ הִשְׁלִים הַגִּבֵּן, וְאֶנְקַת תַּדְהֵמָה נִשְׁמְעָה סָבִיב.

״לֹא יְאֻמַּן!״ קָרְאוּ כֻּלָּם בְּבֶהָלָה. ״לֹא יִתָּכֵן!״ זָכְרוּ אֶת תְּפִלָּתוֹ הַנִּלְהֶבֶת, הָעֲרֵבָה...

״בְּוַדַּאי שֶׁלֹּא!״ הִסְכִּים רוֹדוֹקִיס. ״לֹא בְּגָלוּי... אֲבָל, יוֹדְעִים אַתֶּם, נִכְנַס יַיִן יָצָא סוֹד... לְאַחַר שֶׁלָּגַם גְּבִיעַ יַיִן הֵחֵל לִבְרֹר אֶת הַדָּגִים שֶׁלְּפָנָיו וּלְהוֹצִיא אֶת הָעֲצָמוֹת בְּטֶרֶם יֹאכַל! ׳חֲדַל׳, אָמַרְנוּ לוֹ, ׳זֶהוּ חִלּוּל שַׁבָּת׳!״ –

"אִסּוּר סְקִילָה!" צָוַח הַגִּבֵּן, "אָסוּר לִבְרֹר בְּשַׁבָּת!"

"וְהוּא חַיָּךְ וְאָמַר לָנוּ: 'וּמַה בְּכָךְ, גַּם דּוֹדִי עָשָׂה זֹאת. הֲרֵי זֶה בֵּיתוֹ, הֲלֹא כֵן?' וְהִמְשִׁיךְ בְּמַעֲשָׂיו... נוֹרָא וְאָיֹם!"

"אָיֹם וְנוֹרָא", קִרְקֵר הַגִּבֵּן – –

הַכֹּל נָדוּ בְּרֹאשָׁם בְּתוּגָה. הָעֶלֶם הַנֶּחְמָד, נֶכְדּוֹ שֶׁל הַנָּשִׂיא הַנַּעֲרָץ, נִתְפַּס בְּחִלּוּל שַׁבָּת בּוֹטֶה! לַמְּחֻרָת עִם שַׁחַר הוּבַל אֶלְיָקוּם תַּחַת מִשְׁמָר לִירוּשָׁלַיִם כְּדֵי לַעֲמֹד לְדִין בִּפְנֵי הַסַּנְהֶדְרִין, וְאַחֲרָיו רָכְבוּ שְׁנֵי עֵדָיו, חֲפוּיֵי רֹאשׁ וַאֲבֵלִים עַל שֶׁעָלָה בְּגוֹרָלָם לִהְיוֹת עֵדִים לְמַחֲזֶה כֹּה מֵבִישׁ. מִפַּעַם לְפַעַם נָשָׂא אֶחָד מֵהֶם אֶת רֹאשׁוֹ וְקָרַץ בְּסֵתֶר לְרֵעֵהוּ: הַכֹּל מִתְנַהֵל לְפִי הַתָּכְנִית. יְהֵא הָאוֹצָר הַטָּמוּן בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר יְהֵא, הוּא לֹא יַטְרִיד עוֹד אֶת מְנוּחָתָם!

אֶלְיָקוּם פָּסַע כִּמְהֻפְּנָט. הוּא לֹא הֵבִין אֶת הַמִּתְרַחֵשׁ. הוּא גָּרַר אֶת רַגְלָיו בְּמַעֲלֵה הַר הַבַּיִת וְנִכְנַס אֶל הָרְחָבָה הָעֲנָקִית. חָצָה אֶת הַחֵיל וְעָלָה אֶל לִשְׁכַּת הַגָּזִית, מְקוֹם מוֹשָׁבָהּ שֶׁל הַסַּנְהֶדְרִין הַמִּתְחַדֶּשֶׁת, מְקוֹם מוֹשָׁבוֹ שֶׁל בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל.

אֶלְיָקוּם נִכְנַס אֶל הָאוּלָם הָעֲנָק. מִשְּׁמֹאלוֹ יָשְׁבוּ הֲמוֹנֵי תַּלְמִידֵי חֲכָמִים שֶׁהִכְשִׁירוּ עַצְמָם לְדַיָּנוּת לִפְנֵי חַבְרֵי בֵּית הַדִּין הַגָּדוֹל. אֲבָל אֶלְיָקוּם נָשָׂא אֶת עֵינָיו בְּחֶרְדַּת קֹדֶשׁ לִימִינוֹ, שָׁם יָשְׁבוּ רָאשֵׁי הָעָם בַּחֲצִי גֹּרֶן עֲגֻלָּה, שִׁבְעִים וְאֶחָד חַבְרֵי הַסַּנְהֶדְרִין, גְּאוֹנִים וּקְדוֹשִׁים, מַמְשִׁיכֵי שַׁלְשֶׁלֶת קַבָּלַת הַתּוֹרָה מִימוֹת מֹשֶׁה רַבֵּינוּ וְעַד עַתָּה! רִאשׁוֹן יָשַׁב רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה, שֶׁנִּתְמַנָּה לְנָשִׂיא תַּחַת סָבוֹ רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר. לִימִינוֹ יָשַׁב רַבִּי נִתַּאי הָאַרְבֵּלִי, אַב בֵּית הַדִּין, וּשְׁאָר חַכְמֵי הַסַּנְהֶדְרִין יָשְׁבוּ לְצִדּוֹ בַּחֲצִי גֹּרֶן לְפִי מַעֲלַת חָכְמָתָם וְזִקְנָתָם. יָשְׁבוּ, וְנָעֲצוּ אֶת מַבָּטָם בְּאֶלְיָקוּם, הַנַּעַר הַנֶּאֱשָׁם.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה הִתִּיק אֶת מַבָּטוֹ מֵאֶלְיָקוּם אֶל הָעֵדִים שֶׁעָמְדוּ לְצִדּוֹ: רוֹדוֹקִים הַצָּנוּם בַּעַל הָעֵינַיִם הָאָצוֹת וְהַחוֹפְזוֹת כִּמְחַפְּשׂוֹת מִקְלָט מִבַּעֲלֵיהֶן, וְסַלִּיקוּס הַגִּבֵּן שֶׁיָּדָיו מְרַתְּתוֹת כִּמְבַקְּשׁוֹת לְהִתְנַתֵּק מִגּוּפוֹ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ קִמֵּט אֶת מִצְחוֹ וּפָנָה אֶל הָעֵדִים: "אַתֶּם עוֹמְדִים לְהָעִיד עַל אָדָם מִיִּשְׂרָאֵל"...

הַדְּמָמָה הָיְתָה מֻחְלֶטֶת. כֹּבֶד רֹאשׁ, מַשָּׂא הָאַחֲרָיוּת. רָכַן נִכְחוֹ, וְהִמְשִׁיךְ בִּדְבָרָיו: "אֵין אַתֶּם מְבַקְּשִׁים לִטֹּל מִמֶּנּוּ מָמוֹן שֶׁבָּא וְהוֹלֵךְ וְחֶסְרוֹנוֹ מִתְמַלֵּא. אַתֶּם מְעִידִים בְּדִינֵי נְפָשׁוֹת, וְדָמוֹ וְדַם זַרְעוֹ תְּלוּיִים בָּכֶם עַד סוֹף כָּל הַדּוֹרוֹת. שֶׁהֲרֵי בְּקַיָּן נֶאֱמַר: 'קוֹל דְּמֵי אָחִיךָ צֹעֲקִים', דָּמוֹ וְדַם זַרְעוֹ!"

הִפְסִיק לְרֶגַע, שֶׁדְּבָרָיו יְחַלְחֲלוּ לְתוֹדַעְתָּם, וְהִמְשִׁיךְ: "הִתְבּוֹנְנוּ וּרְאוּ שֶׁלְּפִיכָךְ נִבְרָא אָדָם הָרִאשׁוֹן יְחִידִי בָּעוֹלָם, לְלַמְּדֵנוּ שֶׁכָּל הַמְאַבֵּד נֶפֶשׁ אַחַת מִן הָעוֹלָם מַעֲלִים עָלָיו כְּאִלּוּ אִבֵּד עוֹלָם מָלֵא, וְכָל הַמְקַיֵּם נֶפֶשׁ אַחַת בָּעוֹלָם מַעֲלִים עָלָיו כְּאִלּוּ קִיֵּם עוֹלָם מָלֵא!" –

"תְּנוּ דַּעְתְּכֶם, בָּנַי, שֶׁלֹּא תַּחֲרִיבוּ עוֹלָם מָלֵא בְּהֶבֶל פִּיכֶם"...

הַשְּׁנַיִם שָׁמְעוּ אֶת דְּבָרָיו בְּפָנִים חֲתוּמוֹת. עֵינָיו שֶׁל רוֹדוֹקִיס הִתְרוֹצְצוּ בְּיֶתֶר מְהִירוּת וְיָדָיו שֶׁל סַלִּיקוּס רָעֲדוּ בְּיֶתֶר שְׂאֵת, וְתוּ לֹא.

הֵם הָיוּ נְכוֹנִים לְהָעִיד.

הַשְּׁנַיִם הֵעִידוּ אֶת עֵדוּתָם, וְסַלִּיקוּס הוּצָא מִן הַלִּשְׁכָּה. רוֹדוֹקִיס נִצַּב לִפְנֵי הַסַּנְהֶדְרִין וְנֶחְשַׁף לְסִדְרָה מְיַגַּעַת שֶׁל שְׁאֵלוֹת אִמּוּת וּבְדִיקָה. מָתַי וְאֵיךְ, כֵּיצַד וּמַדּוּעַ. אֵיפֹה יָשַׁבְתָּ אַתָּה וְאֵיפֹה יָשַׁב הַנַּעַר, מָה הָיָה בְּצַלַּחְתּוֹ וְכֵיצַד בָּרַר אֶת הָעֲצָמוֹת. אֵיךְ הִתְרֵיתֶם בּוֹ וּמַה הֵשִׁיב לָכֶם. הַשְּׁאֵלוֹת נִתְּכוּ כְּמָטָר כָּבֵד וְרוֹדוֹקִיס הֵשִׁיב עֲלֵיהֶן בְּבִטְחָה וּבְרְהִיטוּת. הוּא לֹא סָמַךְ עַל הַמִּקְרֶה, וְעָרַךְ חֲזָרָה מְדֻקְדֶּקֶת עִם סַלִּיקוּס עַל כָּל הַמַּחֲזֶה. עַתָּה הוּצָא רוֹדוֹקִיס מִן הָאוּלָם וְסַלִּיקוּס נִקְרָא לְהִתְיַצֵּב בִּפְנֵי הַדַּיָּנִים. סִדְרַת הַשְּׁאֵלוֹת חָזְרָה עַל עַצְמָהּ, וְהַתְּשׁוּבוֹת תָּאֲמוּ לְהַפְלִיא. הָעֵדוּת נִמְצְאָה מְהֵימָנָה, וְהַקְּמָטִים שֶׁבְּמֵצַח הַנָּשִׂיא הֶעֱמִיקוּ.

שְׁלַב הָעֵדוּת הִסְתַּיֵּם וְתוֹר הַדִּיּוּן הֵחֵל. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִרְכַּן קָדִימָה וּפָנָה אֶל אֶלְיָקוּם בְּקוֹל רַךְ:

"בְּנִי, אִם לֹא חִלַּלְתָּ אֶת הַשַּׁבָּת אַל תִּירָא מֵעֵדוּתָם. הַמִּשְׁפָּט לֵאלֹקִים הוּא, וְהוּא נִצָּב בַּעֲדַת הַדַּיָּנִים. וְעַתָּה, בְּנִי, מַה בְּפִיךָ?"

אֶלְיָקוּם הִתְבּוֹנֵן בְּפָנָיו הָאוֹהֲבוֹת שֶׁל הַנָּשִׂיא וּפָרַשׂ אֶת יָדָיו בְּחֹסֶר אוֹנִים:

"אֵינִי יוֹדֵעַ, רַבִּי. אֲנִי... כַּנִּרְאֶה שֶׁשָּׁתִיתִי יוֹתֵר מִדַּי יַיִן, אֵינֶנִּי זוֹכֵר

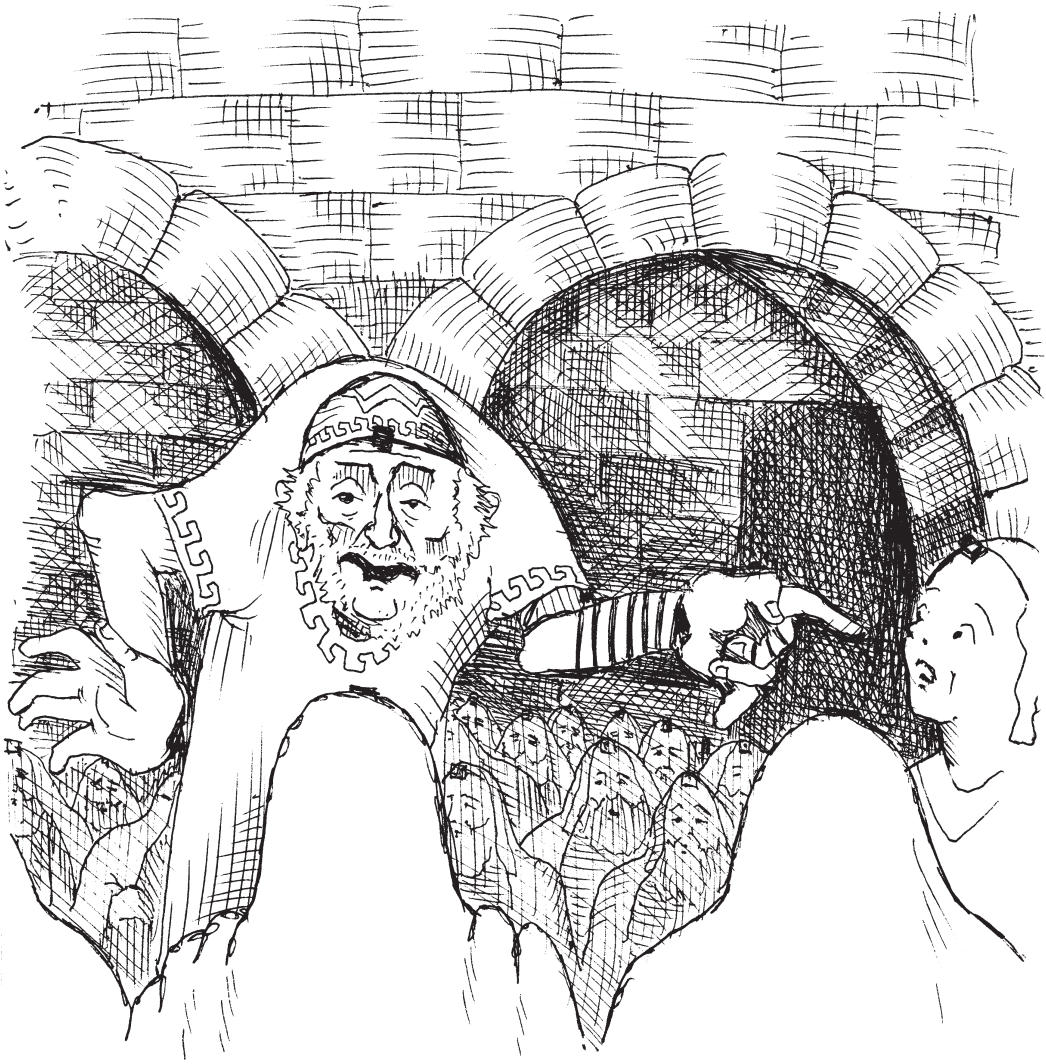

הַרְבֵּה. אֲנִי זוֹכֵר שֶׁצָּעֲקוּ עָלַי: 'שַׁבָּת, אַל תַּעֲשֶׂה זֹאת', זוֹכֵר שֶׁהִזְכִּירוּ סְקִילָה וְאִסּוּר בְּרִירָה. יִתְּכֵן שֶׁעָבַרְתִּי, אֵינֶנִּי יוֹדֵעַ. אֵינִי יָכוֹל לִזְכֹּר"...

"הֵרָגַע, בְּנִי," אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בִּרְךָ, "הֵרָגַע וְנַסֵּה לְהִזָּכֵר"... מַשֶּׁהוּ לֹא תָּאַם כָּאן, דְּבַר מָה אֵינוֹ כַּשּׁוּרָה... הָעֵדִים מְעִידִים שֶׁהַנַּעַר שָׁתָה גְּבִיעַ יַיִן בּוֹדֵד, וְיַיִן שֶׁבְּתוֹךְ הַסְּעוּדָה אֵינוֹ מְשַׁכֵּר, וְאִלּוּ הוּא מְסַפֵּר עַל סִחְרוּר גְּלוּפִין. מִישֶׁהוּ מְשַׁקֵּר כָּאן.

"סַפֵּר נָא עַל הִשְׁתַּלְשְׁלוּת הַדְּבָרִים. כֵּיצַד הִגַּעְתָּ לִצְרוּיָה?"

אֶלְיָקוּם סִפֵּר עַל הַשָּׁלִיחַ הַמּוּזָר שֶׁקַּד וְהִשְׁתַּחֲוָה לְלֹא הֶרֶף, וְהִזְמִינוֹ לִשְׁבֹּת בִּצְרוּיָה וּלְהַעֲלוֹת בְּצַוְתָּא זִכְרוֹנוֹת עַל סָבוֹ וּבֶן דּוֹדוֹ...

פָּנָיו שֶׁל הַנָּשִׂיא הִתְכַּרְכְּמוּ בְּהִסְתַּיְּגוּת. הַשַּׁבָּת נִתְּנָה לִקְדֻשָּׁה וּלְהִתְעַלּוּת, וְלֹא לִמְסִבַּת פִּטְפּוּטִים.

"וְאַתָּה הִכַּרְתָּ אֶת סָבְךָ הַקָּדוֹשׁ וְאֶת יָקוּם בֶּן דּוֹדְךָ?"

"כֵּן, פָּגַשְׁתִּי בּוֹ אֵצֶל סָבִי הַקָּדוֹשׁ, כְּשֶׁבִּקַּרְנוּ בְּהֵיכָלוֹ, עִם מַלְכֵּנוּ יְהוּדָה. הוּא עָמַד בְּפִנַּת הַחֶדֶר, לָבוּשׁ כִּיוָנִי, וַאֲרֻשֶׁת פָּנָיו אֶמְלָלָה וְנָבוֹכָה. סָבִי הִצִּיג אוֹתוֹ בְּפָנֵינוּ, וְהֵעִיד עָלָיו כִּי סוֹפוֹ לַחֲזֹר בִּתְשׁוּבָה!"

מִלְּמוּל שֶׁל הַפִּתְעָה נִשְׁמַע בַּלִּשְׁכָּה הָרְחָבָה, וְאֶלְיָקוּם סִפֵּר בְּהִתְלַהֲבוּת עַל הַפְּגִישָׁה הַמְרַגֶּשֶׁת עִם רַבּוֹ הַנַּעֲרָץ, וְעַל הַפָּסוּק שֶׁנִּבְחַר עֲבוּרוֹ: "אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפָּי וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה'"...

כָּל אוֹתָהּ עֵת לֹא מָשׁוּ מִמֶּנּוּ עֵינָיו הַבּוֹחֲנוֹת שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, וְעַתָּה הֵנִיד הַנָּשִׂיא בְּרֹאשׁוֹ בְּחֶמְרָה: "וּבְכֵן, בְּנִי, שַׁבָּת זוֹ בִּצְרוּיָה לֹא הָיְתָה מַעֲשֶׂה שֶׁל רַחְצָה בְּנִקָּיוֹן כַּפַּיִם! עָזַבְתָּ אֶת עִיר הַקֹּדֶשׁ וְהַמִּקְדָּשׁ, כְּדֵי לְבַלּוֹת אֶת הַשַּׁבָּת לְלֹא קֻרְטוֹב שֶׁל קְדֻשָּׁה, לְלֹא דִּבְרֵי תּוֹרָה וּזְמִירוֹת. לֹא הָיָה זֶה לֵיל שַׁבָּת שֶׁמִּקָּרֵב אֶל הַמִּזְבֵּחַ, הֲלֹא כֵן?! לֹא הָיָה זֶה לֵיל שַׁבָּת הַמַּתְאִים לִבְנוֹ שֶׁל רַבִּי יִצְחָק, וּלְנֶכְדּוֹ שֶׁל נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל. וַהֲלֹא שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ, וּמָה עוֹד שֻׁלְחַן שַׁבָּת!"

אֶלְיָקוּם שָׁמַע אֶת דִּבְרֵי הַכִּבּוּשִׁין בְּעֵינַיִם מֻשְׁפָּלוֹת וּבְפָנִים חִוְרוֹת, וְהַמִּלִּים הִדְהֲדוּ בְּאָזְנָיו וְחָדְרוּ לְעִמְקֵי נִשְׁמָתוֹ. הַנָּשִׂיא צוֹדֵק, סְטִיָּתוֹ זוֹ מִדִּבְרֵי סָבוֹ הִיא שֶׁהֵבִיאָה עָלָיו אֶת הָאָסוֹן הַנּוֹרָא. שֻׁלְחַן שַׁבָּת, שֶׁמַּתְחִיל בְּפִטְפּוּטֵי הֶבֶל וּמִסְתַּיֵּם בִּשְׁכְרוּת הוֹלֶלֶת... הוּא לֹא הִתְקָרֵב עַל יָדוֹ אֶל

מִזְבַּח ה׳... שֶׁלְּחָן דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ... מִלִּים אֵלּוּ עוֹרְרוּ בּוֹ זִכְרוֹנוֹת עֲמוּמִים, הוּא נִזְכַּר בִּדְבַר מָה...

״נִזְכַּרְתִּי״... אָמַר בְּהִסּוּס. ״לִפְנֵי שֶׁשָּׁקַעְתִּי בְּעַלְפוֹן הֵם בִּקְּשׁוּ מִמֶּנִּי לְסַפֵּר אוֹדוֹת הַמִּזְבֵּחַ. כֵּן, אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ״...

הַחִוָּרוֹן שֶׁפָּשָׁה בִּפְנֵיהֶם שֶׁל שְׁנֵי הָעֵדִים לֹא נֶעֱלַם מֵעֵינָיו הַבּוֹחֲנוֹת שֶׁל הַנָּשִׂיא.

״אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ?״ שָׁאַל בְּעִנְיָן.

״כֵּן,״ הִצְטַחֵק אֶלְיָקוּם בִּמְבוּכָה. ״גַּם הֵם הִתְכַּוְּנוּ לְפָסוּק זֶה, הֲלֹא כֵן? וְאַחַר כָּךְ הֵחֵלּוּ לִצְעֹק: ׳שַׁבָּת הַיּוֹם, סְקִילָה׳, וְיוֹתֵר אֵינֶנִּי זוֹכֵר״...

הַנָּשִׂיא וְאַב בֵּית הַדִּין הֶחֱלִיפוּ בֵּינֵיהֶם מַבְּטֵי הֲבָנָה. לֹא, הָעֵדִים לֹא הִתְכַּוְּנוּ לִפְסוּקוֹ שֶׁל אֶלְיָקוּם. הֵם לֹא יָדְעוּ אוֹדוֹתָיו. הֵם הִתְכַּוְּנוּ לְמַשֶּׁהוּ שׁוֹנֶה לַחֲלוּטִין...

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ וְרַבִּי נִתַּאי הָאַרְבֵּלִי קָם וְאָמַר:

״הָבָה נֵלֵךְ לִצְרוּיָה!״

״לְשֵׁם מָה?״ נֶחֱרְדוּ הָעֵדִים.

״לִרְאוֹת אֶת זִירַת הַפֶּשַׁע,״ הֵשִׁיב רַבִּי נִתַּאי חָרֵשׁ. הָעֵדִים נִרְעֲדוּ כְּשֶׁשָּׁמְעוּ אֶת הַמִּלָּה. מִסִּבָּה זוֹ הֶשְׁמִעָה. ״וְנִפְקֹד גַּם אֶת קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר. זְכוּתוֹ תָּגֵן עָלֵינוּ לְהַנְחוֹתֵנוּ בְּדֶרֶךְ אֱמֶת״.

חִוָּרוֹנָם שֶׁל עֵדֵי הַשֶּׁקֶר הֶעֱמִיק שִׁבְעָתַיִם. דֶּרֶךְ הָאֱמֶת הָיְתָה הַדָּבָר הָאַחֲרוֹן שֶׁרָצוּ בּוֹ — —

שִׁבְעָה רוֹכְבִים הִגִּיעוּ לִצְרוּיָה. שְׁנֵי הָעֵדִים וְקָרְבָּנָם, הַנָּשִׂיא וְאַב בֵּית הַדִּין, וּשְׁנֵי שׁוֹטְרֵי בֵּית הַדִּין. תּוֹשָׁבֵי הַמָּקוֹם הִכִּירוּ אֶת הָעֶבֶד שֶׁהִתְעַשֵּׁר וְאֶת הַגִּבֵּן אִישׁ סוֹדוֹ, הֵם הִכִּירוּ גַּם אֶת אֶלְיָקוּם, הָאוֹרֵחַ שֶׁהִתְהוֹלֵל בִּסְעוּדַת הַשַּׁבָּת. אוּלָם מִשֶּׁזִּהוּ אֶת נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל וְאֶת רֹאשׁ הַסַּנְהֶדְרִין לֹא הָיָה גְּבוּל לְהִשְׁתָּאוּתָם. הַכֹּל בֵּרְכוּ אֶת ה׳ שֶׁחָלַק מִכְּבוֹדוֹ לִירֵאָיו, וְנָהֲרוּ אַחֲרֵי הַשַּׁיָּרָה. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי נִתַּאי עָצְרוּ בְּפֶתַח בֵּיתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר, וְנִכְנְסוּ פְּנִימָה.

פֶּרֶק כ׳

אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ

הָאוֹר שֶׁבָּקַע מִן הַדֶּלֶת וְהַחַלּוֹן הָאֶפֵל מִיָּד בַּהֲמוֹן הָרָאשִׁים שֶׁחָסַם אֶת הֶחָלָל, אֲבָל הַמַּרְאֶה שֶׁנִּגְלָה לְעֵינֵיהֶם בָּאַפְלוּלִית מִלֵּט מִפִּיהֶם קְרִיאַת חֵמָה וְתִמָּהוֹן.

הַקַּרְקַע הָיְתָה מְלֵאָה בְּגוּמוֹת וּמַהֲמוּרוֹת שֶׁבָּהֶן נָחוּ גִּבְעוֹלֵי קַשׁ, שְׁרִידֵי מִזְרָנוֹ שֶׁל הַצַּדִּיק הַקָּדוֹשׁ. מִישֶׁהוּ עָרַךְ כָּאן חִפּוּשׁ יְסוֹדִי, יְסוֹדִי מְאֹד...

״אַתֶּם מְחַפְּשִׂים פֹּה אוֹצָרוֹת!״ עָלָה לְפֶתַע קִרְקוּרוֹ שֶׁל הַגִּבֵּן. ״לֹא תִּמְצְאוּ פֹּה מְאוּמָה!״

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִפְנָה אֵלָיו בַּחֲטָף. הוּא הָאָדָם שֶׁעוֹלֵל זֹאת!

הַגִּבֵּן אַף לֹא נִסָּה לְהַכְחִישׁ אֶת הַהַאֲשָׁמָה. הוּא הָיָה שְׁוֵה נֶפֶשׁ לַחֲלוּטִין: ״כַּמּוּבָן, וּמַה בְּכָךְ? חָשַׁבְתִּי שֶׁנִּשִּׂיא הַיְּהוּדִים גָּדוּשׁ בְּכֶסֶף וּבְזָהָב, וּמִסְתַּבֵּר שֶׁהוּא הָיָה עָנִי מָרוּד. מְאוּמָה, אַף לֹא אֲגוֹרַת נְחֹשֶׁת שְׁחוּקָה, חִי חִי״...

רַבִּי נִתַּאי עָנָה לוֹ בְּקוֹל עָצוּר, כְּשֶׁהוּא מְרַסֵּן אֶת זַעֲמוֹ: ״נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל הָיָה עָשִׁיר, עָשִׁיר עַד מְאֹד. אַתָּה לֹא גִּלִּיתָ אֶת אוֹצָרוֹ!״

הַגִּבֵּן הֶחֱוִיר כַּסִּיד: ״לֹא יִתָּכֵן,״ מִלְמֵל. ״הָפַכְתִּי כָּל אֶבֶן. בָּדַקְתִּי בְּכָל חוֹר״...

״לֹא. בְּמָקוֹם אֶחָד לֹא הָיִיתָ, וּמִן הָרָאוּי שֶׁתְּחַפֵּשׂ שָׁם בְּהֶקְדֵּם״ –

״הֵיכָן? אֱמֹר לִי הֵיכָן!״ הוּא הֶעֱבִיר מִשְׁקָלוֹ מֵרֶגֶל לְרֶגֶל, וּזְרוֹעוֹתָיו הִתְעַקְּלוּ בַּעֲוִית.

"נְשִׁיאֵנוּ הִקְדִּישׁ כָּל פְּרוּטָה לִצְדָקָה, לַעֲזֹר לְנִדְכָּאִים וְלִתְמֹךְ בְּלוֹמְדֵי תּוֹרָה. הוּא צָבַר אֶת עָשְׁרוֹ בַּמְּרוֹמִים"...

הַזְּרוֹעוֹת נִשְׁמְטוּ. הָרִקּוּד פָּסַק. חִיּוּךְ שֶׁל מְבוּכָה רָטַט עַל שְׂפָתָיו שֶׁל הַגִּבֵּן וְהוּא מִלְמֵל בְּהַשְׁלָמָה: "וּבְכֵן, לְשֶׁם אֵינִי מְמַהֵר... עַל כָּל פָּנִים, כָּאן לֹא הִשְׁאִיר מְאוּמָה. תּוּכְלוּ לִסְמֹךְ עָלַי, חִפַּשְׁתִּי הֵיטֵב!"

וְאָכֵן, הַדָּבָר נִכַּר בַּעֲלִיל... מַצַּע הַקַּשׁ פֻּזַּר עַל פְּנֵי הַקַּרְקַע וּמְנוֹרַת הַנְּחֹשֶׁת נָפְצָה וְעָוְתָה. בְּפִנַּת הַחֶדֶר קָרְסָה מִסְגֶּרֶת שֻׁלְחָן שְׁבוּרָה, כּוֹרַעַת עַל שְׁתֵּי רַגְלַיִם, בְּעוֹד הַשְּׁלִישִׁית מְנֻתֶּצֶת לְצִדָּהּ.

"הֵיכָן לוּחַ הַשֻּׁלְחָן?" תָּמַהּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. רַבִּי נִתַּאי לִכְסֵן אֵלָיו מַבָּט מָהִיר, וְהִבְלִיעַ חִיּוּךְ.

"לְשֵׁם מָה אַתָּה צָרִיךְ אוֹתוֹ," נָהַם הַגִּבֵּן. "סְתָם לוּחַ שַׁיִשׁ סָדוּק!"

"וּבְכָל זֹאת מִישֶׁהוּ נָטַל אוֹתוֹ... הֵיכָן הוּא?"

הַתְּשׁוּבָה לִשְׁאֵלָתוֹ נִתְּכָה מִן הַדֶּלֶת וְהַחַלּוֹן. כָּל הַמִּתְגּוֹדְדִים יָדְעוּ אֶת הַתְּשׁוּבָה, וְכֻלָּם דִּבְּרוּ בְּבַת אַחַת. הַנָּשִׂיא צִוָּה לִפְנֵי מוֹתוֹ לְהַנִּיחַ אֶת לוּחַ הַשַּׁיִשׁ כְּגוֹלֵל עַל אֲרוֹנוֹ. אֶת לוּחַ הַשֻּׁלְחָן עָלָיו עָרַךְ אֶת סְעוּדוֹתָיו בִּקְדֻשָּׁה וּבְטָהֳרָה.

"נֵלֵךְ לִפְקֹד אֶת קִבְרוֹ הַקָּדוֹשׁ", אָמַר הַנָּשִׂיא, וְכֻלָּם הִתְנַדְּבוּ לְהוֹרוֹת לִפְנֵיהֶם אֶת הַדֶּרֶךְ.

קִבְרוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר נֶחְצַב בְּקִבְרוֹת אֲבוֹתָיו. אֶלְיָקוּם הָיָה כֹּהֵן, וְנִבְצַר מִמֶּנּוּ לְהִכָּנֵס אֶל הַמְּעָרָה פְּנִימָה. מִפֶּתַח הַמְּעָרָה יָכֹל הָיָה לִרְאוֹת אֶת הֲמוֹן הַנֵּרוֹת הַדּוֹלְקִים לְמַרְגְּלוֹת אֲרוֹן הָאֶבֶן, וְאֶת עֵדַת הַמִּתְפַּלְּלִים הַמְבַקְּשִׁים יְשׁוּעָה. שְׁנֵי שׁוֹטְרֵי בֵּית הַדִּין נִכְנְסוּ פְּנִימָה בְּהוֹרָאַת רַבִּי נִתַּאי, וְאִלּוּ רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ נִצַּב בְּפֶתַח הַמְּעָרָה וְאָמַר בְּקוֹל רוֹטֵט: "מוֹרֵנוּ וְרַבֵּנוּ נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל, אָנוּ מְבַקְּשִׁים אֶת מְחִילָתְךָ. כָּל כַּוָּנָתֵנוּ לְטוֹבָה, וּרְצוֹנֵנוּ לַעֲשׂוֹת אֶת רְצוֹנְךָ" — —

אֶלְיָקוּם וּשְׁנֵי עֵדָיו הִבִּיטוּ בּוֹ בְּתִמָּהוֹן וְלֹא הֵבִינוּ דָּבָר.

שְׁנֵי הַחַיָּלִים הֵגִיחוּ מִן הַמְּעָרָה כְּשֶׁהֵם נוֹשְׂאִים עַל גַּבָּם לוּחַ שַׁיִשׁ אָרֹךְ וְצַר. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בָּחַן אֶת פְּנֵי הַלּוּחַ הַחַלָּקִים וְאֶת שְׁנֵי הַסְּדָקִים שֶׁהִתְפַּתְּלוּ לְרָחְבּוֹ. הָיָה זֶה לוּחַ שַׁיִשׁ יָשָׁן וְשָׁחוּק.

"הַשְׁלִיכוּהוּ אַרְצָה," פָּקַד רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ.

הַחַיָּלִים הִבִּיטוּ בּוֹ בְּתִמָּהוֹן וְהִנְמִיכוּ לְאִטָּם אֶת הַלּוּחַ.

"לֹא כָּךְ, בָּנַי! הַגְּבִיהוּ אֶת הָאֶבֶן מֵעַל לְרֹאשְׁכֶם, הִנֵּה כָּךְ... וְכָעֵת שִׁמְטוּהָ מִיָּדְכֶם!"

הָאֶבֶן נֶחְבְּטָה בַּקַּרְקַע בִּכְבֵדוּת וְנֶחְלְקָה לְשָׁלֹשׁ, לְאֹרֶךְ הַסְּדָקִים. רַבִּי נִתַּאי גָּחַן אַרְצָה בִּלְהִיטוּת וּבָלַשׁ בְּעֵינָיו סָבִיב, וְאָז הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ בַּחֲטָף וְהֵרִים פִּסַּת קְלָף זְעִירָה, מְגוֹלֶלֶת וּמְעוּכָה, שֶׁנֶּחְבְּאָה בַּסֶּדֶק הַצַּר.

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִנְהֵן בְּרֹאשׁוֹ, וְרַבִּי נִתַּאי פָּרַשׂ אֶת הַפֶּתֶק וְקָרָא אֶת תָּכְנוֹ בְּקוֹל:

"אֲנִי, יְהוֹיָקִים הַמְּכֻנֶּה יָקוּם אִישׁ צְרוֹרוֹת, מַקְנֶה בָּזֹאת אֶת עַבְדִּי רוֹדוֹקִיס לִקְרוֹבִי אֶלְיָקוּם בְּרַבִּי יִצְחָק הַכֹּהֵן. וְהִנְנִי מַפְקִיד שְׁטָר זֶה לְמִשְׁמֶרֶת בְּיַד דּוֹדִי, יוֹ" –

חִרְחוּר מְצַמְרֵר קָטַע אֶת דְּבָרָיו, וְכֻלָּם לָטְשׁוּ עֵינַיִם בַּגִּבֵּן הַקּוֹרֵס תַּחְתָּיו, כְּשֶׁזְּרוֹעוֹתָיו מְקַרְטְעוֹת כְּעוֹף מְפֻרְכָּס.

"תִּפְסוּהוּ!" קָרָא רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. הוּא לֹא הִתְכַּוֵּן לַגִּבֵּן, אֶלָּא לְשֶׁתָּפוֹ לַפֶּשַׁע שֶׁפִּלֵּס לוֹ דֶּרֶךְ בַּקָּהָל הֶהָמוּם וְנִבְלַע בְּסִמְטְאוֹת הָעֲיָרָה. שְׁנֵי הַשּׁוֹטְרִים מִהֲרוּ לָצֵאת בְּעִקְּבוֹתָיו.

אֶלְיָקוּם בָּהָה נִכְחוֹ בִּמְבוּכָה. "אֵינֶנִּי מֵבִין דָּבָר," מִלְמֵל, "אֵינֶנִּי מֵבִין מְאוּמָה"...

"אֵינְךָ מֵבִין?" תָּמַהּ רַבִּי נִתַּאי, "רוֹדוֹקִיס שֶׁיָּרַשׁ אֶת יָקוּם, הוּא לְמַעֲשֶׂה עַבְדְּךָ! כָּל הוֹנוֹ שֶׁל יָקוּם שַׁיָּךְ לְךָ, שֶׁכֵּן מַה שֶּׁקָּנָה עֶבֶד – קָנָה רַבּוֹ!"...

אֶלְיָקוּם עֲדַיִן לֹא הֵבִין. הוּא מָעֲמָד לַדִּין בְּאַשְׁמַת חִלּוּל שַׁבָּת שֶׁדִּינוֹ סְקִילָה, וּמַה בֶּצַע בָּעֹשֶׁר הָרַב שֶׁנָּפַל בְּחֶלְקוֹ?

"וַהֲלֹא יָדַעְתָּ, אֶלְיָקוּם, שֶׁעֵדוּתָם שֶׁל הַשְּׁנַיִם בְּטֵלָה וּמְבֻטֶּלֶת! שֶׁכֵּן עֲבָדִים הֵם, וַעֲבָדִים פְּסוּלִים לְעֵדוּת"...

"אַלְלַי לִי!" קוֹנֵן הַגִּבֵּן מִמְּקוֹם מִרְבָּצוֹ מִרְבָּצוֹ. "תָּכְנִית כֹּה יָפָה יָרְדָה לְטִמְיוֹן, וְהַכֹּל בִּגְלַל פֶּתֶק קָטָן!"

"בִּגְלַל פֶּתֶק קָטָן," מִלְמֵל אֶלְיָקוּם, "כֵּיצַד יְדַעְתֶּם עַל קִיּוּמוֹ?"

"אַתָּה סִפַּרְתָּ לָנוּ אוֹדוֹתָיו"...

"אֲנִי?!"

"אֵינְךָ יוֹדֵעַ כְּלָל... הַסְכֵּת אֵפוֹא וּשְׁמַע":

כַּאֲשֶׁר בִּקַּרְתָּ בְּבֵית סָבְךָ הַקָּדוֹשׁ פָּגַשְׁתָּ שָׁם אֶת בֶּן דּוֹדְךָ. סִפַּרְתָּ לָנוּ שֶׁאַרֶשֶׁת פָּנָיו הָיְתָה נְפוּלָה וּמְדֻכְדֶּכֶת, וְאֵין בְּכָךְ כָּל פֶּלֶא. כַּאֲשֶׁר רָאָה אֶת פָּנָיו הַקּוֹרְנוֹת שֶׁל נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל וְעָמַד פָּנִים אֶל פָּנִים מוּל הָאֱמֶת הַנִּצְחִית, הִכָּהוּ לִבּוֹ עַל דַּרְכּוֹ הַנִּלּוֹזָה וּפַחְדָּנוּתוֹ מוּגַת הַלֵּב. הוּא הִכִּיר בָּאֱמֶת, אַף כִּי חָסַר אֶת אֹמֶץ הַלֵּב לִדְבֹּק בָּהּ.

יָקוּם הִתְוַדַּע אֵלֶיךָ בְּבֵית דּוֹדוֹ, וְכַאֲשֶׁר הֲלַכְתֶּם לְדַרְכְּכֶם הִפְנָה אֵלָיו הַצַּדִּיק שְׁאֵלָה נוֹקֶבֶת: אַתָּה דָּבֵק בְּעָשְׁרְךָ, וּמוּכָן לְהַקְרִיב אֶת עוֹלַם הַנֶּצַח בַּעֲבוּר חֹפֶן הַבְלֵי הָעוֹלָם הַזֶּה. אֵינְךָ מוּכָן לִבְרֹחַ לְמִדְבָּרִיּוֹת שְׁמָמָה, בִּרְצוֹנְךָ לְהִתְגּוֹרֵר בְּאַרְמוֹנְךָ וּלְהוֹסִיף לִצְבֹּר הוֹן. אַךְ אֱמֹר נָא לִי, לִכְשֶׁיָּבוֹא יוֹמְךָ – לְמִי תַּשְׁאִיר הוֹן זֶה אַחֲרֶיךָ? הֵן עֲרִירִי אַתָּה וַחֲשׁוּדְךָ בָּנִים, הַאִם תְּצַוֶּה אֶת רְכוּשְׁךָ לְעַבְדְּךָ נֶאֱמַן בֵּיתְךָ?

חָלִילָה, נִרְתַּע יָקוּם. רוֹדוֹקִיס סוֹחֵר מְמֻלָּח הוּא מֵאֵין כָּמוֹהוּ, אֲבָל חֲסַר לֵב וּמַצְפּוּן, עַרְמוּמִי וְנוֹכֵל. מִי כָּמוֹנִי יוֹדֵעַ...

וְשֶׁמָּא תְּצַוֶּנּוּ לְשַׁלְטוֹנוֹת הַכִּבּוּשׁ, לִשְׁכֹּר בּוֹ גְּדוּד נוֹסָף שֶׁל חַיָּלִים מְצִיקִים, וְלִבְנוֹת בּוֹ מִזְבֵּחַ נוֹסָף לָאֱלִילִים?!

חָלִילָה! מָחָה יָקוּם.

וּבְכֵן, מַדּוּעַ לֹא תּוֹרִישֶׁנּוּ לִשְׁאֵר בְּשָׂרְךָ, לְאֶלְיָקוּם בֶּן דּוֹדְךָ. רָאִיתָ אוֹתוֹ זֶה עַתָּה – עֶלֶם חֲמוּדוֹת, נָבוֹן וּמֻכְשָׁר. עַז רוּחַ וּבַעַל מִדּוֹת נַעֲלוֹת, וְנֶאֱמָן לְלֹא סִיָּג לְבוֹרְאֵנוּ וּלְתוֹרָתוֹ. מִי כָּמוֹהוּ רָאוּי לִתְמִיכָתְךָ, כְּדֵי שֶׁיּוּכַל לִשְׁקֹד עַל הַתּוֹרָה בְּאֵין מַפְרִיעַ וּלְשָׁרֵת אֶת אֱלֹקֵינוּ בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ?

לֹא אוּכַל, דּוֹדִי, עָנָה יָקוּם בְּעָגְמָה. אֶלְיָקוּם הִסְתַּפַּח אֶל הַמּוֹרְדִים וְהוּא נֶחְבָּא וְנִרְדָּף עַד צַוָּאר, וְאִלּוּ בְּבֵיתִי שׁוֹלֵט רוֹדוֹקִיס לְלֹא מְצָרִים. אִם אֲצַוֶּה אֶת רְכוּשִׁי לְאֶלְיָקוּם יִטֹּל רוֹדוֹקִיס אֶת כָּל אוֹצְרוֹתַי וְיִמְּלֵט לְאַנְטִיוֹכְיָה הַבִּירָה!

וּבְכֵן, גַּם לְכָךְ יֵשׁ עֵצָה, חֵיֵּךְ הַצַּדִּיק. בְּבוֹא יוֹמְךָ תּוֹרִישׁ אֶת כָּל אֲשֶׁר לְךָ לְרוֹדוֹקִיס וְהוּא יַמְשִׁיךְ לְטַפֵּחַ וּלְבַסֵּס אֶת עֲסָקֶיךָ. וְאֶת רוֹדוֹקִיס עַצְמוֹ תַּקְנֶה כְּבָר עַתָּה לְאֶלְיָקוּם בֶּן דּוֹדְךָ...

הָרַעְיוֹן הָיָה נִפְלָא, אֲבָל אֵיךְ יֵדַע אֶלְיָקוּם עַל הַיְרֻשָּׁה הַמְצַפָּה לוֹ, הֲרֵי רוֹדוֹקִיס לֹא יְסַפֵּר לוֹ עָלֶיהָ!

לָאו דַּוְקָא, הִרְגִּיעַ הַצַּדִּיק. רוֹדוֹקִיס עַצְמוֹ יְסַפֵּר לוֹ...

הֵכֵיצַד? פָּשׁוּט עַד מְאֹד: אַתָּה תְּצַוֶּה אֶת רְכוּשְׁךָ לְרוֹדוֹקִיס, וּתְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לִמְסֹר לְאֶלְיָקוּם הוֹדָעָה. הוֹדָעָה כֹּה תְּמוּהָה וּמוּזָרָה שֶׁתְּגָרֶה אֶת סַקְרָנוּתוֹ וְלֹא תַּנִּיחַ לוֹ לְהִתְעַלֵּם מִמֶּנָּה. הוֹדָעָה שֶׁתִּרְדֹּף אוֹתוֹ וְלֹא תִּתֵּן לוֹ מָנוֹחַ:

הָאוֹצָר טָמוּן בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ – –

וְאָכֵן, כַּאֲשֶׁר חָזָה הַנָּשִׂיא כֵּן הָיָה. בַּקָּשָׁתוֹ שֶׁל יָקוּם לֹא נָתְנָה לָעֶבֶד מָנוֹחַ. הוּא חָשַׁשׁ מִפְּנֵי הַמַּשְׁמָעוּת הַמּוּזָרָה הַגְּלוּמָה בּוֹ, וְהֶחְלִיט לַחְקֹר אֶת אֶלְיָקוּם עַל פִּשְׁרָהּ. הוּא זִמֵּן אוֹתוֹ לִסְעוּדַת הַשַּׁבָּת וְהֶחְלִיט לְהַוָּדֵעַ מִפִּיו מַהוּ הָאוֹצָר וְהֵיכָן הֶטְמַן – וְלַהֲגוֹתוֹ לְאַחַר מִכֵּן מִן הַדֶּרֶךְ, לִגְרֹם לְמוֹתוֹ לְבַל יוּכַל לְאַיֵּם עוֹד עַל שַׁלְוָתוֹ. הוּא רָקַם קְנוּנְיָה מְבִישָׁה עִם אָדָם זֶה הַשּׁוֹכֵב לְרַגְלֵינוּ – אָמַר רַבִּי נִתַּאי, שֶׁשִּׁחְזֵר כָּל הַמְּאֹרָעוֹת כְּאִלּוּ נָכַח בָּהֶם.

"וְכִמְעַט שֶׁהִצְלַחְנוּ," יִבֵּב הַגִּבֵּן, "כִּמְעַט שֶׁהִצְלַחְנוּ"...

"וּמְסַכְּתֶם בְּיֵינוֹ סַם מְהַמֵּם, הֲלֹא כֵן?"

"קֹרֶט לְבוֹנָה," קִרְקֵר הַגִּבֵּן, "רַק קֹרֶט לְבוֹנָה... וַעֲדַיִן אֵינֶנִּי רוֹאֶה אֶת אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ, זֶה הָיָה סְתָם קִשְׁקוּשׁ"...

"אָכֵן, אֵינְךָ רוֹאֶה אוֹתָהּ מִשּׁוּם שֶׁאֵינְךָ אָמוּר לִרְאוֹתָהּ – לֹא אַתָּה וְלֹא רוֹדוֹקִיס אֲדוֹנְךָ!"

הַגִּבֵּן תָּמַךְ עַצְמוֹ בְּיָד אַחַת וְהִזְדַּקֵּף לִכְלַל הֶסֵּב. מִמּוֹרְדוֹת הַחֲטִטָּרֶת שָׁלַח פָּנִים תְּמֵהוֹת. אֲבָל עֵינָיו שֶׁל רַבִּי נִתַּאי הֵישִׁירוּ מַבָּט אֶל אֶלְיָקוּם. אֵלָיו כִּוֵּן אֶת דְּבָרָיו: "מַהִי אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ?"

"אָכֵן, מַהִי אֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ," חָרַק קוֹלוֹ שֶׁל הַגִּבֵּן כְּהֵד. רַבִּי נִתַּאי

הִתְעַלֵּם: "כֻּלָּנוּ מַכִּירִים אֶת מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת, אֲבָל הוּא עָשׂוּי זָהָב וְאֵינוֹ עָשׂוּי אֶבֶן. מִזְבַּח הָעוֹלָה הָעֲנָקִי עָשׂוּי אֲבָנִים. אֲבָל, רֵאשִׁית, מֻרְכָּב הוּא מֵאֵין סְפוֹר חֲלוּקֵי אֲבָנִים וְאֵין לְכַנּוֹתוֹ בְּשֵׁם 'אֶבֶן'. וְשֵׁנִית, בֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה שָׁבוּי בִּידֵי זָרִים וְהַכְּנִיסָה אֵלָיו נֶחְסְמָה. לֹא לְכָךְ הִתְכַּוֵּן אֵפוֹא סָבְךָ.

אֲבָל יֶשְׁנוֹ מִזְבֵּחַ נוֹסָף, הַמֻּכָּר לְכָל יְהוּדִי. מִזְבֵּחַ שֶׁעוֹבְדִים עָלָיו אֶת הַבּוֹרֵא מִדֵּי יוֹם בְּיוֹמוֹ. וְהוּא מֻכָּר לְכֻלָּנוּ – שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל אָדָם דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ! כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: שְׁלוֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד וְאָמְרוּ עָלָיו דִּבְרֵי תּוֹרָה, כְּאִלּוּ אָכְלוּ עַל שֻׁלְחָנוֹ שֶׁל מָקוֹם, שֶׁנֶּאֱמַר: וַיְדַבֵּר אֵלַי זֶה הַשֻּׁלְחָן אֲשֶׁר לִפְנֵי ה' –

כָּל יֶלֶד יְהוּדִי יוֹדֵעַ זֹאת, כָּל אֶחָד שׁוֹמֵעַ זֹאת מֵהוֹרָיו הַשְּׁכֵם וְהַעֲרֵב. מִתְחַנֵּךְ מִיַּלְדוּתוֹ לִקְדֻשַּׁת הַשֻּׁלְחָן, לְהַקְפָּדָה עַל כַּשְׁרוּת הַמַּאֲכָלִים וְלִבְרָכָה בְּכַוָּנָה לִפְנֵי הָאֹכֶל וּלְאַחֲרָיו. לֶאֱכֹל בְּנַחַת, וְלוֹמַר דִּבְרֵי תּוֹרָה בִּשְׁעַת הָאֲרוּחָה –

חֲזָקָה עַל אֶלְיָקוּם שֶׁיָּבִין מַהוּ אוֹתוֹ מִזְבֵּחַ אֵלָיו הִתְכַּוֵּן סָבוֹ. וְיָבִין כִּי אֵין מִזְבֵּחַ נַעֲלֶה יוֹתֵר מִשֻּׁלְחָנוֹ שֶׁל נְשִׂיא יִשְׂרָאֵל עַצְמוֹ, שֶׁהֲרֵי סְעוּדָתוֹ שֶׁל תַּלְמִיד חָכָם דּוֹמָה לַהֲנָאָה מִזִּיו הַשְּׁכִינָה. רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ טָמַן אֶת הַשִּׁטָּר הַיָּקָר בְּסֶדֶק שֻׁלְחָנוֹ, וְכַאֲשֶׁר נִגְזַר דִּינוֹ לַהֲרִיגָה וְהוּא חָשַׁשׁ לְגוֹרַל הָאֶבֶן, צִוָּה לְהַנִּיחָהּ עַל גַּבֵּי אֲרוֹנוֹ הַקָּדוֹשׁ. כָּךְ הָיָה בָּטוּחַ שֶׁתִּמָּצֵא לְבַסּוֹף, וְשָׁם אָכֵן נִמְצְאָה"...

"מִי יָדַע זֹאת?" קוֹנֵן הַגִּבֵּן, "מִי פִּלֵּל וּמִי מִלֵּל?"

"בְּדִיּוּק! כְּשֵׁם שֶׁרַבֵּנוּ הָיָה בָּטוּחַ שֶׁאֶלְיָקוּם יִמְצָא אֶת פֵּשֶׁר הַהוֹדָעָה, כָּךְ יָכוֹל הָיָה לִהְיוֹת בָּטוּחַ שֶׁהַדָּבָר לֹא יַעֲלֶה עַל דַּעְתְּכֶם –

כִּי שֻׁלְחָנְכֶם אֵינוֹ דּוֹמֶה לְמִזְבֵּחַ, לֹא וָלֹא! זֶהוּ שֻׁלְחָן לְלֹא קְדֻשָּׁה וָטֹהַר, לְלֹא זְמִירוֹת וְדִבְרֵי תּוֹרָה –

זוֹ אֲרוּחָה שֶׁכָּל כֻּלָּהּ תַּאֲוָה וּסְבִיאָה!"

רַבִּי נִתַּאי סִיֵּם אֶת דְּבָרָיו, וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אָמַר: "הַבִּיטוּ וּרְאוּ אֶת רוּחַ קָדְשׁוֹ שֶׁל רַבֵּנוּ הַקָּדוֹשׁ! הוּא הוֹרָה לְנָכְדוֹ אֶת פְּסוּקוֹ הַמַּפְלִיא, אֶרְחַץ בְּנִקָּיוֹן כַּפַּי וַאֲסֹבְבָה אֶת מִזְבַּחֲךָ ה' – וּרְאוּ נָא אֶת הַגְּלוּם בּוֹ: כַּאֲשֶׁר

יְגַלֶּה אֶלְיָקוּם אֶת מִזְבַּח ה׳ אוֹ אָז יוּכַל לִרְחֹץ בְּנִקְיוֹן כַּפָּיו, וַעֲלִילַת הַשֶּׁקֶר שֶׁנִּרְקְמָה כְּנֶגְדּוֹ תִּתְנַפֵּץ לִרְסִיסִים!״

כָּל הָעֵינַיִם חִיְּכוּ, וּכְאִלּוּ מֵאֵלֵיהֶם נִפְתְּחוּ הַפִּיּוֹת וְהַשִּׁירָה הַמְהַדְהֶדֶת פָּרְצָה וְעָלְתָה:

״אֶרְחַץ בְּנִקְיוֹן, בְּנִקְיוֹן כַּפָּי״...

חֲבוּרַת יְלָדִים רַעֲשָׁנִית הִתְפָּרְצָה לְרַחֲבַת הַמְּעָרָה: ״הוּא בָּרַח, הוּא בָּרַח!״ צָרְחוּ וְצָוְחוּ.

״מִי?!״

״רוֹדוֹקִיס, הָעֶבֶד! הוּא נָטַל מִבֵּיתוֹ תֵּבָה כְּבֵדָה וְנִמְלַט עַל סוּסוֹ. הַשּׁוֹטְרִים דּוֹלְקִים אַחֲרָיו!״

״נִקְוֶה שֶׁיִּתְפְּסוּהוּ,״ אָמַר אֶלְיָקוּם, ״מִכָּל מָקוֹם, הוּא לֹא יִגְרֹם עוֹד לְצָרוֹת!״

וְהַשִּׁירָה שָׁבָה וְהִתְחַדְּשָׁה בְּעֹז:

״וַאֲסֹבְבָה, וַאֲסֹבְבָה, אֶת מִזְבַּחֲךָ ה׳!״

רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ פָּנָה אֶל אֶלְיָקוּם: ״רוֹדוֹקִיס, עַבְדְּךָ, בָּרַח. אֲבָל הָעֶבֶד הַזֶּה, שֶׁלְּךָ הוּא״...

אֶלְיָקוּם הִבִּיט בִּסְלִידָה בַּגִּבֵּן הַשָּׁרוּעַ לְמַרְגְּלוֹתֵיהֶם, עֵינָיו מְחַיְּכוֹת בְּעַרְמוּמִיּוּת וּשְׂפָתוֹ הַמְשֻׁרְבֶּבֶת רוֹטֶטֶת. הִפְנָה מִמֶּנּוּ עֵינָיו, וְהִפְטִיר: ״אֵין אָדָם דָּר עִם נָחָשׁ בִּכְפִיפָה אַחַת״...

עֵינָיו שֶׁל רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ הִבִּיטוּ לְבָחֲנוֹ: ״רוֹדוֹקִיס בָּרַח עִם תֵּבַת אַבְנֵי הַחֵן, עִם אוֹצַר אֲדוֹנָיו. הָאוֹצָר, עֲבוּרְךָ, לֹא הָיָה טָמוּן אֵפוֹא בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ. לֹא זָכִיתָ לְקַבְּלוֹ לְיָדֶיךָ״...

רִגְשׁוֹתָיו שֶׁל אֶלְיָקוּם גָּאוּ. דֹּק הֵצִיף אֶת עֵינָיו, וְהוּא הָיָה חַיָּב לְפַנּוֹת אֶת הַגּוּשׁ שֶׁחָסַם אֶת גְּרוֹנוֹ, בְּטֶרֶם עָנָה: ״רַבִּי! כִּמְדֻמָּנִי שֶׁסָּבִי בִּקֵּשׁ לְהַשְׁמִיעֵנִי שֶׁהָאוֹצָר טָמוּן בְּאֶבֶן הַמִּזְבֵּחַ עַצְמָהּ! בַּשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר, שֶׁעָלָיו לוֹמְדִים תּוֹרָה וְעָלָיו אוֹכְלִים כִּדְבָעֵי!״

נִכָּר הָיָה שֶׁרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ חִכָּה לִתְשׁוּבָה זוֹ. ״אָכֵן,״ אָמַר, ״אֶת אַבְנֵי הַחֵן אֵין הָאָדָם נוֹטֵל עִמּוֹ לְעוֹלַם הַנֶּצַח. וְאִלּוּ מִלּוּחַ הַשֻּׁלְחָן צִוָּה זְקֵנְךָ

לַעֲשׂוֹת גּוֹלֵל לַאֲרוֹנוֹ. תְּשׁוּבָה זוֹ רְאוּיָה לְנֶכְדּוֹ.״ הוּא הוֹשִׁיט יָדוֹ, וְאֶלְיָקוּם נִשְּׁקָהּ בְּיִרְאַת כָּבוֹד.

״וְעִם זֹאת,״ הוֹסִיף, מְהֻרְהָר, ״אֵין מִקְרָא יוֹצֵא מִדֵּי פְּשׁוּטוֹ. גַּם אַבְנֵי הַחֵן יָשׁוּבוּ לִרְשׁוּתְךָ״...

סָתַם, וְלֹא פֵּרֵשׁ...

צלחת כסף מתקופת החשמונאים,
ובה פיל מלחמה נושא צריח

אַחֲרִית דָּבָר

אַחֲרִית רְשָׁעִים נִכְרָתָה –
וּתְשׁוּעַת צַדִּיקִים מֵה׳!

פֶּרֶק כ״א

צֶמֶד הַפְּלִיטִים

מַשֶּׁהוּ מוּזָר הָיָה בְּנִצְחוֹנוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה:

הוּא שָׁלַט עַל אֶרֶץ יְהוּדָה וְהִטִּיל אֶת חִתָּתוֹ עַל עָרֵי הַחוֹף. הוּא חָזַר עֲטוּר נִצְחוֹנוֹת מִמּוֹאָב וּמֵאֶרֶץ הַגִּלְעָד, וְשִׁמְעוֹן אָחִיו מִגֵּר אֶת גּוֹיֵי שׁוֹמְרוֹן וְהַגָּלִיל וּרְדָפָם עַד לְשַׁעֲרֵי עַכּוֹ –

וְאֵלּוּ בִּירוּשָׁלַיִם גּוּפָהּ הִתְבַּצְּרוּ הַיְוָנִים בִּמְצוּדַת הַחַקְרָא וּמֵאַנּוּ לְהִכָּנַע. יָתֵר עַל כֵּן, הֵם חָלְשׁוּ מִן הַמִּבְצָר עַל רַחֲבַת הַר הַבַּיִת וְהִמְטִירוּ לְתוֹכָהּ בְּרַד חִצִּים וְאַבְנֵי קֶלַע. חֲצַיִת הָרְחָבָה הָיְתָה כְּרוּכָה בְּסַכָּנַת נְפָשׁוֹת, וְהַיְּהוּדִים הַבָּאִים לְהַקְרִיב אֶת קָרְבְּנוֹתֵיהֶם נֶאֱלְצוּ לְהִתְגַּנֵּב לְבֵית הַמִּקְדָּשׁ בְּאִישׁוֹן לַיִל.

יְהוּדָה הִטִּיל מָצוֹר עַל הַמִּבְצָר, אֲבָל הַיְוָנִים הִגְנִיבוּ לְתוֹכוֹ מַיִם וּמָזוֹן בִּמְחִלּוֹת עֲקַלְקַלּוֹת שֶׁקִּשְׁרוּ בֵּינוֹ לְבֵין הָרֵי הַמִּדְבָּר. הֵם לֹא הוּתְּשׁוּ מִן הַמָּצוֹר הַמִּתְמַשֵּׁךְ, וְאַף הִגְבִּירוּ אֶת הַתְּקָפוֹתֵיהֶם הָרַצְחָנִיּוֹת עַל הָעוֹלִים לְבֵית ה׳. יְהוּדָה הֶחְלִיט אֵפוֹא לַחְדֹּל מִן הַמָּצוֹר הַסַּבְלָנִי וְלִפְתֹּחַ בְּמִתְקָפָה רַבָּתִי. הוּא בָּנָה כְּלֵי מַשְׁחִית וְאֵילֵי בַּרְזֶל, וְנִגַּשׁ לְנַגֵּחַ אֶת הַחוֹמָה הַבְּצוּרָה.

הַחוֹמָה רָעֲדָה תַּחַת גְּנִיחוֹתֵיהֶם שֶׁל אֵילֵי הַבַּרְזֶל, וְאַבְנֵי הַגָּזִית הִתְפּוֹרְרוּ לְאַטָּם. הַמִּבְצָר עָמַד לִקְרֹס תַּחְתָּיו.

הַיְוָנִים הַנְּצוּרִים בִּקְּשׁוּ לְהִכָּנַע, הֵם לֹא חָפְצוּ לְהִקָּבֵר חַיִּים תַּחַת הַהֲרִיסוֹת. הֵם הֶחְלִיטוּ לְהִכָּנַע – אֲבָל שְׁנַיִם מִבֵּינֵיהֶם הִתְנַגְּדוּ לְכָךְ בְּכָל תֹּקֶף. הֵם הִתְנַגְּדוּ, וּבְצֶדֶק: הָיְתָה לָהֶם סִבָּה טוֹבָה לַחְשֹׁשׁ מִנִּקְמָתוֹ שֶׁל יְהוּדָה...

הָיוּ אֵלּוּ רוֹדוֹקִיס, עַבְדּוֹ שֶׁל אֶלִיקוּם שֶׁנִּמְלַט אֶל הַחַקְרָא וּבְיָדָיו אוֹצַר הַמַּרְגָּלִיּוֹת וְאַבְנֵי הַחֵן, וּמַנִילֵאוּס הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל. הַיָּחִיד מִבֵּין הַכֹּהֲנִים הַגְּדוֹלִים מֵאָז וּמֵעוֹלָם, שֶׁלֹּא הָיָה כְּלָל כֹּהֵן...

מַנִילֵאוּס הָיָה מִתְיַוֵּן פּוֹקֵר וְהוֹלֵל, שֶׁהָפַךְ לְקֶלֶס אֶת הַמִּשְׁרָה הַקְּדוֹשָׁה. הוּא לָבַשׁ אֶת שְׁמוֹנַת בְּגָדָיו שֶׁל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְעָלָה בְּמַעֲלוֹת כֶּבֶשׁ הַמִּזְבֵּחַ לִנְחֹר עַל גַּבָּיו חֲזִיר לִכְבוֹדוֹ שֶׁל אֱלִיל יָוָן הַמְשֻׁקָּץ. הוּא לֹא הִסְתַּפֵּק בִּשְׁדִירַת כְּלֵי הַקֹּדֶשׁ, אֶלָּא אַף הֵסִיר אֶת עִטּוּרֵי הַזָּהָב מִכּוֹתְרוֹת עַמּוּדֵי הַשַּׁיִשׁ. הוּא הָיָה שֶׁתָּף מָלֵא לִגְזֵרוֹת הַשְּׁמָד וְלַאֲכִיפָתָן, וְהִשְׁתַּתֵּף בִּרְדִיפַת יִרְאֵי ה׳ וּבְעִנּוּיֵיהֶם. מֵאֵלָיו יוּבַן מַדּוּעַ נִמְלַט לְמִבְצַר הַחַקְרָא מִפְּנֵי יְהוּדָה וְחַיָּלָיו, וְאֵין לְהִתְפַּלֵּא שֶׁהִתְנַגֵּד לִכְנִיעַת הַנִּצּוּרִים...

צֶמֶד הַפּוֹשְׁעִים הִבְטִיחַ לִנְצוּרֵי הַחַקְרָא, כִּי אִם יַחֲזִיקוּ מַעֲמָד עוֹד שְׁבוּעַיִם יָמִים, יָבוֹא לְעֶזְרָתָם צְבָא יָוָן הָאַדִּיר –

וְהֵם הָיוּ עֲתִידִים לְקַיֵּם אֶת הַבְטָחָתָם!

רוֹדוֹקִיס וּמַנִילֵאוּס עָשׂוּ אֶת דַּרְכָּם בַּמְּחִלּוֹת הַפְּתַלְתֻּלּוֹת וְהֵגִיחוּ בְּפִתְחָה שֶׁל מְעָרָה חֲבוּיָה. הֵצִיצוּ בַּחֲשַׁשׁ מִבַּעַד לִסְבַךְ הַצִּמְחִיָּה, וּבְרֶדֶת הַלַּיִל עָשׂוּ דַּרְכָּם מִזְרָחָה. הֵם חָצוּ אֶת הַיַּרְדֵּן וְהֶעְפִּילוּ אֶל הַגִּלְעָד, וְכַעֲבֹר שְׁלוֹשָׁה יָמִים עָמְדוּ רַגְלֵיהֶם בְּשַׁעֲרֵי אַנְטִיּוֹכְיָה בִּירַת הַמַּמְלָכָה.

הֵם חִפְּשׂוּ מְקוֹם לִינָה, אֲבָל אִישׁ לֹא אָבָה לְהַכְנִיס לְבֵיתוֹ אָרְחֵי פַּרְחֵי מְאֻבָּקִים וּלְבוּשֵׁי קְרָעִים, מְגֻדְּלֵי שֵׂעָר פֶּרֶא וּמִזֵּי רָעָב.

״נִיחָא,״ אָמַר רוֹדוֹקִיס, ״הַרְאוּ לִי אֵפוֹא הֵיכָן מִתְגּוֹרֵר סוֹחֵר בְּאַבְנֵי חֵן!״

מִישֶׁהוּ נֵאוֹת לְהַדְרִיךְ אוֹתָם לַחֲוִילָה מְהֻדֶּרֶת, אֲבָל מִשְׁרַת עֲנָק עָמַד בַּפֶּתַח וְעִוָּה פַּרְצוּפוֹ בִּסְלִידָה.

״אֱמֹר לַאֲדוֹנְךָ כִּי דְּבַר מָה נָחוּץ לִי אֵלָיו,״ הִתְחַנֵּן רוֹדוֹקִיס, אֲבָל הָעֶבֶד הָאָדִישׁ חָסַם אֶת הַכְּנִיסָה בְּגוּפוֹ הַמְגֻדָּל.

רוֹדוֹקִיס הַמִּיאָשׁ הִבְחִין בְּפָנִים סַקְרָנִיּוֹת הַמְּצִיצוֹת בַּחַלּוֹן, וְנָשָׂא בִּמְהִירוּת אֶת יָדוֹ הַפְּתוּחָה. בְּרַק הַחַמָּה הִשְׁתַּקֵּף בְּאֶבֶן אֹדֶם עֲנָקִית שֶׁהֶחֱזִיק בֵּין אֶצְבְּעוֹתָיו, וְהִשְׁתַּבֵּר לְאַלְפֵי נִיצוֹצוֹת אַרְגָּמָן.

רוֹדוֹקִיס יָצָא מִבֵּית הַסּוֹחֵר כַּעֲבֹר שָׁעָה קַלָּה, וּבְיָדָיו שְׁתֵּי תֵּבוֹת:

בִּימִינוֹ נָשָׂא אֶת תֵּבַת אַבְנֵי הַחֵן הַשְּׁדוּדוֹת, וּבִשְׂמֹאלוֹ תֵּבָה גְּדוּשָׁה בְּדַרְכְּמוֹנִים שֶׁקִּבֵּל עֲבוּר אֶבֶן הָאֹדֶם הַנְּדִירָה...

הַדַּרְכְּמוֹנִים פָּתְחוּ לִפְנֵיהֶם אֶת כָּל הַשְּׁעָרִים לִרְוָחָה, וְהֵם עָבְרוּ בָּהֶם בְּקֶצֶב מְזֹרָז: מִן הַגַּלָּב לְבֵית הַמֶּרְחָץ, וּמִבֵּית הַסַּנְדְּלָר לַחֲנוּת הַבַּדִּים, לַמִּסְעָדָה וּלְבֵית הַמָּלוֹן... בְּעַרְבוֹ שֶׁל אוֹתוֹ יוֹם הָיוּ לְאוֹרְחִים רְצוּיִים בְּנִשְׁפֵי הָעִיר, וּלְמָחֳרַת הֻזְמְנוּ לְאַרְמוֹן הַמְּלוּכָה.

רוֹדוֹקִיס וּמַנִילֵאוּס כָּרְעוּ עַל בִּרְכֵּיהֶם וְהִשְׁתַּחֲווּ אַפַּיִם אַרְצָה לִפְנֵי שִׁלְשֶׁת הַדְּמֻיּוֹת שֶׁהִצְטוֹפְפוּ עַל כֵּס הַמְּלוּכָה. מִמְּרוֹם הַכִּסֵּא הִבִּיט בָּהֶם הַקֵּיסָר הָאַדִּיר, יֶלֶד מִשֶּׁעְמָם בֶּן שְׁמוֹנֶה שָׁנִים. מִמִּסְעַד הַכִּסֵּא הֵצִיץ בָּהֶם בְּעִנְיָן קוֹפִיף זָעִיר, וּמִבֵּין זְרוֹעוֹתָיו שֶׁל הַמֶּלֶךְ סָקְרוּ אוֹתָם עֵינֶיהָ הַקְּפוּאוֹת שֶׁל בֶּבַת שַׁעַם מְגֻלֶּפֶת.

"אֲנָשִׁים מַצְחִיקִים", צִיֵּץ הַמֶּלֶךְ. "קְרִיק, קְרִיק," אִשֵּׁר הַקּוֹפִיף. רַק הַבֶּבָה שָׁתְקָה בַּאֲדִישׁוּת. שְׁנֵי הַנְּתִינִים כָּבְשׁוּ אֶת פְּנֵיהֶם בַּקַּרְקַע וְעָצְרוּ אֶת נְשִׁימָתָם. עַד מָתַי יִקְפְּאוּ בִּתְנוּחַת הִשְׁתַּחֲוָיָה זוֹ?

"קוּמוּ!" נִשְׁמַע קוֹל נָקֵשָׁה. הֵם הִזְדַּקְּפוּ לְאִטָּם וְהֵישִׁירוּ מַבָּט אֶל לִיזִיאַשׁ, אַפּוֹטְרוֹפּוֹס הַמֶּלֶךְ.

"מִי הֵם אֵלּוּ, דּוֹד?" צִיֵּץ הַמֶּלֶךְ, אַנְטִיוֹכוּס הַחֲמִישִׁי הַמְּהֻלָּל.

"נְתִינֶיךָ הַנִּכְנָעִים מֵאֶרֶץ יְהוּדָה," מִלְמֵל רוֹדוֹקִיס בְּקֶדוֹ קְדָה, וְהִגִּישׁ לַמֶּלֶךְ תְּשׁוּרָה נָאָה: בֶּבַת בַּד מְמֻלֵּאת פּוּךְ. מַנִילֵאוּס קַד אַף הוּא קְדָה עֲמֻקָּה וְהוֹשִׁיט בְּהַכְנָעָה סֶכָּרִיָּה אֲדֻמָּה. הַקּוֹף חָטַף אֶת הַסֶּכָּרִיָּה וְלָעַס אוֹתָהּ בַּהֲנָאָה, בְּהַשְׁמִיעוֹ קוֹלוֹת פִּצְפּוּץ וּמִצְמוּץ שְׂפָתַיִם. הַקֵּיסָר הָרָם הִבִּיט בּוֹ בְּכַעַס וְהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ: "אֵין סֶכָּרִיָּה, תֵּן לִי עוֹד!"

מַנִילֵאוּס הֶחֱוִיר כַּסִּיד. הוּא לֹא הֵכִין תְּשׁוּרַת מִלּוּאִים...

"הוֹצִיאוּהוּ מֵעָלַי!" רָקַע הֶעָרִיץ הַקָּטָן בְּרַגְלוֹ. "כִּרְתוּ אֶת רֹאשׁוֹ!"

שְׁנֵי חַיָּלִים נִתְּקוּ מִמַּחֲסֵה הָעַמּוּדִים, וְלִיזִיאַשׁ רָכַן אֶל הַכֵּס הָרָם וְאָמַר בִּמְהִירוּת: "מַלְכִּי רַב הַחֶסֶד, דּוֹדִים אֵלּוּ בָּאוּ מִדֶּרֶךְ רְחוֹקָה. הֵם הֵכִינוּ עֲבוּרְךָ הַרְבֵּה סֶכָּרִיּוֹת, אֲבָל אֲנָשִׁים רָעִים חָטְפוּ אוֹתָן"...

"מִי עָשָׂה זֹאת?!" שָׁאַל הַמֶּלֶךְ בְּזַעַם.

"קְרִיק קְרָא" קָרָא הַקּוֹף וְעִנָּה אֶת פַּרְצוּפוֹ, וְלִיזִיאַשׁ הֵחֵל לְסַפֵּר עַל הָאֲנָשִׁים הַחֲצוּפִים שֶׁבְּאֶרֶץ יְהוּדָה, שֶׁחָטְפוּ אֶת מַתְּנוֹת הַמֶּלֶךְ וְהֵם מוֹצִיאִים לְעֶבְרוֹ לָשׁוֹן יוֹם יוֹם...

"הֵם יְשַׁלְּמוּ עַל כָּךְ בְּיֹקֶר!" צָרַח הַמֶּלֶךְ, "אֲנִי מְצַוֶּה לִכְרֹת אֶת לְשׁוֹנָם!"

"בְּוַדַּאי, הוֹד מַלְכוּתְךָ," אָמַר לִיזִיאַשׁ, וְהִגִּישׁ לוֹ מִגְלַת קְלָף נָאָה. "אָנָּא, חֲתֹם עַל הַצַּו"...

עֵינָיו שֶׁל לִיזִיאַשׁ בָּרְקוּ בְּשִׂמְחָה כְּשֶׁהֵיֵּלֶד הַמִּפְנָק שִׁרְבֵּט אֶת חֲתִימָתוֹ. הַמַּצְבִּיא הַנֶּקְשֶׁה לֹא יָצָא לַקְּרָב בִּגְלַל חֹפֶן סֶכָּרִיּוֹת, הָיוּ לוֹ מְנִיעִים כִּבְדֵי מִשְׁקָל: קָם לוֹ מִתְחָרֶה בִּדְמוּתוֹ שֶׁל פִּילִיפּוּס, רֹאשׁ חֵיל הַמִּשְׁלוֹחַ בְּפָרַס. פִּילִיפּוּס זֶה קוֹצֵר נִצְחוֹנוֹת בַּנֶּכָר וְרוֹכֵשׁ לְעַצְמוֹ אַהֲדָה וּתְמִיכָה, בְּעוֹד שֶׁלִּיזִיאַשׁ מְבַלֶּה אֶת זְמַנּוֹ בְּהַבְלֵי הָאַרְמוֹן. עָלָיו לָצֵאת לְמַסַּע דְּכוּי מַרְשִׁים, שֶׁיַּנְחִיל לוֹ תְּהִלָּה וְיַאֲפִיל עַל נִצְחוֹנוֹתָיו הַפְּעוּטִים שֶׁל פִּילִיפּוּס.

לִיזִיאַשׁ, שֶׁיָּדַע שֶׁגּוֹרָלוֹ שֶׁלּוֹ עוֹמֵד עַל כַּף הַמֹּאזְנַיִם, לֹא הִרְשָׁה לְעַצְמוֹ שַׁבְרִיר שֶׁל סִכּוּן. הוּא גִּיֵּס אֶת כָּל חֵיל הַמַּמְלָכָה, וְיָצָא לַדֶּרֶךְ בְּרֹאשׁ כֹּחַ מַחַץ אַדִּיר:

מֵאָה אֶלֶף חַיָּלִים לְבוּשֵׁי שִׁרְיוֹן בַּרְזֶל וְקַסְדּוֹת נְחֹשֶׁת בְּרֹאשָׁם, עֶשְׂרִים אֶלֶף פָּרָשִׁים, וּשְׁלוֹשִׁים וּשְׁנַיִם פִּילֵי מִלְחָמָה. גָּדְלוֹ שֶׁל הַמַּחֲנֶה הָאַדִּיר עָלָה עַל שִׁטְחָהּ שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם כֻּלָּהּ...

עֶרֶב הַיְצִיאָה לַדֶּרֶךְ הָאֲרֻכָּה הִשִּׁיקוּ הָאַרְבָּעָה גְּבִיעֵי יַיִן נֶסֶךְ אָדֹם.

"לְחַיֶּיךָ, מַלְכִּי, לְכִנּוּן מַלְכוּתְךָ!"

"לְהַצְלָחָתְךָ, לִיזִיאַשׁ, לְמִגּוּר הַמֶּרֶד וּלְהַצָּלַת חַיָּלֵינוּ הַמִּתְבַּצְּרִים בִּמְצוּדַת... אָה"...

"הַחַקְרָא" אָמַר מָנִילֵאוּס.

"כֵּן, הַחַקְרָא. וְאַתָּה תָּשׁוּב לִהְיוֹת הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל! וְאַתָּה, מָה רְצוֹנְךָ?"

רוֹדוֹקִיס קַד קִדָּה עֲמֻקָּה: "רְצוֹנִי לִרְאוֹת בְּמַפְּלְתָּם שֶׁל אוֹיְבֵי הַמֶּלֶךְ! הֵבֵאתִי עִמִּי מַרְגָּלִיּוֹת וְאַבְנֵי חֵן, וַאֲנִי מְבַקֵּשׁ זְכוּת קְדִימָה בִּקְנִיַּת שְׁבוּיֵי הַמִּלְחָמָה. בְּמְיֻחָד עַז רְצוֹנִי לִקְנוֹת שְׁנַיִם מֵהֶם, אֶת יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי" – "יְהוּדָה מוֹת יָמוּת!" אָמַר לִיזִיאַשׁ בְּזַעַף. "הוּא רֹאשׁ הַמּוֹרְדִים!" – "וְנַעַר בְּשֵׁם אֶלְיָקוּם"...

פֶּרֶק כ״ב

קְרָב אָבוּד

לִיזִיאַשׁ לֹא הִסְתַּכֵּן.

הוּא עָמַד לִמְחֹץ אֶת גְּדוּדוֹ הַדַּל שֶׁל יְהוּדָה בְּסַנְדְּלֵיהֶם הַמְסֻמָּרוֹת שֶׁל מֵאָה אֶלֶף הַחַיָּלִים, בְּפַרְסוֹתֵיהֶם שֶׁל עֶשְׂרִים אֶלֶף הַפָּרָשִׁים וּבְעָצְמָתָם הַכַּבִּירָה שֶׁל עֶשְׂרוֹת הַפִּילִים.

הוּא גוֹנֵן עַל אֲגַפָּיו בְּשׁוּרָה שֶׁל מֶרְכָּבוֹת. גַּלְגַּלֵּיהֶן הֵנִיעוּ לַהֲבֵי חֶרְמֵשִׁים, שֶׁקָּצְרוּ כְּעָמִיר כָּל מִי שֶׁהֵהִין לְהִתְקָרֵב אֲלֵיהֶן.

הוּא הִבְטִיחַ עַצְמוֹ מֵהַתְקָפוֹת פֶּתַע, בְּשַׁלְּחוֹ פְּלֶגוֹת חָלוּץ לִכְבֹּשׁ אֶת רִכְסֵי הֶהָרִים שֶׁבְּדַרְכּוֹ –

וּמִלְּבַד כָּל זֹאת הִקִּיף אֶת הָאָרֶץ סְחוֹר סְחוֹר, וְעָלָה עַל יְרוּשָׁלַיִם מֵאֶרֶץ אֱדוֹם הַשּׁוֹמֶמֶת וְהַצְּחִיחָה.

הוּא אֲשֶׁר אָמַרְנוּ: לִיזִיאַשׁ נִשְׁמַר מֵהַפְּתָעוֹת. הוּא הָיָה נָחוּשׁ בְּדַעְתּוֹ לְהַצְלִיחַ!

בֵּין צְבָאוֹ הָאַדִּיר שֶׁל לִיזִיאַשׁ וִירוּשָׁלַיִם הַקְּדוֹשָׁה, חָצַץ רַק מִכְשׁוֹל אֶחָד. הָיָה זֶה מִבְצַר בֵּית צוּר, שֶׁחָלַשׁ עַל הַדֶּרֶךְ לְבִירַת יְהוּדָה. הַמִּבְצָר הָיָה אֵיתָן וְחָסֹן וְחַיָּלָיו אַמִּיצִים וְעַזֵּי נֶפֶשׁ. אֲבָל לִיזִיאַשׁ הִתְיַחֵס אֵלָיו בְּבִטּוּל אָדִישׁ. הָיָה מַשֶּׁהוּ עָצוּב וּמַצְחִיק גַּם יַחַד בְּיָמְרָתָם שֶׁל מָגְנֵי הַמְּצוּדָה לְעַכֵּב אֶת הִתְקַדְּמוּת הַשִּׁטָּפוֹן הָאַדִּיר שֶׁל חֵיל יָוָן, כְּנִסְיוֹנוֹ שֶׁל צֶדֶף עַקְשָׁן לַעֲצֹר אֶת גֵּאוּת הַיָּם...

זֶה הָיָה מִבְחָן לִיכֹלֶת עֲמִידָתָם שֶׁל מְעַטִּים מוּל רַבִּים, אַךְ, אֲבוֹי, תּוֹצְאוֹתָיו הֻכְרְעוּ מֵרֹאשׁ. לֹא הָיָה לָהֶם כָּל סִכּוּי לִנְצָחוֹן!

הַיְוָנִים נָגְחוּ בְּחוֹמוֹת הַמִּבְצָר, וְהַמְּגִנִּים הֵגִיחוּ בְּאֹמֶץ וְשָׁרְפוּ אֶת כְּלֵי הַמָּצוֹר. אֲבָל מוּל כָּל לוֹחֵם נִצְּבוּ אֶלֶף חַיָּלִים יְוָנִים, וּכְנֶגֶד כָּל אֵיל בַּרְזֶל שֶׁהֶשְׁמַד הוּבְאוּ עֶשְׂרוֹת אֵילִים חֲדָשִׁים. גּוֹרָלוֹ שֶׁל הַמִּבְצָר נֶחֱרַץ, וְהָיָה זֶה אוֹת אַזְהָרָה מַחֲרִיד לְמָגִנֵּי יְרוּשָׁלַיִם.

יְהוּדָה הִכִּיר בְּכָךְ שֶׁהִתְבַּצְּרוּת בֵּין חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם הִיא חַסְרַת סִכּוּי. אֵילֵי הַבַּרְזֶל שֶׁקִּעֲקְעוּ אֶת חוֹמוֹת מִבְצַר בֵּית צוּר, יוּכְלוּ גַּם לְחוֹמוֹת יְרוּשָׁלַיִם. וְהוּא יָצָא בְּרֹאשׁ אֲנָשָׁיו לְמִדְבַּר אֱדוֹם.

אַךְ הַאֻמְנָם סָבוּר הָיָה שֶׁקְּרָב גָּלוּי נֶגֶד צָבָא כֹּה אַדִּיר עָדִיף עַל שִׁהִיָּה בְּמָצוֹר?

יְהוּדָה נָהַג אֶת אֲנָשָׁיו אֶל בֵּית סוֹחֵרָה וְהִשְׁתַּלֵּט עַל רִכְסֵי הֶהָרִים סָבִיב. הִצִּיב בָּהֶם אֶת אֲנָשָׁיו, וְחִכָּה.

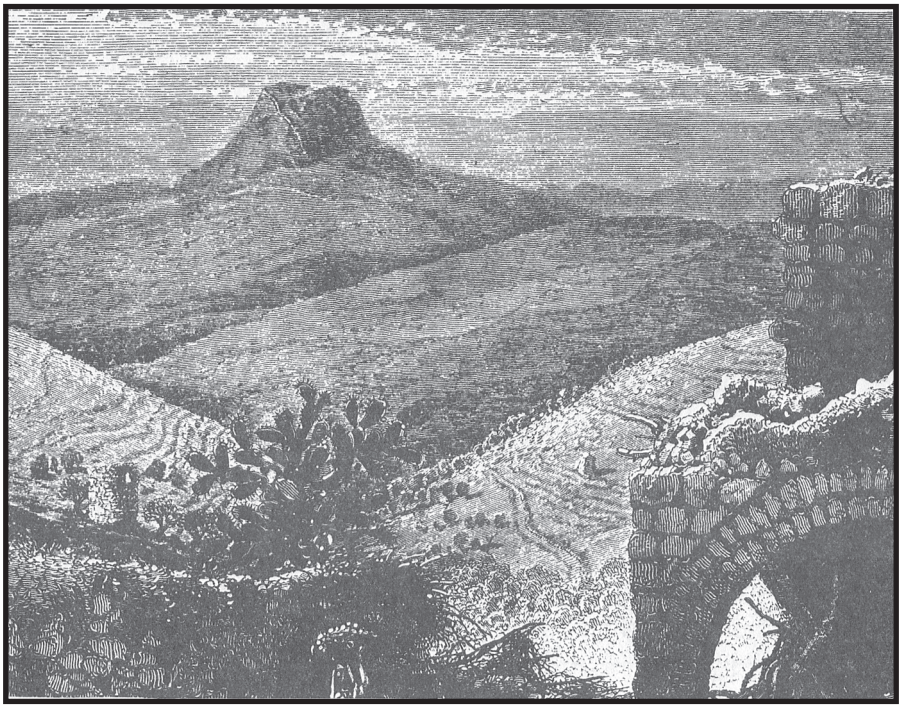

הרי אדום, בהם התקדם צבא ליזיאש

הָעֵמֶק הִשְׁתָּרַע לְרַגְלָיו דּוֹמֵם וְשָׁלֵו, וְעַנְנֵי אָבִיב עָבְרוּ בַּסָּף לִפְנֵי שֶׁמֶשׁ פָּז. הָאֲוִירָה הָיְתָה רְדוּמָה וְרוֹגַעַת, וְלֹא הָיָה בָּהּ דָּבָר אֲשֶׁר יַתְרִיעַ מִפְּנֵי הַסַּכָּנָה הַקְּרֵבָה.

לְפֶתַע נִדְרְכוּ חוּשָׁיו שֶׁל יְהוּדָה. בִּתְחִלָּה הָיוּ אֵלּוּ סִימָנִים פְּעוּטִים. לַהֲקַת צִפֳּרִים שֶׁהִתְעוֹפְפָה בְּבֶהָלָה, וְעֵדֶר צְבָאִים נִפְחָד שֶׁחָצָה אֶת הָעֵמֶק בִּיעָף. לְאַחַר מִכֵּן הֻרְגְּשָׁה בָּאֲוִיר עַנְנַת אָבָק קְלוּשָׁה, וְאָזְנָיו קָלְטוּ רַעַשׁ עָמוּם. כְּקוֹל רַעַם הַמִּתְגַּלְגֵּל בָּאֹפֶק...

יְהוּדָה הִזְהִיר אֶת אֲנָשָׁיו מִפְּנֵי הָאוֹיֵב הַמִּתְקָרֵב, וִיחִידוּת הַחִלּוּץ הַיְוָנִיּוֹת שֶׁנִּשְׁלְחוּ לִכְבֹּשׁ אֶת הַפְּסָגוֹת סָבִיב הֻכְרְעוּ בִּמְהִירוּת, בִּיעִילוּת וּבִדְמָמָה.

הַשָּׁלָב הָרִאשׁוֹן הֻכְתַּר בְּהַצְלָחָה, וִיהוּדָה חָלַשׁ עַל הָעֵמֶק.

הָרַעַם הַקָּצוּב הָלַךְ וְגָבַר וְהָאֲוִיר נֶעֱכַר בְּעַנְנֵי אָבָק. וּלְפֶתַע נֶעֱתְקָה נְשִׁימָתוֹ שֶׁל יְהוּדָה: חֵיל יָוָן נִכְנַס לְעֵמֶק הַמַּעֲרָכָה!

הָעַיִן נִמְשְׁכָה כִּמְהֻפְנֶטֶת אֶל הַפִּילִים שֶׁצָּעֲדוּ בַּסָּף. הַחַיּוֹת הָאֵימְתָנִיּוֹת צָעֲדוּ בַּאֲדִישׁוּת שְׁלֵוָה, וְעַל גַּבָּן מִתְנוֹסְסִים צְרִיחֵי עֵץ עֲנָקִיִּים. אֶשְׁנַבִּים נִפְעֲרוּ בַּצְּרִיחִים סָבִיב, וּמֵאֲחוֹרֵי כָּל אֶשְׁנָב נִצַּב קַשָּׁת דָּרוּךְ. וּמְכוֹנַת הַמִּלְחָמָה הַזּוֹ לֹא הֻפְקְרָה לְנַפְשָׁהּ: כָּל פִּיל הֻקַּף בְּאֶלֶף חַיָּלִים חֲמוּשִׁים לְבוּשֵׁי שִׁרְיוֹן, וּסְבִיבָם חֲמֵשׁ מֵאוֹת פָּרָשִׁים!

אַרְבָּעָה פִּילִים נִכְנְסוּ אֶל הָעֵמֶק בְּצַעַד אִטִּי, מֻקָּפִים בְּאַרְבַּעַת אֲלָפִים חַיָּלִים וּבְאַלְפַּיִם פָּרָשִׁים, וְאַחֲרֵיהֶם הוֹפִיעוּ עוֹד אַרְבָּעָה פִּילִים, וְעוֹד אַרְבָּעָה. שְׁמוֹנָה שׁוּרוֹת שֶׁל חַיּוֹת מִלְחָמָה, וּמֵאַחֲרֵיהֶם בִּצְבֵץ יַעַר חֲנִיתוֹתֵיהֶם שֶׁל רִבְבוֹת הַחַיָּלִים. הַמַּחֲזֶה הָיָה מְהַמֵּם! וּבְעוֹד יְהוּדָה מִתְבּוֹנֵן בּוֹ יָצְאָה הַשֶּׁמֶשׁ מִמַּחֲסֵה הֶעָנָן, וְרִבְבוֹת מָגְנֵי הַנְּחֹשֶׁת הִבְרִיקוּ כְּאִלּוּ נִתְמַלְּאָה הַבִּקְעָה גַּחֲלֵי אֵשׁ...

קוֹל מִצְעָדָם שֶׁל מְאַת אֶלֶף הַחַיָּלִים נִבְלַע בְּהַלְמוּת פְּסִיעוֹתֵיהֶם שֶׁל הַחַיּוֹת הַכְּבֵדוֹת, אֲבָל מֵעַל כֻּלָּם נִשְׁמְעָה בְּבֵרוּר הַשִּׁאָגָה הָאַדִּירָה וְהַמְּכֻרֶת:

"מִי כָמוֹךָ בָּאֵלִים ה'!"

מות אלעזר

וִיהוּדָה וְחֵילוֹ שָׁטְפוּ בְּמוֹרַד הַמִּדְרוֹן אֶל רִבְבוֹת הַחַיָּלִים וּפִילֵי הַמִּלְחָמָה – –

הַקְּרָב נִטַּשׁ לְחַיִּים וּלְמָוֶת, וּבְקִעַת בֵּית סוֹחֵרָה הָפְכָה לִפְקֵעַת סְבוּכָה שֶׁל חַיָּלִים וּפָרָשִׁים, מֶרְכָּבוֹת וּפִילִים. הַמָּקוֹם הָיָה לְחֶרְדַּת אֱלֹקִים, וְהִתְעָרְבְּלוּ בּוֹ קְרִיאוֹת קְרָב וְאֲנָקוֹת פְּצוּעִים, תְּקִיעוֹת שׁוֹפָר וּתְרוּעוֹת פִּילִים, צְהֲלוֹת סוּסִים וַחֲרִיקוֹת אוֹפַנִּים. הָיְתָה מִלְחֶמֶת הַכֹּל בַּכֹּל! חִצִּים פִּלְּחוּ אֶת הָאֲוִיר וּרְמָחִים נִתְקְעוּ לְלֹא הַבְחָנָה, מֶרְכָּבוֹת הִתְנַפְּצוּ וְסוּסִים קָרְסוּ וְהַפִּילִים שִׁסְּעוּ בְּחַטֵּיהֶם הַחַדִּים וְרָמְסוּ לְלֹא רַחֵם. וְאָז נִשְׁמְעָה תְּרוּעַת שׁוֹפָר מְסֻלְסֶלֶת, יְהוּדָה נָתַן אוֹת לִנְסִיגָה. הוּא לִמֵּד אֶת הָאוֹיֵב לֶקַח וְהוֹכִיחַ לוֹ אֶת אֹמֶץ רוּחוֹ, וְעַתָּה הִגִּיעַ הָעֵץ לָסֶגֶת בְּטֶרֶם יֵהָפְכוּ כָּל הַלּוֹחֲמִים לְעִסָּה רְמוּסָה וּמְשֻׁחֶתֶת...

אַךְ בְּטֶרֶם נָסוֹגוּ אֵרַע דְּבַר מָה, שֶׁהָיָה עָתִיד לְהִזָּכֵר עוֹד יָמִים רַבִּים. אֶלְעָזָר אֲחִי יְהוּדָה הִבְחִין בְּפִיל עֲנָק שֶׁמִּבְצָרוֹ הִתְנַשֵּׂא מֵעַל לַאֲחֵרִים וּפִתּוּחָיו וְקִשּׁוּטָיו הִרְהִיבוּ עַיִן, וְהִנִּיחַ שֶׁזֶּהוּ פִּילוֹ שֶׁל לִיזִיאַשׁ מַצְבִּיא הַקְּרָב. הוּא הִבְקִיעַ אֵלָיו דֶּרֶךְ בְּחֵרוּף נֶפֶשׁ, כָּרַע בֵּין רַגְלָיו וְתָקַע אֶת חֲנִיתוֹ בְּחָזֵהוּ, עָמֹק, יוֹתֵר עָמֹק. הַפִּיל הִזְדַּקֵּף עַל רַגְלָיו הָאֲחוֹרִיּוֹת וְהֵרִיעַ תְּרוּעָה גְּדוֹלָה, וְאָז נָפַל אַרְצָה בִּכְבֵדוּת וְרָמַס תַּחְתָּיו אֶת אֶלְעָזָר הָאַמִּיץ.

הַתְּרוּעָה הָרָמָה וּקְרִיסָתוֹ שֶׁל הַפִּיל הָעֲנָק גָּרְמוּ לְרֶגַע שֶׁל תַּדְהֵמָה בַּמַּעֲרָכָה הַכְּבֵדָה. לְרֶגַע נִפְנוּ עֵינֵי כֻּלָּם אֶל הַצְּרִיחַ הַמִּתְנַפֵּץ אַרְצָה וְהַלּוֹחֲמִים הַנֶּחְלָצִים מִתּוֹכוֹ. לֹא הָיָה זֶה פִּילוֹ שֶׁל לִיזִיאַשׁ. מִתּוֹךְ הַהֲרִיסוֹת הִתְרוֹמְמוּ שְׁתֵּי דְּמֻיּוֹת חִוְרוֹת וְכוֹשְׁלוֹת וּמִהֲרוּ לָסֶגֶת לְעֵרֶף הַצָּבָא. הָיוּ אֵלּוּ מַנִילַאוּס וְרוֹדוֹקִיס, שְׁנֵי הַבּוֹגְדִים שֶׁהִדְרִיכוּ אֶת מַסַּע הַכִּבּוּשׁ.

מוֹתוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר הָיָה אֵפוֹא לַשָּׁוְא.

יְהוּדָה נָסוֹג בְּרֹאשׁ חֵילוֹ לִירוּשָׁלַיִם, וּבְעֵמֶק בֵּית סוֹחֵרָה נוֹתְרוּ פִּזּוּרוֹת גְּוִיּוֹתֵיהֶם שֶׁל מְאוֹת לוֹחֲמִים יְוָנִים, פִּגְרֵי עַשְׂרוֹת סוּסִים וְשִׁבְרֵיהֶן שֶׁל מֶרְכָּבוֹת מְנֻתָּצוֹת. וּבְמֶרְכַּז הָעֵמֶק הָיְתָה שְׁרוּעָה גּוּפָתוֹ עֲצוּמַת הַמִּמַּדִּים שֶׁל הַפִּיל הָעֲנָק, כְּמַצֵּבָה עֲצוּבָה עַל קִבְרוֹ שֶׁל אֶלְעָזָר...

יְהוּדָה נָסוֹג לִירוּשָׁלַיִם, אֲבָל חוֹמוֹתֶיהָ הַחֲרֵבוֹת שֶׁל הָעִיר לֹא הִבְטִיחוּ

מַחְסֶה מִפְּנֵי הַחַיִל הַמִּתְקָרֵב. הוּא עָלָה אֵפוֹא אֶל הַר הַבַּיִת, וְהִתְבָּצֵר מֵאַחֲרֵי חוֹמוֹתָיו.

וּלְמָחֳרַת הַיּוֹם חָשְׂכָה הָעַיִן מֵרִבְבוֹת חַיְלֵי יָוָן שֶׁהֵצִיפוּ אֶת יְרוּשָׁלַיִם. לְכָל מִלֹּא הָעַיִן נִרְאוּ קַסְדּוֹת נְחֹשֶׁת נוֹצְצוֹת וַחֲנִיתוֹת מְמֹרָקוֹת הַמַּבְרִיקוֹת לְנֹגַהּ הַשֶּׁמֶשׁ כְּמַחֲטֵי אוֹר אֲרֻכּוֹת.

יְהוּדָה הִתְבּוֹנֵן מֵרֹאשׁ הַחוֹמָה עַל יַם הַקְּסָדוֹת וּמָגְנֵי הַנְּחֹשֶׁת הַמִּשְׁתָּרֵעַ סָבִיב. הָיָה זֶה מַחֲזֶה מַרְהִיב אַךְ עָצוּב, עָצוּב מְאֹד.

"זֶהוּ זֶה, יְהוּדָה," לָחַשׁ קוֹל מֵאַחֲרָיו. "נִסִּינוּ, וְנִכְשַׁלְנוּ. הָיָה דַּוְקָא נֶחְמָד"...

יְהוּדָה לֹא הִפְנָה אֶת רֹאשׁוֹ, הוּא הִכִּיר אֶת הַקּוֹל. הָיָה זֶה שִׁמְעִי, קוֹדֵר כְּתָמִיד...

"הַבֵּט סָבִיב, שִׁמְעִי, וַחֲרֹט אֶת הַמַּרְאֶה בְּזִכְרוֹנְךָ" – הֵשִׁיב יְהוּדָה חֶרֶשׁ.

"אַל נָא תִּדְאַג, הוּא לֹא מָשׁ מֵעֵינַי," רָטַן שִׁמְעִי. "חוֹשְׁשַׁנִי שֶׁהוּא בֵּין הַמַּרְאוֹת הָאַחֲרוֹנִים בְּחַיַּי"...

"מֵאָה וְעֶשְׂרִים אֶלֶף אִישׁ"... לָחַשׁ יְהוּדָה. "צְבָאוֹ שֶׁל סַנְחֵרִיב מָנָה מֵאָה שְׁמוֹנִים וַחֲמִשָּׁה אֶלֶף, וְהֵם מֵתוּ כֻּלָּם בְּלַיְלָה אֶחָד"...

יְהוּדָה צִפָּה לַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל שֶׁיִּשְׁלַח מִמָּרוֹם וְיַכֶּה אֶת צְבָא לִיזִיאַשׁ בְּאִישׁוֹן לַיְלָה, כְּדֶרֶךְ שֶׁנִּגֵּף אֶת מַחֲנֵה סַנְחֵרִיב.

אֲבָל הַמַּלְאָךְ גַּבְרִיאֵל לֹא יָרַד מִן הַשָּׁמַיִם. תִּחְתָּיו הִגִּיעַ מַלְאָךְ אַחֵר, שְׁלִיחַ בָּשָׂר וָדָם שֶׁרָכַב עַל סוּס מְיֻזָּע וְהֶעֱלָה עֲנָנַת אָבָק עֲכוּרָה. הוּא עָצַר בְּסוּסוֹ בְּפֶתַח מִבְצַר הַחַקְרָא וְהִתְפָּרֵץ לְלִשְׁכָּתוֹ שֶׁל לִיזִיאַשׁ בִּקְרִיאָה בְּהוּלָה: "הַמְפַקֵּד – פִּילִיפּוּס שָׁמַע שֶׁיָּצָאתָ לִיהוּדָה, וְהוּא הִפְסִיק אֶת מַסָּעוֹ בְּפָרָס וּפָנָה לַחֲזֹר לְאַנְטִיוֹכְיָה. הוּא עוֹמֵד לְהִשְׁתַּלֵּט עַל הַבִּירָה וְלִטֹּל אֶת הַשִּׁלְטוֹן!"

לִיזִיאַשׁ הֶחֱוִיר כַּסִּיד, וְקִנַּח אֶת הַזֵּעָה שֶׁבִּצְבְּצָה בְּמִצְחוֹ: "מִכָּךְ חָשַׁשְׁתִּי!" לָחַשׁ. הִתְנַעֵר, וְהוֹרָה: "תִּקְעוּ בַּקֶּרֶן וְהֵעָרְכוּ מִיָּד לְמַסָּע. שִׁלְחוּ שָׁלִיחַ לִיהוּדָה וְהַצִּיעוּ לוֹ בְּרִית שָׁלוֹם, מַהֲרוּ"...

יְהוּדָה לֹא הֵרִים גַּבָּה לְשֵׁמַע הַצָּעַת הַשָּׁלוֹם הַמַּפְתִּיעָה. לְהֵפֶךְ, הוּא הָיָה כֹּה בָּטוּחַ בִּתְשׁוּעַת ה׳, עַד שֶׁהֵעֵז לְהַצִּיב תְּנָאִים לְקַבָּלָתָהּ!

״בְּמַחֲנֶךָ נִמְצָא מַנִילֵאוּס, הַבּוֹגֵד בְּעַמּוֹ וּמְחַלֵּל כָּל קֹדֶשׁ. רַבּוֹת מִצָּרוֹתֵינוּ הִתְחוֹלְלוּ בְּאַשְׁמָתוֹ, אֲנִי דּוֹרֵשׁ אֶת הַסְגָּרָתוֹ לְיָדֵינוּ״.

״אֵין זֶה הוֹגֶן!״ מָחָה לִיזִיאַשׁ. ״הוּא פָּעַל בִּשְׁלִיחוּתֵנוּ... הַסְגָּרָתוֹ תְּעוֹרֵר גַּל שֶׁל תְּסִיסָה בְּקֶרֶב אוֹהֲדֵינוּ״...

״הוּא פָּעַל בְּרֹאשׁ צוֹרְרֵינוּ!״ הִתְעַקֵּשׁ יְהוּדָה. ״הוּא הֶעֱלָה חֲזִיר עַל מִזְבַּח ה׳!״

לִיזִיאַשׁ הִקְדִּיר אֶת מִצְחוֹ וְהִצִּיעַ מוֹצָא שֶׁל כָּבוֹד: ״אֲנִי אֶקָּחֵהוּ עִמִּי לְאַנְטִיוֹכְיָה, וְשָׁם אוֹצִיאֶנּוּ לְהוֹרֵג. קַבֵּל אֶת דִּבְרָתִי!״

״יְהִי כָּךְ,״ הִסְכִּים יְהוּדָה. ״וְדָבָר נוֹסָף: מָצוּי עִמְּךָ אֶחָד רוֹדוֹקִיס, הוּא עֶבֶד בּוֹרֵחַ. הוּא גָּנַב מֵאֲדוֹנָיו תֵּבָה מְלֵאָה אֲבָנִים טוֹבוֹת וְנִמְלַט. אֲבַקֶּשְׁךָ לְהַחֲזִירוֹ לִבְעָלָיו!״

זִיק שֶׁל עִנְיָן נִצַּל בְּעֵינֵי לִיזִיאַשׁ: ״אֲדוֹנָיו הוּא אֶלְיָקוּם?״ חָקַר.

״כֵּיצַד יָדַעְתָּ?״ תָּמַהּ יְהוּדָה.

״הוּא הִשְׁתּוֹקֵק עַד מְאֹד לִקְנוֹתוֹ לְעֶבֶד״...

לִיזִיאַשׁ צִוָּה לֶאֱסֹר אֶת רוֹדוֹקִיס, אֲבָל הַחִפּוּשִׂים אַחֲרָיו עָלוּ בַּתֹּהוּ. רוֹדוֹקִיס הֵבִין לְאָן הָרוּחַ נוֹשֶׁבֶת, וְנִמְלַט בְּהֵחָבֵא.

יְהוּדָה נִצַּב עַל גַּג הַחוֹמָה וְהִבִּיט בַּגְּדוּדִים הַיְוָנִים הַנֶּעֱלָמִים בְּמַעֲבַר הֶהָרִים.

״וּבְכֵן, שִׁמְעִי, מַה תֹּאמַר עַתָּה?״

״מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים ה׳!״

״אָכֵן, אֵין כֵּאלֹקֵינוּ! וְעַכְשָׁו, אֶלְיָקוּם, בּוֹא עִמִּי!״

״לְאָן?״ שָׁאַל אֶלְיָקוּם הַמֻּפְתָּע.

״לְהָשִׁיב אֶת הָעֶבֶד הַבּוֹרֵחַ. דּוֹמַנִי שֶׁאֲנִי יוֹדֵעַ לְהֵיכָן נִמְלַט!״

יְהוּדָה וְאֶלְיָקוּם דָּהֲרוּ עַל סוּסֵיהֶם בְּדֶרֶךְ בֵּית לֶחֶם. הָיָה זֶה תַּעֲנוּג לִדְהֹר בַּדֶּרֶךְ הַסְּלוּלָה, שֶׁנִּכְבְּשָׁה בְּרַגְלֵי הַפִּילִים וּבְפַרְסוֹתֵיהֶם שֶׁל רִבְבוֹת הַסּוּסִים שֶׁעָבְרוּ בָּהּ. כָּל שֶׁעַל הִזְכִּיר לָהֶם אֶת הַנֵּס הַגָּדוֹל שֶׁהִתְרַחֵשׁ לְעֵינֵיהֶם.

הֵם הִגִּיעוּ לְבִקְעַת בֵּית סוֹחֶרָה וְהִשְׁקִיפוּ עַל שְׂדֵה הַקְּרָב הַנָּטוּשׁ. הֲמוֹנֵי עוֹפוֹת טֶרֶף עָטוּ עַל הַפִּגָּרִים הָרַבִּים. הַמַּרְאֶה הָיָה מַחֲרִיד. עֵינָיו שֶׁל יְהוּדָה שׁוֹטְטוּ סָבִיב בְּקַדַּחְתָּנוּת. "אֵיפֹה הוּא," מִלְמֵל, "הוּא חַיָּב לִהְיוֹת כָּאן!"...

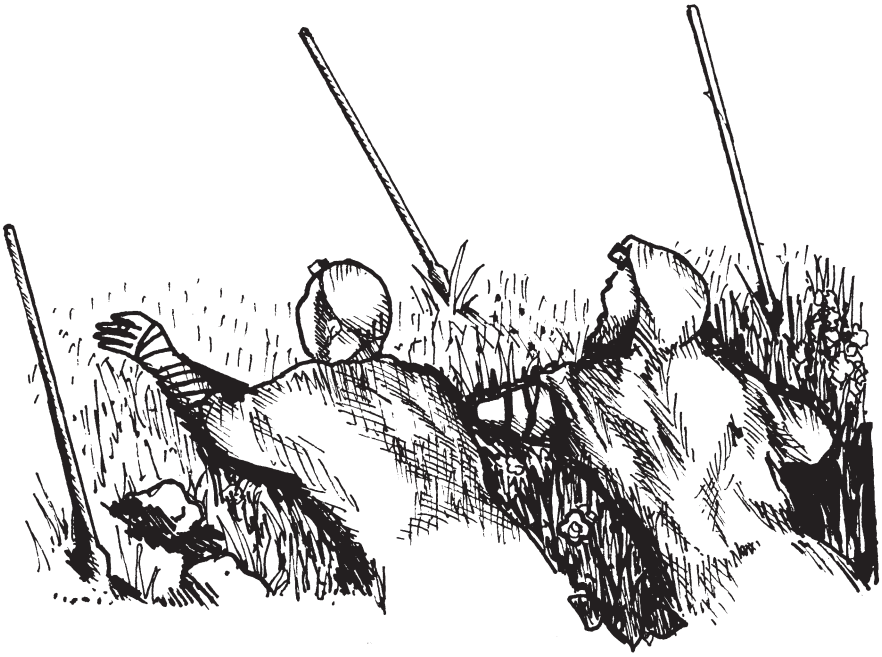

"מַדּוּעַ?"

"כֻּלָּם רָאוּ כֵּיצַד נֶחֱלַץ מֵהֲרִיסוֹת הַצְּרִיחַ הַמְנֻפָּץ. אֲבָל הוּא נִמְלַט בְּבֶהָלָה, וְנָטַשׁ אַחֲרָיו אֶת תֵּבַת אַבְנֵי הַחֵן. אֵין סָפֵק שֶׁהוּא יָשׁוּב לִקַּחְתָּן!"

דְּבָרָיו זָכוּ לִתְשׁוּבָה מִיָּדִית. סוּסוֹ שֶׁל יְהוּדָה הִשְׁמִיעַת צְנִיפַת בֶּהָלָה וְקָרַס תַּחְתָּיו כְּשֶׁחֵץ תָּקוּעַ בְּצַוָּארוֹ. יְהוּדָה הִתְגַּלְגֵּל מֵעָלָיו וְחַיָּיו נִצְּלוּ: שְׁנֵי חִצִּים נוֹסָפִים זִמְזְמוּ מֵעַל לְרֹאשׁוֹ. "נוֹתַר לָכֶם עוֹד סוּס אֶחָד," רָעַם בְּאָזְנֵיהֶם קוֹלוֹ שֶׁל רוֹדוֹקִיס. "עֲלוּ עָלָיו, וְהִסְתַּלְּקוּ!"

"רֵד מֵהַסּוּס," לָחַשׁ יְהוּדָה, "וְהִשְׁתַּטַּח אַרְצָה. הוּא קַשֶּׁת מְעֻלֶּה!"

חֵץ נוֹסָף פִּלַּח אֶת הָאֲוִיר וִיהוּדָה עָקַב אַחַר מַסְלוּל מְעוּפוֹ וְזִהָה אֶת מְקוֹרוֹ. רוֹדוֹקִיס הִסְתַּתֵּר מֵאַחוֹרֵי גְּוִיַּת הַפִּיל. הַגּוּפָה עֲצוּמַת הַמִּמַּדִּים הִסְתִּירָה אוֹתוֹ כָּלִיל, וְשִׁמְשָׁה לוֹ מַחֲסֶה מִצָּיָן.

"הִסְתַּלְּקוּ מִיָּד!" חָזַר עַל דְּבָרָיו. "לְרַגְלַי פָּזוּר מִלַּאי נֶשֶׁק בִּלְתִּי נִדְלֶה, וְאַתֶּם חֲשׁוּפִים לְפָנַי כָּלִיל. נַהֲגוּ בְּהִגָּיוֹן וְהַנִּיחוּנִי לְנַפְשִׁי. אֵין כָּל טַעַם בְּמוֹתְכֶם"...

"בּוֹא וְנִסּוֹג, יְהוּדָה. הוּא צוֹדֵק... נַעֲלֶה עַל הַסּוּס וְנָשׁוּב עַל עִקְּבוֹתֵינוּ!"

"וְתִסְפֹּג חֵץ בְּגַבְּךָ... אֵינֶנִּי נוֹתֵן אֵמוּן בְּהַבְטָחוֹתָיו".

"מַה יִּהְיֶה אֵפוֹא? הֲרֵי הוּא מוּגָן הֵיטֵב, רְאֵה מַה גְּדוֹלָה נִבְלַת הַפִּיל!"

"גְּדוֹלָה עַד מְאֹד," הִסְכִּים יְהוּדָה בְּנִימָה מְהֻרְהֶרֶת, "גְּדוֹלָה מִדַּי"... וְשָׁלַף לְאִטּוֹ אֶת חַרְבּוֹ מִנִּדְנָהּ.

"מַה כַּוָּנָתְךָ?"

"הַבֵּט וּרְאֵה, גּוּפַת הַפִּיל מְנֻפַּחַת וּמְתוּחָה. הָרֶקֶב פָּשָׂה בָּהּ וְהִתְסִיסָהּ, הִיא מְלֵאָה אֲוִיר רָעִיל כְּחֵמֶת מִתְפַּקַּעַת. כּוֹפֵף רֹאשְׁךָ לָאָרֶץ!"

חֵץ מִזְמֵזֵם נָחַת בְּסָמוּךְ, נִנְעַץ בַּקַּרְקַע וְהִתְנוֹדֵד כְּמֵיתָר רוֹעֵד. חַרְבּוֹ שֶׁל יְהוּדָה הִבְרִיקָה לְאוֹר הַשֶּׁמֶשׁ וְנוֹרְתָה בְּכֹחַ עַז.

קוֹל פִּצּוּץ אַדִּיר נִשְׁמַע כַּאֲשֶׁר הַחֶרֶב בִּקְּעָה אֶת הַגּוּפָה הַנְּפוּחָה.

שִׁבְרֵי עֵץ וּפְסוֹת מַתֶּכֶת הִתְעוֹפְפוּ בָּאֲוִיר, גּוּפוֹ שֶׁל רוֹדוֹקִיס עָלָה מַעְלָה מַעְלָה וְהֵחֵל לָרֶדֶת בְּגִלְגּוּל מְעֻוָּת. תֵּבָה נְעוּלָה הוּעֲפָה לַגְּבָהִים וְנָחֲתָה לְרַגְלֵיהֶם כְּשֶׁהִיא מִתְנַפֶּצֶת לִשְׁבָבִים, וּמִתּוֹכָהּ הִתְגַּלְגְּלוּ וְהִתְפַּזְּרוּ מְאוֹת יַהֲלוֹמִים נוֹצְצִים.

"הֲרֵי שֶׁלְּךָ לְפָנֶיךָ," אָמַר יְהוּדָה בְּהִזְדַּקְּפוֹ לְאִטּוֹ, "אֶסֹּף אוֹתָם!"...

אֶלְיָקוּם הִתִּיר אֶת אֲזוֹרוֹ וְחָפַן לְתוֹכוֹ אֶת הַיַּהֲלוֹמִים הַמַּבְרִיקִים. הוּא גָּדַשׁ אֶת הָאֵזוֹר בְּאַבְנֵי הַחֵן, וְהוֹשִׁיטוֹ לְלֹא אֹמֶר לִיהוּדָה.

יְהוּדָה הִבִּיט בּוֹ בְּעֵינַיִם תְּמֵהוֹת, וְאֶלְיָקוּם אָמַר: "קַחֵם, יְהוּדָה! יֵשׁ בָּהֶם כְּדֵי לְהַחֲלִיף אֶת מְנוֹרַת הַכֶּסֶף בִּמְנוֹרַת זָהָב מְגֻלֶּפֶת, מְעֻטֶּרֶת בְּכַפְתּוֹרִים וּבִכְפָרְחִים"...

וִיהוּדָה הוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ, וְעֵינָיו זָהֲרוּ בְּאֹשֶׁר.

מְקוֹרוֹת

לְפֶרֶק א: אַנְטִיוֹכְיָה, חשמ״ב ו. הַזֵּרִים, שָׁם. מִקְלְעוֹת הַפְּרָחִים, מְגִלַּת תַּעֲנִית ב. הַמִּזְבְּחוֹת, חשמ״א א, חשמ״ב וז. הַדְּלָתוֹת, מִדְרַשׁ חֲנֻכָּה כת״י מִינְכֶן. הַמְּנוֹסָה לְחוּ״ל, חשמ״ב ה יא, שְׁמוֹת רַבָּה טו י. הַנִּשְׁאָרִים הָאַמִּיצִים, רַמְבָּ״ן שְׁמוֹת כ, ו. רְכוּשָׁם לָבַז, חשמ״א א.

לְפֶרֶק ב: הַחַקְרָא, קַדְמוֹנִיּוֹת יב, ה ד. מַכַּבִּ״י, צֶמַח דָּוִד א׳ תכ״ב. אֶלְעָזָר, חשמ״ג ו׳.

לְפֶרֶק ג: עֹנֶשׁ הַנָּשִׁים הַמָּלוֹת, חשמ״ב ו׳.

לְפֶרֶק ו: בְּרִיחַת יְהוּדָה מִירוּשָׁלַיִם לַמִּדְבָּר, חשמ״א ב, ה. הַנִּסְפִּים בַּמְּעָרָה, שָׁם.

לְפֶרֶק ז: חַנָּה וְשִׁבְעַת בָּנֶיהָ, גִּטִּין נז ב, אֵיכָה רַבָּתִי א ו, וּבַאֲרִיכוּת בְּחשמ״ב ז׳. שְׁמָהּ חַנָּה, יוֹסִיפּוֹן יט.

לְפֶרֶק ח: הֶלְיוֹרוֹדוֹס, חשמ״ב ג. חֲזִיוֹנוֹת מַלְאָכִים לִפְנֵי יְהוּדָה וְחֵילוֹ, חשמ״א ה, חשמ״ב ה, וְשָׁם יא ט. יוֹסִיפּוֹן ד, יח. וּבַכּוּזָרִי ג, יא כָּתַב שֶׁהָיוּ קְדוֹשִׁים שֶׁמַּדְרֵגָתָם קְרוֹבָה לִנְבוּאָה, שָׁמְעוּ בַּת קוֹל וְרָאוּ צוּרוֹת מַלְאָכִים. רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר, חֲגִיגָה טז, אָבוֹת א ד, תְּמוּרָה טו, סוֹטָה מז. צְרֵידָה, צְפוֹנִית לִירוּשָׁלַיִם וּמְזְכֶּרֶת בִּמְלָכִים א יא, כו. וְעוֹד.

לְפֶרֶק ט: יָקוּם, רְאֵה מְקוֹרוֹת לְפֶרֶק יז. הַנְּבוּאָה עַל הַגְּזֵרוֹת וְהַתְּשׁוּעָה, דָּנִיֵּאל יא, עַל פִּי רַשִּׁ״י וּמַלְבִּי״ם.

לְפֶרֶק י: שֶׁחָלַק מֵחָכְמָתוֹ לִירֵאָיו, בְּרָכוֹת סא, א. שָׁרוֹ שֶׁל יָוָן, וַיִּקְרָא רַבָּה כט א. פְּסוּקוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר, אָבוֹת א, ד.

לְפֶרֶק יא: הַגְּזֵרָה הַנּוֹרָאָה, מְגִלַּת תַּעֲנִית פֶּרֶק ו, וּבִקְצָרָה בִּכְתֻבּוֹת ב וּבְרַמְבּ״ם הִלְכוֹת חֲנֻכָּה. בַּאֲרִיכוּת בְּמִדְרַשׁ חֲנֻכָּה כת״י מִינְכֶן וּבְיוֹצֵר לְשַׁבָּת רִאשׁוֹנָה שֶׁל חֲנֻכָּה. מַתִּתְיָהוּ הוֹרֵג אֶת הַמִּתְיַוֵּן, חשמ״א ב. וְאֶת פּוֹלִיפּוֹס, סֵפֶר יוּחֲסִין א יד, וְצ״ע מחשמ״ב ח, ח.

לְפֶרֶק יב: פְּעִילוּת פְּלֶגּוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה, חשמ״ב, ב. יוֹסֵף מִשִּׁיתָא, סִפְרִי בְּחֻקֹּתַי. בְּרֵאשִׁית רַבָּה ס ה. צַוָּאַת מַתִּתְיָהוּ, חשמ״א ב. קְרַב אַפּוֹלוֹנִיוּס, חשמ״א ג. קַדְמוֹנִיּוֹת יב ז, יוֹסִיפּוֹן כ.

לְפֶרֶק יג: קְרַב סִירוֹן, חשמ״א ג יג. ״כִּי תֵצֵא״, דְּבָרִים כ, א. מַסַּע נִיקָנוֹר תַּלְמֵי וְגוֹרְגִיאַשׁ, חשמ״א ג, כו עַד ד, כה. נְאוּם יְהוּדָה, חשמ״ב ח, כט. הִתְפַּצְּלוּת חֵיל יְהוּדָה, חשמ״ב ח, כז. עֲשִׂיַּת הַשַּׁבָּת בַּמַּחֲנֶה. חשמ״ב ח, לג.

לְפֶרֶק יד: מַסַּע לִיזִיאַשׁ הָרִאשׁוֹן, חשמ״א ד. כה–לד. הָעֲלִיָּה לִירוּשָׁלַיִם, חשמ״א ד לה–נח. הַר הַבַּיִת, רַמְבָּ״ם הִלְכוֹת בֵּית הַבְּחִירָה פ״ב ה״ב, מפרדר״א וּב״ר. מַחְסְנֵי הַיְּיָנִים בָּהָר, מְגִלַּת תַּעֲנִית פ״ט. הַשִּׁיבָה לַמִּקְדָּשׁ, חשמ״א ד. פְּרָצוֹת הַיְּיָנִים, תָּמִיד ב, ו, רַמְבָּ״ם הִלְכוֹת חֲנֻכָּה. הַשִּׁקּוּץ שֶׁעַל הַמִּזְבֵּחַ, חשמ״א א. הַדְּלָתוֹת הַשְּׁרוּפוֹת חשמ״א ד. הַחְלָפַת הַמִּזְבֵּחַ, עֲבוֹדָה זָרָה נב ב, וּבַאֲרִיכוּת רַבָּה בְּרֵישׁ סֵפֶר בְּרֵכוֹת הַמֶּלֶךְ. חֹסֶר הַשֶּׁמֶן, שַׁבָּת כא, א. שֶׁמֶן מִתְּקוֹעַ, מְנָחוֹת פז, ב. הַדֶּרֶךְ אוֹרֶכֶת שְׁמוֹנָה יָמִים, רַמְבָּ״ם הִלְכוֹת חֲנֻכָּה פ״ג ה״ג, וְע״ע ב״י או״ח תר״ע. טֻמְאָה הֶתְּרָה בְּצִבּוּר, יוֹמָא ו, ב. רְצוֹנָם לְקַיֵּם הַמִּצְוָה בְּהִדּוּר, הַמּוֹעֲדִים בַּהֲלָכָה קנו, עַל פִּי דַּעַת זְקֵנִים לְבַעֲלֵי הַתּוֹסָפוֹת שְׁמִינִי. טֻמְאַת הַיְּיָנִים כְּזָבִים, עֲבוֹדָה זָרָה לו, ב. וּבָהּ לֹא נֶאֱמַר טֻמְאָה הוּתְּרָה בְּצִבּוּר, עֲרוּךְ הַשֻּׁלְחָן תר״ע (וְצ״ע, שֶׁזּוֹהִי מִגְּזֵרַת י״ח דָּבָר הַמְאֻחֶרֶת). הַשִּׁתִּין, סְכָּה מט, א. פַּךְ הַשֶּׁמֶן נִמְצָא בַּשִּׁתִּין, יוֹצֵר לְשַׁבָּת שֵׁנִי שֶׁל חֲנֻכָּה. פַּךְ שַׁיִשׁ, שָׁם. בְּכ״ה בְּכִסְלוֹ מָלְאוּ ג׳ שָׁנִים לְהַשְׁבָּתַת הָעֲבוֹדָה, חשמ״א א, נז (וּבוֹ כָּלְתָה עֲבוֹדַת הַמִּשְׁכָּן, שְׁמוֹת לט, לב) וּבוֹ חֻנְכוּ כָּל כְּלֵי הַמִּקְדָּשׁ, אִבֵּי הַנַּחַל סוֹף דְּרוּשׁ יב, וְאֶת הַהֵיכָל גּוּפוֹ, מוֹר וּקְצִיעָה תרע. לֹא רִדְּדוּ הַפְּתִילוֹת, הַשְּׁפַת אֱמֶת, וְהִסְבִּיר בְּכָךְ אֶת מְקוֹר הַהִדּוּרִים בְּנֵרוֹת חֲנֻכָּה. אֵשׁ יָצְאָה מִן הַמִּזְבֵּחַ, יוֹסִיפּוֹן וְיוּחֲסִין, וְעַיֵּן חשמונ״ב י, ג. לֹא אָזַל הַשֶּׁמֶן, דָּבָר זֶה תָּלוּי בְּתַרוּצֵי בֵּית יוֹסֵף תר״ע, עיי״ש. זֵכֶר לְחַג הַסֻּכּוֹת, חשמ״ב י, ט.

לְפֶרֶק טז: אַנְטִיּוֹכוּס יוֹצֵא לִקְרָב, חשמ״ב ט. מַסַּע יְהוּדָה לַגִּלְעָד, חשמ״א ה, קַדְמוֹנִיּוֹת יב ח, יוֹסִיפּוֹן כא.

לְפֶרֶק יז: הֲרִיגָתוֹ שֶׁל רַבִּי יוֹסֵי בֶּן יוֹעֶזֶר וְסוֹפוֹ שֶׁל יָקוּם, בְּרֵאשִׁית רַבָּה סה.

לְפֶרֶק יח: בָּתֵּי הַדִּין לַמִּתְיַוְּנִים, מְגִלַּת תַּעֲנִית ו. שְׁנֵי מַלְאֲכֵי שָׁרֵת, שַׁבָּת קיח ב. מְלֶאכֶת בּוֹרֵר, שַׁבָּת עד. חֲזוֹן אִישׁ שָׁם, וְיַעֵיַן בְּיש״ש.

לְפֶרֶק יט: לִשְׁכַּת הַגָּזִית, רֵישׁ מַסֶּכֶת סַנְהֶדְרִין. שׁוּרוֹת תַּלְמִידֵי הַחֲכָמִים, סַנְהֶדְרִין שָׁם אַף בְּרַמְבָּ״ם הִלְכוֹת סַנְהֶדְרִין פ״א ה״ז מַשְׁמָע שֶׁנָּהַג רַק בְּסַנְהֶדְרֵי קְטַנָּה. הַנָּשִׂיא וְאַב״ד וְשִׁבְעִים הַדַּיָּנִים, סַנְהֶדְרִין ה, וּרְאֵה בְּמַרְגָּלִיּוֹת הַיָּם בְּעִנְיַן תַּפְקִיד הַנָּשִׂיא בְּסַנְהֶדְרִין. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן פְּרַחְיָה וְרַבִּי נִתַּאי הָאַרְבֵּלִי, אָבוֹת א, ו. הַדַּיָּנִים יוֹשְׁבִים מִשְּׁמֹאל הַנָּשִׂיא, מַשְׁמָעוּת הָרַמְבָּ״ם פ״א מִסַּנְהֶדְרִין ה״ג. (הכ״מ פֵּרֵשׁ שֶׁהַנָּשִׂיא וְהָאַב״ד יָשְׁבוּ בְּמֶרְכַּז הַסַּנְהֶדְרִין, וּבלח״מ הֶרְאָה מְקוֹר הָרַמְבָּ״ם מִתּוֹסֶפְתָּא פ״ח דְּסַנְהֶדְרִין). פְּנִיַּת הָאַב״ד לָעֵדִים, מַתְנִיתִין פֶּרֶק אֵלּוּ דִּינֵי מָמוֹנוֹת, רַמְבָּ״ם פי״ב ה״ג. חֲקִירָתָם, שָׁם. פְּנִיַּת הָאַב״ד לַנִּדּוֹן, שָׁם וְר״מ פ״י ה״ז.

לְפֶרֶק כ: שֻׁלְחָנָם בַּעַל שָׁלוֹשׁ רַגְלַיִם, מִשֻּׁלְחַן רַבִּי חֲנִינָא בֶּן דּוֹסָא, וְתִפְאֶרֶת יִשְׂרָאֵל. עֶבֶד פָּסוּל לְעֵדוּת, בָּבָא קַמָּא פ״ח. וְעַיֵּן תּוּמִים סִימָן לד. (וּבְלָאו הָכִי הָיְתָה עֵדוּתָן

נִפְסֶלֶת מִכֹּחַ דִּבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן, קִדּוּשִׁין מ., כָּל שֶׁאֵינוֹ לֹא בְּמִקְרָא וְלֹא בְּמִשְׁנָה וְלֹא בְּדֶרֶךְ אֶרֶץ פָּסוּל לְעֵדוּת, כְּפֵרוּשׁ הָרַמְבָּ״ם פי״א ה״א שֶׁהֲרֵי זֶה בְּחֶזְקַת רָשָׁע. שֶׁכָּל מִי שֶׁיָּרַד עַד כָּךְ חֶזְקָה שֶׁהוּא עוֹבֵר עַל רֹב הָעֲבֵרוֹת שֶׁיְּבוֹאוּ לְיָדוֹ). שְׁלוֹשָׁה שֶׁאָכְלוּ עַל שֻׁלְחָן אֶחָד, אָבוֹת ג, ד. שֻׁלְחָנָן שֶׁל צַדִּיקִים דּוֹמֶה לְזִיו הַשְּׁכִינָה, ב״ר ס״ד ע״פ שְׁמוֹת יח.

לְפֶרֶק כא: הַמָּצוֹר עַל הַחַקְרָא, חשמ״א ו. קַדְמוֹנִיּוֹת יב ט ג. רִשְׁעַת מַנִילֵאוּס, חשמ״ב ד (יוּחֲסִין ע קנ״ו כָּתַב שֶׁהֵמִיר דָּתוֹ).

לְפֶרֶק כב: מַסַּע לִיזִיאַשׁ, חשמ״א ו. קְרַב בֵּית צוּר, שָׁם וְחשמ״ב יא ו. קְרַב בֵּית סוֹחֵרָה (נ״א בֵּית זְכַרְיָה) וְהַנְּסִיגָה לִירוּשָׁלַיִם וּמְנוּסַת לִיזִיאַשׁ, שָׁם. הַחְלָפַת הַמְּנוֹרָה לְכֶסֶף וּלְאַחַר מִכֵּן לְזָהָב, עֲבוֹדָה זָרָה מג א, מְנָחוֹת כח ב.

לְסִיּוּם, אֲצַיֵּן שְׁתֵּי נְקֻדּוֹת. בְּפֶרֶק יא בָּחַרְתִּי לְצַיֵּן אֶת תְּחִלַּת הַמֶּרֶד עִם חֲתֻנַּת בַּת מַתִּתְיָהוּ וְלֹא עִם הֲרִיגַת הַמִּתְיַוְּנִים כַּמִּקְבָּל, כֵּיוָן שֶׁכֵּן הוּא בְּמִגִּלַּת תַּעֲנִית פֶּרֶק ו, בִּיוֹצְרוֹת וּבְמִדְרַשׁ חֲנֻכָּה (כת״י מִינְכֶן, וְהוּבָא בְּ״יַלְקוּט סִפּוּרִים״ מִקֵּץ), בְּעוֹד שֶׁהֲרִיגַת הַמִּתְיַוְּנִים מְקוֹרָהּ בְּסֵפֶר הַחַשְׁמוֹנָאִים.

וְעַתָּה, בְּפֶרֶק ו סִפּוּרָם שֶׁל אֶלֶף הָרוּגֵי הַמְּעָרָה שֶׁלֹּא הִתְגּוֹנְנוּ בְּשַׁבָּת. בְּחַשְׁמוֹנָאִים א פֶּרֶק ב נִמְּק אֶת סִרוּבָם בִּקְדֻשַּׁת הַשַּׁבָּת, וְאֵין זֶה נָכוֹן, שֶׁהֲרֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ דּוֹחֶה שַׁבָּת (יוֹמָא פה ב) וּמִלְחָמָה דּוֹחָה שַׁבָּת (שַׁבָּת יט א) – מָה עוֹד שֶׁכִּבּוּי זֶה הָיוּ מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ (עַיֵּן שַׁבָּת לא) שֶׁאִסּוּרָהּ מִדְּרַבָּנָן לְרֹב הַפּוֹסְקִים (זוּלָתֵי הָרַמְבָּ״ם). וּבִכְלָל, דַּעַת מַהֲרִי״ק (שֹׁרֶשׁ קל״ז) שֶׁהַמְחַלֵּל שַׁבָּת מִפְּנֵי הַגְּזֵרָה הָיוּ מְלָאכָה שֶׁאֵינָהּ צְרִיכָה לְגוּפָהּ.

וְהַטַּעַם הַנָּכוֹן, שֶׁשַּׁבָּת הַנִּדְחֵית מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ הֲרֵיהִי כִּשְׁאָר הָעֲבֵרוֹת שֶׁנִּדְחוֹת אַף הֵן מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ, וּבִשְׁעַת הַגְּזֵרָה יֵשׁ לִמְסֹר עֲלֵיהֶן אֶת הַנֶּפֶשׁ. וְאַף בְּאִסּוּר מִדְּרַבָּנָן, וְקַל וָחֹמֶר מֵעַרְקְתָּא דִּמְסָאנֵי. וְהָעֵצָה הַיְחִידָה הָיְתָה לָצֵאת לְמֶרֶד, שֶׁאָז יֵשׁ דִּין ״עַד רִדְתָּהּ״ וַאֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת (שַׁבָּת יט א).

אֶלָּא שֶׁיֵּשׁ לְעַיֵּן, דְּתִנַּח אִם שַׁבָּת דְּחוּיָה הִיא מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ (כְּדַעַת הָרַמְבָּ״ם פ״ב ה״א וְעַיֵּן עֲרוּךְ הַשֻּׁלְחָן שכ״ט), אִם כֵּן בִּשְׁעַת הַשִּׁמְד לֹא תִּדָּחֶה. אֲבָל אִם הַשַּׁבָּת הֻתְּרָה מִפְּנֵי פִּקּוּחַ נֶפֶשׁ (כְּדַעַת מַהֲרָ״ם, עַיֵּן רֹא״שׁ סוֹף יוֹמָא) אִם כֵּן אֵין כָּאן מִצְוָה כְּלָל וּכְיוֹם חֹל דָּמִי, וְצ״ע.

נִסְפָּח

לֶקַח מִלְחֲמוֹת הַחַשְׁמוֹנָאִים

מַאֲמָר מִתּוֹךְ הַסֵּפֶר "מַעְיַן הַמּוֹעֵד" עַל חֲנֻכָּה, מְדוֹר: "נִסֵּי הַמִּלְחָמָה". מַבָּט הַמַּקְבִּיל אֶת נִסֵּי הַיָּמִים הָהֵם לַזְּמַן הַזֶּה, וְאֶת שְׁלַבֵּי מִלְחֲמוֹת הַחַשְׁמוֹנָאִים לִשְׁלַבֵּי מִלְחֶמֶת הַיֵּצֶר. וְעוֹד בּוֹ: הַקְבָּלַת נִסֵּי הַמִּלְחָמָה לְנֵס פַּךְ הַשֶּׁמֶן וּלְהַדְלָקַת הַנֵּרוֹת. מַאֲמָר מְסַכֵּם, וּמְאַלֵּף.

נִסֵּי הַמִּלְחָמָה

"הַנֵּרוֹת הַלָּלוּ" וְהַנֵּרוֹת הָהֵם

שְׁנֵי לְקָחִים מִמִּלְחֲמוֹת הַחַשְׁמוֹנָאִים, לְקָחִים לָנוּ וַעֲבוּרֵנוּ, וּכְנֶגְדָּם – הַדְלָקַת נֵרוֹת הַמִּקְדָּשׁ, וְנֵרוֹת הַחֲנֻכָּה.

הַכֹּל יוֹדְעִים מָה אֵרַע בַּחֲנֻכָּה. הַכֹּל מְשַׁנְּנִים אֶת נוֹטָרִיקוֹן אוֹתִיּוֹת הַסְּבִיבוֹן: "נֵס גָּדוֹל הָיָה פֹּה". נֵס אַדִּיר שֶׁל נִצְּחוֹן הַחַלָּשִׁים, הַמְּעַטִּים, הַטְּהוֹרִים וְהַצַּדִּיקִים, עַל הַחֲזָקִים וְהָרַבִּים, הַטְּמֵאִים וְהָרְשָׁעִים.

וּכְשֶׁאָנוּ חוֹשְׁבִים עַל נֵס, מִצְטַיֵּר בְּמַחֲשַׁבְתֵּנוּ מְאֹרָע פִּתְאֹמִי, מַהְפֵּךְ חַד. דֶּגְמַת קְרִיעַת יַם סוּף. רֶגַע אֶחָד הָיוּ הַיְּהוּדִים לְחוּצִים כְּבִצְבֶּת בֵּין הַמִּצְרִים הַמִּתְקַדְּמִים לְבֵין גַּלֵּי הַיָּם, וּבְמִשְׁנֵהוּ – הַיָּם נִקְרַע לִשְׁנֵים עָשָׂר גְּזָרִים, שְׁבִילִים סְלוּלִים בֵּינוֹת נִדֵּי הַמַּיִם, כְּחוֹמוֹת קֶרַח אַדִּירוֹת.

נֵס, הֲרֵיהוּ מַהְפֵּךְ בְּגִדְרֵי הַטֶּבַע. שִׁנּוּי פִּתְאֹמִי, מַעֲבָר חַד. "וַיֹּאמֶר אֱלֹקִים – וַיְהִי אוֹר". כְּמַהְפֵּכַת סְדוֹם "הַהֲפוּכָה כְּמוֹ רָגַע", כִּקְרִיסַת חוֹמוֹת יְרִיחוֹ. כְּהִתְגַּלּוּת מַתַּן תּוֹרָה, כִּבְלִיעַת קֹרַח וַעֲדָתוֹ. "וַתִּבָּקַע הָאֲדָמָה". "וְאֵשׁ יָצְאָה מֵאֵת ה'".

וַדַּאי כָּךְ יָכוֹל הָיָה לִהְיוֹת גַּם נֵס הַנִּצָּחוֹן בַּחֲנֻכָּה. הֵן לֹא יִפָּלֵא מֵה' דָּבָר. יָכוֹל הָיָה לִהְיוֹת כְּמַפֶּלֶת סַנְחֵרִיב בְּשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלַיִם, עֵת נִגָּפָם מַלְאַךְ ה' בַּלַּיְלָה – לְמַעְלָה מִשְּׁנֵי מִילְיוֹן וָחֵצִי לוֹחֲמִים שֶׁהָיוּ לִפְגָרִים מֵתִים. וְאַף בְּנֵס נִסְתָּר, יָכוֹל הָיָה לִהְיוֹת כְּנִצָּחוֹן יְהוֹנָתָן וְנַעֲרוֹ עַל עֲרֵלֵי הַפְּלִשְׁתִּים. גַּם הוּא נִצָּחוֹן הַצַּדִּיק הַבּוֹדֵד עַל הֲמוֹן רְשָׁעִים, בְּפֶתַע פִּתְאֹם, מֵהַיּוֹם לְהַיּוֹם.

מְסוֹבְבִים אָנוּ אֶת הַסְּבִיבוֹן עַל נוֹטָרִיקוֹן אוֹתִיּוֹתָיו, וּסְבוּרִים שֶׁנִּצָּחוֹן הַמַּכָּבִּים הָיָה מָהִיר כְּסִבּוּבוֹ.

וְלֹא כָּךְ הָיָה.

אַחֶרֶת – לַחֲלוּטִין.

אֵיךְ קָרוּ הַדְּבָרִים? שִׁעוּר קָצָר בְּדִבְרֵי הַיָּמִים:

מֵאָה וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה שָׁלְטוּ הַיְוָנִים שִׁלְטוֹן בְּלֹא מְצָרִים עַד אֲשֶׁר קָם מַתִּתְיָהוּ, הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הַיָּשִׁישׁ, הָרַס אֶת מִזְבַּח הָאֱלִיל בִּכְפָרוֹ, מוֹדִיעִין, עָלָה עַל חָרְבוֹתָיו וְהִכְרִיז: "מִי לַה' – אֵלַי!"

חֲמֵשֶׁת בָּנָיו בְּרָאשׁוּת יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי הִתְקַבְּצוּ סְבִיבוֹ, וְעִמָּם קֹמֶץ לוֹחֲמִים. מַתִּתְיָהוּ נִפְטַר בְּרֵאשִׁית הַמֶּרֶד, וִיהוּדָה בְּנוֹ הֻכְתַּר כְּמַנְהִיגוֹ. אַפּוֹלוֹנִיוּס, מְפַקֵּד גִּזְרַת הַשּׁוֹמְרוֹן, הִזְעִיק אֶת חֵיל הַמַּצָּב כְּדֵי לְדַכֵּא אֶת הַמֶּרֶד בְּעוֹדוֹ בְּאִבּוֹ. יְהוּדָה הַמַּכַּבִּי וְקֹמֶץ לוֹחֲמָיו – אִכָּרִים שֶׁלֹּא נָסוּ בַּקְּרָב, לֹא לָמְדוּ אֶת תּוֹרַת הַלְּחִימָה לֹא אֶגְּדוּ בִּפְלֻגּוֹת וּגְדוּדִים. חַסְרֵי נֶשֶׁק, מְצֻיָּדִים בְּמַגָּלִים וְקַלְשׁוֹנִים – הִפְתִּיעוּ אֶת הַחֵיל הַמְאֹרְגָּן בְּהַתְקָפַת פֶּתַע. הַמַּעֲרָךְ הֻבְקַע, אַפּוֹלוֹנִיוּס נֶהֱרַג, חֵילָיו נָסוּ בְּבֶהָלָה.

אַנְשֵׁי יְהוּדָה פָּשְׁטוּ עַל הַחֲלָלִים, הִצְטַיְּדוּ בַּחֲרָבוֹת וְכִידוֹנִים. חָגְגוּ אֶת נִצְחוֹנָם בְּתוֹדָה לַה'. תּוֹדָה עַל הַנֵּס.

אֲזַי הֻזְעַק סִירוֹן, מְפַקֵּד הַצָּבָא הָאֲזוֹרִי הַגָּדוֹל שֶׁחָנָה בַּאֲרָם. סִירוֹן עָרַךְ אֶת חֵילוֹ, חָצָה אֶת הַגִּלְעָד, וְיָרַד בִּשְׁפֵלַת הַחוֹף. צְבָאוֹ נֶעֱרַךְ בְּעֵמֶק אַיָּלוֹן לְמִתְקָפָה מוֹחֶצֶת. יְהוּדָה, מִצִּדּוֹ, הִתְכּוֹנֵן לַמַּעֲרָכָה בְּהַכְרִיזוֹ עַל יוֹם שֶׁל צוֹם וּתְפִלָּה. אָמְנָם נָכוֹן שֶׁהַצּוֹם מַתִּישׁ גּוּפָנִית, וְחַיָּל בְּתַעֲנִית חַלָּשׁ יוֹתֵר. אֲבָל הוּא חָזָק יוֹתֵר – רוּחָנִית, וְזֶה מַה שֶּׁקּוֹבֵעַ: "לֹא בְחַיִל וְלֹא בְכֹחַ, כִּי אִם בְּרוּחִי, אָמַר ה'." "אֵלֶּה בָרֶכֶב, וְאֵלֶּה בַסּוּסִים, וַאֲנַחְנוּ בְּשֵׁם ה' אֱלֹקֵינוּ נַזְכִּיר". לַמָּחֳרַת הַצּוֹם גָּלְשׁוּ אַנְשֵׁי יְהוּדָה בְּמוֹרְדוֹת בֵּית חוֹרוֹן וְהֵפִיצוּ אֶת חֵילוֹ שֶׁל סִירוֹן לְכָל רוּחַ. נֵס.

הַקֵּיסָר אַנְטִיּוֹכּוֹס הִשְׁתּוֹלֵל מִזַּעַם. הוּא הֶחְלִיט לִרְמֹס וּלְדַכֵּא אֶת הַהִתְקוֹמְמוּת הַמְסַכֶּנֶת אֶת שְׁלֵמוּת הָאִימְפֶּרְיָה. בְּרֹאשׁ אַרְבָּעִים אֶלֶף חַיָּלִים וְשִׁבְעַת אַלְפֵי פָּרָשִׁים, הֶעֱמִיד שְׁלוֹשָׁה מַצְּבִיעִים מְנֻסִּים, וָתִיקֵי קְרָבוֹת: גּוֹרְגִּיאַס, תַּלְמַי וְנִיקָנוֹר. יְהוּדָה כִּנֵּס אֶת צְבָאוֹ לְיוֹם צוֹם וּתְפִלָּה בַּיְּשׁוּב מִצְפָּה, לְמוּל יְרוּשָׁלַיִם הַכְּבוּשָׁה. מְקוֹם הַכִּנּוּס נוֹדַע לַיְוָנִים, וְגוֹרְגִּיאַס נָטַל עִמּוֹ גְּדוּד לוֹחֲמִים, לְהַפְתִּיעַ אֶת הַמּוֹרְדִים הַמִּתְעַנִּים.

בְּעוֹד גְּדוּד הַיְוָנִים עוֹשֶׂה דַּרְכּוֹ לַמִּצְפָּה, הוֹבִיל יְהוּדָה אֶת לוֹחֲמָיו לְבִקְעַת אֵמָאוּס, בָּהּ שָׁכְנוּ הַיְוָנִים, כְּשֶׁהֵם סְמוּכִים וּבְטוּחִים שֶׁגּוֹרְגִיאַס טוֹבֵחַ עַתָּה בַּמּוֹרְדִים. הֵם הִפְתִּיעוּ אֶת הַיְוָנִים הַשַּׁאֲנָנִים, הֶעֱלוּ אֶת הַמַּחֲנֶה בְּאֵשׁ, וְהִמְתִּינוּ לְגוֹרְגִיאַס... וְאָכֵן, מִשֶּׁלֹּא מָצָא אָדָם בַּמִּצְפָּה שָׁב עַל עִקְּבוֹתָיו, וְנָפַל כִּפְרִי בָּשֵׁל, עִם אַלְפַּיִם לוֹחֲמָיו וְאֶלֶף פָּרָשָׁיו. עוֹד נֵס.

אַנְטִיּוֹכוּס הִשְׁתּוֹלֵל מִזַּעַם. הוּא שָׁלַח אֶת שַׂר צְבָאוֹ, הַמִּשְׁנֶה לַמֶּלֶךְ לִיזִיאַס, בְּרֹאשׁ שִׁשִּׁים אֶלֶף לוֹחֲמִים וַחֲמֵשֶׁת אַלְפֵי פָּרָשִׁים.

לִיזִיאַס נִמְנַע מִלַּעֲלוֹת דֶּרֶךְ הַשּׁוֹמְרוֹן, שֶׁהָפַךְ מַלְכֹּדֶת מָוֶת לְקוֹדְמָיו, וּבָחַר לָלֶכֶת סְחוֹר סְחוֹר, דֶּרֶךְ מִדְבַּר יְהוּדָה. צְבָאוֹ עָבַר בְּבֵית צוּר, בְּדַרְכּוֹ לִירוּשָׁלַיִם, וּלְפֶתַע גָּלְשׁוּ חַיְלֵי יְהוּדָה בְּמוֹרְדוֹת הֶהָרִים וְטָבְחוּ בּוֹ לְלֹא רַחֵם. לִיזִיאַס עַצְמוֹ נִמְלַט בְּעוֹר שִׁנָּיו לְאַנְטִיּוֹכְיָה, בִּירַת הַמַּמְלָכָה, מֻכֶּה וּמֻשְׁפָּל.

כַּמָּה מְאוֹת לוֹחֲמִים הִדְבִּירוּ שִׁשִּׁים אֶלֶף חַיָּלִים וַחֲמֵשֶׁת אַלְפֵי פָּרָשִׁים. נֵס נוֹסָף.

רַק עַתָּה הָיְתָה הַדֶּרֶךְ לִירוּשָׁלַיִם פְּתוּחָה. יְהוּדָה כָּבַשׁ אֶת הָעִיר בְּלֹא קְרָב, וְחִדֵּשׁ אֶת עֲבוֹדַת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. הַשִּׂמְחָה הוּעֲבָה, מִשּׁוּם שֶׁלֹּא הָיָה שֶׁמֶן אֶלָּא לְיוֹם אֶחָד. וְאָז, בְּדֶרֶךְ פֶּלֶא, הִסְפִּיק הַשֶּׁמֶן לִשְׁמוֹנָה יָמִים, עַד שֶׁהוּכַן שֶׁמֶן טָהוֹר. עוֹד נֵס.

לֹא הָיְתָה זוֹ, אֵפוֹא, מִלְחֶמֶת בָּזָק. לֹא הָיָה זֶה נִצָּחוֹן בָּזָק. זֶה הָיָה תַּהֲלִיךְ שֶׁנִּמְשַׁךְ וְהִתְפָּרֵס עַל פְּנֵי חֳדָשִׁים אֲרֻכִּים.

וְהוּאִיל וּמִכָּל מָקוֹם הָיָה הַכֹּל בְּנֵס – וְיָכוֹל הָיָה לְהִתְרַחֵשׁ בְּמַהְפֵּךְ פֶּתַע, וְלֹא כָּךְ הָיָה – חַיָּבִים אָנוּ לוֹמַר, שֶׁיֵּשׁ בְּעֶצֶם הַתַּהֲלִיךְ וְהַהִתְפָּרְסוּת מִשּׁוּם מֶסֶר עֲבוּרֵנוּ. לֶקַח לְדוֹרוֹת, שֶׁעָלֵינוּ לְשַׁנְּנוֹ.

בְּכָל אֶחָד מֵאִתָּנוּ, יֵשׁ אַנְטִיּוֹכוּס קָטָן. עָרִיץ יְוָנִי, כּוֹבֵשׁ וּמְדַכֵּא: הַיֵּצֶר הָרָע. הַיְוָנִי הָרוֹדֶה בָּנוּ וּמְסִיתֵנוּ לִכְתֹּב עַל קֶרֶן הַשּׁוֹר (אָמְנָם כֵּן, בְּכָל אֶחָד מֵאִתָּנוּ מִסְתַּתֵּר גַּם "שׁוֹר, שֶׁדַּרְכּוֹ לֵילֵךְ וּלְהַזִּיק"...) שֶׁאֵין לָנוּ חֵלֶק וְנַחֲלָה בֵּאלֹקֵי יִשְׂרָאֵל, חָלִילָה! הַיְוָנִי הַמְנַסֶּה לְהַחְדִּיר אֶת הַחָכְמָה הַיְוָנִית, אֶת הָרוּחַ הַיְוָנִית, תַּרְבּוּת הַגּוּף הַיְוָנִית. לְהַשְׁבִּית אֶת עֲבוֹדַת הַמִּקְדָּשׁ שֶׁבְּלִבֵּנוּ, לִפְרֹץ פְּרָצוֹת בְּחוֹמוֹתֵינוּ.

וּכְמוֹ מַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו, אַף אָנוּ נוֹלַדְנוּ לְתוֹךְ הַכִּבּוּשׁ הַיָּוָנִי: "יֵצֶר לֵב הָאָדָם רַע – מִנְּעָרָיו". "לַפֶּתַח חַטָּאת רֹבֵץ" – מִשְּׁעַת הַלֵּדָה!

וְחוֹבָתֵנוּ – כְּמַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו – לְהָרִים אֶת נֵס הַמֶּרֶד. לְמַגֵּר אֶת שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הַצּוֹרֵר. לְחַדֵּשׁ אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ.

אֵיךְ עוֹשִׂים זֹאת? מִמֶּרֶד הַחַשְׁמוֹנָאִים לָמַדְנוּ, אֵיךְ זֶה לֹא יֵעָשֶׂה: לֹא יָרְדוּ עַל הַיְוָנִים אֲבָנִים גְּדוֹלוֹת מִן הַשָּׁמַיִם. מַלְאַךְ ה' לֹא נִגְּפָם. זֶה לֹא יָבוֹא מֵאֵלָיו, לֹא יַעֲשׂוּ עֲבוּרֵנוּ אֶת הָעֲבוֹדָה. כִּי "הַכֹּל בִּידֵי שָׁמַיִם – חוּץ מִיִּרְאַת שָׁמַיִם", זוֹ – עֲבוֹדָתֵנוּ הִיא! יֵשׁ לְהָרִים אֶת נֵס הַמֶּרֶד, לַהֲרֹג אֶת הַמִּתְיַוֵּן וְלַהֲרֹס מִזְבְּחוֹ.

וְאָז, גַּם אָז, עָלֵינוּ לָדַעַת: אֵין זֶה עִנְיָן שֶׁל נִצָּחוֹן חַד פַּעֲמִי, מוֹחֵץ. מָהִיר וּמֻחְלָט. זוֹ מִלְחָמָה מִתְמַשֶּׁכֶת, סִדְרָה שֶׁל קְרָבוֹת מַתִּישִׁים, שֶׁהוֹלְכִים וּכְבֵדִים: "כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ – יִצְרוֹ גָּדוֹל מִמֶּנּוּ"... וְאָסוּר לִשְׁקֹט עַל הַשְּׁמָרִים, אֵין לָנוּחַ עַל זֵרֵי הַדַּפְנָה: "אַל תֵּאָמֵן בְּעַצְמְךָ עַד יוֹם מוֹתְךָ"!

אַךְ הָבָה נִתְבּוֹנֵן בְּמַהֲלַךְ הַמֶּרֶד: בִּתְחִלָּה גָּבְרוּ מַתִּתְיָהוּ וּבָנָיו עַל כִּתַּת הַחַיָּלִים שֶׁבָּאָה לִכְפָרָם. פְּלֻגַּת חַיָּלִים נִשְׁלְחָה לְמַגֵּר אֶת הַהִתְקוֹמְמוּת הַסִּפּוּנְטָנִית, וְהֶשְׁמִדָּה.

עַתָּה הָיָה עַל הַמּוֹרְדִים לָרֶדֶת לְמַחְתֶּרֶת. חֵיל הַשּׁוֹמְרוֹן נֶעֱרַךְ לְדַכְּאָם.

הֵם נִצְּחוּהוּ, וְהִצְטַיְּדוּ בְּנֶשֶׁק. חֵיל אָדָם הֻזְעַק, אַךְ בֵּינְתַּיִם הִתְמַלְּאוּ גַּם שׁוּרוֹתָיו שֶׁל יְהוּדָה. בִּמְקוֹם עֲשָׂרוֹת, כְּבָר מָנוּ מֵאוֹת.

עַתָּה, הָבָה נַחְשֹׁב: מֶה הָיָה, לוּ בִּתְחִלַּת הַמֶּרֶד, עוֹדוֹ בְּאִבּוֹ, הָיָה נִשְׁלָח חֵיל אֲרָם לְדַכְּאוֹ. שֶׁלֹּא לְדַבֵּר עַל שִׁשִּׁים וַחֲמִשָּׁה אַלְפֵי הַלּוֹחֲמִים שֶׁל לִיזִיאַס. אִם הָיוּ עוֹלִים עַל מוֹדִיעִין הַקְּטַנָּה, הֵן הָיוּ רוֹמְסִים אוֹתָהּ הָדֵק... אַךְ לֹא כָּךְ הָיָה. כְּשֶׁהַמֶּרֶד הָיָה בְּאִבּוֹ, לֹא נִשְׁלְחָה אֶלָּא פְּלֻגָּה. כַּאֲשֶׁר הִתְעַצֵּם, נִשְׁלַח חֵיל הַמַּצָּב (וְהוּבַס). כַּאֲשֶׁר הִתְבַּסֵּס, נִשְׁלַח חֵיל אֲרָם (וְהוּבַס). כַּאֲשֶׁר הִתְרַחֵב, נִשְׁלַח חֵיל שְׁלִשֶׁת הַמַּצְּבִיאִים (וְהוּבַס). הִתְרַחֵב עוֹד יוֹתֵר, נִשְׁלַח לִיזִיאַס (וְהוּבַס)...

מַה בָּא הַדָּבָר לְלַמְּדֵנוּ? שֶׁאֵין מְנַסִּים אֶת הָאָדָם, אֶלָּא כְּפִי כֹּחוֹתָיו! לֹא יִשְׁלְחוּ לוֹ נִסָּיוֹן, שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד בּוֹ!

הַגְּמָרָא קוֹבַעַת, שֶׁאִם הָיוּ מְעַנִּים וּמַלְקִים אֶת חֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה – הָיוּ מִשְׁתַּחֲוִים לַצֶּלֶם. וְהִנֵּה, רֵאשִׁית – מִי גִּלָּה לָנוּ זֹאת. וְשֵׁנִית – מַדּוּעַ לְפַרְסֵם אֶת הַדָּבָר. וַהֲלֹא מָסְרוּ נַפְשָׁם עַל קִדֻּשַּׁת הַשֵּׁם, וְנִצְּלוּ מִכִּבְשַׁן הָאֵשׁ עֵקֶב הֱיוֹתָם נְבִיאִים וְצַדִּיקִים גְּמוּרִים. מַה לָּנוּ לָדַעַת מַהִי נְקֻדַּת חֻלְשָׁתָם וּשְׁבִירָתָם כִּבְיָכוֹל. הֲלֹא אָמְרוּ שֶׁהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא לֹא גִּלָּה אֵיזֶה אִילָן הָיָה עֵץ הַדַּעַת, וְלֹא עָתִיד לְגַלּוֹתוֹ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבַיְּשׁוֹ – וְאִם כָּךְ חָס הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא עַל כְּבוֹד אִילָן דּוֹמֵם שֶׁאֵינוֹ אָשֵׁם בְּמַה שֶׁקָּרָה, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שֶׁיֵּשׁ לָנוּ לְהַלֵּךְ בִּדְרָכָיו וְלָחוּס עַל כְּבוֹדָם שֶׁל צַדִּיקִים גְּמוּרִים!

אֶלָּא, שֶׁהַשְּׁאֵלָה הָאַחַת מִתֹּרֶצֶת בַּחֲבֵרְתָּהּ: מִנַּיִן יָדְעוּ זֹאת חֲז"ל? הֵם יָדְעוּ זֹאת מֵעֶצֶם הָעֲבֵדָה שֶׁנִּסּוּ אוֹתָם בְּהַשְׁלָכָה לְכִבְשַׁן הָאֵשׁ, וְלֹא בִּיסּוּרִים נוֹרָאִים! שֶׁהֲרֵי אֵין מְנַסִּים אָדָם בְּמַה שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד בּוֹ, וּמְנַסִּים אוֹתוֹ בְּמַה שֶׁיָּכוֹל לַעֲמֹד. כִּי תַּכְלִית בְּרִיאַת הָאָדָם הָיְתָה, שֶׁיַּעֲמֹד בַּנִּסָּיוֹן. וַחֲז"ל לֹא גִּלּוּ זֹאת כִּנְקֻדַּת חֻלְשָׁה בַּחֲנַנְיָה מִישָׁאֵל וַעֲזַרְיָה, חָלִילָה, אֶלָּא כְּהוֹרָאָה לָנוּ וַעֲבוּרֵנוּ, שֶׁאִם נִתְנַסֶּה בְּנִסָּיוֹן – נֵדַע שֶׁמִּן הַשָּׁמַיִם אוֹמְדִים שֶׁבְּכֹחֵנוּ לַעֲמֹד בּוֹ! וּכְשֶׁיֵּשׁ בְּמַעֲשֵׂה הָרִאשׁוֹנִים הוֹרָאָה עֲבוּרֵנוּ, מִצְוָה לָדוּן בּוֹ. כְּפִי שֶׁהַתּוֹרָה שֶׁהֶעֱלִימָה אֶת זֶהוּת עֵץ הַדַּעַת – סִפְּרָה עַל חֵטְא אָדָם הָרִאשׁוֹן עַצְמוֹ, שֶׁאֵין סוֹף לְלִמּוּדִים מִמֶּנּוּ. וּכְפִי שֶׁבַּצַּוּוּי לִזְכֹּר אֶת אֲסוּר סִפּוּר לָשׁוֹן הָרָע – "זָכוֹר אֵת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹקֶיךָ לְמִרְיָם" – סִפְּרָה הַתּוֹרָה מַעֲשֵׂה מִרְיָם. כִּי לְתוֹעֶלֶת הוּא!

כְּשֶׁאָנוּ שׁוֹמְעִים שֶׁ"כָּל הַגָּדוֹל מֵחֲבֵרוֹ, יִצְרוֹ גָּדוֹל הֵימֶנּוּ" – אָנוּ תְּמֵהִים: לִכְאוֹרָה, כָּל הַגָּדוֹל יוֹתֵר, מֵבִין יוֹתֵר אֶת אַפְסוּתוֹ וְרִקְבּוֹנוֹ שֶׁל הַיֵּצֶר, וְיִצְרוֹ מִתְקַטֵּן וּמִתְמַזְעֵר. הֵכֵיצַד נִתָּן לְהָבִין, שֶׁיִּצְרוֹ גָּדֵל עִמּוֹ?

אַךְ לְאוֹר הָאָמוּר, הֲרֵי הַהַשְׁקָפָה הַפּוּכָה הִיא: הַיֵּצֶר הָרָע גָּדוֹל הוּא, עֲנָק, "עַמּוּדָא דְּנוּרָא", אֵשׁ לֶהָבָה. עֲבוּרֵנוּ, הַקְּטַנִּים, הִקְטִינוּ אֶת הָאֵשׁ, שֶׁלֹּא לְהַעֲמִידֵנוּ בְּנִסָּיוֹן בִּלְתִּי אֶפְשָׁרִי מִבְּחִינָתֵנוּ. וּכְכָל שֶׁהָאָדָם גָּדוֹל יוֹתֵר, נִצְרֶכֶת הִתְעָרְבוּת פְּחוּתָה מִמָּרוֹם לְדִכּוּי יִצְרוֹ! כִּי בִּיכָלְתּוֹ לְגַיֵּס יוֹתֵר כֹּחוֹת נֶפֶשׁ, תַּעֲצוּמוֹת קְדֻשָּׁה, כְּדֵי לַעֲמֹד בְּמַעֲרָכָה יוֹתֵר

כְּבֵדָה, יוֹתֵר קָשָׁה. אֲמִתִּית יוֹתֵר! וְאָז "לְפוּם צַעֲרָא אַגְרָא", יִגְדַּל שְׂכָרוֹ!

יְסוֹד זֶה יָאִיר לָנוּ בְּאוֹר חָדָשׁ גַּם אֶת מֵימְרָתוֹ שֶׁל רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא: "אִם יֹאמַר לִי אָדָם תֵּן נַפְשְׁךָ עַל קְדֻשַּׁת שְׁמוֹ שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא, אֲנִי נוֹתֵן – וּבִלְבַד שֶׁיַּהַרְגוּנִי מִיָּד. אֲבָל (לִחְיוֹת) בְּדוֹרוֹ שֶׁל שְׁמָד – אֵינִי יָכוֹל לִסְבֹּל. וּמָה הָיוּ עוֹשִׂים בְּדוֹרוֹ שֶׁל שְׁמָד? הָיוּ מְבִיאִין כַּדּוּרִיּוֹת שֶׁל בַּרְזֶל וּמְלַבְּנִין אוֹתָן בְּאֵשׁ וְנוֹתְנִין תַּחַת שְׁחֵיֵיהֶן, וּמַשִּׁיאִין נַפְשׁוֹתָם מֵהֶן. וּמְבִיאִין קַרְטִיּוֹת שֶׁל קָנִים וְנוֹתְנִים אוֹתָן תַּחַת צִפָּרְנָם, וּמַשִּׁיאִין נַפְשׁוֹתֵיהֶם מֵהֶם".

מַה פֵּשֶׁר הַקְּבִיעָה: "אֲבָל בְּדוֹרוֹ שֶׁל שְׁמָד אֵינִי יָכוֹל". הֲרֵי אֵין כָּל סָפֵק שֶׁאִלּוּ הָיוּ מַעֲמִידִים בִּפְנֵי הָאָמוֹרָא הָאֶלֹקִי רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא אֶת הַבְּרֵרָה לִסְבֹּל יִסּוּרִים אוֹ לְהִשְׁתַּחֲווֹת לְצֶלֶם, הָיָה סוֹבֵל כָּהֵנָּה וְכָהֵנָּה, וּכְבָר כָּתַב רַבֵּנוּ הָרַמְבָּ"ן זַצַ"ל עַל דּוֹרוֹ שֶׁל שְׁמָד: "וְיֵשׁ דּוֹרוֹת אֲחֵרִים, שֶׁעָשׂוּ עִמָּנוּ כָּזֶה, וְיוֹתֵר רַע מִזֶּה, וְהַכֹּל סָבַלְנוּ וְעָבַר עָלֵינוּ!"

אֶלָּא שֶׁהִיא גּוּפָא: רַבִּי חִיָּא בַּר אַבָּא לָמַד מִכָּךְ שֶׁנִּסְיוֹנוֹת נוֹרָאִים אֵלּוּ לֹא הוּטְלוּ עָלָיו וְעַל דּוֹרוֹ – שֶׁכַּנִּרְאֶה אָמְדוּ מִן הַשָּׁמַיִם שֶׁלֹּא יוּכְלוּ לַעֲמֹד בָּהֶם, וְאֵין מְנַסִּים אָדָם בְּמַה שֶׁלֹּא יוּכַל לַעֲמֹד בּוֹ!

זֶהוּ שֶׁאָמְרוּ בַּמִּדְרָשׁ עַל הַפָּסוּק "ה' צַדִּיק יִבְחָן": הַיּוֹצֵר הַזֶּה אֵינוֹ בּוֹדֵק קַנְקַנִּים רְעוּעִים, שֶׁאֵינוֹ מַסְפִּיק לְהַקִּישׁ עֲלֵיהֶם אַחַת עַד שֶׁהוּא שׁוֹבְרָם. בְּמִי הוּא בּוֹדֵק, בְּקַנְקַנִּים יָפִים, שֶׁאֲפִלּוּ הוּא מַקִּישׁ עֲלֵיהֶם כַּמָּה פְּעָמִים אֵינָם נִשְׁבָּרִים!

וְעִם כָּל זֹאת, עִם הָעֲבֹדָה שֶׁהַנִּסָּיוֹן מֻתְאָם לָאָדָם – יֵשׁ כָּאן עִנְיָן שֶׁל נֵס. מְעַטִּים וְחַלָּשִׁים מוּל רַבִּים וַחֲזָקִים. שֶׁמִּשְׁפָּחָה מְנַצַּחַת פְּלֶגָה, שֶׁכַּמָּה עֲשָׂרוֹת מְנַצְּחִים גְּדוּד, וְכַמָּה מֵאוֹת מְנַצְּחִים צָבָא. בְּכָל שָׁלָב מֻתְאֶמֶת הַמַּעֲרָכָה לַמִּתְמוֹדְדִים – יַחַד עִם מִמַּד הַסִּיעָתָא דִּשְׁמַיָּא, הַנֵּס מִמָּרוֹם. כָּךְ הָיָה בְּנֵס הַחֲנֻכָּה, וְכָךְ הוּא בְּמִגּוּר הַיְוָנִי הַקָּטָן שֶׁבְּתוֹכֵנוּ: "יִצְרוֹ שֶׁל אָדָם מִתְגַּבֵּר עָלָיו בְּכָל יוֹם, וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ. שֶׁנֶּאֱמַר: צוֹפֶה רָשָׁע לַצַּדִּיק, וּמְבַקֵּשׁ לַהֲמִיתוֹ. וְאִלְמָלֵא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁעוֹזֵר לוֹ – אֵינוֹ יָכוֹל לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: ה' לֹא יַעַזְבֶנּוּ בְיָדוֹ, וְלֹא יַרְשִׁיעֶנּוּ בְּהִשָּׁפְטוֹ". הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא נוֹהֵג כָּאן בְּהַנְהָגוֹת סוֹתְרוֹת, כִּבְיָכוֹל. מִצַּד אֶחָד –

הוּא "מַנְמִיךְ אֶת הָאֵשׁ" שֶׁל הַיֵּצֶר הָרָע לְדַרְגָּתֵנוּ. וּמִצַּד שֵׁנִי – עֲדַיִן הַיֵּצֶר הָרָע חָזָק מֵאִתָּנוּ בְּמִדָּה מְסֻיֶּמֶת, בָּהּ אָנוּ זְקוּקִים לְעֶזְרָתוֹ יִתְבָּרֵךְ, כְּדֵי שֶׁלֹּא תָּזוּחַ דַּעְתֵּנוּ וְלֹא נַחְשֹׁב שֶׁכֹּחֵנוּ וְעֹצֶם יָדֵינוּ פָּעֲלוּ כָּל זֹאת, כְּפִי שֶׁהִסְבִּיר הַגָּאוֹן רַבִּי יִצְחָק בְּלַאזֶר זַצַ"ל בְּ"כוֹכְבֵי אוֹר".

כַּמָּה נִפְלָא לִרְאוֹת הַנְהָגָה זוֹ בְּחוּשׁ, גַּם בַּמֶּרֶד הַחַשְׁמוֹנַאי. לְאַחַר שֶׁכְּבָר נִצְּחוּ, וּכְבָר עָלוּ לִירוּשָׁלַיִם, וּכְבָר חִדְּשׁוּ אֶת עֲבוֹדַת הַקֹּדֶשׁ, עָלָה לִיזִיאַס בְּרֹאשׁ הַצָּבָא הַגָּדוֹל מִכֻּלָּם: מֵאָה אֶלֶף חַיָּלִים, עֶשְׂרִים אֶלֶף פָּרָשִׁים, וְעַשְׂרוֹת פִּילֵי מִלְחָמָה שֶׁכָּל אֶחָד מֵהֶם הֶקֵּף בְּאֶלֶף חַיָּלִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת פָּרָשִׁים. מַה כֹּחָם שֶׁל כַּמָּה אַלְפֵי לוֹחֲמִים, מוּל עָצְמָה אַדִּירָה זוֹ?

יְהוּדָה נִסָּה לְתָקְפָם בְּעֵמֶק בֵּית סוּחֵרָה – אַךְ הַמִּתְקָפָה נִכְשְׁלָה. הַנֵּס לֹא שָׁב עַל עַצְמוֹ! הוּא נָסוֹג לִירוּשָׁלַיִם, וְרִבְבוֹת הַיְוָנִים צָרוּ עָלֶיהָ. הַהַבְקָעָה הָיְתָה עִנְיָן שֶׁל זְמַן.

הַמֶּרֶד, לְמַעֲשֶׂה, נִכְשַׁל!

מַדּוּעַ לֹא אֵרַע כָּאן נֵס? כְּדֵי שֶׁלֹּא יַעֲלוּ בְּדַעְתָּם שֶׁהַנִּצָּחוֹנוֹת עַד כֹּה הֻשְׂגוּ בְּכֹחַ הַתּוּשִׁיָּה, "עֶלְיוֹנוּת הַחַיִל הַיְּהוּדִי", "נִצְּחוֹן הָאָדָם עַל הַטַּנְק"...

בַּאֲנָלוֹגְיָה הִיסְטוֹרִית הָיְתָה מַעֲרָכָה אַחֲרוֹנָה זוֹ כְּעֵין "מִלְחֶמֶת יוֹם הַכִּפּוּרִים", שֶׁהוֹכִיחָה שֶׁ"מִלְחֶמֶת שֵׁשֶׁת הַיָּמִים" לֹא הָיְתָה אֶלָּא נֵס, וְשֶׁעֲדַיִן אָנוּ תְּלוּיִים בְּנִסִּים!

וְאָכֵן, הַנִּצָּחוֹן הַסּוֹפִי הֻשַּׂג בְּהַשְׁגָּחָה גְּלוּיָה. מֶרֶד פָּרַץ בְּאַנְטִיוֹכְיָה, וְהַמַּצְבִּיא הַיְוָנִי מִהֵר לִכְרֹת בְּרִית שָׁלוֹם עִם יְהוּדָה וְהֵסִיר אֶת הַמָּצוֹר, בְּהַסְכִּימוֹ – לָרִאשׁוֹנָה – לְעַצְמָאוּתָהּ הַמְּדִינִית וְהַדָּתִית שֶׁל יְהוּדָה!

עָמַדְנוּ כָּאן עַל שְׁנֵי לְקָחִים מִמִּלְחֲמוֹת הַחַשְׁמוֹנָאִים. מַרְעִישׁ לִרְאוֹתָם בִּשְׁתֵּי הַהַדְלָקוֹת: הַדְלָקַת הַנֵּרוֹת בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְהַדְלָקַת נֵרוֹת הַחֲנֻכָּה.

בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ הִדְלִיקוּ נֵר לְיוֹם אֶחָד, וְהוּא דָּלַק וְהָלַךְ בְּנֵס כְּכָל הַצֹּרֶךְ. לְזֵכֶר הַנֵּס, מַדְלִיקִים אָנוּ נֵרוֹת בְּבָתֵּינוּ וּמוֹסִיפִים וְהוֹלְכִים, בְּכָל יוֹם נֵר נוֹסָף.

הַ"מּוֹסִיף וְהוֹלֵךְ" מַקְבִּיל לַלֶּקַח הָרִאשׁוֹן, לִשְׁלַבֵּי הַמַּעֲרָכָה הַהוֹלְכִים וּמִתְרַחֲבִים, כְּכָל שֶׁאָנוּ מִתְחַזְּקִים וּמִתְחַשְּׁלִים.

וְאִלּוּ הַנֵּס בְּבֵית הַמִּקְדָּשׁ מַקְבִּיל לַלֶּקַח הַשֵּׁנִי. שֶׁכַּאֲשֶׁר עָשִׂינוּ כָּל אֲשֶׁר בִּיכָלְתֵּנוּ, פִּנִּינוּ אֶת הַהֵיכָל וְשִׁקַּמְנוּ אֶת הַמִּזְבֵּחַ הֶהָרוּס, בִּקַּשְׁנוּ וּמָצָאנוּ אֶת הַפַּךְ הַטָּהוֹר, הִדְלַקְנוּ אֶת הַמְּנוֹרָה, עָשִׂינוּ אֶת שֶׁלָּנוּ – בָּא עֵזֶר ה' בְּמִדָּה גְּדוֹשָׁה!

וְיִשְׁמַע חָכָם, וְיוֹסִיף לֶקַח.